
Reconstructieplan / Milieueffectrapport De Baronie

Deel B

Reconstructiegebied De Baronie

Datum

22 april 2005

Leeswijzer

Voor u ligt het reconstructieplan De Baronie, inclusief het milieueffectrapport (MER). Dit plan bevat veel informatie. Misschien wilt u alles lezen of misschien bent u alleen geïnteresseerd in enkele onderdelen van het plan. Om u de weg te wijzen, vindt u hier enkele leessuggesties.

Algemeen

Het plan is geschreven vanuit de visie zoals die in de reconstructiecommissie tot stand is gekomen. Dit betekent dat daar, waar gesproken wordt over “we” en “wij”, tot en met het advies aan Gedeputeerde Staten (het “2e concept”) in alle gevallen de commissie werd bedoeld. Nu Provinciale Staten het plan hebben vastgesteld is het formeel een plan van Provinciale Staten. Echter, vooral op die plaatsen in de plannen waar gesproken wordt over advisering, maatwerk leveren, uitvoeringsgerichte maatregelen, projecten e.d. wordt nog steeds de reconstructiecommissie bedoeld. Dit betreft met name de hoofdstukken 5 (Visie en doelen) en 6 (Voorkeursalternatief).

Het in detail uitsplitsen van het gebruik van “wij” naar hetzij Gedeputeerde Staten, hetzij de reconstructiecommissie is, gelet op het gevoerde proces, niet mogelijk en ook niet wenselijk.

Deel A bevat de informatie op hoofdlijnen en is ook zonder deel B te lezen. Wilt u snel een indruk krijgen van de inhoud van dit plan dan kunt u volstaan met het lezen van de samenvatting, hoofdstuk 3 en paragraaf 4.1. In deel A wordt ingegaan op de structuur en het karakter van het gebied, op de gebiedsvisie en de beoogde reconstructiedoelen. U kunt lezen wat het voorkeursalternatief voor De Baronie is en wat mogelijke planalternatieven en varianten zijn. Van de verschillende alternatieven worden de effecten op de omgevingskwaliteit en de sociale en economische vitaliteit beschreven. Op basis van een vergelijking van de alternatieven wordt de keuze voor het Voorkeursalternatief onderbouwd. Vervolgens is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief willen realiseren. Deel A is verder voorzien van diverse bijlagen, waaronder een begrippenlijst.

Deel B is met name bedoeld voor lezers die behoefte hebben aan meer diepgang en achtergrondinformatie over deel A. Het geeft daarmee een onderbouwing van de teksten in deel A en is niet zonder deel A leesbaar. In deel B komen (ten minste) dezelfde onderwerpen aan de orde als in deel A, maar dan uitgebreider.

Hoofdstuk 1, inleiding, gaat uitgebreid in op de totstandkoming van dit ontwerp-reconstructieplan. Onze visie op De Baronie en ons voorkeursalternatief zijn in de hoofdstukken 5 en 6 van deel B thematisch beschreven. Deze hoofdstukken zijn in deel A meer gebiedsgericht en integraal van aard.

In hoofdstuk 10 is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief uit willen voeren. De hoofdstukken 11 en 12 gaan in op de juridische aspecten en het flankerend beleid.

Deel B bevat alle onderdelen die noodzakelijk zijn voor het MER. Dit zijn het beleidskader

(hoofdstuk 2), de huidige situatie (hoofdstuk 3), de autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 4), de alternatieven (hoofdstuk 7), de effecten en effectvergelijking (hoofdstuk 8) en het meest milieuvriendelijke alternatief (hoofdstuk 9). In deel B zijn verder een literatuurlijst en diverse bijlagen opgenomen, waaronder een lijst met afkortingen, de waterparagraaf en een samenvatting van het milieu effect rapport.

Kaarten

In de delen A en B zijn verscheidene kaarten opgenomen.

In deel A zijn drie kaarten opgenomen: Een topografische kaart van het plangebied, een kaart Omgevingskwaliteit (Plankaart 1) en een kaart Sociale en economische vitaliteit (Plankaart 2).

Op de plankkaarten 1 en 2 zijn onder andere de gebieden begrensd waarvoor op grond van § 11.6 van deel B een regeling voor doorwerking naar het bestemmingsplan is opgenomen (integrale zonering intensieve veehouderij, in te richten waterbergingsgebieden, bestaand inundatiegebied en de natte natuurplek inclusief de 500 meter zones daar omheen). Alleen voor die onderwerpen hebben de plankkaarten 1 en 2 een directe juridische betekenis. Op de betreffende kaarten is in de legenda aangegeven voor welke onderwerpen de juridische doorwerking van toepassing is.

Een aantal onderwerpen op de kaarten betekent een wijziging van het Streekplan. Deze onderwerpen zijn genoemd in § 11.5 van deel B.

De overige onderwerpen op plankkaart 1 en 2 en de kaarten behorende bij deel B hebben een toelichtende en ondersteunende functie of bevatten een vertaling van bestaand beleid. Ten aanzien van deze onderwerpen hebben de kaarten daarom geen juridische status.

Het regionaal uitvoeringsprogramma is geen onderdeel van het reconstructieplan, en doorloopt derhalve niet dezelfde procedure. Het regionaal uitvoeringsprogramma vloeit voort uit het reconstructieplan en bevat de ambities die de reconstructiecommissie in de periode 2005 – 2008 wil realiseren. Met het regionaal uitvoeringsprogramma worden onze plannen werkelijkheid. Het programma dient als toetsingskader voor projectaanvragen. Het regionaal uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

In schema op volgende pagina is de samenhang tussen de delen A en B weergegeven. Daarnaast is in de per hoofdstuk en/of paragraaf aangegeven met welk hoofdstuk of paragraaf van deel B dit samenhangt.

DEEL A	DEEL B
1. Inleiding	1. Inleiding 11. Juridische aspecten
	2. Beleidskader en wettelijk kader
2. De streek in beeld	3. Huidige situatie 4. Autonome ontwikkeling
3. Waar willen we naar toe?	5. Visie en doelen
4. Plan en alternatieven	6. Voorkeursalternatief 7. Alternatieven
5. Effecten	8. Effecten 9. Vergelijking van de alternatieven
6. Uitvoering	10. Uitvoering 12. Flankerend beleid

Inhoud

1	Inleiding	15
1.1	Organisatie en werkwijze	15
1.2	Planvormingsproces	19
1.2.1	Fasen totstandkoming reconstructieplan/milieueffectrapport	19
1.2.2	Afstemming	20
1.2.3	Watertoets en natuurtoets	20
2	Beleidskader en wettelijk kader	25
2.1	Kaderstellende besluiten	25
2.2	Besluiten per thema	26
2.2.1	Water en bodem	26
2.2.2	Milieu	30
2.2.3	Natuur	33
2.2.4	Landschap en cultuurhistorie	37
2.2.5	Landbouw	39
2.2.6	Recreatie en toerisme	43
2.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	43
2.3	Gebiedsspecifieke besluiten	45
3	Huidige situatie	49
3.1	Water en bodem	49
3.2	Milieu	53
3.3	Natuur	57
3.4	Landschap en cultuurhistorie	60
3.5	Landbouw	62
3.6	Recreatie en toerisme	65
3.7	Wonen, werken en leefbaarheid	66
4	Autonome ontwikkelingen	69
4.1	Water en bodem	69
4.2	Milieu	71
4.3	Natuur	75
4.4	Landschap en cultuurhistorie	76
4.5	Landbouw	77
4.6	Recreatie en toerisme	79
4.7	Wonen, werken en leefbaarheid	79

5	Visie en doelen	81
5.1	Visie	81
5.1.1	Hoe is de visie tot stand gekomen?	81
5.1.2	De Baronie in 2016	81
5.2	Bepalen reconstructiedoelen	84
5.3	Reconstructiedoelen De Baronie	85
5.3.1	Wat is fasering?	85
5.3.2	Methodiek fasering	85
5.3.3	Fasering in De Baronie	86
5.3.4	Algemene randvoorwaarden	87
6	Voorkeursalternatief	89
6.1	Totstandkoming voorkeursalternatief	89
6.2	Water en bodem	89
6.2.1	Waterberging	89
6.2.2	Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)	91
6.2.3	Water- en bodemkwaliteit	94
6.2.4	Beekherstel	97
6.2.5	Bodembeheer	98
6.3	Milieu	99
6.3.1	Ammoniak	99
6.3.2	Stank	100
6.3.3	Mestverwerking en -bewerking en duurzame energie	101
6.3.4	Geluid en licht	102
6.4	Natuur	103
6.4.1	Ecologische hoofdstructuur (EHS)	103
6.4.2	Verbindingszones (EVZ)	104
6.4.3	Regionale natuur- en landschapseenheden	105
6.4.4	Soortenbescherming	107
6.4.5	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer	110
6.5	Landschap en cultuurhistorie	112
6.5.1	Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie	112
6.5.2	Beeldkwaliteit landelijk gebied	114
6.5.3	Ruimtelijke kwaliteit in de stedelijke regio	115
6.6	Landbouw	115
6.6.1	Veterinaire kwetsbaarheid	115
6.6.2	Ruimtelijke structuur landbouw	115
6.6.3	Verbrede landbouw	122
6.6.4	Duurzame productie	123
6.7	Recreatie en toerisme	125
6.7.1	Inleiding	125
6.7.2	Strategie	126
6.7.3	Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart	128
6.8	Wonen, werken en leefbaarheid	130
6.8.1	Sociale aspecten in de landbouw	130
6.8.2	Nieuwe economische activiteiten	130
6.8.3	Leefbaarheid	133
6.8.4	Kaart Wonen, werken en leefbaarheid	133
6.8.5	Verkeer en vervoer	135

6.9	Integrale Zonering Intensieve Veehouderij	135
6.9.1	Uitgangspunten begrenzing integrale zonering	136
6.9.2	Begrenzing extensiveringsgebied	137
6.9.3	Begrenzing verwevingsgebied	138
6.9.4	Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied	138
7	Alternatieven	143
7.1	Methodiek alternatiefontwikkeling	144
7.2	Alternatieven	144
7.2.1	Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling	145
7.2.2	Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij	145
7.2.3	Alternatieven voor de waterthema's	148
7.2.4	Overzicht van de alternatieven	149
7.3	Gebiedsspecifieke varianten	151
7.3.1	Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten	151
7.3.2	Gebiedsspecifieke varianten in De Baronie	151
8	Effecten	155
8.1	Samenvatting effecten	156
8.2	Effecten van het VKA en de alternatieven	158
8.2.1	Water en bodem	158
8.2.2	Milieu	164
8.2.3	Natuur	169
8.2.4	Landschap en cultuurhistorie	172
8.2.5	Landbouw	175
8.2.6	Recreatie en toerisme	177
8.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	178
8.2.8	Resumé belangrijkste effecten	180
8.3	Effecten van de zes varianten	181
8.4	Leemten in kennis en informatie	186
9	Vergelijking van de alternatieven	187
9.1	Meest milieuvriendelijk alternatief	188
9.1.1	Beschrijving meest milieuvriendelijk alternatief	188
9.1.2	Kosten van het meest milieuvriendelijk alternatief	191
9.2	Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA	192
9.3	Gemaakte keuzen voor het VKA	194
10	Uitvoering	197
10.1	Uitvoeringsstrategie	197
10.1.1	Programmering op doelen	197
10.1.2	Gefaseerde aanpak in de uitvoering	198
10.1.3	Van doelen naar projecten	198
10.2	Uitvoeringsorganisatie	200
10.3	Indicatieve kosten	200
10.4	Samenhang in regelingen en instrumenten	202
10.4.1	Instrumentenpakketten	202
10.4.2	Nieuwe instrumenten	206

10.5	Bestuursovereenkomsten	206
10.6	Communicatie	207
10.7	Monitoring	207
11	Juridische aspecten	209
11.1	Procedure van het reconstructieplan en MER	209
11.2	Wijziging van het reconstructieplan	210
11.3	Uitwerking van het reconstructieplan	210
11.3.1	Lopende landinrichtingsprojecten	211
11.3.2	Planuitwerking en herverkaveling	211
11.4	Juridische aspecten van de uitvoering	211
11.4.1	Planologische doorwerking	212
11.4.2	Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie	212
11.4.3	Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.	212
11.4.4	Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium	213
11.4.5	Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen	213
11.5	Doorwerking naar het Streekplan	213
11.6	Doorwerking naar bestemmingsplannen	214
11.6.1	Integrale zonering intensieve veehouderij	216
11.6.2	Waterberging in concreet begrensde gebieden	223
11.6.3	500 meter zones rondom natte natuurplek	224
11.7	Uitvoering en handhaving	226
12	Flankerend beleid	229
12.1	Wat is flankerend beleid	229
12.2	Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?	230
12.3	Flankerend beleid: een instrument van de overheid	230
12.4	Flankerend beleid en Water	231
12.5	Praktische invulling	231
12.6	Verzoek om schadevergoeding	231
	Literatuurlijst	233
	Bijlage 1 Verklaring afkortingen	237
	Bijlage 2 Waterparagraaf	241
	Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Noord-Brabant	243
	Reconstructiedoelen in fase 1	243
	Reconstructiedoelen in fase 2	244
	Reconstructiedoelen in fase 3	246
	Bijlage 4 Samenvatting milieueffectrapporten	249
4.1	Aanleiding en doel	249
4.2	Procedure	249
4.3	Plaats van het MER in het plan	250
4.4	Wat beschrijft deze samenvatting verder	250
4.5	De voorgenomen activiteit	250
4.6	Alternatieven	253

4.7	Beoordelingskader (milieu-) effecten	255
4.8	Effecten per aspect	257
4.9	Leemten in kennis en informatie	266
4.10	Het Meest milieuvriendelijke alternatief	266
4.11	Vergelijking	269
Bijlage 5	Vestigingsbeleid integrale zonering	271
Bijlage 5.1	Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)	271
Bijlage 5.2	Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken van bestaande intensieve veehouderijen	297
Bijlage 6	Balans inplaatsing-uitplaatsing	301
Bijlage 7	Teeltondersteunende voorzieningen	305
Bijlage 8	Projectlokaties Recreatie en Toerisme	309
Bijlage 9	Onderbouwing begrenzing Integrale Zonering	311

Kaarten bij Deel B

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (MER):

Deze kaarten zijn achter hoofdstuk 4 opgenomen.

1	Geomorfologie
2	Grondwatersysteem en grondwaterbeschermingsgebieden
3	Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat
4	Oppervlaktewatersysteem
5	Verdroogde natuur en droge/natte gebieden landbouw
6	Natte natuurparels en stroomgebieden natuurbeken
7	Voor verzuring gevoelige en wettelijk beschermde gebieden
8	Stikstofdepositie in GHS natuur
9	Stankproductie uit stallen
10	Groene Hoofdstructuur (GHS) + stiltegebieden
11	Cultuurhistorie en archeologische waarden
12	Structuurkaart landschap
13	Ligging veehouderijbedrijven

Plan- en ontwikkelingskaarten

Deze kaarten zijn achter hoofdstuk 6 opgenomen

14	Water
15a	Natuur 1
15b	Natuur 2
17	Melkveehouderij, extensivering
18	Plantaardige teelten

19	Intensieve veehouderij: integrale zonering
20	Recreatie
21	Wonen, werken en leefbaarheid

Kaarten alternatieven (MER)

Deze kaarten zijn achter hoofdstuk 7 opgenomen

22	Plankaart De Baronie (eerste concept)
23a	Alternatief 1a en 1b
23b	Alternatief 2
24	Meest milieuvriendelijke alternatief

1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de wijze waarop de reconstructie in De Baronie is georganiseerd en de plaats die de reconstructiecommissie daarin heeft (§1.1). Paragraaf 1.2 beschrijft het gevolgde planvormingsproces om te komen tot voorliggend plan.

1.1 Organisatie en werkwijze

In Noord-Brabant is gekozen voor een organisatiestructuur waarbij het interactieve planproces met de streek centraal staat. Er ligt een zwaar accent op de zeven regionale reconstructiecommissies. De verschillende rollen zijn hieronder toegelicht.

Regionale reconstructiecommissie (RRC)

Provinciale Staten (PS) hebben op 17 januari 2003 het besluit genomen tot instelling van de reconstructiecommissies (conform artikel 6 van de Reconstructiewet). Vooruitlopend op dit besluit is de reconstructiecommissie, op basis van een beslissing van Gedeputeerde Staten van 5 september 2000, eerder dan bovengenoemde datum van start gegaan.

In het besluit van 17 januari zijn ook taken en bevoegdheden vastgelegd. De reconstructiecommissie heeft als taak Gedeputeerde Staten (GS) te adviseren over de reconstructie in De Baronie en de uitvoering van het reconstructieplan te bevorderen.

Om te zorgen voor een goede inbedding van deze besluitvorming in de streek zijn een actieve inbreng richting het planvormingsproces en een zorgvuldige communicatie met de betrokken achterban essentieel. Meer specifiek zijn de taken van de reconstructiecommissie:

- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen ontwerp-reconstructieplan (inclusief ontwerp-Startnotitie en ontwerp-MER)
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen Startnotitie en concept-MER
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen uitvoeringsprogramma dat dient als document voor de werkprogrammering en als document voor een financiële claim
- Verslag uitbrengen aan GS over de voortgang van de uitvoering van de reconstructie
- Adviseren van GS over de gewenste bestuurlijke organisatie voor de uitvoering en de nadere planvorming
- Vestigen van de aandacht van GS op al hetgeen de reconstructiecommissie ter zake van bovengenoemde onderwerpen gewenst voorkomt
- Voortzetten van projecten die door de betreffende landinrichtingscommissies worden overgedragen dan wel daarvoor in aanmerking komende projecten.

De reconstructiecommissie heeft geen formele rol in de beschikking van financiële middelen voor projecten. De commissie heeft wel enig eigen werkbudget. De provincie, gemeenten en waterschappen beschikken over de financiële middelen.

Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het gehele proces van reconstructie/revitalisering van het landelijk gebied. Zij stellen zowel de reconstructieplannen als de eventuele uitwerkingsplannen vast.

Provinciale Commissie Landelijk Gebied

De Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG) is door GS ingesteld (bij besluit van 5 september 2000) om GS te adviseren over integrale gebiedsoverschrijdende zaken in verband met de revitalisering. In dit kader brengt zij onder meer advies uit over het totaal van de op te stellen reconstructieplannen, de op te stellen uitvoeringsprogramma's en de daarop te baseren financiële aanspraken. De PCLG kent een brede samenstelling van maatschappelijke organisaties, die is vastgelegd in het instellingsbesluit.

Overige provinciale commissies

Naast de PCLG zijn ook de Provinciale Commissie voor Milieu en Water (PCMW) en de Provinciale Planologische Commissie (PPC) gevraagd advies uit te brengen over de ontwerp-reconstructieplannen. De PCMW, ingesteld op 17 december 1993, is van gelijk statuut als de PCLG, en heeft eveneens een brede samenstelling. Zij adviseert GS inzake alle onderwerpen die (ook) betrekking hebben op milieu- en waterbeheer.

De PPC is ingesteld bij de Wet op de Ruimtelijke Ordening, in de provincie Noord-Brabant op 9 maart 1966, als overleg- en adviesorgaan van GS inzake alle zaken betreffende de ruimtelijke ordening. Ook de brede samenstelling van de PPC is krachtens de wet vastgelegd.

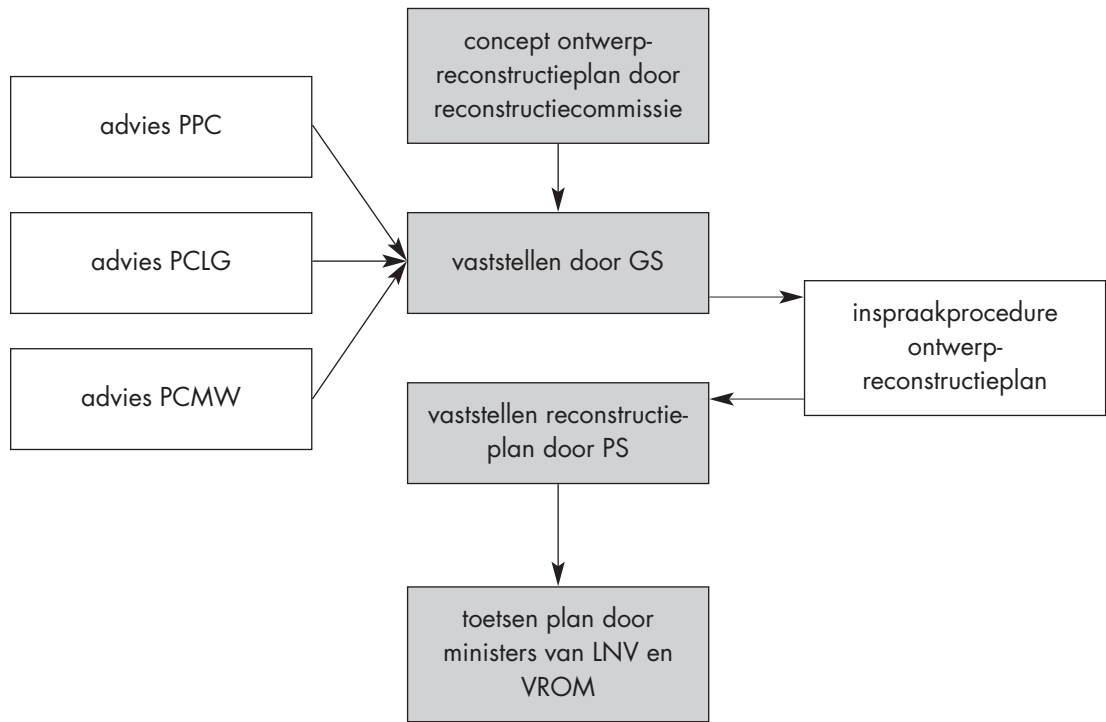
Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten stellen het reconstructieplan in ontwerp op (artikel 14, lid 1 van de Reconstructiewet). Daarnaast stellen GS het uitvoeringsprogramma vast (artikel 31, lid 1 Reconstructiewet) en zijn zij belast met de uitvoering (artikel 37, lid 2 Reconstructiewet).

Ministeries

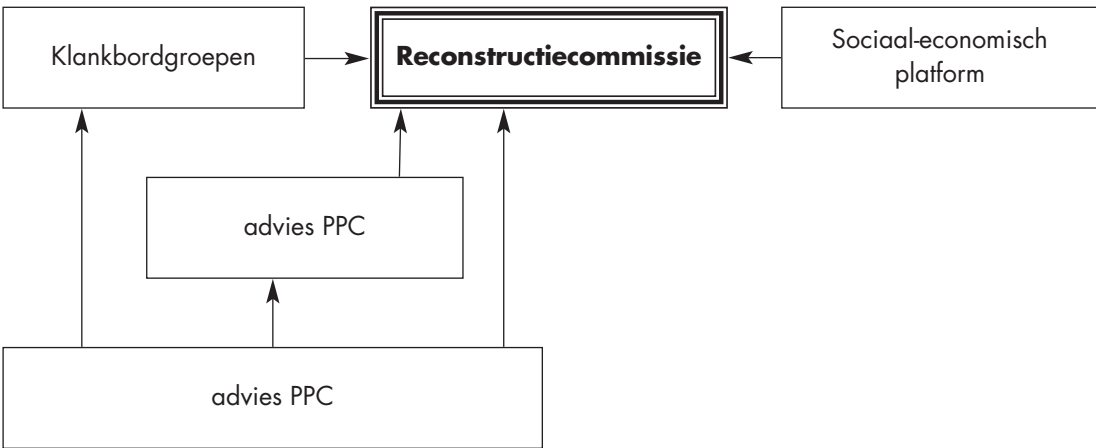
De ministeries van LNV en VROM toetsen het reconstructieplan. Ook co-financieren zij de uitvoering van het plan op basis van de trits bestuursovereenkomst – regionaal uitvoeringsprogramma – provinciaal uitvoeringsprogramma – uitvoeringscontract. Binnen de reconstructiecommissies hebben zij een adviserende rol.

Bovenstaande is schematisch weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 Bevoegdheden in de procedure tot en met bekendmaking van het reconstructieplan

De reconstructiecommissie is door verschillende gremia ondersteund bij de uitvoering van hun taken in de periode tot aan vaststelling van het reconstructieplan. Dit is in figuur 1.2 schematisch weergegeven. Vervolgens worden de verschillende rollen toegelicht. De organisatie van de uitvoering is toegelicht in hoofdstuk 6 van deel A.

Figuur 1.2 Ondersteuning van de reconstructiecommissie bij de uitvoering van haar taken tot aan vaststelling van het reconstructieplan

Het projectbureau

Het projectbureau ondersteunt de reconstructiecommissie bij haar taken. Het projectbureau draagt zorg voor het opstellen van het reconstructieplan en het uitvoeringsprogramma, het rapporteren over de voortgang, het continueren van lopende projecten enzovoort. De gebiedscoördinator is de ambtelijk secretaris van de reconstructiecommissie, de voorzitter van de ambtelijke werkgroep en hoofd van het projectbureau.

Ambtelijke werkgroep

De voorbereiding van de vergaderstukken van de reconstructiecommissie vindt plaats in de ambtelijke werkgroep. Haar taak is onder meer:

- Het fysiek en inhoudelijk voorbereiden van discussies/notities voor de reconstructiecommissie, met name gericht op het reconstructieplan (inclusief MER) en het uitvoeringsprogramma
- Het adviseren van de leden van de reconstructiecommissie over voorliggende notities
- Het fysiek en inhoudelijk uitwerken van besluiten van de reconstructiecommissie
- Informatie-uitwisseling.

Klankbordgroepen

De reconstructiecommissie heeft op basis van artikel 8, lid 4 van haar instellingsbesluit, per twee gemeenten één klankbordgroep ingesteld. Het reconstructieplan is tot stand gekomen met de inschakeling van lokale kennis en inzet van deze klankbordgroepen.

Naast de voorzitter en de secretaris zijn de volgende groepen in de klankbordgroepen vertegenwoordigd: Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Brabantse Milieufederatie (BMF), de terreinbeherende instanties, de toeristisch-recreatieve sector, de waterschappen, Kamer van Koophandel.

Sociaal-economisch platform (SEP)

Het sociaal-economische platform (SEP) is aangewezen om lokale initiatieven ter verbetering van de sociale en economische structuur te initiëren, stimuleren en begeleiden. Het SEP heeft twee hoofdtaken:

- Beleidsmatige inbreng in het planvormingsproces. Het platform adviseert de reconstructiecommissie gevraagd en ongevraagd over sociale en economische aspecten van de reconstructie. Als resultaat van dit interactieve proces heeft het SEP een belangrijke bijdrage geleverd aan de sociale en economische onderdelen van het reconstructieplan;
- Het initiëren, stimuleren en begeleiden van projecten in de beleidsuitvoering en daarbij het opsporen van projecten en projectideeën waarin de deelnemende organisaties in het platform een belangrijke rol vervullen. Daarna zorgt het SEP voor de eventuele begeleiding van de initiatiefnemers.

In het SEP wordt de regionale kennis op het gebied van sociale en economische thema's gebundeld. De leden van het platform zijn vertegenwoordigers van gemeenten, ZLTO, Kamer van Koophandel, SES, REWIN, Rabobank, SBB, BPG en provincie. Het SEP werkt samen met partijen en overlegorganen in De Baronie die actief zijn op het sociaal en economisch terrein in het gebied. Het SEP gebruikt haar netwerk in de streek voor de uitvoering van de opdracht van de reconstructiecommissie.

Eén van de partijen in het netwerk is de Stuurgroep Dynamisch Platteland. Daarin zijn alle landelijke gemeenten van Brabant vertegenwoordigd. In deze stuurgroep participeren de bestuurlijke trekkers van de verschillende reconstructiegebieden, burgemeesters of wethouders van de landelijke gemeenten en andere sociaal-economische partijen. In de stuurgroep worden

de ervaringen van de verschillende reconstructiegebieden onderling uitgewisseld en worden bovenregionale ontwikkelingen gestimuleerd.

1.2 Planvormingsproces

Het ontwerpreconstructieplan/MER is in drie fasen tot stand gekomen. Deze zijn beschreven in §1.2.1. Hierbij heeft diverse malen afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende gebieden. Dit is beschreven in §1.2.2. Daarnaast zijn een water- en natuurtoets uitgevoerd (§1.2.3)

1.2.1 Fasen totstandkoming reconstructieplan/milieueffectrapport

1. Oriëntatiefase. In oktober 2000 is de reconstructiecommissie gestart met haar werkzaamheden. De eerste maanden heeft zij zich georiënteerd op haar opdracht en een werkplan opgesteld. Daarnaast is een Streek Centraal bijeenkomst georganiseerd, waarbij de streek over het reconstructieproces is geïnformeerd.

2. Verkenningfase. Verkenningfase. In die fase heeft de reconstructiecommissie de problematiek in haar plangebied bestudeerd. Deze fase bestond uit twee onderdelen:

1. Opstellen en bespreken van verkenningennotities in onder andere de klankbordgroepen en de reconstructiecommissie. Deze notities bevatten per thema de belangrijkste informatie die de reconstructiecommissie als achtergrondinformatie heeft gebruikt bij het verdere proces;
2. Een eerste workshop in de eerste helft van 2001, waarin de leden van de reconstructiecommissie hun ambities naar voren hebben gebracht. De verkenningfase heeft geresulteerd in een beeld van de bestaande situatie, de autonome ontwikkelingen, de knelpunten en kansen en de wensen voor het gebied.

3. Ontwerpfase. Deze fase heeft geleid tot het ontwerpreconstructieplan/ MER. In deze fase heeft de reconstructiecommissie stapsgewijs toegewerkt naar het tweede concept. Via diverse tussenstappen, zoals workshops, is zij halverwege 2002 gekomen tot een gezamenlijk streefbeeld. Het streefbeeld bevat een visiedeel (hoe ziet De Baronie er in 2016 uit?) en doelen voor het gebied. Op basis van de algemene (provinciale en Rijks-) reconstructiedoelen en de doelen voor het gebied is de reconstructiecommissie gekomen tot regionale reconstructiedoelen voor 2016 en een fasering in de tijd (wat pakt de reconstructiecommissie als eerste op?). Het streefbeeld is in oktober 2002 tijdens een Streek Centraal bijeenkomst gepresenteerd. In juli 2003 hebben de reconstructiepartners afspraken gemaakt over het vervolg van de reconstructie. Dit is het zogenaamde akkoord van Cork. Dit akkoord bevat afspraken over het bouwblok van intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden, de wijze waarop de Wet ammoniak en veehouderij wordt meegenomen, en de wijze waarop stank en de waterthema's worden ingevuld. De afspraken uit het akkoord van Cork zijn verwerkt in het voorkeursalternatief van dit reconstructieplan.

Het streefbeeld en het akkoord van Cork hebben de basis gevormd voor het invullen van het voorkeursalternatief en het regionaal uitvoeringsprogramma. Tegelijkertijd zijn, in het kader van de m.e.r., alternatieven ontwikkeld. In februari 2004 is het eerste concept reconstructieplan/MER door de reconstructiecommissie vastgesteld en vrijgegeven voor discussie met de streek. Op grond van de resultaten van de achterbanconsultatie, het GS-standpunt en de uitkomsten van de effectenbepaling en de alternatiefvergelijking uit de m.e.r. is het eerste concept aangescherpt tot het tweede concept reconstructieplan/MER dat op 7 juli 2004 door de reconstructiecommissie is vastgesteld en is aangeboden aan GS. GS hebben het tweede concept op een aantal punten aangepast tot dit ontwerpreconstructieplan/MER,

dat zij op 20 juli 2004 hebben vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Naar aanleiding van de inspraak is het plan op onderdelen aangepast en op 22 april 2005 door Provinciale Staten vastgesteld.

1.2.2 Afstemming

Tijdens alle drie de hiervoor genoemde fasen heeft afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende reconstructie- en revitaliseringsgebieden.

Met de reconstructie- en revitaliseringsgebieden

Aan de reconstructie- en gebiedsplannen liggen de lagenbenadering en diverse andere uitgangspunten uit het Streekplan en beide Koepelplannen ('Reconstructie aan zet' en 'Hand aan de ploeg') ten grondslag.

De provincie heeft met toepassing van de lagenbenadering een Duurzaam Ruimtelijke Structuurkaart gemaakt die als uitgangspunt dient voor de verdere ontwikkeling van Brabant. Deze kaart is gebruikt bij de verdere planvorming en dient ook als basis voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan. Hierdoor is in grote lijnen al gewaarborgd dat een gebiedstype bijvoorbeeld een beekdal, dat zowel in De Baronie als in een aangrenzend gebied ligt, in beide gebieden eenzelfde soort inrichting krijgt.

Daarnaast is er in de diverse stadia via workshops en werkateliers nauw samengewerkt met de andere gebieden. Daarbij is aandacht gegeven aan de juiste aansluiting van ontwikkelingen op de grensvlakken van De Baronie met andere gebieden.

De betrokkenheid van de in de vorige paragraaf genoemde partners, die vaak een organisatie hebben die breder werkt dan het betreffende plangebied, draagt ook bij aan een goede afstemming op de grensvlakken van de gebieden.

Tenslotte heeft er op ambtelijk niveau veel overleg plaatsgevonden om de plannen, de kaarten en de projecten gedetailleerd op elkaar aan te laten sluiten.

Met België

De afstemming met België heeft plaatsgevonden door bij de planvorming rekening te houden met de in België gelegen gebieden die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen. Verder is er ten aanzien van landsgrensoverschrijdende waterthema's (onder andere waterberging en waterkwaliteit) door het Waterschap en het projectbureau overleg met België gevoerd.

Ook met betrekking tot de MER (bijeenkomsten Richtlijnen MER) zijn de Belgen bij de planvorming betrokken.

1.2.3 Watertoets en natuurtoets

Naast de milieueffectrapportage is ook nog een tweetal specifieke toetsingsprocedures aan de orde: de watertoets en de natuurtoets. Bij de vaststelling van het reconstructieplan door GS moeten deze toetsen zijn doorlopen. Op het abstractieniveau van het reconstructieplan is qua natuurtoetsing met name de zogenaamde "habitattoets" van belang.

De verantwoordelijke instanties voor deze beide toetsen; de waterbeheerders voor de watertoets en de Provincie als bevoegd gezag voor de habitattoets, moeten beoordelen of voldaan is aan de (wettelijke) eisen. In deze paragraaf wordt hierop ingegaan.

Bij de opzet en uitwerking van de MER-criteria voor de effectbepaling is vooraf rekening gehouden met de inhoudelijke eisen van de watertoets en natuurtoets. De drie toetsen zijn daarmee inhoudelijk geïntegreerd.

Het reconstructieplan beperkt zich veelal tot het op hoofdlijnen beschrijven van gewenste nieuwe ontwikkelingen waarbij de gewenste ontwikkeling van de natuurgebieden als randvoorwaar-

de is meegenomen. Een gedetailleerde bepaling van de effecten, inclusief eventuele mitigerende en compenserende maatregelen, is in dit stadium daarom nog niet te maken.

Bij verdere uitwerkingen of concrete projecten zal om deze reden opnieuw, maar dan op een meer gedetailleerd niveau, de wettelijke toetsing (watertoets en natuurtoets en afhankelijk van de aard en omvang van de uitwerking of het project, mogelijk ook een m.e.r.-procedure) moeten worden doorlopen.

Watertoets

Het kabinetsstandpunt “Anders omgaan met water: waterbeleid in de 21e eeuw” stelt dat het toekomstige waterbeleid sterker moet anticiperen op toekomstige ontwikkelingen in plaats van te reageren op incidenten. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen en wateroverlast moet worden teruggedrongen. Het parool is: meer ruimte voor water, naast allerlei technische maatregelen. Het beleid gaat uit van een drietrapsstrategie: vasthouden, bergen en afvoeren.

Vastgelegd is daarom dat op alle nieuwe ruimtelijke plannen een watertoets moet worden toegepast, als dat vanuit waterhuishoudkundig oogpunt relevant is. De watertoets moet waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen in deze plannen.

Het reconstructieplan is een plan waarop de watertoets van toepassing is. De watertoets bestaat uit een procedureel en een inhoudelijk deel.

De procedure vereist betrokkenheid van de waterbeheerders, dit is in het reconstructieproces ondermeer geregeld via de participatie van de waterbeheerders in reconstructiecommissies en provinciale commissies, en een formele toetsing op basis van de inhoudelijke resultaten. De betrokken waterbeheerders zijn de waterschappen De Dommel en Brabantse Delta, Rijkswaterstaat en de provincie als grondwaterbeheerder.

Binnen het werkproces van de revitalisering zijn de waterbeheerders intensief betrokken geweest bij het planvormingsproces. Daarnaast heeft het door de waterbeheerders opgestelde Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) als kader gediend voor de uitwerking van het ontwerp-reconstructieplan. De procesmatige en inhoudelijke inbreng is daarmee gewaarborgd.

De formele toetsing door de waterbeheerders heeft plaatsgevonden nadat het 1e concept reconstructieplan/MER is verschenen. In het MER zijn o.a. gegevens opgenomen, waarin de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast in samenhang met gevolgen voor waterkwaliteit en verdroging in beeld zijn gebracht.

De waterbeheerders hebben een integraal wateradvies gegeven dat door de initiatiefnemer gebruikt is bij opstellen van het ontwerp-reconstructieplan. Het advies van de waterbeheerders en onze reactie hierop is verwerkt in bijlage 2.

Het uiteindelijke reconstructieplan is van een zodanig abstractieniveau dat het vaak moeilijk is te toetsen op het concrete niveau zoals de procedure van de watertoets dat voor ogen heeft. Daarom blijft het noodzakelijk om een watertoets uit te voeren op het niveau van concrete plannen en projecten, als deze nader worden uitgewerkt. Bijvoorbeeld bij de uitwerking van zoekgebieden voor regionale waterberging zal een watertoets nodig zijn.

Indien sprake is van mitigatie en compensatie dan zal dat op projectniveau zijn. Op het niveau van dit plan is het niet aan de orde.

Om dit plan uit te voeren wordt een uitvoeringsorganisatie opgezet, die tezamen met andere belanghebbenden belast is met de realisatie van de doelstellingen. Voor wat betreft de financiering van de waterprojecten is door ons en de waterschappen in totaal 60 miljoen euro gereserveerd voor de eerste planperiode. Dit is een totaalbedrag voor de hele provincie Noord-Brabant. Wij hebben met de waterschappen een bestuursovereenkomst afgesloten waarin o.a. is vastgelegd op welke wijze projecten zo efficiënt mogelijke uitgevoerd worden.

Natuurtoets

In het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet dient expliciet onderzocht te worden welke effecten plannen en bijbehorende ingrepen hebben op de aangewezen beschermde natuurwaarden.

Bij het beoordelen van plannen en projecten dienen de (mogelijke) effecten onderzocht te worden die deze plannen en projecten kunnen hebben op internationaal beschermde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Hierbij gaat het met name om gebiedsbescherming. Indien sprake is van mogelijk significante gevolgen is een zogenaamde passende beoordeling vereist.

Op nationaal niveau is de Natuurbeschermingswet van toepassing. De Habitatrichtlijn is op dit moment nog niet in de Natuurbeschermingswet geïmplementeerd. Daarom gelden – totdat de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking is – rechtstreeks de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Relevant is de zogenaamde “Habitattoets” op grond van artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Deze is gericht op de vraag of het voortbestaan van de aanwezige soorten en biotopen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden voldoende gegarandeerd wordt en welke waarden negatief beïnvloed worden door het plan.

De natuurtoetsing gericht op soortbescherming, zoals voortvloeiend uit de werking van de Flora- en Faunawet (van kracht sinds 1 april 2002), is pas aan de orde bij de maatregelen en projecten die volgen uit het reconstructieplan. In dit stadium van het reconstructieplan is er geen verplichting tot toetsing aan deze wet. In dit plan zijn overigens wel de effecten op de belangrijkste soorten aangegeven. Bij de uitwerking zal steeds bekeken moeten worden of ont-heffingen in het kader van de Flora- en Faunawet mogelijk dan wel noodzakelijk zijn.

De toets in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (de Habitattoets) dient te worden uitgevoerd voor alle plannen of projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor de “speciale beschermingszones” die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied dan wel aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Voor Vogelrichtlijngebieden zijn bij de aanwijzing zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Voor Habitatrichtlijngebieden zijn tot op heden nog slechts de soorten en habitats bekend waarop de nog te formuleren instandhoudingsdoelstellingen zich moeten richten. De habitattoets dient zich formeel uitsluitend op de instandhoudingsdoelstelling (en de samenhang tussen de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) te richten.

Bij het onderzoek naar mogelijk significante gevolgen moet op grond van de Habitatrichtlijn (artikel 6) de volgende gang van zaken gevolgd worden:

Indien het plan significante gevolgen kan hebben voor een Vogel- of Habitatrichtlijngebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het Vogel- of Habitatrichtlijngebied wordt slechts toestemming gegeven voor het plan nadat de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone niet zal aantasten.

Indien het plan, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor de speciale beschermingszone, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende reden van groot openbaar belang, toch moet worden gerealiseerd, worden alle nodige compenserende maatregelen genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologische netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

Interpretatie van artikel 6 van de Habitatrichtlijn geeft aan dat de reconstructieplannen beoordeeld moeten worden op de volgende aspecten:

- Of ze voldoen aan de verplichting om de speciale beschermingszones de nodige bescherming te bieden;
- Of de activiteiten die voorzien zijn in de plannen al of niet kunnen leiden tot significante effecten.

Ten aanzien van het eerste punt kan geconstateerd worden dat in de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zelf geen ingrepen gepland zijn die de natuurlijke kenmerken van de gebieden direct aantasten. Uit de beschrijving van de autonome ontwikkeling (hoofdstuk 4) en de effectbeschrijving (hoofdstuk 8) blijkt dat als gevolg van het plan de natuurlijke kenmerken van de gebieden veelal in stand blijven dan wel versterkt worden door bijvoorbeeld verdere realisatie van de ecologische hoofdstructuur, afname van de ammoniakemissie en verhoging van de grondwaterstand in natte natuurgebieden.

Ondanks deze trend blijkt uit de beschreven effecten voor natuur (zie de effectbepaling in hoofdstuk 8 en de factsheets op de CD-ROM) dat naast veel positieve effecten, er op sommige planonderdelen ook significant negatieve gevolgen kunnen optreden op de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden bijvoorbeeld via externe werking (ingrepen elders die van invloed zijn op de waarden in de speciale beschermingszones). De potentieel negatieve effecten als gevolg van het reconstructieplan zijn: plaatselijke toename van ammoniakemissie als gevolg van groei, verplaatsing en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, de toenemende druk op natuurgebieden als gevolg van extra recreatief en toeristisch gebruik en de verslechtering van de waterkwaliteit door bestrijdingsmiddelen bij intensivering van het landbouwkundig gebruik.

In de MER-alternatieven en het Meest Milieuvriendelijk Alternatief is (op hoofdlijnen) nagegaan op welke wijze, middels planaanpassing of via compensatie of mitigatie, negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Hierbij is ondermeer een planaanpassing naar voren gekomen waarin, om significante gevolgen uit te sluiten, landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1000 meter van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden waren voorzien, te laten vervallen waardoor nieuwvestiging wordt uitgesloten. In landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1500 meter van Habitat- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is nieuwvestiging niet direct mogelijk.

De exacte locaties waar de genoemde effecten kunnen optreden blijken niet uit dit reconstructieplan. Daarom wordt aanbevolen bij de nadere uitwerking van dit plan de beoogde ingrepen opnieuw te toetsen via het uitvoeren van een passende beoordeling van de effecten. Bij mogelijk significante negatieve gevolgen zal dan nagegaan moeten worden of er dwingende redenen van groot openbaar belang aanwezig zijn, of er alternatieven aanwezig zijn en op welke wijze verdere compensatie of mitigatie mogelijk is. Via het monitoringsprogramma kan gevolgd worden of de beoogde positieve effecten optreden en hoe deze zich verhouden tot de mogelijke significante negatieve effecten.

2 Beleidskader en wettelijk kader

Het reconstructieplan/MER moet passen binnen het vigerend beleid en moet anticiperen op beleid in ontwikkeling. In dit hoofdstuk is per thema/aspect een korte toelichting gegeven op het relevante beleids- en wettelijk kader en het beleid in ontwikkeling. Tevens is, waar mogelijk, aangegeven op welke wijze genoemde uitgangspunten in het plan terugkomen.

Het beleid is voortdurend in beweging. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stank- en ammoniakregulering en het mineralenaangiftesysteem (MINAS) in relatie tot de nitraatrichtlijn. In het reconstructieplan is het beleid opgenomen zoals dat gold in het voorjaar van 2004.

Na een beschrijving van specifiek voor de reconstructie geldende beleidsdocumenten en wetten in paragraaf 2.1, worden thematisch de betreffende beleidsdocumenten en wetten beschreven in paragraaf 2.2 en 2.3. Voor deze paragrafen is eenzelfde opbouw gehanteerd als in latere hoofdstukken, zoals bij de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 3) en de beschrijving van de effecten van de alternatieven (hoofdstuk 8). In paragraaf 2.4 zijn de gebiedsspecifieke besluiten opgenomen.

In paragraaf 2.2 is een overzicht opgenomen met per thema alle relevante besluiten/beleid. Alleen de besluiten/beleid die kaderstellend zijn voor het reconstructieplan zijn hieronder verder uitgewerkt.

2.1 Kaderstellende besluiten

Reconstructiewet Concentratiegebieden (2002) + Rijkskader Reconstructieplannen (2002)

De Reconstructiewet Concentratiegebieden en de hierbij behorende Rijksuitgangspuntennotitie bieden het wettelijk kader voor de planvorming en uitvoering van de reconstructieplannen. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking. In de Reconstructiewet is vastgelegd waar het reconstructieplan aan moet voldoen. Het Rijkskader Reconstructieplannen wordt door het Rijk gebruikt bij de toetsing van de reconstructieplannen en kan input zijn bij het opstellen van de reconstructieplannen.

Provinciale Uitgangspunten Notitie (1999) + Reconstructie aan zet, Koepelplan Reconstructie Concentratiegebieden (juni 2001)

De provincie Noord-Brabant heeft een Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN, 1999) opgesteld. Het Koepelplan is het directe resultaat van afspraken uit de PUN. In het Koepelplan zijn specifiek voor Noord-Brabant eisen opgenomen waar de reconstructieplannen aan moeten voldoen. Het Koepelplan heeft twee primaire functies. Het is

1. richtinggevend kader voor de reconstructiecommissies. Het Koepelplan bevat sturende en/of bindende opdrachten voor de commissies. De opdrachten hebben betrekking op verschillende beleidsterreinen. Het Koepelplan is daarmee het kader waaraan de provincie de reconstructieplannen toetst. Het Koepelplan moet inspireren tot een adequate invulling van het beleid voor het landelijk gebied.

2. integrerend kader voor het provinciale beleid voor het landelijk gebied. Het Koepelplan is een opsomming van het provinciale en Rijksbeleid, gericht op het landelijk gebied, zoveel mogelijk in onderlinge samenhang. Het gaat daarbij om beleidsthema's variërend van water, natuur, milieu en ruimtelijke ordening tot sociale en economische vitaliteit, landbouw en recreatie.

Het Koepelplan vormt een handreiking voor de reconstructiecommissies door op een rij te zetten wat er in de reconstructieplannen aan de orde zal/moet komen. Het Koepelplan geeft aan wat de provincie van de reconstructiecommissies verwacht / welke doelen ze met de reconstructie wil realiseren. De taakstelling (zoveel mogelijk geformuleerd als doelstellingen) voor de reconstructiecommissie bevat resultaat- en inspanningsverplichtingen.

Daarnaast zijn er facultatieve onderdelen die de commissie naar eigen inzicht en behoefte kan invullen. De verplichtingen hebben betrekking op de via uitvoering van het reconstructieplan te realiseren eindsituatie, die uiterlijk 12 jaar na vaststelling van het reconstructieplan moet zijn bereikt. Het Koepelplan geeft aan dat alle doelen niet zonder meer naast elkaar mogelijk zijn met het oog op de beperkte ruimte. De reconstructiecommissies worden gevraagd met optimale oplossingen, passend bij het gebied, te komen.

De reconstructie is gericht op duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. Maatregelen en activiteiten in de bebouwde kom vallen buiten de Reconstructie, met uitzondering van de activiteiten die betrekking hebben op leefbaarheidsaspecten.

2.2 Besluiten per thema

2.2.1 Water en bodem EU-Kaderrichtlijn Water (2000)

Dit is een Europese richtlijn op het gebied van oppervlakte- en grondwater. Het doel van de richtlijn is het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als neven doel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De implementatie van de KRW in Nederland valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De uitvoering ervan ligt in handen van de regionale waterbeheerders. In Nederland wordt op dit moment gewerkt aan de aanpassing van wet- en regelgeving. Het kabinet pleit in de zogenaamde “ambitienota” voor een zo pragmatisch mogelijke implementatie van de KRW in Nederland: de milieukwaliteit mag in ieder geval niet verslechteren, ook niet als de economie groeit en de bevolking toeneemt. Zelfs met deze pragmatische uitvoering is er sprake van een forse extra opgave ten opzichte van de bestaande beleidspraktijk.

De KRW geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Ook is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn. In deze plannen worden waterkwaliteitsdoelstellingen en doelstellingen betreffende de ecologische kwaliteit van de waterlichamen opgenomen. De KRW eist dat in 2015 minimaal een goede ecologische toestand voor natuurlijke wateren of een goed ecologisch potentieel voor sterke veranderde en kunstmatige wateren is gerealiseerd. Als doelen in 2015 niet haalbaar zijn, en dus fasering noodzakelijk is, moet dit in de stroomgebiedbeheersplannen zijn aangegeven.

In een landelijke studie van Alterra naar de mogelijk gevolgen van de implementatie van de KRW voor de landbouw is geconcludeerd dat de gevolgen voor de landbouw van de KRW

aanzienlijk (kunnen) zijn. Vaak blijkt fosfaat en in mindere mate nitraat maatgevend om de ecologische doelstellingen in het oppervlaktewater te realiseren. Om de uit ecologische doelstellingen voortvloeiende waterkwaliteitsdoelstellingen te kunnen realiseren moeten zeer forse ingrepen worden gepleegd om de uitspoeling van stikstof en de afspoeling van fosfaat te reduceren. Daarnaast moet ook de belasting door bestrijdingsmiddelen en zware metalen (diervoeding en kunstmest) afnemen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen voor (oppervlakte)water- en bodemkwaliteit nog niet getoetst worden aan de doelstellingen uit de KRW, omdat de ecologische doelstellingen voor de verschillende waterlichamen nog moeten worden vastgesteld. De te nemen maatregelen worden opgenomen in het tweede generatie reconstructieplan.

In de effectbeschrijving wordt wel ingegaan op de effecten van dit (eerste generatie) reconstructieplan en van alternatieve oplossingen op de waterkwaliteit. Het betreft effecten die zijn gebaseerd op kwantitatieve veranderingen in de grondwaterstand. Het gaat dus om een inschatting van de indirecte effecten die optreden door maatregelen die zijn gericht op het vernatten van natuurgebieden en waterconservering door de landbouw, en dus niet de effectbepaling van de (nog vast te stellen) maatregelen die zijn gericht op het realiseren van doelen in het kader van de KRW.

Kabinetstandpunt Waterbeleid in de 21ste eeuw (2000) (waaronder ‘Anders omgaan met water’ en ‘Ruimte voor de rivier’)

Dit kabinetsstandpunt geeft de overkoepelende visie van het Rijk weer op de aanpak van veiligheid en wateroverlast. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen. Wateroverlast moet teruggedrongen worden.

Méér ruimte voor water, naast technische maatregelen en taakstellende afspraken tussen verschillende overheden, zijn essentieel voor het slagen van dit beleid. Voor de aanpak van veiligheid en wateroverlast is uiteindelijk een goede mix van ruimtelijke- en technische maatregelen noodzakelijk. Onder technische maatregelen worden maatregelen zoals dijkverhogingen en –versterkingen, bemaling en stuwen verstaan. Onder ruimtelijke maatregelen verstaat het kabinet onder meer het verbreden of verlagen van uiterwaarden en de inzet van waterbergings- en retentiegebieden.

In het Streekplan zijn zoekgebieden voor regionale waterberging en zoekgebieden voor rivierverruiming aangegeven.

In de Startovereenkomst “Waterbeleid 21ste eeuw” (op 14-2-2001 ondertekend door het Rijk, het Interprovinciaal Overlegorgaan, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen) is vastgelegd dat bij ruimtelijke plannen de Watertoets toegepast moet worden. De Watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER wordt rekening gehouden met het beleid dat geldt voor zoekgebieden voor rivierverruiming en potentiële noodoverloopgebieden. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben. Voorbeelden zijn: woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glas-tuinbouw.

In dit reconstructieplan/MER zijn de zoekgebieden overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Voor een deel zijn de gebieden concreet begrensd en voor een deel zijn ze nader begrensd als voorlopig reserveringsgebied. Voor de concreet begrensde gebieden worden ook minder grootschalige ontwikkelingen gereguleerd via een aanlegvergunningstelsel.

Water is een belangrijk punt van discussie in de reconstructie, waarbij alle verantwoordelijke partijen vertegenwoordigd zijn (provincie, waterschappen, gemeenten). De Watertoets is toegepast op dit ontwerp-reconstructieplan. In dit reconstructieplan/MER is specifiek op de Watertoets ingegaan in de zogenaamde waterparagraaf.

Vierde Nota Waterhuishouding (1998)

Deze nota geeft het Rijksbeleid op het gebied van waterhuishouding weer.

De hoofddoelstelling van deze nota is: “Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”.

In deze nota zijn MTR-normen (MTR=maximaal toelaatbaar risico) opgenomen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen globaal getoetst aan de MTR-normen voor het oppervlaktewater.

Provinciaal Waterhuishoudingsplan (1998) en Partiële herziening Waterhuishoudingsplan 2003-2006 (2003)

Het provinciaal Waterhuishoudingsplan is partieel herzien en de volledige tekst is opgenomen in de Partiële herziening. De volgende onderdelen zijn relevant voor de reconstructie:

- *Verbetering van de waterhuishoudkundige voorwaarden voor de functies*
Zie onder het onderstaande kopje 'Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)'.
- *Het verbeteren van de waterkwaliteit*
Het beleid is gericht op het realiseren van een zodanige milieukwaliteit dat er geen risico's optreden voor de volksgezondheid en dat het grondwater in de hele provincie met aanvaardbare inspanningen geschikt te maken is voor de bereiding van drinkwater. Daarnaast is het beleid gericht op het in stand houden of tot stand brengen van een evenwichtige opbouw van het ecosysteem, zowel binnen als buiten natuurgebieden zoals aangegeven op de provinciale natuurdoelenkaart.
- *De inrichting van waterlopen in het buitengebied*
Hierbij gaat het om behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke- en natuurwaarden voor waterlopen met een waterhuishoudkundige functie.

Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)

In de Vierde Nota Waterhuishouding vraagt het Rijk de provincies om het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) provinciedekkend vast te stellen. Inmiddels zijn de opvattingen over de taakverdeling en tijdsplanning veranderd. In 2003 zijn in het Nationaal Bestuursakkoord Water nieuwe afspraken over het GGOR vastgelegd: 'De provincies stellen uiterlijk 2005 de kaders voor het gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) op. Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op en neemt deze op in het waterbeheersplan.'

Over de kaders voor het GGOR vindt op dit moment nog overleg plaats tussen provincie en waterschappen. De provinciale kaders voor het GGOR bestaan uit de provinciale beleidsuitgangspunten, afspraken in de reconstructieplannen en richtlijnen voor de uitwerking door de

waterschappen. De in het reconstructieplan opgenomen afspraken over prioritering, ambitieniveau en maatregelen worden ongewijzigd overgenomen in het eigenstandig document 'Kaders voor het GGOR'.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn maatregelen opgenomen die leiden tot een afgewogen GGOR en tot de realisatie van waterdoelen in hydrologisch te herstellen natuurgebieden (onder meer natte natuurplekjes). Tevens is aangegeven waar waterconserveringsprojecten (onder andere voor de landbouw) gewenst zijn. De maatregelen en bijbehorende doelrealisatie (berekend in de m.e.r.) maken deel uit van het kader voor het door de waterschappen uit te voeren GGOR.

In dit reconstructieplan/MER is een aantal alternatieven opgesteld die betrekking hebben op de vernatting van natuurgebieden en waterconservering in landbouwgebieden.

In dit reconstructieplan/MER is een deel van de overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Ook hier is het streven de gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Ten behoeve van verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit zijn er maatregelen opgenomen in het plan, waaronder het saneren van puntbronnen.

Verder bevat het plan maatregelen voor beekherstel

Waterbeleid in België

In de wet betreffende onbevaarbare waterlopen (28 december 1967) wordt een hiërarchische indeling gemaakt van de onbevaarbare waterlopen. De bevoegdheid voor het uitvoeren van werken en beheer is hierop gebaseerd; 1^e categorie: het Gewest, 2^e categorie: de provincie, 3^e categorie: de Gemeente.

De kwaliteitsdoelstellingen voor waterlopen zijn vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998. In het Besluit van de Vlaamse Regering houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne van 1 juni 1995 en gewijzigd door het besluit van 19 januari 1999 worden de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater gegeven.

Wat betreft de waterkwaliteit is het beleid van de afgelopen jaren sterk infrastructureel gericht geweest, d.w.z. end-of-pipe-benadering met de nadruk op het (gemengd) opvangen en vervolgens zuiveren van huishoudelijk en industrieel afvalwater en regenwater. A.g.v. voortzetting van het gewestelijke en gemeentelijk investeringsbeleid zal in 2002 ca. 70% van het stedelijk afvalwater effectief gezuiverd worden in een RWZI. Vergeleken met de Nederlandse bodems zijn de waterbodems van de meeste Vlaamse rivieren "zwaar verontreinigd" door zware metalen en organische microverbindingen.

Men kent inmiddels op stroomgebiedsniveau waterkwaliteitsplannen. In tegenstelling tot de vroegere benadering, waarbij het accent lag op de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur, wordt uitgegaan van de kwaliteitstoestand van het oppervlaktewater. Momenteel zijn waterkwaliteitsplannen voor de bekkens van de Dender, IJzer, Nete, Demer en Brugse Polders gemaakt.

Ook de waterkwantiteit wil men op stroomgebiedsniveau aanpakken. Het ondiepe grondwater raakt steeds meer verontreinigd, o.m. door nitraten. Hierdoor wordt steeds meer gebruik gemaakt van het diepe grondwater, waardoor bepaalde diepe lagen met uitputting bedreigd worden. Overschakeling naar oppervlaktewater is veelal niet mogelijk vanwege de slechte kwaliteit van het oppervlaktewater.

Door groeiende verstedelijking en het kanaliseren van beken zijn de pieken in de afvoer van oppervlaktewater stelselmatig toegenomen. De ecologische waarde van de waterlopen in Vlaanderen is de laatste decennia drastisch gedaald.

2.2.2 Milieu

Integrated Pollution Prevention Control (IPPC) (1996)

Dit is een Europese richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging. Bij oprichting en/of uitbreiding van onder andere installaties voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij boven een bepaalde omvang moet worden getoetst of de voorgenomen activiteit een 'belangrijke verontreiniging' of 'belangrijke toename van verontreiniging' veroorzaakt. Er zijn emissiegrenswaarden vastgesteld voor deze installaties. De richtlijn bevat eisen ter voorkoming en, wanneer dat niet mogelijk is, beperking van emissies in lucht, water en bodem.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Voor de reconstructie is de IPPC vooral van belang voor het aspect ammoniak. In dit reconstructieplan/MER zijn verwachtingen ten aanzien van groei en krimp van bedrijven en veranderingen in de ruimtelijke verdeling van bedrijven vertaald in verwachtingen ten aanzien van emissie en depositie van ammoniak, maar zijn geen uitspraken gedaan over individuele bedrijven en het voldoen aan de IPPC-richtlijn.

Europese Nitraatrichtlijn (1991)

In deze Europese richtlijn is opgenomen dat de concentratie van nitraat in het grondwater de norm van 50 mg/l niet mag overschrijden. Het mestbeleid, alsmede de daarbij behorende aanwijzing van droge zandgronden door de minister van LNV, heeft mede tot doel te voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn.

Om de nitraatverliezen door landbouwkundige activiteiten te beperken noemt de Nitraatrichtlijn de volgende typen acties:

- Wisselbouw, het afdekken van de grond in de winter en het verbouwen van tussengewassen om doorlekken naar het grondwater tijdens de natte seizoenen te beperken.
- Het gebruik van (kunst)mest in balans met de gewasbehoeften, stikstof inputs en bodemvolume. Regelmatige mest- en bodemanalyse, verplichte plannen voor kunstmestgebruik en algemene beperkingen per gewas ten aanzien van minerale- en organische stikstof bemesting.
- Het goed bijhouden van de stikstofverspreiding en voldoende opslag van natuurlijke mest die alleen beschikbaar is voor gewassen die voedingsstoffen nodig hebben. Als de mest wordt verspreid, moet dat op een verantwoorde manier via de juiste technieken gebeuren.
- Het zorgen voor een buffer van niet-bemeste grasstroken en heggen langs waterlopen en sloten.
- Goede, strikte regelingen (beperking) ten aanzien van het bewerken van steile gronden en irrigatie.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen van onder de Nitraatrichtlijn. Dit is verder uitgelegd in §2.5 (landbouw).

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de verwachtingen ten aanzien van het veranderen van mestbeleid (evenwichtbemesting) vertaald in de inschatting van de ammoniakemissie in 2016.

Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996

Voor de beoordeling van stankoverlast afkomstig van veehouderijen is de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder in oktober 1996 in werking getreden. In 1998 is door de Afdeling bestuurs-

rechtspraak van de Raad van State een aantal uitspraken gedaan over deze Richtlijn. Hieruit bleek dat:

- de afstandmeting en de omrekeningsfactoren voor Groen-Labelstallen zijn aanvaard;
- de aanbeveling om uit te gaan van het aantal dierplaatsen in plaats van het aantal dieren, voorlopig is afgewezen, en
- de verschuiving in de indeling in omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten en de beoordelingsmethode voor cumulatie van stankhinder onvoldoende gemotiveerd zijn bevonden.

Voor een beoordeling van de effecten op omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten kan - behoudens een aantal uitzonderingen - over het algemeen worden teruggevallen op de brochure Veehouderij en Hinderwet (uitgave 1985). Voor de beoordeling van cumulatie van stank moet op dit moment het toetsingskader, zoals is aangegeven in het rapport “Beoordeling cumulatie stankhinder door intensieve veehouderij” (publicatiereeks Lucht no. 46, uitgave 1985), nog steeds aangehouden worden. De regelgeving verandert wel op korte termijn (zie hierna).

Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verweingsgebieden (2002)
In deze wet, die op 14 mei 2002 door de Eerste Kamer is aangenomen, zijn de afstandseisen overgenomen uit de hiervoor beschreven Richtlijn Veehouderij en Stankhinder (1996). Ook is de zogeheten cumulatieregeling uit het wetsvoorstel geschrapt. Daardoor wordt bij de beoordeling van stankhinder alleen gekeken naar het individuele effect van een veehouderij op een voor stank gevoelig object.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De toepassing van deze wet is gekoppeld aan het reconstructieplan. Na vaststelling van dit reconstructieplan/MER geldt het in deze wet genoemde aparte (soepeler) regime voor stank voor de landbouwontwikkelings- en verweingsgebieden en de extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Door de zonering van de reconstructiegebieden in extensiverings-, verweings- en landbouwontwikkelingsgebieden, geldt de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder alleen nog in de overige extensiveringsgebieden en de niet-reconstructiegebieden.

Het aantal mensen dat werkelijk stankhinder ondervindt daalt niet door een versoepeling van de stankregelgeving. Het daadwerkelijk ervaren van stankhinder is namelijk niet volledig gelijk aan het aantal mensen dat binnen een stankcirkel van een veehouderijbedrijf woont. Dit reconstructieplan/MER geeft inzicht in het huidig en toekomstig aantal stankgehinderden en in de maatregelen die worden genomen om het aantal stankgehinderden te verminderen.

Beleid in ontwikkeling

(ontwerp)Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (2003)

Dit besluit stelt veehouderijen verplicht om bij nieuwbouw emissiearme stallen te bouwen. Van dit besluit is in mei 2001 een ontwerp in de Staatscourant gepubliceerd.

Wetsvoorstel Stank en veehouderij (2003)

Door het ministerie van VROM wordt een wetsvoorstel voorbereid dat het nieuwe beoordelingskader voor stank uit de veehouderij zal gaan vormen. Deze wet komt in de plaats van de Richtlijn veehouderij en stankhinder 1996. Het is de bedoeling dat de specifieke wetgeving voor de reconstructiegebieden (de Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verweingsgebieden) in de nieuwe wet zal opgaan. Er wordt bij deze wet geen onderscheid meer gemaakt tussen de verschillende typen zoneringengebieden. Dit wetsvoorstel 'Stank en veehouderij' ligt nu voor advies bij de Raad van State.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (2002)

Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav vormt een onderdeel van de nieuwe ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze nieuwe regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden.

De emissiegerichte benadering zal gestalte krijgen in “Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij”. Het aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden is geregeld in de Wav en heeft betrekking op zones rondom voor verzuring gevoelige gebieden, gelegen in de EHS. In de Wav is bepaald dat in een zone van 250 meter rond kwetsbare bos- en natuurgebieden (groter dan 5 hectare) een oprichtingsverbod geldt voor (nieuwe) intensieve veehouderijen en dat de uitstoot van ammoniak door bestaande bedrijven in deze zone binnen het zogeheten bedrijfsemissieplafond moet blijven.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de kwetsbare gebieden en de 250 meter zones eromheen in beginsel als extensiveringsgebied aangewezen.

Beleid in ontwikkeling

In het Hoofdpijnenakkoord (regeerakkoord) is opgenomen dat de werkingssfeer van de Wet ammoniak en veehouderij beperkt wordt tot de zeer kwetsbare natuur.

In maart 2004 heeft het IPO een voorstel gedaan wat inhoudt dat provincies ruimte krijgen voor een eigen afweging bij de keuze van kwetsbare natuurgebieden die onder de bescherming van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zullen vallen. Hierdoor ontstaan betere mogelijkheden voor aansluiting op het proces van de ruimtelijke ordening en de reconstructie. De Minister van LNV is van mening dat dit voorstel in principe mogelijkheden biedt om de gewenste aanpassing van de Wav vorm te geven. Bovendien past dit voorstel in het streven van het kabinet meer ruimte en verantwoordelijkheid te geven aan provincies en gemeenten bij de ruimtelijke inrichting van ons land. De Minister ziet een goed perspectief om op basis van dit voorstel verder te gaan.

Zowel de Minister van LNV als de Staatssecretaris van VROM nemen grotendeels het voorstel van het IPO over voor de nieuwe Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (brief van 3 juni 2004).

Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) (2002)

De Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is een op de Wet ammoniak en veehouderij gebaseerde ministeriële regeling die de emissiefactoren bevat die nodig zijn om in de vergunde en in de aangevraagde situatie de ammoniakemissie van een veehouderij te kunnen berekenen. De Rav bevat een lijst met de verschillende stalsystemen per diercategorie en de daarbij behorende emissiefactoren. Tevens zijn hierin de maximale emissiewaarden opgenomen voor de berekening van de emissieplafonds op grond van de Wav.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De informatie uit deze regeling is in dit reconstructieplan/MER gebruikt om de effecten van zonering op emissie en depositie van ammoniak te kunnen bepalen. De regeling treedt binnenkort in werking. Enkele factoren wijken af van de nu vigerende regeling.

Provinciaal Milieubeleidsplan (2000) + Provinciale milieuverordening (2002)

In dit plan is het provinciale milieubeleid per milieuthema en per doelgroep opgenomen. Voor de reconstructie zijn vermindering van de verzuring en vermindering van geurhinder de meest belangrijke milieudoelen uit het milieubeleidsplan. De landbouw is de meest relevante doelgroep voor de reconstructie.

In de provinciale milieuverordening zijn twee hoofdcategorieën van specifieke gebieden onderscheiden, te weten grondwaterbeschermingsgebieden met als functie bescherming van grondwaterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening en milieustimuleringsgebieden. De gebiedsbescherming in de milieustimuleringsgebieden vindt vanuit diverse invalshoeken plaats en is niet voor ieder gebied dat onderdeel uitmaakt van deze hoofdcategorie hetzelfde. Bij de aanwijzing van specifieke gebieden speelt met name:

- het belang van de bescherming van de bodem (bodembeschermingsgebieden);
- het belang van het beperken en voorkomen van geluidhinder (stiltegebieden);
- het belang van de bescherming van natuurwetenschappelijke- en landschappelijke waarden.

Een gebied kan om een of meer redenen als bijzonder gebied worden aangewezen, waardoor deze gebieden elkaar deels overlappen. De gebieden zijn aangewezen in de provinciale milieuverordening. In de provinciale milieuverordening zijn verder regels opgenomen betreffende afvalstoffen, inclusief lozingen van afvalwater.

Hieronder is kort iets opgenomen over grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden, omdat deze met name relevant zijn voor de reconstructie. Deze gebieden zijn weergegeven op kaarten 2 en 15.

- *Grondwaterbeschermingsgebieden*
In de provinciale milieuverordening zijn beschermingszones en boringsvrije zones aangewezen rond waterwingebieden en regels gesteld voor activiteiten in deze zones die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. Rond kwetsbare en zeer kwetsbare winningen zijn 25-jaarszones (regenwater dat binnen deze zone inzigt, doet er ten hoogste 25 jaar over om de winningsputten te bereiken) aangewezen als beschermingszones. Daarnaast zijn rond enkele zeer kwetsbare winningen 100-jaarszones aangewezen.
In de laatste herziening van de provinciale milieuverordening zijn de begrenzingen van enkele grondwaterbeschermingsgebieden aangepast.
- *Stiltegebieden*
Ter bescherming van relatief onverstoorde gebieden zijn in de Provinciale milieuverordening stiltegebieden aangewezen en regels opgesteld ter voorkoming van geluidsoverlast. Ter ondersteuning van deze regelgeving is het ruimtelijk beleid erop gericht functies die tot extra geluidsverstoring leiden, uit deze gebieden te weren. Het gaat er hierbij om dat het heersende geluidsniveau niet wordt verhoogd. Activiteiten die in dit verband geweerd moeten worden, zijn met name niet-agrarische bedrijvigheid, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en militaire activiteiten.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de effecten op grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden bepaald.

2.2.3 Natuur Vogelrichtlijn (1979) + Habitatrichtlijn (1992)

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die als doel heeft een Europese bescherming van vogels te garanderen in een Europees netwerk van natuurgebieden. De Habitatrichtlijn is eveneens een Europese richtlijn. Deze richtlijn heeft als doel het beschermen van typen natuurlijke habitats (leefgebieden) en soorten (planten en dieren) in een Europees netwerk van natuurgebieden. De bescherming van vogels, andere dieren, planten en habitats gebeurt door de aanwijzing van gebieden (Speciale Beschermingszones). Voor de Vogelrichtlijn op grond van de aanwezigheid van bepaalde aantallen van de kwalificerende vogelsoorten (bijlage I van de

Vogelrichtlijn). Voor de Habitatrichtlijn op basis van de bijlagen I (gebieden) en II (soorten) van deze richtlijn. De Speciale Beschermingszones vormen samen het netwerk van natuurgebieden. Dit netwerk heet 'Natura 2000'.

De Habitatrichtlijn kent, in tegenstelling tot de Vogelrichtlijn, ook nog een soortbescherming (die ook geldt buiten de aangewezen gebieden). Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geeft een lijst van soorten die strikt beschermd moeten worden.

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden in de nieuwe Natuurbeschermingswet geïmplementeerd.

Nieuwe plannen of projecten in en in de nabijheid van de Speciale Beschermingszones dienen conform de richtlijn te worden getoetst. Voor plannen of projecten die significante gevolgen hebben op soorten of habitats waarvoor de Speciale Beschermingszone is aangewezen geldt het 'nee-tenzij-principe'.

Wanneer het betrokken gebied een gebied is met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort, kunnen alleen argumenten die verband houden met:

- de menselijke gezondheid;
- de openbare veiligheid;
- voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van openbaar belang worden aangevoerd om ingrepen te mogen plegen in het gebied.

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn weergegeven op plankaart 7.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in dit reconstructieplan/MER veelal gezoned als extensiveringsgebied, inclusief een zone eromheen. In de effectbeschrijving van dit plan is getoetst of het plan strijdig is met de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden.

Natuurbeschermingswet (1998) (niet in De Baronie)

De Natuurbeschermingswet (Nb-wet) stelt gebieden veilig die vanwege hun bijzondere natuur of hun natuurwetenschappelijke betekenis van algemeen belang zijn. Zowel gebieden die eigendom zijn van de staat als gebieden in handen van particulieren kunnen aangewezen worden als respectievelijk staatsnatuurmonument of beschermd natuurmonument.

Beleid in ontwikkeling: Wijziging Natuurbeschermingswet 2002

Het wetsvoorstel bestaat uit drie onderdelen:

1. de aanwijzing van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden
2. het beheer van deze gebieden
3. het toetsen van plannen, projecten en andere handelingen in of nabij deze gebieden

Er worden nieuwe Natuurbeschermingswetgebieden vastgesteld, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij de zonering is rekening gehouden met de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de Natuurbeschermingswetgebieden.

Flora- en Faunawet (2002)

De Nederlandse Flora- en Faunawet regelt de wettelijke bescherming van in het wild levende planten en dieren. Deze bescherming houdt onder meer in dat handelingen waarmee beschermde dieren worden verontrust, verjaagd, gevangen of gedood zijn verboden. Ook het verontrusten en beschadigen van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde dieren is verboden. Een tweede uitgangspunt is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of het nalaten daarvan nadelige gevolgen voor planten of dieren kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel zich in te spannen om de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

De Flora- en Faunawet gaat uit van het ‘nee, tenzij’-beginsel. Dit betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. Er moet daarbij gekeken worden naar alternatieven, naar dwingende redenen van groot openbaar belang en naar mogelijkheden voor compensatie.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij het opstellen van dit reconstructieplan/MER is waar mogelijk rekening gehouden met het soortenbeleid. Bij uitvoering van het reconstructieplan kan het aanvragen van ontheffing van de Flora- en Faunawet aan de orde zijn.

Structuurschema Groene Ruimte I (1995)

Het ruimtelijke beleid voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) is gericht op het instandhouden van de natuur door behoud, herstel en ontwikkeling wezenlijke kenmerken en waarden. In het SGR is ook het zogenaamde compensatiebeginsel beschreven.

In de aanvulling op het SGR I is het robuuster maken van de EHS opgenomen om zo een verhoging van de biodiversiteit mogelijk te maken. Dit kan door het realiseren van robuuste verbindingen op “zwakke plekken” in de EHS (robuuste ecologische verbindingen). Het beleid uit het Structuurschema Groene Ruimte is vertaald in provinciaal natuurbeleid.

Gebieden waarvoor het compensatiebeginsel van toepassing is:

- kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur;
- gerealiseerde natuurontwikkelingsgebieden;
- kleinere natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur die zijn aangewezen in streek- of bestemmingsplannen of onder de Natuurbeschermingswet vallen;
- biotopen van aandachtsoorten die op indicatie van de soortenbeschermingsplannen van het Rijk in Streekplannen en/of bestemmingsplannen zijn opgenomen;
- bossen en landschappelijke beplantingen, vallend onder de Boswet;
- grootschalige openbare recreatievoorzieningen.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een nota van het Rijk, waarin de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland vastgelegd worden. Het gaat daarbij om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol zal spelen.

De opdracht uit het Hoofdlijnenakkoord (regeerakkoord) is om de afzonderlijke nota's op de desbetreffende onderdelen van ruimtelijk beleid samen te voegen tot één Nota Ruimte. De nota bevat daarmee niet alleen de ruimtelijke uitspraken zoals die eerder in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening waren opgenomen, maar ook die uit het

Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2) en uit het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP), voor zover het kabinet daaraan vasthoudt. Daarnaast worden in de Nota Ruimte ook de Gebiedsgerichte Economische Perspectieven (GEP) opgenomen. De Nota Ruimte zal zo hét ruimtelijke beleid van het kabinet gaan bevatten en wordt zo een veel meer integraal product. Het kabinet heeft deel 3 van de PKB Nota Ruimte (het kabinetsstandpunt) - na overleg met de mede-overheden en andere relevante partijen – op 27 april 2004 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Alle niet-ruimtelijke facetten van het mobiliteitsbeleid en het verbrede landbouwbeleid zullen in de nieuwe Nota Mobiliteit worden vastgelegd of zijn reeds in de Agenda voor een Vitaal Platteland vastgelegd.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (natuur)

Het gehele buitengebied is onderverdeeld in 2 typen structuren; de groene hoofdstructuur (GHS) en de agrarische hoofdstructuur (AHS). De GHS is een samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuurwaarden, en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden. De AHS omvat het gebied buiten de GHS en de bebouwde kernen en infrastructuur. In de AHS staan de instandhouding en de versterking van de landbouw voorop.

Beide hoofdstructuren zijn onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur (met hoofdfunctie natuur), GHS-landbouw (landbouwgebieden met hoge natuurwaarden), AHS-landschap (landbouwgebieden met overige bijzondere natuur- en landschapswaarden) en AHS-landbouw (landbouwproductiegebieden).

De hoofdzones zijn vervolgens onderverdeeld in een aantal subzones in volgorde van kwetsbaarheid (zie onderstaande tabel).

Hoofdzone	Subzone
GHS-natuur	1. Natuurparel 2. Overig bos- en natuurgebied 3. Ecologische verbindingszone
GHS-landbouw	4. Leefgebied kwetsbare soorten 5. Leefgebied struweelvogels 6. Natuurontwikkelingsgebied
AHS-landschap	7. Leefgebied dassen 8. Waterpotentiegebied 9. RNLE-landschapsdeel
AHS-landbouw	10. Zoekgebied veeverdichtingsgebieden 11. Vestigingsgebied glastuinbouw 12. Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw 13. Glasboomteeltgebied 14. AHS-overig

Bron: Streekplan 2002

Natuurgebiedsplannen en Beheersgebiedsplan (2002)

In deze plannen zijn de streefdoelen voor de natuur in Brabant (natuurdoeltypen) vastgelegd. De plannen geven op perceelsniveau aan waar en welke subsidies voor aanleg en beheer van natuur verkregen kunnen worden op grond van de subsidieregeling natuurbeheer (natuurgebiedsplan) en de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (beheersgebiedsplan). Daarnaast vormen deze plannen de provinciale begrenzing van de ecologische hoofdstructuur van het Rijk op perceelsniveau en daarmee de EHS zoals deze wordt gehanteerd in de Wet ammoniak en veehouderij.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie wordt geprobeerd de natuurdoeltypen te behalen door verhoging van de grondwaterstand, vermindering van de ammoniakdepositie en de belasting van grond- en oppervlaktewater met meststoffen en bestrijdingsmiddelen. In dit reconstructieplan/MER is getoetst in hoeverre de randvoorwaarden voor de natuurdoeltypen op het gebied van grondwater en stikstofdepositie door het plan worden gerealiseerd.

Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012 (2002)

Deze nota geeft het sectorale natuur- en landschapsbeleid weer van de provincie. In het Streekplan heeft (gedeeltelijk) een afweging van dit beleid plaatsgevonden. In deze nota is een onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en in soortenbescherming.

De gebiedsbescherming is vertaald in het Streekplan. In deze beleidsnota zijn verschillende instrumenten opgesomd voor realisatie van het beleid, zoals de EHS, ecologische verbindingsszones, robuuste ecologische verbindingen, regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n) en agrarisch natuurbeheer. Daarnaast wordt ingegaan op de bescherming van leefgebieden van kwetsbare soorten, dassen en struweelvogels en op de bescherming van de soort zelf.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie worden verschillende van bovengenoemde instrumenten ingezet. Enkele voorbeelden zijn het streven om de EHS versneld te realiseren, het begrenzen van de RNLE'n en het stimuleren van agrarisch natuurbeheer.

2.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Verdrag van Valetta/Malta (1992)

Dit Europese Verdrag heeft tot doel het archeologische erfgoed te beschermen als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie.

Hiertoe worden als bestanddelen van het archeologische erfgoed beschouwd alle overblijfselen, voorwerpen en andere sporen van de mens uit het verleden:

- waarvan het behoud en de bestudering bijdragen tot het reconstrueren van de bestaansgeschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving;
- ten aanzien waarvan opgravingen of ontdekkingen en andere methoden van onderzoek betreffende de mensheid en haar omgeving de voornaamste bronnen van informatie zijn.

Tot het archeologische erfgoed behoren bouwwerken, gebouwen, complexen, aangelegde terreinen, roerende zaken, monumenten van andere aard, alsmede hun context, ongeacht of zij op het land of onder water zijn gelegen.

Het verdrag van Valetta schrijft voor dat bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen moet worden. Dit verdrag is vertaald in het Streekplan en in de cultuurhistorische- en archeologische waardenkaarten.

Architectuurnota (2000)

Dit is een nota van de ministeries van OCW, VROM, VenW en LNV met negen Grote Projecten op het gebied van architectuur en ruimtelijke ordening om het architectuurbeleid concreet vorm te geven. De reconstructie is één van de negen Grote Projecten die zijn opgenomen in de Architectuurnota. Bij deze negen Grote Projecten moeten ontwerpers in een vroegtijdig stadium worden ingeschakeld, moet er een integrale aanpak komen en moet er een goede, bestuurlijke afstemming en een duidelijke regie zijn. Ook wordt het publiek betrokken bij een aantal van deze projecten.

De Grote Projecten bestrijken het hele scala aan bouwopgaven voor de nabije toekomst, waarbij naast nieuwbouw en monumenten ook grote opgaven in het landelijk gebied, infrastructuur en de ruimtelijke ordening aan de orde zijn. Op deze manier kunnen zij een voorbeeldwerking hebben voor heel opdrachtgevend Nederland, waaronder provincies, gemeentes, ontwikkelaars, stichtingen en particulieren.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het gebied rond Zundert-Rijsbergen is aan een ingenieursbureau, onder begeleiding van een streekafvaardiging, de opdracht gegeven om een ontwerp te maken waarbij boomteelt en andere gebiedsfuncties (cultuurhistorie, water, landschap etc) beter ingepast kunnen worden, of elkaar kunnen versterken. De resultaten van deze ontwerp-opgave zullen aangewend worden bij het bespreken van de toekomstige ontwikkelingen in het gebied rond deze plaatsen.

Nota Belvédère (1999)

De Nota Belvédère is een beleidsnota van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. De hoofddoelstelling van de nota luidt: De cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte en het Rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen.

In het kader van Belvédère is een landsdekkend overzicht vervaardigd van de cultuurhistorisch meest waardevol geachte steden en gebieden; de Cultuurhistorische Waardenkaart van Nederland. Deze kaart bevat onder andere de Belvédèregebieden. Dit zijn gebieden met een hoge concentratie van cultuurhistorische waarden. In het reconstructiegebied van Noord-Brabant liggen enkele Belvédèregebieden zoals in het Dommeldal en bij Griendtsveen-Helenaveen.

Buiten de Belvédèregebieden zijn er ook cultuurhistorische waarden aanwezig. Vaak zijn dat waarden die vanuit een van de drie sectorale invalshoeken binnen de cultuurhistorie (archeologie, bouwkunde, historisch landschap) als van bijzonder hoge waarde worden geacht. De cultuurhistorische waarden zijn doorvertaald in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (zie hieronder). Een belangrijk deel van de cultuurhistorische waarden is aangegeven op kaart 11.

Kookboek Cultuurhistorie, Cultuurhistorische waardenkaart (2000, 2002)

De provincie heeft de cultuurhistorische (landschaps)waarden van bovenlokaal belang aangegeven op de (provinciale) Cultuurhistorische waardenkaart. Deze is door GS vastgesteld. Bij de opstelling en uitvoering van ruimtelijke plannen moet met deze waarden rekening worden gehouden. Dit geldt in het bijzonder voor de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarde. In beginsel zijn in deze vlakken alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie is onder andere bij de integrale zonering rekening gehouden met de cultuurhistorische (landschaps)waarden. Bij het opstellen van het reconstructieplan zijn ontwerpers betrokken. Zij hebben hun inbreng geleverd tijdens ontwerpateliers en via individuele ontwerp opdrachten.

Archeologische Monumentenkaart en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (2000)

Bij de opstelling en de uitvoering van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met (bekende) archeologische waarden, zoals aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart, en de te verwachten archeologische waarden, zoals aangegeven op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden. Het uitgangspunt hierbij is dat het archeologisch erfgoed moet worden beschermd op de plaats waar het wordt aangetroffen. Gezien dit uitgangspunt moeten in geval van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden met een hoge of een middelhoge verwachtingswaarde voor archeologisch erfgoed, de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart worden gebracht. De archeologische waarden zijn deels opgenomen in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij de uitvoering van projecten in het kader van de reconstructie wordt rekening gehouden met archeologische waarden. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van archeologische waarden.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (landschap en cultuurhistorie)

In het Streekplan wordt naast de onderwerpen cultuurhistorie en archeologie ook aandacht besteed aan landschapsvisies, beeldkwaliteitsplannen en aardkundige waarden. De kern van een landschapsvisie is een duurzaam integraal landschapsontwerp dat gebaseerd is op de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. Landschapsvisies kunnen een bouwsteen zijn voor, of een onderdeel van een reconstructieplan.

De verscheidenheid aan landschapstypen en cultuurhistorische (landschaps)waarden is een belangrijk element van de identiteit van Noord-Brabant.

Tevens kunnen bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van de reconstructie beeldkwaliteitsplannen worden opgesteld. In dergelijke plannen moet de na te streven beeldkwaliteit worden beschreven, onder meer door aan te geven op welke ruimtelijke kenmerken van landschap en bebouwing en op welke landschappelijke structuren en elementen moet worden ingespeeld en welke streefbeelden daarbij gelden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In paragraaf 2.3 is aangegeven welke landschapsvisies zijn gebruikt. In paragraaf 6.5.2 wordt aandacht besteed aan de beeldkwaliteitsplannen. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van aardkundige waarden.

2.2.5 Landbouw

Meststoffenwet, Mineralen Aangifte Systeem (MINAS) (2001)

In 1998 trad het MINeralen AangifteSysteem (MINAS) in werking. Het doel ervan is het terugdringen van milieuverontreiniging door meststoffen. De regelgeving is er onder andere op gericht om de uitspoeling van nitraat en fosfaat naar het grondwater en oppervlaktewater zodanig te verlagen dat de milieurisico's worden beperkt. MINAS is een mineralenboekhou-

ding waarmee de mineralenstromen op een bedrijf in beeld kunnen worden gebracht. Hierbij gaat het om fosfaat en stikstof. Wie meer mineralen heeft aangevoerd dan afgevoerd, moet een heffing betalen over de te veel aangevoerde mineralen. Het doel is dat agrariërs hun bedrijf zo inrichten dat geen heffing hoeft te worden betaald. Vanaf 2001 zijn alle land- en tuinbouwbedrijven aangifteplichtig voor MINAS.

Leidraad Mest (2001)

De Leidraad Mest is een product van het provinciaal bestuurlijk Platform Mest met een beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven. Dit Platform bestaat uit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Zuidelijk Platform, Mestac, Nevedi), maatschappelijke organisaties (Brabantse Milieufederatie (BMF), Rabobank) en overheden (ministeries, provincie, gemeenten, waterschappen, regionale milieudiensten).

Na opstelling van de Leidraad door het Platform Mest hebben de provincie en alle Brabantse gemeenten en waterschappen de Leidraad vastgesteld.

Alle in het Brabantse Platform Mest betrokken partijen zijn het erover eens dat binnen een duurzame landbouw gebruik van onbewerkte (drijf)mest niet past. Gestreefd wordt naar verdringing van kunstmest en onbewerkte mest door kwalitatief hoogwaardige dierlijke meststoffen. Als verdringing van kunstmest wordt gerealiseerd, zal daardoor tegelijkertijd het mineralenoverschot verminderen. Mestbewerking kan een dergelijke kwaliteitsslag tot stand brengen. Daarom dient mestbewerking een belangrijke rol te spelen bij het realiseren van een milieuvriendelijke afzet van (alle) mest, zonder daarmee overigens te rechtvaardigen dat er meer dieren gehouden kunnen worden. De planologische randvoorwaarden voor mestbewerkingslocaties zijn in deze Leidraad opgenomen. Bij de realisatie van mestverwerkingsinstallaties moet de Leidraad Mest toegepast worden.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. Het Hof vindt onder meer dat het Nederlandse mineralen aangiftesysteem (MINAS) ontoereikend is om aan de eisen van de Nitraatrichtlijn te voldoen. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interim-programma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Het kabinet kiest bewust niet voor krimpmaatregelen. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen. In het Actieprogramma wordt vooral ingegaan op het nieuwe systeem van gebruiksnormen voor stikstof en fosfaat.

Er komen drie gebruiksnormen:

- gebruiksnorm voor de stikstof uit dierlijke mest
- gebruiksnorm totale stikstofbemesting
- gebruiksnorm totale fosfaatbemesting.

Bij de laatste twee gebruiksnormen moeten ook kunstmest en andere meststoffen (zoals compost) worden meegenomen. Het streven is om de nieuwe regels uiterlijk 1 januari 2006 in werking te laten treden. Tot die tijd blijft de bestaande wetgeving volledig van kracht, inclusief MINAS.

Met het nieuwe beleid zal Nederland in 2006 voldoen aan de eisen van de Europese nitraatrichtlijn. In 2015 is voor fosfaat evenwicht bereikt tussen bemesting en de onttrekking van mest door het gewas. Het kabinet overlegt nog met de Europese Commissie over de voorgestelde invulling van het mestbeleid. Dat moet in de zomer van 2004 tot een akkoord leiden.

Het voorstel tot wijziging van de meststoffenwet wordt nu voor advies aan maatschappelijke organisaties aangeboden (zie ook Dossier Mest). In juni zal het voor advies worden aangeboden aan de Raad van State en vervolgens aan de Tweede Kamer

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen mestverwerkingslocaties aangewezen worden of zoekgebieden voor mestverwerkingslocaties. Daarmee wordt de Leidraad geconcretiseerd. Tevens kan er (eventueel) een nieuwe opkoopregeling van bedrijven worden aangegeven in het plan. Dit kan leiden tot een lagere mestproductie (minder vee). Daarnaast kan er in het reconstructieplan/MER aanvullend provinciaal milieubeleid ten aanzien van mestverwerking worden opgenomen.

Kabinetsstandpunt inzake toekomst intensieve veehouderij in Nederland

Dit kabinetsstandpunt bevat de conclusies die het kabinet trekt uit het brede debat dat in het najaar van 2003 is gevoerd over de intensieve veehouderij. Volgens het kabinet heeft intensieve veehouderij toekomst in Nederland. Dat kan in een 'veehouderijkolom' (producenten, slachterijen, verwerkers, detailhandel, etc.) die kwaliteit produceert en die met service en uitgekiende logistiek opereert op de Noordwest-Europese vers- en gemaksvuodselmarkt. Een intensieve veehouderij die in zijn ondernemen duurzaamheid en dierenwelzijn centraal stelt, die de consument een steeds ruimere keuze biedt en die maatschappelijk verantwoord ondernemen invult zó dat de burger er trots op kan zijn. Dit toekomstperspectief wordt in grote lijnen ook gedragen door een belangrijk deel van de betrokken partijen in de kolom en door maatschappelijke organisaties en daardoor wint het aan kracht, constateert het kabinet. Het kabinet meent dat voorkomen moet worden dat de intensieve veehouderij in zijn huidige vorm naar elders gaat. Dat zou slechts het probleem verplaatsen naar andere landen. Geen blijvende toekomst ziet het kabinet voor bedrijven die weigeren de ernst van de situatie op langere termijn in te zien.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER wordt de ruimtelijke spreiding van de intensieve veehouderij meer afgestemd op waarden van natuur, landschap en wonen middels de integrale zonerings. Daarnaast worden maatregelen voorgesteld om de milieubelasting verder te beperken, de landenschappelijke inpassing te vergroten, de veterinaire veiligheid te verbeteren en/of de veehouderijkolom te versterken. Ook zijn de effecten van voorgestelde maatregelen inzichtelijk gemaakt.

Kabinetsstandpunt (2001) en advies Herstructurering melkveehouderij (Commissie Koopmans) (2000)

Dit is een advies van de Commissie Koopmans aan de regering met betrekking tot een herstructurering van de melkveehouderij. De commissie adviseert om de precieze problematiek van de melkveehouderij in de reconstructiegebieden in kaart te brengen en gebieden voor te dragen voor herinrichting. Om tot een duurzame melkveehouderij en structuurverbetering van de melkveehouderij te komen, wordt in een aantal gebieden extensivering nagestreefd. Daarbij dient in kwetsbare gebieden grondgebondenheid te worden nagestreefd, onder meer door verplaatsing van melkveehouderijbedrijven.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn gebieden aangewezen waar met prioriteit herstructurering van de melkveehouderij plaats zal vinden (kwetsbare natuurgebieden en drinkwaterwinningen) en waarbij Koopmansgelden ingezet kunnen worden.

Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)

Deze provinciale beleidsnota vormt het toetsingskader voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De Handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het Streekplan en het Koepelplan.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in paragraaf 11.6.1 van deel B de handleiding als toetsingskader voorgeschreven. De handleiding is als bijlage in het plan opgenomen.”

Buitengebied in ontwikkeling (2004)

Deze provinciale beleidsnota draagt bij aan een vitaal platteland en geeft ruimte aan daarbij passende economische dragers voor het buitengebied. Het is daarbij belangrijk dat de sociale aspecten van veranderingen in de landbouwsector, waaronder de krimp in de intensieve veehouderijsector, worden opgevangen. Naast het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden aan bestaande economische dragers, zullen tevens alternatieve economische functies voor het platteland moeten worden gevonden en gestimuleerd.

Deze kunnen eveneens zorgen voor een duurzaam beheer en behoud van gebiedseigen kwaliteiten en functies van het landelijke gebied. Het beleid beoogt voorts behoud en versterking van de leefbaarheid van het platteland/kleine kernen alsmede het behoud van het landelijk karakter en de ruimtelijke kwaliteit van het platteland.

In de nota is een verruimd beleid ontwikkeld voor bebouwingsconcentraties en daarnaast is het beleid inzake hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties op onderdelen aangepast waarbij mede een koppeling is gelegd met specifieke gebiedsdoelen die in de reconstructie- en gebiedsplannen zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in paragraaf 6.8 van deel B de beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling als kader gehanteerd voor het gewenste beleid

Nota Glastuinbouw (1999)

Dit is een provinciale beleidsnota op het gebied van glastuinbouw. Doel van de Nota Glastuinbouw is te komen tot een duurzame glastuinbouwsector die op termijn (2010) voor ongeveer 75 procent is geconcentreerd in vestigingsgebieden, doorgroeigebieden of in gebieden met bijzondere status. Dit wordt bereikt door verplaatsing van solitaire bedrijven uit (in eerste instantie) kwetsbare gebieden, verduurzaming op de minder kwetsbare locaties en projectmatige, duurzame concentratie in hiervoor optimale gebieden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen projectvestigingen (zoekgebieden voor grootschalige glastuinbouwvestiging), vestigingsgebieden (ruime mogelijkheden voor bestaande bedrijven en mogelijkheid voor nieuwvestiging) en mogelijke doorgroeigebieden (voor bestaande bedrijven) worden begrensd.

Beleidsnota Teelt Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw (2003)

Deze provinciale beleidsnotitie en deze notitie vormt het toetsingskader van Gedeputeerde Staten voor het gebruik van ondersteunende voorzieningen bij plantaardige teelten. Ondersteunende voorzieningen kunnen onderverdeeld worden in lage en hoge voorzieningen. Enkele voorbeelden zijn; insectengaas, afdekfolies, containerteelt, schaduwhallen, hagelnetten en bakken in stellingen. In deze notitie zijn voorwaarden opgenomen voor de toepassing van

ondersteunende voorzieningen. Ook zijn verschillende typen gebieden aangeduid waar ondersteunende voorzieningen niet of maar beperkt zijn toegestaan. De notitie is een nadere invulling van het in het Streekplan geformuleerde beleid met betrekking tot teeltondersteunende voorzieningen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER worden gebieden aangewezen waar meer mogelijkheden gewenst zijn voor ondersteunende voorzieningen dan tot nu toe mogelijk was.

2.2.6 Recreatie en toerisme **Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie (2001)**

Deze nota bevat het provinciale beleid op het gebied van toerisme en recreatie. De provincie wil binnen het kader van de reconstructie ontwikkelingskansen bieden aan de sector. Belangrijk uitgangspunt is het aanscherpen van de contrasten tussen regio's. In plaats van 'meer van hetzelfde' wil de provincie de kwaliteit van het bestaande aanbod verbeteren en differentiëren. Bij de verder te ontwikkelen gebiedsdifferentiatie zal aangesloten worden bij herkenbare, zogeheten recreatiemilieus.

Er zijn drie typen recreatiemilieus genoemd in de notitie:

- 'doen'; waaronder buitenrecreatie, bewegingsrecreatie, natuurgerichte recreatie;
- 'vermaak'; stedelijke en dorpse gezelligheid, vertier en verwennerij;
- 'verblijf'; waaronder 'onze buurt buiten' (bijvoorbeeld bungalowparken en campings), 'einde van de wereld' (bijvoorbeeld losse verhuureenheden en kamperen bij de boer) en groepsverblijf.

Het provinciale beleid is erop gericht dat in Brabant alle recreatiemilieus voorhanden moeten zijn.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het onderdeel recreatie en toerisme is in dit reconstructieplan/MER zodanig uitgewerkt, dat het kan fungeren als een regionaal ontwikkelingsplan binnen het beleidskader Toerisme en Recreatie ((Ont)spannend Brabant). In het plan is door middel van het aanwijzen van gebieden aangegeven waar welke ontwikkelingen van de toeristisch-recreatieve sector gewenst zijn.

2.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid **Werken aan sociale kwaliteit (1999)**

Het welzijnsbeleid van de Rijksoverheid is vastgelegd in de nota Werken aan sociale kwaliteit uit 1999. De centrale doelstelling van het welzijnsbeleid is bijdragen aan de sociale kwaliteit in de samenleving. Het beleid is gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie, het verbeteren van de toegankelijkheid van voorzieningen en diensten, het voorkomen en bestrijden van sociale uitsluiting en het ondersteunen van lokaal sociaal beleid. De vergroting van de leefbaarheid op het platteland is hierbij een van de aandachtspunten.

Bovengenoemde wil het Rijk bereiken door een programmatische aanpak, waarin het Rijk, samen met andere overheden en organisaties, de rol heeft van regisseur/programmamaker. Expliciet wordt hierbij aangegeven dat welzijnswerk flankerend beleid is dat alleen in samenwerking met andere sectoren vorm gegeven kan worden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn gebieden aangegeven waar een leefbaarheidproblematiek is geconstateerd en waar een speciale ontwikkelingsopgave is geformuleerd. Hiervoor worden dorpsontwikkelingsplannen opgesteld.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

Van de Vijfde nota Ruimtelijke Ordening is PKB deel 1 (beleidsvoornemen van het kabinet) en deel 3 verschenen. Hierin is de doelstelling van het ruimtelijk beleid tot 2020 verwoord en is een doorkijk gegeven naar het jaar 2030. De nota geeft aan dat op een inspirerende manier sturing moet worden gegeven aan de inrichting van de ruimte om sociaal culturele en economische ontwikkelingen ruimtelijk te accommoderen. Om de ruimtevraag te kunnen accommoderen wordt ingezet op de strategieën “intensiveren”, “combineren” en “transformeren”. De nadruk ligt op de versterking van de Randstad als centrum binnen de nationale ruimtelijk-economische hoofdstructuur.

In Zuid-Nederland worden drie stedelijke netwerken onderscheiden waar de verstedelijkingsopgave zich zal concentreren. Een daarvan is Brabantstad: Breda (Baronie), Tilburg (Meierij), 's-Hertogenbosch (Maas en Meierij), Helmond (De Peel) en Eindhoven (Boven-Dommel). Brabantstad is naast Maastricht-Heerlen aangeduid als nationaal stedelijk netwerk. Brabantstad is via snelwegen verbonden met de Randstad, het Ruhrgebied en de Vlaamse Ruit.

Natuur en landschap in het zuiden worden versterkt door een gebiedgerichte benadering, uitgaande van de bodem en de watersystemen. Robuuste ecologische verbindingen worden nagestreefd. In de reconstructiegebieden is het beleid gericht op het geven van een nieuwe impuls aan de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. In de landelijke gebieden is ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit het principe ruimte voor ruimte ingevoerd. Voor Noord-Brabant gaat het om 3.000 woningen, bij voorkeur te vestigen in en aansluitend op bestaande kernen.

Brabant in balans, Streekplan Noord-Brabant 2002

In het Streekplan zijn vijf leidende principes voor het provinciaal ruimtelijk beleid voor de komende tien jaar opgenomen om het hoofddoel ‘zorgvuldiger ruimtegebruik’ te realiseren:

1. Meer aandacht voor de onderste lagen;
2. Zuinig ruimtegebruik;
3. Concentratie van verstedelijking;
4. Zonering van het buitengebied;
5. Grensoverschrijdend denken en handelen.

Ad 1. Bij de beoordeling, initiëring en ondersteuning van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt de zogenoemde lagenbenadering gehanteerd. De onderste laag wordt gevormd door het watersysteem, de bodemtypologie en de geomorfologie en de hiermee samenhangende natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische (landschaps-)waarden. De tussenlaag omvat de infrastructuur; hierbij is het streven de gebruiksmogelijkheden te intensiveren. Deze twee lagen moeten meer sturend worden voor ruimtelijke ontwikkelingen dan nu het geval is. Het ruimtegebruik voor de functies wonen, werken, landbouw en recreatie (de bovenste laag) moet meer afgestemd worden op deze onderste twee lagen.

Ad. 2. Zuinig ruimtegebruik betekent dat economische groei gepaard gaat met een minder dan evenredige groei van het ruimtebeslag. In deze lijn is het van groot belang optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden de bestaande bebouwde ruimte (opnieuw en) beter te benutten. Daarnaast wil de provincie een sterk accent leggen op het meervoudig gebruik van de ruimte, dat betekent dat meer functies op één en dezelfde locatie gecombineerd worden. In het beleid ten aanzien van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties speelt zuinig ruimtegebruik eveneens een belangrijke rol. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

De uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag ten koste van het buitengebied moet zoveel mogelijk worden voorkómen. Wanneer uitbreiding onontkoombaar is, moet deze gepaard gaan met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit elders in het buitengebied (rood-met-groen). In

de uitwerkingsplannen voor de stedelijke en de landelijke regio's moet hieraan concreet invulling worden gegeven.

Ad. 3. Een ander leidend principe is concentratie van verstedelijking. Enerzijds om de steden voldoende draagvlak te geven voor hun functie als economische en culturele motor, anderzijds om het dichtslibben van het landelijk gebied tegen te gaan. Op provinciale schaal betekent dit dat het leeuwendeel van de woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur moet plaatsvinden in vijf stedelijke regio's. In de landelijke regio's staat het voorkómen van verdere aantasting van het buitengebied centraal. Dit betekent dat het accent op inbreiden en herstructureren ligt.

Ad. 4. Het buitengebied blijft in hoofdzaak bestemd voor landbouw, natuur en recreatie. De onderlinge verhouding tussen deze drie hoofdfuncties verandert echter. Dit komt onder meer door de toenemende waardering voor natuur, landschap, rust en ruimte en door de ingrijpende veranderingen in de landbouw. Daarnaast wordt recreatie een steeds belangrijkere activiteit. Om de drie hoofdfuncties maximaal tot hun recht te laten komen, is het buitengebied gezoneerd in een groene hoofdstructuur (GHS) en een agrarische hoofdstructuur (AHS). Samen omvatten ze het gehele buitengebied van de provincie Noord-Brabant (zie ook onder het thema 'Natuur').

Ad. 5. In het ruimtelijk beleid wil de provincie meer inhoud geven aan grensoverschrijdende aspecten, zowel internationaal als interprovinciaal. Hierbij liggen de accenten op het gebied van de waterhuishouding, natuur, infrastructuur, verkeer en vervoer en bedrijvigheid.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Dit reconstructieplan/MER past in beginsel binnen de kaders van het (recente) Streekplan. Indien dit plan op onderdelen afwijkt van het Streekplan, geldt de vaststelling van het reconstructieplan door PS tevens als besluit tot herziening van het Streekplan op deze onderdelen.

Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006

Het provinciale sociaal en economisch beleid is opgenomen in deze nota. De Kadernota Sociaal-Economisch Beleid sluit nadrukkelijk aan bij het reconstructieproces in het landelijk gebied, door daar waar mogelijk en wenselijk de sociaal-economische platforms te ondersteunen. Met de uitwerkingsplannen van het Streekplan wordt gezocht naar een meer regionale benadering van de economische ontwikkelingen en vraag en aanbod van bedrijventerreinen. Maatwerk in de kleinere kernen op basis van ruimtelijke kwalitatieve overwegingen staat daarbij voorop.

In samenhang met de reconstructie van het landelijk gebied en de uitwerking van het Streekplan zullen de mogelijkheden worden onderzocht van het economische (her)gebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB).

2.3 Gebiedsspecifieke besluiten

Hieronder worden de gebiedsspecifieke besluiten opgesomd.

Structuurvisies (Plus)

Op (inter-)gemeentelijk en regionaal niveau zijn/worden op basis van het Streekplan structuurvisies opgesteld. Programmatisch geven de visies invulling aan de behoefte aan woon- en werkmilieus in de regionale context. Uit de confrontatie van structuurbeeld en programma worden ontwikkelkansen en variaties in ruimte en tijd van bestaande en nieuwe functies afgeleid.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De structuurvisies zijn belangrijke bouwstenen voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan in stedelijke en landelijke regio's, als ook voor de reconstructieplannen. Punt van aandacht is dat het plangebied met de zonering buitengebied van de reconstructie deels binnen de begrenzing valt van stedelijke uitbreidingsgebieden in de structuurvisies.

Dorpsontwikkelingsplannen

De volgende dorpsontwikkelingsplannen zijn vastgesteld:

Gemeente Rucphen: Voor Zegge en Schijf (12-2-2004)

Dorpsvisie Galder (19-6-2003)

Centrumvisie Chaam (november 2001)

Beleidsnotitie centrumplan Alphen (16-06-1995)

(Integrale) Waterbeheersplannen/ Stroomgebiedbeheersplannen, Stroomgebiedvisies

- Integraal Waterbeheersplan West-Brabant 2, 2000-2004, Waterschap Mark en Weerij, Waterschap het Scheldekwartier, Waterschap de Dongestroom en Hoogheemraadschap West-Brabant;
- Ruimtelijke ordeningsvisie “water op de kaart”, Hoogheemraadschap West-Brabant;
- Deelstroomgebiedvisies Brabant Oost en Brabant West (concept 2002).

Uitwerkingsplannen

De uitwerkingsplannen van het Streekplan zijn vastgesteld. In deze plannen worden onder andere de transformatiegebieden aangewezen waar verstedelijking afweegbaar is. De transformatiegebieden zijn begrensd door het landschappelijk raamwerk waarbinnen verstedelijking in principe niet wordt toegestaan. Punt van aandacht is dat de uitwerkingsplannen en het reconstructieplan elkaar op onderdelen overlappen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het reconstructieplan en de uitwerkingsplannen zijn op elkaar afgestemd en waar mogelijk zijn win-win situaties benut (bijvoorbeeld door het gemeenschappelijk opstarten van projecten). De verhouding tussen reconstructieplan en uitwerkingsplan is nader verduidelijkt in hoofdstuk 11 van het reconstructieplan.

Stedelijke regio's: Breda-Tilburg

De uitwerkingsplannen van het Streekplan zijn vastgesteld. In deze plannen worden onder andere de transformatiegebieden aangewezen waar verstedelijking afweegbaar is. De transformatiegebieden zijn begrensd door het landschappelijk raamwerk waarbinnen verstedelijking in principe niet wordt toegestaan. Punt van aandacht is dat de uitwerkingsplannen en het reconstructieplan elkaar op onderdelen overlappen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het reconstructieplan en de uitwerkingsplannen zijn op elkaar afgestemd en waar mogelijk zijn win-win situaties benut (bijvoorbeeld door het gemeenschappelijk opstarten van projecten). De verhouding tussen reconstructieplan en uitwerkingsplan is nader verduidelijkt in hoofdstuk 11 van deel B van het reconstructieplan.

Structuurvisies

In Rucphen is de StructuurvisiePlus vastgesteld op 25-9-2003

In Breda betreft het “Stadsplan 1998”

StructuurvisiePlus Alphen-Chaam (20-12-2001)

StructuurvisiePlus Zundert

Landschapsvisies

Breda: Haagse Beemden Buiten. Een visie op het buitengebied (2000)
Landschapsbeleidsplan Chaam (vervalt in 2005)
Landschapsbeleidsplan Galder (vervalt in 2005)

Ruimtelijk ontwikkelingsplan

Breda: Nota landgoed Breda (2000)

Landinrichtingsprojecten

Reconstructiegebied	Landinrichtingsproject	Geldende wetgeving
De Baronie	Weerij's	Reconstructiewet
	Baarle-Nassau	Landinrichtingswet
	Zundert	Landinrichtingswet
	Ulvenhout-Galder	Reconstructiewet

3 Huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft in 7 paragrafen de huidige situatie. In de volgorde van de beschrijving is uitgegaan van de lagenbenadering. Gestart wordt met een beschrijving van de omgevingskwaliteit beschreven in 4 aspecten; water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, licht en geluid), natuur en landschap & cultuurhistorie. Vervolgens wordt ingegaan op de sociale en economische vitaliteit, beschreven in 3 aspecten; landbouw, recreatie & toerisme en wonen, werken en leefbaarheid.

De beschrijving van de huidige situatie vormt het referentiekader voor de beoordeling van de effecten van het reconstructieplan. Elk aspect is onderverdeeld in een aantal deelaspecten. Elk deelaspect correspondeert met één of meerdere beoordelingscriteria die zijn opgenomen in het m.e.r.-beoordelingskader (zie hoofdstuk 8 Effecten. In hoofdstuk 4 wordt de autonome ontwikkeling beschreven.

De beschrijving van de huidige situatie sluit qua abstractieniveau, waar mogelijk, aan bij de maatregelen en ingrepen die in het reconstructieplan zijn voorzien. Het abstractieniveau kan dus voor de diverse onderwerpen uiteenlopen.

3.1 Water en bodem

Grondwatersysteem op hoofdlijnen

Het reconstructiegebied De Baronie ligt op het West-Brabants massief. Het overgrote deel van dit massief kenmerkt zich door een dunne deklaag van ongeveer 5 meter. Hieronder bevindt zich een weinig doorlatende laag van ongeveer 50 meter dik. Op kaart 1 staat de geomorfologie van het gebied.

Het grondwatersysteem kan onderscheiden worden in kwel-, infiltratie en intermediaire gebieden (zie kaart 2). In de Baronie bevinden zich de belangrijkste (kern)infiltratiegebieden ter plaatse van de hoge gronden tussen Baarle-Nassau en Turnhout, de Rucphense Bossen, Krabbebosschen, het Mastbos, de Galdersche heide, Strijbeekse heide, Chaamse bossen, Kwaalburgse Heide en de Molenschotse heide. Deze gebieden kenmerken zich door lage grondwaterstanden en een gering aantal waterlopen. Van een (kern)infiltratiegebied stroomt het grondwater via de diepere pakketten naar een kwelgebied. In de Baronie bevinden de kwelgebieden zich met name in de beekdalen en op de overgang van zand naar klei. De intermediaire gebieden beslaan het grootste deel van de Baronie. In het verleden bestond veel van het intermediair gebied uit natte heide. In het intermediaire gebied zakte het neerslagoverschot langzaam de bodem in en stroomde het 'ondiep' (via de bodem) af naar een beekstelstel (ondiepe kwel). Tijdens de ontginning van het natte gebied is een stelsel van sloten en greppels aangelegd dat als taak had de overtollige neerslag versneld af te voeren.

Oppervlaktewatersysteem op hoofdlijnen

De Baronie is opgebouwd uit delen van de hoofdstroomgebieden Mark, Weerijs, Donge en Beerze. De omvang van de stroomgebieden beperkt zich dus niet tot het reconstructiegebied

van De Baronie. De begrenzingen van de reconstructiegebieden zijn gebaseerd op gemeentegrenzen en niet op watersystemen. Hierdoor liggen delen van de stroomgebieden binnen de grenzen van De Baronie en delen daar buiten.

De stroomgebieden zijn opgebouwd uit deelstroomgebieden. Een deelstroomgebied bestaat uit een beek of waterloop met het achterliggende gebied dat de beek of waterloop van water voorziet. Kaart 4 biedt inzicht in de ruimtelijke samenhang van het oppervlaktewatersysteem.

Ruimte voor de rivier

Dit is niet van toepassing op reconstructiegebied De Baronie.

Regionale waterberging

In de Baronie speelt van oudsher het probleem van wateroverlast, met name in de beekdalen en op de overgangsgonden. Ook Breda heeft soms wateroverlast. De zandgronden kenden vroeger op veel plekken een stagnerende afvoer.

Veel beken in De Baronie zijn genormaliseerd en de bovenlopen zijn verlengd tot in de brongebieden om het water snel uit het gebied te leiden. Daarnaast heeft de ontwateringsbasis voor de landbouw geleid tot het aanleggen van intensieve ontwateringssystemen en verdieping van watergangen. De sloten, greppels en genormaliseerde beken voeren het overtollige regenwater versneld af. Hierdoor doen piekafvoeren zich vaker voor en neemt de kans op overstromingen toe. Om overstromingen te 'sturen' wordt ten oosten van de Bergboezem Rooskensdonk de 4e Bergboezem(276 ha) ingericht als waterbergingsgebied (Plankaart 1)

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In grote delen van het reconstructiegebied De Baronie is het grondwaterregime niet meer in overeenstemming met het 'natuurlijke' regime. Op kaart 5 zijn gebieden weergegeven die 'van nature' te droog zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is wateraanvoer en beregening noodzakelijk. Ook geeft deze kaart de gebieden weer die 'van nature' te nat zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is het grondwaterpeil door technische maatregelen verlaagd.

Op veel plaatsen in De Baronie voldoen de grond- en oppervlaktewaterpeilen niet aan de wensen vanuit het huidige of toekomstige grondgebruik. Er is sprake van verdroging in de natuurgebieden. Ook landbouwgebieden hebben te maken met droogteschade, vooral in de gebieden die van nature toch al droger zijn dan gewenst op basis van het huidig agrarisch grondgebruik (zie kaart 5). Droogteschade is vaak het gevolg van het streven naar maximalisatie van de agrarische productie en ontkoppeling van teelten van de natuurlijke bodemcondities.

Om zo vroeg mogelijk het land te kunnen bewerken, wordt het water in het voorjaar versneld afgevoerd. Dit heeft geleid tot een afname van de vochtvoorziening. Door beregening uit grondwater wordt getracht de productie te maximaliseren. Dit heeft als neveneffect dat de grondwaterstanden ten gevolge van de beregening dalen. Door middel van waterconserveringsprojecten (zoals het plaatsen van LOP-stuwjes) en het project agrarisch grondwaterbeheer realiseert de agrarische sector besparingen op grondwateronttrekkingen.

Kaart 5 geeft de natte delen van de EHS aan. Eveneens (kaart 5) is aangegeven welke delen hiervan momenteel verdroogd zijn. In De Baronie zijn dit 24 natuurgebieden, waarvan diverse natte natuurplekjes.

Tabel 3.1 geeft een overzicht van oppervlaktes en percentages voor De Baronie.

Tabel 3.1 Oppervlakte natte natuur en het percentage dat hiervan verdroogd is

Totale oppervlakte natte natuur in EHS	% verdroogde natte natuur in 2003
5001	64%

Oorzaken van verdroging zijn in het algemeen dat grond- en oppervlaktewaterstanden meestal zijn afgestemd op eisen vanuit de functies wonen en landbouw. Ook grondwateronttrekkingen hebben een verdrogend effect. In De Baronie werd ten behoeve van drinkwaterbereiding in 1999 circa 12 miljoen m³ grondwater onttrokken. In het reconstructiegebied bevinden zich 11 geregistreerde industriële grondwateronttrekkingen. In 1999 werd circa 15 miljoen m³ grondwater ten behoeve van industrieel gebruik onttrokken. Tenslotte zijn er in het gebied enige honderden onttrekkingen voor beregning. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor beregning verschilt per seizoen.

Verdroging wil niet alleen zeggen dat de grond- en oppervlaktewaterstand te laag is, maar heeft ook gevolgen voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Door verlaging van de waterstanden worden grote hoeveelheden schoon- en mineralenrijk kwelwater afgevoerd. Bepaalde vegetatietypen zijn afhankelijk van de specifieke samenstelling van dit kwelwater. In droge perioden wordt 'gebiedsvreemd' water ingelaten. Dit ingelaten water is van een andere samenstelling. Daarnaast leidt verdroging tot mineralisatie van de bodem, waarbij voedingsstoffen beschikbaar komen voor planten. Hierdoor treedt verruiging en daarmee een afname van het aantal kwetsbare plantensoorten op.

Op de meeste verdroogde natuurgebieden in De Baronie worden voorbereidingen getroffen om verdroging (enigszins) tegen te gaan, of er is reeds een aantal maatregelen uitgevoerd.

Water- en bodemkwaliteit

Algehele waterkwaliteit

In de hele Baronie overschrijden de concentraties nitraat in het grond- en oppervlaktewater de basishnorm (MTR-nitraat) van respectievelijk 50 NO₃ per liter en 2,2 mg N per liter. Dit geldt ook voor de concentraties fosfaat in het oppervlaktewater (0,15 mg P per liter).

In vrijwel het hele gebied De Baronie worden zowel in het grond- als oppervlaktewater de MTR-normen voor koper, nikkel en zink overschreden.

In het buitengebied bevinden zich nog 347 ongezuiverde lozingen van huishoudens en bedrijven (situatie 2003). De lozingen hebben een negatieve invloed op de waterkwaliteit.

Naast lozingen van huishoudens en bedrijven is het effluent (gereinigde water) van rioolwaterzuiveringen (RWZI respectievelijk AWZI) en riooloverstorten eveneens van belang voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. In De Baronie liggen de RWZI's in Breda, Baarle-Nassau, Chaam, Alphen en Rijen. Het effluent van de RWZI's voldoet vaak niet aan de gewenste kwaliteitseisen en heeft daarmee een negatieve invloed op de waterkwaliteit.

Natuurparels en stroomgebieden natuurbeken

Kaart 6 geeft de natte natuurparels en de stroomgebieden natuurbeken voor oppervlaktewaterkwaliteit aan. In het algemeen is de waterkwaliteit onvoldoende om de gewenste natuurdoeltypen in de natte natuurparels te kunnen realiseren. Aandachtspunt voor de oppervlaktewaterkwaliteit in natuurgebieden is ook de uitspoeling van zware metalen. Verzuring van de bodem

bij omvorming van landbouwgronden in natuur kan ertoe leiden dat uitspoeling van zware metalen (en aluminium) zodanig toeneemt dat de concentraties in het grond- en oppervlaktewater te hoog worden voor het realiseren van de gewenste natuurdoeltypen.

In de stroomgebieden natuurbeken moeten de MTR-normen voor meststoffen en bestrijdingsmiddelen in 2022 zijn gehaald. In de meeste stroomgebieden natuurbeken treden nu nog forse overschrijdingen van deze normen op. Op kaart 6 zijn de gebieden aangegeven waar bufferstroken langs waterlopen zinvol kunnen zijn voorzover ze in de prioritair stroomgebieden liggen. Het betreft gebieden met een ondiepe afvoer van het grondwater naar de ernaast gelegen waterlopen en/of in natte perioden een rechtstreekse bovengrondse afvoer naar de waterlopen (run off). Kaart 6 schetst een globaal beeld. Bij de verdere uitwerking hiervan dient nader maatwerk geleverd te worden op basis van de lokale situatie.

Voor wat betreft de gewenste bodemkwaliteit in natuurparels en stroomgebieden natuurbeken is fosfaat een knelpunt, met name wanneer landbouwgronden worden ingericht als natuurgebied.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Kaart 2 geeft de waterwingebieden met hun 25-jaarszone aan.

In De Baronie bevinden zich de drinkwaterwinningen van Schijf, Ginneken, Prinsenbosch en Gilze. Omdat zich boven deze winningen afdichtende kleilagen bevinden, is geen van deze winningen zéér kwetsbaar voor grondwaterverontreinigingen. Risicostoffen voor waterwingebieden zijn met name nitraat en bestrijdingsmiddelen.

Uitspoelingsgevoelige gronden

Kaart 3 geeft de uitspoelingsgevoeligheid voor nitraat en fosfaat weer. De relatief droge(re), van oorsprong schrale zandgronden zijn in het algemeen gevoelig voor uitspoeling van nitraat. Dit geldt met name voor de gronden met een laag gehalte aan organische stof. Deze gronden liggen in de hogere delen van het landschap (jonge heideontginningen). Hier kan het grondwater tot op grote diepte verontreinigd raken met nitraat. Nitraat wordt in grofzandige gronden slecht afgebroken. De Baronie kent vrijwel geen gronden die zéér gevoelig zijn voor de uitspoeling van nitraat.

Uit onderzoek blijkt dat veel landbouwgronden grote hoeveelheden fosfaat bevatten vanwege een jarenlange ophoping in de bovengrond. Ophoping ontstaat wanneer er langdurig méér fosfaat (in de vorm van mest) aan de bodem wordt toegediend dan nodig is voor de gewasbehoefte. De bodem slaat deze ‘overdosis’ op.

De lager gelegen landbouwgronden zijn -vanwege hun hogere grondwaterstand- gevoelig voor fosfaatuitspoeling. Verhoging van de grondwaterstand leidt tot zuurstofarme omstandigheden waardoor gebonden fosfaat in oplossing gaat. Gronden die zeer gevoelig zijn voor de uitspoeling van fosfaat liggen vooral in de omgeving van Achtmaal, ten oosten van Zundert, ten noordwesten van Baarle-Nassau en in het gebied van de Castelreesche Heide.

Een aantal teelten is sterk afhankelijk van bestrijdingsmiddelen. In De Baronie worden vooral in de intensieve sectoren van de tuinbouw zoals de aardbeienteelt en de boomteelt, bestrijdingsmiddelen gebruikt. Gronden met een laag gehalte aan organische stof en lutum zijn gevoelig voor de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen.

In toenemende mate worden bestrijdingsmiddelen in het grondwater aangetroffen. In de Baronie speelt dit vooral in de westhoek waar de boomteelt en vollegrondstuinbouw geconcentreerd zijn. Uitspoeling van deze schadelijke stoffen tast de multifunctionaliteit van bodem en water aan. Dit heeft op korte én lange termijn gevolgen voor alle vormen van grondgebruik. Met name natuur en de drinkwatervoorziening ondervinden hiervan nadelige gevolgen.

Beekherstel

In De Baronie ligt 99 kilometer beek met de functie waternatuur of multifunctionele beekontwikkeling. Door ‘beeknormalisaties’ zijn de kenmerkende ecologische- en landschappelijke eigenschappen van veel beken (deels) verloren gegaan. In De Baronie betreft dit een groot aantal beken. Voorbeelden van beken waar voornoemde eigenschappen, zij het in beperkte mate, nog wel aanwezig zijn, zijn het Merkske, een klein deel van de Chaamse beek en de Strijbeeksche Beek.

De gerealiseerde verbeteringen aan beeksystemen betreffen tot op heden vaak één of twee aspecten zoals meandering of waterkwaliteit. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit moeten ook maatregelen worden genomen in de deelstroomgebieden van waaruit de beek gevoed wordt. De tot nu toe genomen maatregelen zijn kleinschalig en hebben een beperkt effect. Hierdoor is een verbetering van de waterkwaliteit tot het gewenste niveau nog niet in zicht.

Bodembeheer

In de “Verkenningnotitie water en bodem” zijn de bodembelasting met zware metalen en de risicolocaties verontreinigingen land- en waterbodem aangegeven. De bij die notitie behorende kaarten geven samen een beeld van de huidige bodemkwaliteit.

In de landbouwgebieden zijn dierlijke mest, kunstmest en kalkmeststoffen belangrijke aanvoerposten van zware metalen. Daarnaast speelt depositie vanuit de lucht een rol. Uit meetgegevens blijkt dat de hoogste gehalten aan zware metalen in de bovengrond zich voordoen in bos. Dit heeft te maken met hogere invang van atmosferische depositie en de mogelijkheid voor ophoping (omdat menging door bodembewerking achterwege blijft).

3.2 Milieu

Ammoniak

De landbouw levert verreweg de grootste bijdrage aan de emissie van ammoniak. Andere bronnen van ammoniakemissie zijn verkeer en industrie. De emissie uit de landbouw kan worden onderverdeeld naar emissie uit puntbronnen (stallen en opslag) en emissie uit oppervlaktebronnen (beweiding, toediening van dierlijke mest en toediening van kunstmest).

De ammoniakemissie in De Baronie bedraagt in totaliteit 2,7 kton in 2004. Tabel 3.2 geeft een beeld van de ammoniakemissies uit de landbouw in De Baronie in 2003.

Tabel 3.2 Overzicht ammoniakemissies

Gebied	Emissies uit puntbronnen (kton/jr en %)	Emissies uit oppervlakte- bronnen landbouw (kton/jr en %)	Totale emissies uit de landbouw (kton/jr en %)
De Baronie	1,5 kton/jr	1,2 kton/jr	2,7 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	8,0%	9,5%	8,6%

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB (1 jan. 2004) en CBS (metellingen 2002).

Ruim 50% van de totale ammoniakemissie in De Baronie komt vrij vanuit stallen. Binnen De Baronie leveren vooral de rundvee- en de varkenssector (vleesvarkens en zeugen) de

grootste bijdrage aan de ammoniakemissie. De ammoniakemissie in De Baronie is (plaatselijk) zeer hoog. Dit is met name het geval in een ring rond de plaatsen Chaam, Ulicoten, Molenschot, Baarle-Nassau en ten oosten van Alphen.

De depositie van ammoniak en stikstofoxiden vanuit de lucht (samen stikstofdepositie) draagt bij aan verzuring en vermesting van het milieu. Een groot deel van de ammoniakemissie slaat op relatief korte afstand weer neer. Het overige deel levert een bijdrage aan de zogenoemde achtergronddepositie. Deze depositie, afkomstig van met name landbouw, industrie, energiebedrijven en verkeer en vervoer, is in Brabant voor het merendeel afkomstig uit het buitenland en omliggende provincies.

De stikstofdepositie is dermate hoog dat in alle natuurgebieden de maximale hoeveelheid stikstof die deze gebieden zonder schade kunnen verdragen (de kritische depositiewaarde) wordt overschreden (zie kaart 8). In De Baronie valt op dat met name de gebieden De Krabbeposschen, bos- en natuurgebieden tussen Chaam en Alphen en rond Baarle-Nassau te maken hebben met een zeer ruime overschrijding (meer dan 3000 mol stikstof per hectare per jaar). Op kaart 7 staan de voor verzuring gevoelige gebieden en kaart 8 geeft de stikstofdepositie in De Baronie in klassen weer.

Tabel 3.3 geeft de gemiddelde stikstofdepositie én de herkomst van de depositie voor zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en voor overige voor verzuring gevoelige EHS.

Tabel 3.3 Gemiddelde stikstofdepositie in de Baronie en herkomst hiervan

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw binnen De Baronie	Overig Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2694	844	1809
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	3102	1101	1959
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2950	1028	1881
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	3060	1091	1927

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Met algemeen emissiebeleid kan de achtergronddepositie worden verminderd. Lokale ammoniakmaatregelen (gebiedsgericht beleid) kunnen zorgdragen voor de gewenste aanvullende vermindering van deposities op de meest gevoelige ecosystemen en voorkomen dat er sprake is van een toename van depositie.

Maatregelen zoals in het kader van de reconstructie zoals de integrale zonering intensieve veehouderij en de verplaatsing van bedrijven hebben vooral betrekking op de spreiding van stalemissies. Daarom geeft tabel 3.4 voor De Baronie de ruimtelijke spreiding van de (vergunde) stalemissie in 2003 ten opzichte van de kwetsbare natuurgebieden weer. Hierbij is onderscheid gemaakt in de totale stalemissie en het aandeel van de gespecialiseerde IV-bedrijven in deze stalemissie.

Tabel 3.4 Ligging vergunde stalemissie in de Baronie ten opzichte van kwetsbare natuurgebieden in 2003

Afstand tot kwetsbaar natuurgebied (A- en B-gebieden)	Emissies uit stallen		Aantal depositiepieken > 600 mol/ha/jaar		Aantal veehouderij-locaties	
	kton/jr (%)	% afkomstig van gespecialiseerde IV-locaties		% afkomstig van gespecialiseerde IV-locaties		waarvan % gespecialiseerde IV-locaties
0 – 250 meter	0,31 (15%)	51%	112	33%	246	22%
250 – 500 meter	0,44 (21%)	48%	5	100%	290	29%
> 500 meter:	1,30 (64%)	45%	0	0%	915	29%
Totaal	2,05 (100%)	47%	117	36%	1451	28%

Bron: BVB mei 2003

Stank

Verkeer, industrie, huishoudens en landbouw zijn de belangrijkste bronnen van geuroverlast. De landbouw zorgt voor het grootste percentage geurgehinderden. Het betreft stankemissie uit stallen (zie kaart 9) en uit opslag en aanwending van mest. De regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder richt zich vooral op stallen via de vergunningverlening (voor veehouderijen) en procedures in het kader van de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld in verband met de bouw mogelijkheden van woningen in relatie tot stankcirkels). Deze problematiek vindt zijn oorsprong in de intensivering en schaalvergroting van de veehouderij en de vaak grote verwevenheid tussen agrarische- en niet-agrarische bebouwing. Door het omzetten van agrarische bedrijven in burgerwoningen is die problematiek alleen maar nijpender geworden. Deze verweving heeft tevens tot gevolg dat veel bedrijven geen of weinig ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben omdat ze op grond van de stankregelgeving al zoveel hinder veroorzaken dat ze niet mogen uitbreiden.

Woonkernen waar relatief vaak overlap met stankcirkels voorkomen zijn (van west naar oost): Schijf, Achtmaal, Rijsbergen, Galder, Ulicoten, Baarle-Nassau en Alphen. Verder lijkt de overlap beperkt.

De intensiteit van stankproductie is het grootst rond Baarle-Nassau, Alphen en Ulicoten.

Het aantal stankgehinderden in de randen van de kernen is groter dan daarbuiten. Dit komt doordat in de kernen de bevolkingsdichtheid groter is. Voor hoeveel objecten er sprake is van overlast en voor hoeveel bedrijven er daardoor sprake is van een ‘stankplafond’ is niet exact aan te geven. Dat is een gevolg van het ontbreken van gedetailleerde informatie over de ligging van de stankgevoelige objecten in het hele reconstructiegebied.

Ten aanzien van stank kan onderscheid gemaakt worden tussen:

1. het aandeel bewoners van een gebied dat in een stankcirkel woont (overlast volgens de wettelijke normen) en
2. het aandeel bewoners dat stank als hinderlijk ervaart (feitelijk ervaren overlast).

Tabel 3.5 geeft voor De Baronie een beeld van de oppervlakte woongebied die binnen stankcirkels ligt en het aantal bedrijven dat deze overlap veroorzaakt. Daarnaast zijn deze getallen voor de IV-locaties opgenomen.

Tabel 3.5 Aantal hectare woongebied binnen stankcirkel en aantal locaties dat deze stankcirkels veroorzaakt

	Aantal hectare woongebied binnen stankcirkel categorie 1	Aantal locaties dat leidt tot overlap stankcirkels categorie 1 en woongebied
Veehouderijlocaties	216	139
IV-locaties	94	44

Bron: BVB mei 2003

Ruim 16% van alle Nederlanders zegt regelmatig hinder te ondervinden van stank. Dit percentage ligt in Noord-Brabant enigszins hoger dan landelijk (17%, CBS 1999). Specifieke informatie uit enquêtes over de mate van beleving in De Baronie is niet beschikbaar.

Met behulp van een provinciaal rekenmodel, gegevens uit het BVB-bestand, een inschatting van geurhinder uit mestaanwending en gegevens over het aantal woningen en inwoners per postcodegebied is een inschatting gemaakt van het aantal gehinderde woningen en personen in De Baronie. Op basis van deze modelmatige inschatting bedraagt het percentage geurgehinderden door stank uit de stallen in de huidige situatie in de Baronie 3%. Het totale percentage geurgehinderden (stank uit de stallen en stank uit mestaanwending) bedraagt 14%.

Mestver- en bewerking

In 1999 produceerde de veestapel in De Baronie 4,7 miljoen kilo fosfaat en 13,6 miljoen kilo stikstof. In vergelijking met andere reconstructiegebieden is dat weinig. Alleen in Boven-Dommel is de productie geringer. Ongeveer 47% van de hoeveelheid fosfaat en 55% van de hoeveelheid stikstof wordt op het eigen bedrijf gebruikt. Hierbij is er een verschil tussen de rundveesector en de overige sectoren. Van de rundveemest kan ruim 85% van de hoeveelheid fosfaat en stikstof op het eigen bedrijf worden afgezet, terwijl het bedrijfsoverschot geheel binnen De Baronie kan worden geplaatst. Voor varkens- en pluimveemest is de plaatsingsruimte op het eigen bedrijf veel geringer (variërend van 0 tot 30%), waarbij een aanzienlijk deel buiten De Baronie wordt afgezet (LEI-DLO, 2000).

Geluid en licht

Verkeer, bedrijfsmatige activiteiten en intensieve recreatie (bijvoorbeeld crossmotoren en laagvliegende sportvliegtuigjes (Seppe)) zijn de belangrijkste veroorzakers van geluid in het buitengebied van De Baronie. In De Baronie liggen vijf stiltegebieden (zie kaart 15a). De meeste stiltegebieden liggen in natuurgebieden. De volgende stiltegebieden zijn (gedeeltelijk) gelegen in De Baronie:

- Oude Buissche Heide
- Pannenhoeft
- Chaamdijk
- Chaamse Bossen
- Singelheide

In het buitengebied zijn assimilatiebelichting in de glastuinbouw, verlichting langs infrastructuur en uitstraling vanuit het stedelijk gebied (onder andere sportvelden) belangrijke bronnen van lichtverstoreng. Voor assimilatiebelichting in de glastuinbouw is het verplicht om de gevel af te schermen en een ‘donker’ periode in te stellen.

3.3 Natuur

De Baronie bestaat voor een groot deel uit hogere zandgronden, doorsneden door beken. Opvallend is dat de beken richting Breda lopen. De beken de Mark en de Aa of Weerij en de daarop aansluitende waterlopen zijn de meest kenmerkende stromen in het gebied. De beekdalen zijn van nature nat en hebben door hun ligging (hydrologisch en ruimtelijk als verbindend element) hoge potenties voor natuur. In beekdallandschappen kwam een rijke schakering voor met onder andere schrale graslanden, moerassen en bossen. Bedoelde ‘rijke schakering’ wordt momenteel alleen in de natuurterreinen aangetroffen.

Op de hoger gelegen zandgronden ligt een aantal grotere bosgebieden. Natuurkerngebieden in De Baronie zijn:

- Het Mastbos, een uitgestrekt gemengd bos dat ligt op hogere gronden tussen het beekdal van de Mark en van de Aa of Weerij;
- De Rucphense bossen en heide, een reliëfrijk terrein met dichte percelen bos met enkele heide- en weidevelden;
- Het Ulvenhoutse bos en Chaamse bossen, twee aaneengesloten boswachterijen met naaldbossen van verschillende leeftijd afgewisseld met enkele weilanden en vennen.

Andere grotere natuurgebieden zijn Matjens, Strijbeekse Heide (en Beek), Oude Buissche Heide met aansluitend de Pannenhoeft, het Liesbos, Goudbergven, het Merkske en Alphense Bergen.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De ruggengraat van de het Brabantse natuurbeleid is vastgelegd in het Streekplan (2002) en wordt gevormd door de Groene Hoofdstructuur (GHS). Deze valt voor een belangrijk deel samen met de concreet begrensde ecologische hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat uit natuurgebieden, nieuwe natuurgebieden (reservataats- en natuurontwikkelingsgebieden) en gronden die zijn begrensd voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden). In de natuurgebiedsplannen, die in 2002 zijn vastgesteld, is de EHS op perceelsniveau begrensd en is aangegeven welke natuurdoelen worden nagestreefd.

De Baronie bevat ongeveer 13.500 hectare EHS-gebied waarvan nog maximaal ca 1700 hectare nieuwe natuur verworven moet worden (1400 ha reservaat en 305 ha natuurontwikkelingsgebied)

Tabel 3.6 Realisatie EHS in de Baronie

Onderdeel EHS (Na-1 en Na-3)	Begrensd (ha)	Verworven (ha en %)*	
Bestaand bos- en natuurgebied	9340,1	4339,7	46%
Reservaatgebied	2270,3	868,8	38%
Natuurontwikkelingsgebied	442,4	138	31%
Beheersgebied * *	827,6	11,3	1%
Totaal EHS	12.880	5.357,3	42%

Bron: DLG, peildatum 1-1-2002

* Een belangrijke oppervlakte bos- en natuurgebied is in eigendom en beheer van particulieren en/of gemeenten. Verwerving is niet noodzakelijk om de EHS (of de gestelde natuurdoelen op deze oppervlakte) te kunnen realiseren. Uit de, in de tabel aangegeven, oppervlakteverschillen, kan dus niet worden afgeleid in welke mate de EHS is/wordt gerealiseerd.

* * Beheersgebied wordt in principe niet verworven. Het aantal hectares waarover reeds beheersovereenkomsten zijn afgesloten, is niet beschikbaar en derhalve niet in de tabel opgenomen.

De natuur in De Baronie staat onder grote druk. Landbouw, natuur, stad en infrastructuur komen in elkaars nabijheid voor en zijn sterk met elkaar verweven. Het gebied kent een hoge milieubelasting van water, lucht en bodem en is sterk versnipperd. Een probleem is de voortgaande versnippering en verstoring van het landelijk gebied door uitbreiding van stedelijk gebied en aanleg van infrastructuur. Bestaande wegen die knelpunten vormen zijn onder andere de A16 en A58 en provinciale wegen zoals de N260, de N263 (Breda – Belgische grens) en de N268 (Breda – Baarle-Nassau). Verder zijn er nog tal van primaire, secundaire en tertiaire wegen die voor versnippering zorgen. Van grote invloed zijn ook verdroging en beekdegeneratie, veroorzaakt door sectorale ingrepen in de waterhuishouding.

Samenvattend vormen met name versnippering, verdroging, vermesting (onder meer ammoniakdepositie), verstoring en matige waterkwaliteit een knelpunt voor het bereiken van de natuurdoelen. De mate waarin deze afzonderlijke problemen parten spelen bij de realisatie van natuurdoelen komt terug bij de aspecten Milieu en Water & Bodem.

Verbindingszones

Ecologische verbindingszones (evz's) verbinden de natuurgebieden van de EHS met elkaar. Er zijn zowel droge als natte verbindingszones.

Een deel van de EVZ's zijn begrensd als onderdeel van de EHS. Tabel 3.7 geeft een overzicht van de lengte en mate van realisatie van dit deel van de EVZ's.

Tabel 3.7 Realisatie ecologische verbindingszones (onderdeel van de EHS) in De Baronie

	Begrensd (ha)	Gerealiseerd
Ecologische verbindingszone	409,5	57 (14 %)

Bron: DLG, peildatum 1-1-2000

Regionale natuur- en landschapseenheden

Een onderdeel in het provinciaal beleid zijn de regionale natuur- en landschapseenheden (RLNE'n). Dit zijn grote eenheden, bestaande uit natuurgebieden, landschappelijk waardevolle gebieden en landbouwgebieden, die door hun omvang goede mogelijkheden bieden voor behoud, herstel en ontwikkeling van soorten. Ook hebben RNLE'n tot doel landschapswaarden en cultuurhistorische waarden te behouden en soms om hydrologische waarden te beschermen. In De Baronie gaat het om twee regionale natuur- en landschapseenheden, namelijk de Baronie (Rucphen – Chaam) en een klein deel van Kempische Landgoederen (Landgoed De Utrecht – Oirschot) (plankaart 1).

Beschermde soorten en beschermde gebieden

De soortbeschermende werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet. Verder schenkt het provinciale beleid aandacht aan specifieke soorten. In De Baronie komt een aantal beschermde en zeldzame soorten voor onder meer Boomkikker, Heikikker, Bont dikkopje, Heideblauwtje, Oeverkruid en Moerashertshooi. Daarnaast komen 18 soorten libellen en 10 soorten reptielen en amfibieën voor.

In de Baronie ligt één gebied dat is aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijngebied, het Ulvenhoutse bos. Er liggen geen gebieden in de Baronie die zijn als Vogelrichtlijngebied of Natuurbeschermingswetgebied zijn aangewezen.

Direct over de grens in België liggen ook Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (plankaart 2).

In tabel 3.8 zijn de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden met de belangrijkste type habitats en de gevoeligheid voor verzuring, vermesting, verdroging en verstoring opgenomen.

Tabel 3.8 Natuurtypen en gevoeligheid van het Habitatrichtlijngebied in de Baronie

Gebied (richtlijn)	Gevoelig voor				
	Habitattypen	Verzuring	vermesting	verdroging	verstoring
Ulvenhoutse Bos (HRL)	Elzen- en esenbroekbossen, wintereikenbos en eikenhaagbeukenbossen	x	x	x	-
De Maatjes, Wuustwezel Heide en Groot Schietveld (België, VRL)		x	x	x	x
Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop (België, HRL)	(Droge) heide , open grasland, schraal hooiland, slenken in veengronden en oude, zuurminnende bossen	x	x	x	-
Vennen, heiden en moerassen rond Turnhout (België, HRL)	Droge en vochtige heide , open grasland, mineraal en/of voedselarme wateren, soortenrijke heischrale graslanden, overgangs- en trilvenen, slenken in veengronden en oude, zuurminnende bossen	x	x	x	-
Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout (België, VRL)		x	x	x	x

VRL = Vogelrichtlijngebied

HRL = Habitatrichtlijngebied

3.4 Landschap en cultuurhistorie

De ondergrond (geologie) van De Baronie is gevormd onder invloed van bewegingen in de aardkorst. In de IJstijden is, door het ontbreken van begroeiing en door de sterke winden een dikke laag zand afgezet. Er zijn hoger gelegen dekzandruggen en lagere dekzandvlakten ontstaan. De Mark en Weerijss hebben zich in deze ondergrond ingesneden. Waar Mark en Weerijss samenkomen, heeft de stad Breda zich gevestigd. Dit is één van de grootste kernen van Noord-Brabant. Het landelijk gebied van De Baronie is in agrarisch gebruik genomen en heeft geleid tot het ontstaan van oude- en jonge ontginningslandschappen en vele kleine en grote dorpen.

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

Typierend voor de Baronie is de radiale structuur van het landschap; de beken zijn belangrijke landschapsstructuurdragers en stromen van zuidwest, zuid en zuidoost af richting Breda. Met name op de hogere delen in het gebied liggen grote bosgebieden met karakteristieke heidevel- den en vennen, zoals de Chaamse bossen/Prinsbos/St. Annabos/Ulvenhouts bos, Strijbeeksche Heide, Mastbos en Oude Buissche Heide/Wallsteyn/Pannenhoef en de Moeren. Tussen de beekdalen en de bos- en heidegebieden liggen de agrarische ontginningslandschap- pen; jong en oud. De oude agrarische ontginningen zijn van oorsprong kleinschalig door beplantingen en onregelmatig van vorm en hebben in het algemeen een dikke, humeuze, door de mens opgebrachte laag. De jonge agrarische ontginningen zijn in het algemeen wat verder van de beekdalen gelegen en zijn regelmatig van vorm en grootschalig en open van karakter. Door de ontwikkelingen van de afgelopen 50 jaar zijn de visuele verschillen tussen de oude en jonge ontginningen echter vrijwel geheel verdwenen.

Van oudsher komen er veel landgoederen in de Baronie voor. De landgoederen langs de Mark (met daarin diverse instituten en de relictten van landgoed Daasdonk) en de Chaamse Beek (Luchtenburg, Hondsdonk, Valkenberg) hebben een besloten, kleinschalig karakter. Typische landgoedelementen als landhuizen, vijvers, statige lanen en tuinen geven de landgoe- deren een eigen karakter.

In de Baronie zijn aardkundige-, archeologische-, cultuurhistorische-, ecologische en architecto- nische- en landschapswaarden aanwezig. Een belangrijk deel van deze waarden komt voor in de bos- en natuurgebieden, op de escomplexen en in de jonge heideontginningsgebieden. Veel van de gebieden met hoge waarden zijn in agrarisch gebruik. De volgende deelgebieden zijn belangrijk qua cultuurhistorie:

- de zuidoostgrens van het gebied ter hoogte van Alphen, Baarle-Nassau en Castelré;
- de zone Mastbos en Ulvenhout/Strijbeek met onder andere de landgoederenzones;
- de zone Wallsteyn-Pannenhoef-Vloeiweide;
- en de zone Liesbosch.

Wat betreft aardkundige waarden zijn de gebieden Matjens, Merkske, Mastbosch - Galdersche Heide, Strijbeeksche Heide - Chaamsche Beek en Alphense Bergen op nationale- en provincia- le schaal van belang. Deze gebieden zijn weergegeven op kaart 11.

Breda is de grote kern van het gebied. De ligging van de stad draagt ertoe bij dat er een groot contrast tussen stedelijk en landelijk gebied zichtbaar is. Grootschalige infrastructuurlijnen, de A58, A27, A16 en de spoorlijnen, doorsnijden het landschap en trekken zich weinig aan van de lokale omgeving.

De volgende landschapseenheden komen in de Baronie voor:

- Landschap van de zandgebieden: beekdal, dekzandrug/grote bos- en heidegebieden, dek- zand-ontginning, landgoederen;
- Verstedelijkt gebied: steden en dorpen, grootschalige industrie en bedrijven, grootschalige infrastructuur.

De structuurkaart (kaart 12) schetst de landschapseenheden.

Beeldkwaliteit landelijk gebied

Doordat veel agrarische ondernemers hun bedrijf beëindigen, komen veel agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied leeg te staan. Het landschapbeeld verbetert door enerzijds het afbreken van voormalige stallen in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderij (RBV) en Ruimte voor Ruimte, en anderzijds door hergebruik van een (beperkt) deel van de voormalige stallen mits ze passen in het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's

Een belangrijk deel van de stedelijke regio Breda-Tilburg ligt in het reconstructiegebied De Baronie. Binnen deze regio liggen, rondom Breda, open gebieden met een landelijk karakter en met een agrarische functie. Ten westen van Breda, tussen Breda en Rijen en tussen Rijen en Tilburg zijn in het Streekplan landschapsecologische zones aangeduid, welke deels in De Baronie liggen.

3.5 Landbouw

3.5 ↔ 2.5

Veterinaire kwetsbaarheid

Door de uitbraak van varkenspest in 1997 en diverse andere dierziekten in de jaren daarna, is de behoefte ontstaan om de veterinaire veiligheid te vergroten. Dat kan door het nemen van ruimtelijke maatregelen en het sluiten van productieketens. Er zijn geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire veiligheid te vergroten. Wel zijn er al maatregelen genomen op bedrijfs- en ketenniveau.

Ruimtelijke structuur landbouw

De landbouw in De Baronie is met een aandeel van 56% in het totale grondgebruik de grootste grondgebruiker.

Tabel 3.9 geeft een overzicht van het aantal bedrijven naar grootte voor de diverse vormen van landbouw.

Tabel 3.9 A Aantal bedrijven, per bedrijfstype, hoofd- en nevenactiviteit

	Totaal	Akkerbouw	Tuinbouw en blijvende teelt	Graasdieren	Hokdieren	Combinatie
De Baronie	2142	144	722	810	210	256

Bron: CBS, 2002

Tabel 3.9 B Aantal bedrijven naar economische omvang

	Totaal	<70 NGE	70-150 NGE	>150 NGE
De Baronie	2142	1259	629	254

Bron: CBS, 2002

De veehouderij is de grootste sector. Hierbinnen is de melkveehouderij de grootste sector. Waar het bedrijfsaantallen betreft, is ook de overige graasdierensector (schapen, geiten, paarden) sterk vertegenwoordigd. De gemiddelde omvang van de melkveehouderijbedrijven ligt in De Baronie ruim boven het gemiddelde voor de zandgronden. De gemiddelde omvang van plantaardige bedrijven ligt daarentegen juist onder het gemiddelde.

Tabel 3.10 geeft een beeld van de vergunde omvang van bedrijfslocaties in de intensieve veehouderij in De Baronie. Het aantal bedrijfslocaties kan afwijken van het aantal ondernemers; één ondernemer kan meerdere locaties in gebruik hebben.

Tabel 3.10 Vergunde omvang van bedrijfslocaties intensieve veehouderij

Vergunde grootteklasse IV-bedrijven Aantal NGE uit vergunning	Aantal bedrijfslocaties in de Baronie
0 - 70 NGE	1166
70 - 150 NGE	175
> 150 NGE:110	

Bron: BVB mei 2003

Een groot deel van de bedrijfslocaties heeft te maken met randvoorwaarden ten aanzien van milieu, ruimtelijke ordening en dierwelzijn. Vooral regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder, ammoniakuitstoot en grootte van de agrarische bouwkavels beperken de ontwikkelingsmogelijkheden. In tabel 3.11 is aangegeven hoeveel IV-locaties in gebieden liggen waar deze bedrijven te maken hebben met randvoorwaarden (en daarmee veelal beperkingen) voor de uitbreiding.

Tabel 3.11 Aantal IV-locaties dat te maken heeft met beperkingen in de uitbreidingsmogelijkheden ingedeeld naar type beperking

Type beperking	Aantal IV-locaties
Streekplan locatie ligt in categorie natuurplek of overig bos- en natuurgebied	20
Streekplan/ natuur GHS kwetsbare soorten excl. weidevogels	13
Streekplan/Ammoniak A-gebied en zone 250 meter	58
Ammoniak Ligging in Wav-zone	131
Afstand tot kwetsbaar gebied, tevens VHR-gebied of Nb-wet 0 – 500 meter	2
Stank Individuele cirkel cat1 overlapt woonkern of ligging in stankobject (indeling provincie, indicatief)	131
Stank Individuele cirkel cat2 overlapt stankobject cat 2 (indicatief)	115
Totaal aantal (en percentage) IV-locaties met 1 of meer beperkingen zoals hiervoor genoemd	303 (34%)
Totaal aantal IV-locaties (vergund)	890

Bron: BVB december 2003, RLG atlas 2 en 2a

De melkveehouderijen in De Baronie zijn wat betreft oppervlakte relatief groot ten opzichte van het Brabantse gemiddelde. Dit resulteert in een lage veedichtheid per hectare. Gemiddeld genomen is de veedichtheid in De Baronie 1,4 grootvee-eenheden per hectare. Naast de melkveehouderij zijn ook tuinbouw (413 bedrijven) en de boomteelt (384 bedrijven) sterk vertegenwoordigd. Met name het gebied rond Zundert is een belangrijk gebied voor de Nederlandse boomteelt. De bedrijven zijn in het algemeen sterk gespecialiseerd. De teelt van bos- en haagplantsoen en laanbomen, en daarnaast ook containerteelt en boomteelt onder glas, komen het meeste voor. Ten westen van Breda en bij Rucphen-Sprundel komt veel glastuinbouw voor.

Verbrede landbouw

Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw (neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten) is in De Baronie relatief laag ten opzichte van zowel de rest van Noord-Brabant als Nederland. In Alphen-Chaam ligt het aandeel bedrijven met verbrede landbouw beduidend hoger.

Duurzame productie

Deze paragraaf gaat specifiek in op de biologische landbouw. Andere onderdelen van duurzame productie komen aan de orde bij veterinaire kwetsbaarheid en bij milieu.

Het aandeel biologische bedrijven in De Baronie komt overeen met gemiddelde van Noord-Brabant. In 2000 waren er 18 biologische bedrijven in De Baronie, inclusief omschakelaars. De meeste biologische bedrijven zijn te vinden rond Zundert en Breda. Rond Zundert zit een relatief groot aantal biologische boomteeltbedrijven. Daarnaast is er een redelijk aantal biologische melkveebedrijven.

3.6 Recreatie en toerisme

Perspectief toeristisch-recreatieve sector

Een belangrijk deel van De Baronie wordt als sterke toeristisch-recreatieve regio beschouwd. Dit heeft te maken met de grote oppervlakte bos- en natuurgebied, de verspreide aanwezigheid van toeristisch-recreatieve voorzieningen (kampeerterreinen, fietspaden etc) maar ook door de aantrekkingskracht van Breda en Baarle-Nassau en de aanwezigheid van een aantal grote trekkers zoals het corso in Zundert, De Vijfprong bij Rucphen, het weidebad bij Chaam en het aanbod aan golfterreinen in Gilze en Rijen. De Baronie herbergt een aantal aantrekkelijke en interessante landelijke gebieden. Voorbeelden zijn het stroomgebied van Het Merkske, de binnenrand van de landgoederenzone (ten westen van Chaam), het Turfvaart-Bijloop gebied, delen van het dal van de Aa of Weerij en de Mark en de boswachterij Chaam. Het toeristisch-recreatief product is sterk maar het hoogste niveau van zowel omgevingskwaliteit als bedrijfskwaliteiten en de optimale variatie is nog niet bereikt en er is nog onvoldoende samenhang in het aanbod. Het toeristisch-recreatieve aanbod in De Baronie is feitelijk een optelsom van het individuele aanbod.

De Baronie kent opvallend veel kampeerterreinen. Bijna een kwart van het aanbod in het gebied betreft een kampeerterrein zonder zomerhuisjes of bungalows. Accommodaties die wel bungalows verhuren zijn er veel minder. Slechts vier procent van de bedrijven in De Baronie biedt deze mogelijkheid. Het aantal hotels is relatief groot, mede dankzij een ruim aanbod in de stad Breda. In het landelijk gebied komen vrijwel geen hotels voor. Verder zijn in De Baronie de minicampings en groepsaccommodaties nog redelijk goed vertegenwoordigd. In totaal zijn er 104 verblijfsaccommodaties met ruim 33.000 slaapplekken. De bedrijven in De Baronie zijn gemiddeld aanzienlijk groter dan in de andere reconstructiegebieden. Naast verblijfsrecreatie kent de Baronie verschillende bedrijven in de recreatiesector.

Ruimtelijke structuur

Het reconstructiegebied De Baronie valt in toeristisch opzicht uiteen in twee delen. Het westelijk deel, met Zundert, Rijsbergen en Rucphen is toeristisch gezien beperkt bekend. Toch bevindt zich hier een groot aantal verblijfsrecreatieterreinen, vaak sterk gericht op vaste standplaatsen. De toeristische voorzieningen in het gebied zijn niet zo talrijk. Het oostelijk deel van het gebied, met Gilze en Rijen, Baarle-Nassau, Alphen, Chaam en Ulvenhout is veel meer gericht op toerisme. De intensief recreatieve gebieden bevinden zich bij Baarle-Nassau en bij Molenschot. Binnen deze gebieden liggen delen van de GHS. Verblijfsrecreatie en andere voorzieningen zijn talrijk en het aantal dagtoeristen in het gebied is groot. De ligging nabij Tilburg en Breda maakt dit gebied populair voor dagrecreatie vanuit de stad. Maar ook van verder komen mensen de bossen in dit gebied opzoeken. Breda heeft als stad binnen het reconstructiegebied een bijzondere positie. De veelheid aan stedelijke voorzieningen versterkt de variatie in recreatieactiviteiten. Baarle-Hertog als Belgische enclave in Nederland is voor velen bekend uit de aardrijkskundeboeken maar wordt toeristisch vooral gebruikt als koopcentrum op zondagen.

Belevingswaarde landelijk gebied

In de Baronie zijn tien bewegwijzerde fietsroutes. In het oostelijk deel van de Baronie is sinds 2001 het fietsknooppuntensysteem in gebruik. Daarnaast doorkruisen twee Landelijke Fietsroutes de Baronie en zijn er drie Belgische routes die een stukje door de Baronie lopen. In de Baronie zijn tien Middellange Afstand Wandelroutes (MLAW's) uitgezet. Verder doorkruist één Lange Afstand Wandelroute (LAW) het gebied (het Grenslandpad). De fietsroutes liggen met name rond de stad Breda en de wandelroutes met name in het oostelijk deel van De Baronie; in de bosgebieden rond Chaam en Rijen.

In 2001 is een ruiterroutenetwerk in gebruik genomen in de Baronie. Tot slot zijn er acht skate-routes aanwezig.

3.7 Wonen, werken en leefbaarheid

In 2001 kende het gebied De Baronie een bevolkingsomvang van iets meer dan 245.500 inwoners. Circa 66% hiervan woont in de gemeente Breda. De bevolkingsdichtheid is vergelijkbaar met het Brabantse gemiddelde: 444 inwoners/km² in De Baronie ten opzichte van 478 inwoners/km² in Noord-Brabant als geheel. De verschillen per gemeente zijn groot. De gemeente Breda heeft verreweg de hoogste bevolkingsdichtheid: 1265 inwoners per km². De gemeente Baarle-Nassau heeft daarentegen slechts 81 inwoners per km². Ook Alphen-Chaam en Zundert hebben een lage bevolkingsdichtheid. Gilze en Rijen en Rucphen komen met 370 en 349 inwoners per km² dichterbij het Brabantse gemiddelde.

Ten opzichte van het landelijk en provinciaal gemiddelde heeft De Baronie een enigszins afwijkende opbouw van de bevolking. In 2000 was de Groene druk (kinderen en jongeren) lager dan in de Noord-Brabant en Nederland als geheel. De Grijze druk (ouderen) was duidelijk hoger. Het meest opvallend waren de relatief lage Groene druk in de gemeente Rucphen en de relatief hoge Grijze druk in de gemeente Baarle-Nassau.

Sociale en economische structuur

Sociale gevolgen bedrijfsbeëindiging landbouwbedrijven

Door de veranderingen in de landbouw en in het landelijk gebied in het algemeen staat de sociaal-economische vitaliteit en de leefbaarheid onder druk. Gevolgen die samenhangen met de bedrijfsbeëindigingen van landbouwbedrijven kunnen zowel direct (agrarische bedrijven zelf) als indirect (agribusiness complex) van aard zijn. In 2000 had 80% van de agrarische bedrijven een bedrijfshoofd van ouder dan 40 jaar. Deze categorie bedrijven vormt slechts 4% van de bedrijven die over één of meer opvolgers zegt te beschikken. In totaal gaf slechts 15% van alle bedrijven aan één of meer opvolgers te hebben. Indien een agrariër stopt met zijn bedrijf, zal hij niet snel genegen zijn om (laaggeschoolde) arbeid te gaan verrichten op het bedrijf van een ander; de ondernemer blijft het liefst zelf ondernemer. De gevolgen van bedrijfsbeëindiging voor het huishouden en het gezin kunnen van doorslaggevende betekenis zijn, zowel in negatieve zin (wegvallen inkomen, isolement), maar ook in positieve zin, zoals omschakeling naar activiteiten buiten het bedrijf door de partners. Het totale aantal arbeidskrachten in de agrarische sector is in de periode 1999-2001 vrijwel gelijk gebleven. Binnen het totale aantal arbeidskrachten heeft echter een verschuiving plaats gevonden van gezinskrachten naar niet-gezinskrachten.

De agrarische sector, met name de lokale economieën van de gemeente Zundert en Alphen-Chaam, en de sterk aantrekkende werking van de stad Breda bepalen in sterke mate de economische potentie van De Baronie. Ook de strategische ligging van De Baronie tussen de metropolen Rotterdam-Antwerpen heeft de nodige spin-off effecten en voorziet in werk in de proces-

industrie, distributie/logistiek en dienstverlening. Verder vragen intensieve vormen van tuinbouw (boomteelt, vollegrond- en glastuinbouw) zoals in het westelijk deel van De Baronie veel arbeidskrachten. In De Baronie levert de sector Handel & reparatie de meeste werkgelegenheid op, bijna 19%. De sectoren Industrie, Zakelijke dienstverlening en Gezondheidszorg en welzijn zijn elk goed voor ruim 12% van de werkgelegenheid. De agrarische sector is goed voor iets meer dan 6% van de werkgelegenheid.

Bijna driekwart van het totale aantal banen in De Baronie bevindt zich in de gemeente Breda (ruim 93.000), waarvan het merendeel in de dienstverlenende sfeer.

De werkgelegenheid in De Baronie is in de periode 1997–2001 in alle gemeenten toegenomen: gemiddeld met 8% per gemeente. De verschillen tussen de gemeenten zijn echter aanzienlijk en recentelijk is de groei van de werkgelegenheid sterk gestagneerd. Op de gemeenten Breda en Rucphen na, kennen alle gemeenten een werkloosheidspercentage dat ruim lager ligt dan het landelijke gemiddelde. Recentelijk loopt de werkloosheid echter weer op.

Nieuwe economische dragers

Er is volop duurzaam energiepotentieel. Ook voor de agrarische sector zijn er kansen om met duurzame energie (mestvergisting, warmte-kracht koppeling, windenergie, zonne-energie) aan de slag te gaan. Ook liggen er kansen besloten in natuur- en landschapswaarden, evenals de vele cultuurhistorisch waardevolle elementen in De Baronie en de aanwezigheid van Breda, voor toerisme en recreatie.

Nieuwe economische mogelijkheden vragen ruimte. Enerzijds wordt deze ruimte gevonden op bedrijventerreinen, anderzijds kunnen vrijkomende agrarische gebouwen in dit verband een belangrijke rol spelen. Besluitvorming betreffende de uitbreiding of revitalisering van bedrijventerreinen vindt in een ander traject plaats.

Voorzieningen in de kernen

Belangrijk voor de leefbaarheid van landelijke gebieden is de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals werk, scholen, gezondheidszorg, sportaccommodaties, openbaar vervoer en openbare diensten. Het voorzieningenniveau is vooral in de landelijke gebieden niet overal even goed. De oorzaak ligt in de toegenomen mobiliteit (door auto-gebruik) en individualisering van plattelandbewoners. Bovendien kunnen voorzieningen niet meer worden gehandhaafd bij een kleine afzetmarkt. Dit heeft een directe relatie met de beperkte mogelijkheden voor woningbouw in de kleine kernen (onder andere door beperkingen op het gebied van stankhinder). Het gebrek aan voorzieningen leidt tot schaalvergroting in het ruimtelijk gedrag van individuen.

Verkeer en vervoer

De doorstroming op de snelwegen rondom Breda bepaalt in hoge mate de bereikbaarheid van de plattelandskernen.

Het busvervoer naar het platteland staat uit rentabiliteitsoverwegingen onder druk. Daarnaast is de bereikbaarheid van bedrijven niet optimaal.

4 Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkeling wordt weliswaar zoveel mogelijk beschreven, maar wordt niet gebruikt als referentie voor de effectbepaling voor het MER. De informatie over de autonome ontwikkeling zal worden ingezet om na te gaan in hoeverre de verwachte effecten daadwerkelijk zijn toe te schrijven aan de impact van het reconstructieplan of wellicht autonoom toch al zouden plaats vinden.

Dit hoofdstuk beschrijft de autonome ontwikkeling per aspect en is in volgorde en opbouw gelijk aan de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 2).

4.1 Water en bodem

Regionale waterberging

Doordat regenval grotere extremen gaat vertonen vanwege klimatologische veranderingen, zullen ook beken grotere hoeveelheden water moeten afvoeren terwijl de afvoer stagneert door stijging van de zeespiegel. De schade door wateroverlast neemt toe, óók omdat de getroffen economische waarden groter van omvang zijn. Door de verdergaande verstedelijking en het toenemende gebruik van teeltondersteunende voorzieningen en glas neemt het verhard oppervlak nog steeds toe. Volgens het huidige beleid mag hierdoor het aantal knelpunten waar wateroverlast optreedt én de frequentie waarmee wateroverlast optreedt niet toenemen.

Volgens WB21 moet de noodzakelijk waterberging in 2050 gerealiseerd zijn. De waterbergingsgebieden tot 2015 worden in de eerste planperiode begrensd door de waterschappen (in samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties), zodat uitvoering in de reconstructie plaats kan vinden. Zonder reconstructie zou de begrenzing langer op zich laten wachten. De realisatie van waterberging zal in de autonome ontwikkeling de eerste jaren langzaam op gang komen, omdat wordt geprobeerd waterberging als eerste in de EHS te realiseren en pas daarna in het agrarisch gebied. Deze is volgend op de aankoop van gronden voor de realisatie van de EHS.

Momenteel berekenen de waterschappen hoeveel van de 2349 hectare zoekgebied regionale waterberging in De Baronie gerealiseerd moet worden. Teneinde overstromingen te 'sturen' is ten oosten van de Rooskensdonk de 4e Bergboezem (276 ha) ingericht als waterbergingsgebied. De gebieden voor regionale waterberging staan op kaart 14. In de loop van 2004 wordt gestart met de uitvoering van het project Trippelenberg (langs de Aa of Weerij), waarin naast beekherstel ook waterberging wordt gerealiseerd.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

Door de klimaatverandering wordt het warmer in Nederland. Als gevolg van de toegenomen verdamping en langere periodes zonder neerslag, verdroogt er in de zomer en herfst méér natuur. Ook stijgt de behoefte aan grond- en oppervlaktewater voor beregening van landbouwgronden. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor industrieel gebruik en drinkwaterbereiding daalt. Dit is niet voldoende om het negatieve effect van winningen op grondwater en kwel op te heffen. Daarnaast wordt in de toekomst weer een toenemende vraag naar grondwater verwacht door economische groei en bevolkingsaanwas.

Er zijn en er worden projecten opgestart om verdroging in natuurgebieden te bestrijden. Meestal gaat het dan om maatregelen in het natuurgebied zelf. Om de grondwaterstand te verhogen, zijn echter ook externe maatregelen nodig. Maar dat ligt soms moeilijk omdat maatregelen buiten het natuurgebied tot gevolg hebben dat het landgebruik deels moet worden afgestemd op een afnemende ontwateringsdiepte. Ook schadecompensatie is een knelpunt. De verdrogings-doelstelling (veertig procent van de verdroogde natuurgebieden hersteld in 2010) wordt niet gehaald, onder meer omdat de grondverwerving stagneert. In 2000 was slechts drie procent van de Brabantse natuurgebieden hersteld (in 1994 waren deze gebieden als ‘verdroogd’ aangemerkt). In dit tempo zal in 2015 ruim tien procent van de verdroogde natuur hersteld zijn. Tabel 4.1 geeft aan wat dit betekent voor het bereiken van de natuurdoelen in de EHS in De Baronie.

Tabel 4.1 Verwachte percentage van de natte natuur dat nog verdroogd is in 2016 en bij herstelmaatregelen zonder uitstralingseffecten

Totale oppervlakte natte natuur zonder uitstralingseffecten*	% verdroogde natte natuur in 2016 bij maatregelen
5001	56%

* Geen uitstralingseffecten op het omliggend landbouwgebied (scenario 2 effectenonderzoek water)

Met waterconserverings-projecten probeert men de verdroging van landbouwgebieden op te lossen. Dit gebeurt echter nog niet in het gehele reconstructiegebied. Veel landbouwgebieden zijn en blijven afhankelijk van wateraanvoer of beregning uit grondwater.

Water- en bodemkwaliteit

Er ligt een wetsvoorstel in de eerste kamer om de mestwet te wijzigen, waardoor het interessanter wordt voor veehouders om voor MINAS op de eenvoudige wijze (forfaitair) aangifte te doen. De gunstigere standaardhoeveelheden (forfaits) zullen in de praktijk een zekere verhoging van de hoeveelheid mineralen (die op de bodem gebracht worden) tot gevolg hebben. Daar staat tegenover dat de verliesnormen voor stikstof en fosfaat in 2003 en 2004 worden aangescherpt, waardoor minder mineralen op de bodem gebracht mogen worden. Netto is er in de komende jaren waarschijnlijk sprake van een afnemende belasting van de bodem met mineralen uit de landbouw.

Het Europese Hof van Justitie vindt MINAS ontoereikend om aan de Europese Nitraatrichtlijn te voldoen. De verwachting is dat in 2006 nieuwe Nederlandse wet- en regelgeving op dit gebied in werking treedt. Deze nieuwe regelgeving dringt waarschijnlijk de belasting van de bodem met meststoffen verder terug. Aangezien er nog geen wetsvoorstel beschikbaar is, is bij de inschatting van de autonome ontwikkeling verder uitgegaan van MINAS.

Ook met de introductie van de MINAS-eindnorm in 2003, vindt op het gebied van fosfaat nog een geringe overdosering plaats. De fosfaatophoping zal ook na invoering van de MINAS-eindnorm verder toenemen. In grote delen van De Baronie worden circa dertig jaar na invoering van de MINAS-eindnorm (2003) en de EU Nitraatrichtlijn de basisnormen voor nitraat- en fosfaatconcentraties in het grond- en oppervlaktewater nog steeds overschreden.

De aanpak van rioolwaterzuiveringen en riooloverstorten loopt. Van de ongezuiverde lozingen wordt ongeveer de helft aangesloten op het riool, de andere helft op een IBA (Individuele systeem voor Behandeling van Afvalwater). Het beleidsdoel om alle ongezuiverde lozingen in 2005 gesaneerd te hebben, wordt echter niet gehaald.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Behalve in het oppervlaktewater worden bestrijdingsmiddelen in toenemende mate in het grondwater aangetroffen. Daarnaast dringen de bestrijdingsmiddelen door naar het diepere grondwater. Hierdoor worden de drinkwatervoorraden bedreigd. Het gewasbeschermingsbeleid wordt steeds strenger. Echter, er treedt een verschuiving op naar intensieve teelten, waarin meer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt dan in de oorspronkelijke, extensievere teelten.

Beekherstel

De maatregelen die genomen worden om beken te herstellen, zijn vaak kleinschalig en hebben een beperkt effect. Teneinde de beek te laten meanderen dient grond aangekocht te worden. In veel gevallen is dit een struikelblok. Om een beekstelsel goed te herstellen (voldoende stromend, schoon water en ruimte voor morfologische processen) dient een groter deel van het stroomgebied bij het herstel betrokken te worden. Herstel op deze schaal gebeurt nog niet in de mate en het tempo waar naar wordt gestreefd. Voor een aantal beken in De Baronie zijn inmiddels projecten in uitvoering, waaronder de Mark in het gebied de Bieberg en het stelsel van de Chaamse Beken (in het kader van de landinrichting Ulvenhout-Galder). Daarnaast loopt er planvorming voor andere beken zoals de Aa of Weerij (Trippelenberg).

4.2 Milieu

Ammoniak

Het Rijk verwacht door invoering van de AMvB Huisvesting, MINAS en door de opkoopregelingen landelijk een ammoniakemissie van 106 kiloton uit de landbouw in 2010 te kunnen bereiken (milieubalans 2003). Hiermee wordt voldaan aan de Europees afgesproken resultaatsverplichting uit de NEC-richtlijn. Indien de voorgenenomen aanvullende maatregelen worden genomen (aanscherpen van de uitrijregels voor drijfmest en het toepassen van veevoermaatregelen in de melkveehouderij) zou de totale emissie uit de landbouw in Nederland in 2010 uitkomen op 95,5 kton per jaar (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Voor Brabant is gerekend met een emissie van 18 kiloton ammoniak. Dit komt overeen met de afspraken in het Pakt van Brakkenstein en het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4). De verdeling van de emissies is daarbij gebaseerd op de huidige verdeling van vee over de provincie. De 18 kiloton voor Brabant is gebaseerd op de nationale inspanningsverplichting voor 2010 (NMP4) van 100 kiloton. Voor De Baronie betekent dit een indicatieve streefwaarde voor de emissie van 1,9 kiloton. Indien de emissieverdeling ruimtelijk wordt geoptimaliseerd voor de natuur is de indicatieve streefwaarde voor De Baronie nog steeds 1,9 kiloton.

Bij het in werking treden van de AMvB Huisvesting zullen nieuwe stallen aan de eisen moeten voldoen. Voor bestaande stallen geldt een overgangstermijn (2008 of 2010). Uitgaande van dezelfde (vergunde) veestapel maar op basis van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting, zal de vergunde stalemissie met circa veertig procent dalen ten opzichte van de huidige emissie uit stallen.

De emissie uit aanwending van mest wordt in de autonome ontwikkeling vooral bepaald door de normen ten aanzien van mestgebruik. De inschatting van de emissie uit aanwending is gebaseerd op de aanname dat in de autonome ontwikkeling het systeem van mestafzetcontracten volledig is ingevoerd (=evenwichtsbemesting). In De Baronie is nu reeds geen mestoverschot meer. De emissie uit aanwending moet dan ook hooguit 33% dalen, dit door de strengere MINAS-normen.

Tabel 4.2 geeft de verwachte ammoniakemissie vanuit de landbouw in De Baronie in de autonome ontwikkeling (2016) aan.

Tabel 4.2 Verwachte ammoniakemissies in de Baronie in 2016

Gebied	Emissies uit puntbronnen (kton/jr en %)	Emissies uit oppervlaktebronnen landbouw (kton/jr en %)	Totale emissies uit de landbouw (kton/jr en %)
De Baronie	1,1 kton/jr	0,8 kton/jr	1,9 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	8,5%	10,8%	9,9%

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

In de autonome ontwikkeling is voor wat betreft de spreiding van stalemissies rondom natuurgebieden vooral de regelgeving uit de Wet ammoniak en veehouderij en de vertaling van de Europese regels (Vogel- en Habitatrichtlijn, IPPC) in landelijke wetgeving van belang. De blijvende bronnen kunnen in de zogenaamde Wav-zones (250 meter rondom kwetsbare gebieden) gemiddeld genomen niet of slechts beperkt groeien. Daardoor zal in deze zones naar verwachting sprake zijn van een netto afname van de emissie. Buiten de Wav-zones kunnen bedrijven vanuit het ammoniakbeleid gezien sterker groeien. Door strengere emissie-eisen zal ook hier naar verwachting gemiddeld genomen een netto afname van de emissie optreden. Maar deze is minder sterk dan in de Wav-zones. De voorgenomen aanpassing van de Wav zal dit algemene beeld niet veranderen, maar heeft wel invloed op de ligging en omvang van de Wav-zones (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Tabel 4.3 geeft de verwachte stikstofdepositie in de autonome ontwikkeling (2016) in zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en in overige voor verzuring gevoelige EHS weer op basis van de invoering van de AMvB huisvesting, mestafzetcontracten en de daling van de veestapel (deelnemers en aanmelders RBV1 en RBV2 regeling).

Tabel 4.3 Verwachte stikstofdepositie in 2016 op basis van AMvB huisvesting, mestafzetcontracten en daling veestapel (in mol/ha)

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw		Overig
		Depositie vanuit landbouw binnen De Baronie Puntbronnen	Oppervlakte bronnen	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	1905	584		1280
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav):2184	764			1378
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2102	723		1338
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2184	767		1374

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

De stikstofdepositie in 2016 zal bijna overal hoger zijn dan de kritische depositiewaarde van de zeer kwetsbare gebieden. Tabel 4.4 geeft een overzicht van de gemiddelde stikstofdepositie in zeer kwetsbare, kwetsbare en overige voor verzuring gevoelige EHS weer in 2016.

Tabel 4.4 Verwachte overschrijding van de kritische depositiewaarden voor stikstof in 2016

Type natuur	Aantal ha en % waar de kritische depositiewaarde voor totale stikstofdepositie niet wordt overschreden
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2 ha (0%)
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	1115 ha (60,6%)
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	0 ha (0%)
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	339 ha (11,9%)

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Stank

Op grond van de gegevens uit het Bestand Veehouderijbedrijven (mei 2003) kan worden afgeleid dat nog een reductie van mestvarkeneenheden (mve) van 26 procent kan plaatsvinden

door omschakeling naar emissiearme stallen. Dit betekent dat er in theorie nog een redelijke reductie van de stankemissie kan worden bereikt door het nemen van technische maatregelen. In de praktijk wordt deze ‘winst’ vaak tenietgedaan door het ‘opvullen’ van de stankcirkel door het houden van meer dieren.

De geuroverlast kan met een hoger percentage afnemen als bij de bedrijfsontwikkeling (bijvoorbeeld de ontwikkeling naar een emissiearme stal) sterk rekening wordt gehouden met de locatie ten opzichte van stankgevoelige objecten. Dit betekent dat niet altijd op de locatie van de bestaande stal gebouwd zou moeten worden, maar dat nieuwe stallen zo ver mogelijk van geurgevoelige objecten gerealiseerd moet worden.

Naar verwachting zullen ondanks de technische maatregelen (de ontwikkeling van emissiearme stallen, onder andere opgenomen in de AMvB Huisvesting) nog knelpunten blijven bestaan in de clusters en linten van veehouderijbedrijven gemengd met burgerwoningen. Het risico van ‘normopvulling’ bij het toepassen van emissiearme stallen en daarmee het laten voortduren van knelsituaties blijft een belangrijk aandachtspunt.

Door de begrenzing van de integrale zonering in het reconstructieplan De Baronie, zal de Wet stankemissie veehouderijen van toepassing zijn in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Daarmee vervalt voor deze locaties de cumulatieve beoordeling van stankhinder uit de huidige regelgeving. Mogelijk vervalt die cumulatieve beoordeling op termijn voor heel Nederland, maar tot op heden is dit alleen geconcretiseerd in een wet voor bovengenoemde gebieden.

Uitgaande van de toepassing van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting zal het percentage geurgehinderden door stank uit stallen afnemen tot 3%. Het totaal aantal geurgehinderden (stank uit stallen en mestaanwending) zal in 2016 8% bedragen. (bron: provinciaal model agrarische stankhinder).

Mestver- en bewerking en duurzame energie

Om de milieukwaliteit te verbeteren zijn de afgelopen jaren de normen voor mestaanwending aangescherpt. Dit heeft tot gevolg dat de benutting van mineralen uit meststoffen is verbeterd. Ook heeft dit geresulteerd in een kleinere mestafzetruimte. Daardoor is in gebieden met veel intensieve veehouderij het mestoverschot toegenomen. De geringe werkzaamheid van onbewerkte mest (en de verliezen naar het milieu die hiermee gepaard gaan) kan verbeteren door de toepassing van mestbewerking. In Noord-Brabant zit een beperkt aantal initiatieven op het gebied van mestbewerking in de aanloopfase. Daarnaast is er een veertig-tal initiatieven om met mestbewerking aan de slag te gaan bij de provincie bekend. Bij deze initiatieven is sprake van een behoorlijke diversiteit in technieken en schaalgrootte. Voor deze initiatieven geeft de Leidraad Mest aan welke kansrijk kunnen zijn.

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen.

Geluid en licht

De behoefte aan rust en stilte in De Baronie blijft waarschijnlijk toenemen. Daar tegenover staat dat de aantasting van stilte waarschijnlijk voortschrijdt, onder andere vanwege toenemende infrastructuur en de groeiende populariteit van lawaaisporten.

Economische groei zal waarschijnlijk samengaan met een verder aantasting van de duisternis door een toenemende mobiliteit. Daarnaast zal naar verwachting de behoefte aan assimilatiebelichting in de glastuinbouw toenemen.

4.3 Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De EHS in De Baronie staat nog steeds onder druk. Hier wordt aangegeven wat Rijk en provincie doen om de EHS te beschermen. In de periode 2004-2007 gaat het Rijk meer investeren in realisatie van de EHS, in totaal 413 miljoen euro voor heel Nederland. Voor de periode daarna is ook structureel geld beschikbaar. Aanvullend is voor de kwaliteitsverbetering van water- en milieuocondities en ontsnippering van de EHS in de reconstructiegebieden in komende jaren 82 miljoen euro beschikbaar. Met deze gelden ligt de realisatie van de EHS in 2018 binnen bereik. Naast een impuls aan agrarisch en particulier natuurbeheer worden de extra middelen ingezet op verwerving en inrichting. Het streven is veertig procent van de EHS te realiseren door middel van beheer en zestig procent met verwerving van gronden. De aankoop van gronden is uiterlijk in 2016 afgerond. Het is echter de vraag of met agrarisch natuurbeheer alle natuurdoelen bereikt kunnen worden.

Agrariërs willen in de nabije toekomst een steeds actievere rol vervullen als het gaat om agrarisch natuurbeheer in het landelijk gebied. De samenwerking met andere partijen, zoals gemeenten en Brabants Landschap, zal toenemen. Er komen ook meer middelen beschikbaar. De verwachting is dan ook dat er meer agrariërs aan agrarisch natuurbeheer mee zullen doen. Ten westen van Breda komt een faunapassage onder de A16/HSL. Verder worden ontsnipperingsprojecten uitgevoerd voor Rijks- en provinciale infrastructuur. Het aantal ontsnipperingprojecten voor overige wegen is zeer beperkt.

Verbindingszones

Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd, is de verwachting dat de verbindingszones niet gerealiseerd zijn in 2012, en mogelijk ook niet in 2018. De waterschappen liggen op schema met het aanleggen van verbindingszones met een breedte van tien meter. De gemeenten liggen achter op schema. Rijkswaterstaat ligt op schema.

Regionale natuur- en landschapseenheden

In het Streekplan van de provincie Noord-Brabant is een beschermingsregime vastgelegd voor de Regionale natuur- en landschapseenheden. In deze gebieden geldt het 'nee-principe' ten aanzien van stadsuitbreiding en het 'nee, tenzij-principe' ten aanzien van een groot aantal andere vormen van ruimtegebruik. Regionale natuur- en landschapseenheden zullen hierdoor gevrijwaard blijven van 'rode ontwikkelingen' voor zover het niet gaat om grote infrastructurele projecten. In de RNLE zullen in de autonome ontwikkeling projecten worden uitgevoerd ten behoeve van landschap, natuur en hydrologische verbeteringen. Het tempo waarin dit gebeurd is moeilijk in te schatten.

Beschermde soorten en beschermde gebieden

De betere planologische bescherming van natuurgebieden, de realisatie van de EHS en soortbescherming door de Flora- en faunawet leiden tot een vermindering van de achteruitgang van

beschermde- en zeldzame soorten, voor zover deze achteruitgang niet te wijten is aan de milieuomstandigheden. De provincie heeft een eigen subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Inmiddels zijn pilots gestart in RNLE's buiten De Baronie (De Maashorst en Brabantse Delta). Afhankelijk van de resultaten wordt een definitieve regeling gemaakt. Uitbreiding van deze subsidieregeling naar de Baronie kan een positief effect hebben op beschermde soorten.

De provincie Noord-Brabant is bezig met het opstellen van soortbeschermingsplannen die vanaf 2004 beschikbaar zijn.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

De kwaliteit van het landschap staat onder druk van sluipende nivellering en vervlakking. Dit betekent dat verschillende landschappen en gebiedsdelen steeds meer op elkaar gaan lijken als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen zoals verstedelijking en schaalvergroting in de landbouw. De aanwezigheid van dynamiek vanuit verschillende intensieve grondgebruiksvormen leidt zowel tot nivellering van bestaande waardevolle landschappen als tot mogelijkheden om nieuwe landschappen te creëren. Sommige functies eisen meer ruimte, bijvoorbeeld door toe-genomen welvaart en mobiliteit: verstedelijking, infrastructuur, recreatie, natuur. Maar ook de oude functies, zoals waterbeheer en landbouw, veranderen.

Voor de toekomst ligt er een 'ontwerpopgave': een op-gave om bij het bieden van ontwikkelingsruimte aan nieuwe en bestaande functies het landschap zó vorm te geven dat identiteit en variatie versterkt worden.

Het gebied van De Baronie staat onder grote stedelijke druk. De kern Breda is hierbij belangrijk, maar ook vanuit de Randstad is de druk merkbaar. Deze stedelijke invloeden (wonen, werken, recreatie) leggen een grote druk op de kwaliteiten van het gebied. Open ruimten worden kleiner door bijvoorbeeld bebouwing en boomteelt; besloten ruimten worden opener door schaalvergroting in de landbouw, waarbij karakteristieke kleine landschapselementen zoals houtwallen, singels en laanbeplantingen verdwijnen. Naar verwachting zullen deze ontwikkelingen de kernkwaliteiten van het landschap van De Baronie, de rust en variatie, sterk aantasten.

Het Rijk geeft wel extra aandacht en extra geld voor versterking van de 'groenblauwe dooradering'. Deze moet zowel natuur, recreatie, cultuurhistorie als waterbeheer dienen en tegelijk de beeldkwaliteit van het landschap verhogen. Er komt een groene impuls voor de grote steden door het project 'Groen in en om de stad' (GIOS). In De Baronie gaat het dan om Breda. Er zal een uitbreiding plaatsvinden van het groenbeleid tot in de stad en een intensivering van het stedelijk recreatiebeleid waardoor de recreatieve druk op de kwetsbare natuurgebieden zoals De Pannenhoeve kan worden verkleind.

Beeldkwaliteit landelijk gebied

Doordat agrariërs hun bedrijf beëindigen, komen gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Tegelijkertijd worden in het kader van de uitplaatsing naar verwachting nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen opgericht. Landschappelijke kwaliteiten worden versterkt. Enerzijds door het afbreken van voormalige stallen of door het op een andere wijze in het landschap inpassen van deze stallen. In de stadsrandzones en landelijke kernranden wordt sloop niet per definitie voorgestaan omdat vrijkomende gebouwen ook dienst kunnen doen als vestiging van nieuwe economische dragers die passen bij het karakter van de kernrand.

Een belangrijk probleem dat zich bij stallen voordoet is de aanwezigheid van asbest, met name in de daken. Dit brengt zeer hoge verwijderingskosten met zich mee. Het gevolg hiervan is dat

ingrijpende verbouwingen, die vaak nodig zijn bij functiewijziging, niet rendabel uitgevoerd kunnen worden. Het risico bestaat dat vrijkomende locaties ongewenst worden hergebruikt of leeg blijven staan. Dat leidt tot verrommeling van het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's

Binnen de stedelijke regio ligt de opgave om tot 2020 een groot aantal woningen (ruim 43.000) te realiseren en daarnaast 1800 ha bruto bedrijventerrein en 50 -250 ha glastuinbouw. Steden en kernen dreigen aan elkaar groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor landbouw, recreatie en ecologie dreigen te verdwijnen. De landschapsecologische zones dienen er onder andere toe dit te voorkomen. Vanuit het stedelijk gebied zijn diverse plannen recent verschenen of in ontwikkeling, die ook betrekking hebben op het aangrenzend buitengebied. Hieronder vallen onder meer het GIOS-convenant en hieruit voortvloeiende projecten en uitwerkingsplannen voor de stedelijke regio's.

4.5 Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid

In de komende jaren worden maatregelen op bedrijfs- en ketenniveau genomen ter verbetering van de veterinaire veiligheid zoals dat in de afgelopen jaren ook al is gebeurd. In de autonome ontwikkeling worden geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire kwetsbaarheid te beperken.

Ruimtelijke structuur landbouw

Het areaal landbouw neemt verder af door ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele en landschappelijke functies. Voor 2005 is een afname van het landbouwareaal in De Baronie van 3% voorzien (LEI).

Toenemende globalisering en geleidelijke afschaffing van landbouwsubsidies leiden tot dalende prijzen. Hierdoor zal er een toenemende druk op de agrarische sector zijn om kostenbesparende maatregelen te nemen. Daarnaast nemen de eisen toe om schoon en duurzaam te produceren. Dit zal het proces van schaalvergroting (aanzienlijk minder bedrijven, maar wel grotere bedrijven) in de landbouw versnellen. In de melkveehouderij zal dit leiden tot een verdere loskoppeling van grond en productie, waardoor de veedichtheid toeneemt. Waarschijnlijk neemt deze sector in omvang af.

De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft waarschijnlijk gelijk ten opzichte van de omvang na uitvoering van Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven (RBV1 en RBV2). Tegelijkertijd zal het aantal ondernemers sterk dalen en het aantal locaties zelfs nog sterker. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt toe. Vooral grote, kapitaal- en kennisintensieve bedrijven hebben goede overlevingskansen.

De voorziene afname van varkensbedrijven is groter dan de voorziene afname van melkveebedrijven. Kleine melkveebedrijven kunnen langer overleven door het relatief hoge eigen vermogen. De verwachting is dat in 2005 van de bestaande gespecialiseerde melkveebedrijven in De Baronie twintig procent gestopt is en van de bestaande gespecialiseerde varkensbedrijven vijftig procent (ten opzichte van 1999). Als deze lijn doorgetrokken wordt naar 2015 is de verwachting dat het aantal veehouderijbedrijven nog verder zal afnemen, tot minder dan de helft van het huidige aantal bedrijven.

Het LEI schat dat ongeveer 350 van de 1.243 bedrijven die binnen De Baronie onderzocht zijn in de periode tot 2005 zullen stoppen. Van de resterende bedrijven heeft vijftien procent een slecht perspectief in 2005.

In de akker- en tuinbouw is er een trend naar intensievere teelten. Waarschijnlijk neemt de akker- en tuinbouw in omvang af. Gezien de geringe omvang van akkerbouwbedrijven in de Baronie en de positie ten opzichte van de echte akkerbouwgebieden in Noord-Brabant, is het twijfelachtig of veel bedrijven de sprong naar een toekomstgericht, gespecialiseerd akkerbouwbedrijf kunnen maken. De verwachting is dan ook dat 50 % van de gespecialiseerde ondernemingen in De Baronie zullen worden beëindigd in de periode tot 2005.

In de glastuinbouw zet de trend naar schaalvergroting door. Glastuinbouw zal in toenemende mate ruimtelijk geconcentreerd worden om schaal- en milieuvoordelen maximaal te benutten. Verspreide glastuinbouweenheden verdwijnen of richten zich op niches in de markt. Ook worden bestaande eenheden hergebruikt voor bijvoorbeeld aardbeien, champignons en boomteelt of door zaadfirma's.

De Baronie heeft een sterke concentratie van boom- en sierteeltbedrijven. De omvang van de sector blijft waarschijnlijk gelijk of neemt enigszins toe. De afzet in de boom- en sierteelt is nu versnipperd; iedere ondernemer regelt zijn eigen afzet. De verwachting is dat meer samenwerking bij de afzet noodzakelijk is om de marktpositie te versterken (o.a. via retailers). Boom- en siertelers krijgen daarbij steeds meer behoefte aan ondersteunende voorzieningen. De behoefte is het grootst bij de containerteelt en 'hoogwaardige' sierteeltgewassen en aardbeien.

Verbrede landbouw

De betekenis van verbrede landbouw neemt toe. Voor bedrijven die niet mee kunnen gaan met de trend naar schaalvergroting kan verbreding een strategie zijn om aanvullende inkomsten te genereren. Doordat er al een aanzienlijk aanbod is op het gebied van agrotourisme, zal er ingezet worden op kwaliteitsverbetering, het bieden van nieuwe producten en meer samenhang in bestaande producten. Toch lijkt een verdere groei van aanbod mogelijk, aangezien de markt voor agrotouristische overnachtingen twee keer zo groot is als het huidige aantal overnachtingen (Agrotourisme, z'n investering waard, 2003). Met name het bestemmingsplan vormt op dit punt echter vaak een struikelblok. Voor dagrecreatie en verkoopactiviteiten wordt ook een verdere groei verwacht. Deze groei is met name kansrijk in de buurt van bevolkingsconcentraties.

Ook zorgboerderijen zullen nog een lichte groei laten zien. Voor veel vormen van verbrede landbouw geldt dat verbrede bedrijven zich steeds meer op de niet-primair agrarische activiteiten gaan richten en hun primair agrarische activiteiten langzaam afbouwen, mits dit past binnen het ruimtelijk beleid.

De belangstelling voor agrarisch natuurbeheer neemt toe door de aandacht vanuit zowel overheid, agrarische sector als maatschappelijke organisaties. Recentelijk heeft LNV bekend gemaakt voor veertig procent van de nog te realiseren EHS in te zetten op agrarisch natuurbeheer in plaats van op aankoop (LNV persbericht 16 september 2003). Dit stimuleert agrarisch natuurbeheer. Ook in de zogenaamde tweede pijler van het Europees landbouwbeleid speelt beheer van natuur en landschap door agrariërs een belangrijke rol. Met name voor melkveehouders biedt dit nieuwe Europese beleid perspectief, mits de vergoedingen hoog genoeg zijn.

Voor de Baronie lijken er kansen aanwezig voor een verdere toename van het aantal bedrijven met verbrede activiteiten. Met name de agglomeratie Breda en een aantal recreatief aantrekkelijke gebieden ten zuiden van deze stad vormen in dit kader een goede voorwaarde.

Duurzame productie

De biologische productie in Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde, hoewel de achterstand van Noord-Brabant de laatste jaren terugloopt. In het afgelopen jaar was de groei van het areaal biologische landbouw en aantal biologische bedrijven in Nederland

respectievelijk vijftien en zes procent, in Brabant was dit respectievelijk 34 en 16 procent. Naar verwachting neemt de groei van het aantal biologische bedrijven in de akkerbouw en melkveehouderij verder toe. De stijging van het aantal bedrijven is in belangrijke mate afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag naar biologische producten en zal een golfbeweging vertonen als gevolg van de conjunctuur van de economie. Indien de groei van de afgelopen twee jaar voor Brabant (53 % groei van het areaal) wordt doorgetrokken naar 2010, zal in 2010 op 5,6 % van de landbouwgrond biologisch geteeld worden. Hiermee wordt het Rijksdoel van tien procent in 2010 dus niet gehaald. De biologische varkenshouderij kampt na een onstuimige groei met een overaanbod maar kan op termijn verder groeien.

De reeds aanwezige concentratie aan biologische bedrijven rond Zundert en Breda kan stimulerend werken voor de verdere ontwikkeling van de biologische landbouw in De Baronie.

4.6 Recreatie en toerisme

4.6 ↔ 2.6

Perspectief toeristisch-recreatieve sector

Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. De groep ouderen is niet gebonden aan het hoogseizoen, gaat relatief veel in eigen land op vakantie, vraagt een goede kwaliteit van voorzieningen en heeft redelijk veel geld te besteden. Er is dan ook een trend tot algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie. Mensen willen bijvoorbeeld ruimere standplaatsen, grotere bungalows en meer ruimte om de bungalow heen. Dit betekent dat er meer oppervlakte nodig is. De verblijfsrecreatie wil bedrijfsnatuurplannen opstellen. Hierin zijn plannen opgenomen voor meer natuur om de verblijfsobjecten heen en is aandacht voor het beter scheiden van afvalstromen.

De thema's cultuurhistorie, platteland, natuur, actief- en avontuurlijk bezig zijn in De Baronie, kunnen rekenen op een groeiende belangstelling. Zo is er een toenemende aandacht voor religieuze elementen (bedevaartgangers in Baarle-Nassau en Ulicoten, het kaarsenmuseum), worden de kleine dorpen aantrekkelijk in relatie tot het landschap, en is er ook meer interesse voor de streek, hetgeen leidt tot meer agrotourisme en dagattracties.

Door deze ontwikkelingen neemt de vraag naar recreatieve voorzieningen in De Baronie toe. Een inventarisatie onder de bedrijven geeft aan dat er een uitbreidingsbehoefte bestaat van ca 92 hectare (34 bedrijven). De interesse voor het platteland uit zich onder andere in de behoefte aan landschaps-campings (midden in een mooi landschap en vlak bij de natuur en niet te veel mensen bij elkaar) en de behoefte aan hoogwaardige kleinschalige accommodatie (zoals een overnachting in een voormalig klooster of een oude boerderij). Door het groter aantal korte vakanties neemt het aantal recreatiebewegingen toe.

Belevingswaarde landelijk gebied

De recreant heeft meer interesse in het landschap en wil het platteland op. Daarom wordt het platteland meer opengelegd door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Het is de bedoeling om heel Brabant aan te sluiten op het fietsknooppuntensysteem. Er worden fietspaden aangelegd en er wordt een ruiterroutenetwerk met overnachtingsmogelijkheden opgezet.

4.7 Wonen, werken en leefbaarheid

4.7 ↔ 2.7

Sociale en economische structuur

In de categorieën van bedrijven met een kleinere productieomvang neemt het aantal bedrijven meer af dan in de categorieën met een grotere productieomvang. Met name de akkerbouwbe-

drijven en de overige graasdierbedrijven hebben een te geringe productieomvang om rendabel te zijn. Deze sectoren kenmerken zich door een groot aantal nevenberoepers. Een verschuiving van bedrijven naar een grotere bedrijfsomvang is dus waarneembaar.

Ondanks de sterke afname van het aantal bedrijven in de meeste sectoren van de landbouw (zie paragraaf 2.2.1), komt uiteindelijk naar verwachting een betrekkelijk kleine groep agrarische bedrijfshoofden daadwerkelijk voor de arbeidsmarkt beschikbaar. Er zijn bedrijfshoofden die vanwege de leeftijd geen behoefte meer hebben aan een andere werkkring. Anderen zullen zelf een oplossing vinden door een andere bedrijfsactiviteit te starten.

De indirecte agrarische werkgelegenheid volgt verwachting de ontwikkeling van de economische omvang van de primaire agrarische productie. Dit betekent dat naar verwachting een afname optreedt in de indirecte agrarische werkgelegenheid die voortkomt uit onder andere intensieve veehouderij. Groei is nog mogelijk in de indirecte agrarische werkgelegenheid die voortkomt uit onder andere intensieve plantaardige teelten.

De afname van de werkgelegenheid in de intensieve veehouderij en de agribusiness zullen op termijn leiden tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. Op korte termijn is er (zoals gebruikelijk bij afname van de werkgelegenheid in een sector) een periode van frictiewerkloosheid voor de betrokkenen te verwachten – de periode tussen het moment van baanverlies en het vinden van een nieuwe baan. Hoe snel de betrokkenen een nieuwe baan zullen vinden, is afhankelijk van diverse factoren. Deze zullen per reconstructiegebied en gemeente verschillen.

In De Baronie neemt de druk om agrarische locaties (mede) voor niet agrarische doeleinden te gebruiken toe. Deze toenemende druk wordt mede bepaald door het feit dat agrariërs naar verbreding zoeken ter versterking van hun bedrijfseconomische positie zodat ze niet (helemaal) hoeven te stoppen.

Omdat er steeds meer stedelingen zonder lokale binding in het buitengebied komen wonen, komt de culturele identiteit nog meer onder druk te staan. Gezien de ontgroening en vergrijzing zal de werkgelegenheid in de gezondheids- en welzijnszorg de komende jaren sterk toenemen. In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverlening toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen zoals centra voor ouderen die een combinatie bieden van mogelijkheden voor zorg en ontmoeting, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast wordt het opzetten van woon-zorgprojecten en levensbestendige woningen gestimuleerd. Op het gebied van onderwijsvoorzieningen worden brede-schoolprojecten gestimuleerd, die onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen op één locatie combineren. Zo'n multifunctioneel gebouw kan ook buurt-huis, sport- en zorgfuncties integreren.

Verkeer en vervoer

De veranderingen in werkgelegenheidsstructuur zullen per saldo een toename van woon-werkverkeer betekenen. Verwacht mag worden dat de nu al ontoereikende infrastructuur zijn weerslag heeft op de bereikbaarheid van De Baronie.

5 Visie en doelen

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe de visie tot stand is gekomen (§5.1.1) en wordt uitgebreider ingegaan op de inhoud van de visie (§5.1.2). In §5.2 wordt beschreven hoe de reconstructiedoelen voor De Baronie zijn bepaald, waarna deze in §5.3 worden toegelicht. In deze paragraaf wordt ook een toelichting op de fasering gegeven

5.1 Visie

5.1.1 Hoe is de visie tot stand gekomen?

In onze visie geven wij aan wat in grote lijnen het beoogde resultaat van de reconstructie is. Het Koepelplan en het Streekplan vormen een belangrijke basis voor deze visie. Wij hebben met behulp van onder meer workshops en (thematische) werkgroepen verschillende onderwerpen uitgewerkt, keuzes gemaakt en voorlopige ontwikkelingsrichtingen bepaald. Op basis daarvan hebben wij in oktober 2002 een streefbeeld voor De Baronie opgesteld met daarin onze ambities voor De Baronie in 2016. Dit streefbeeld bevat zowel een visie op de omgevingskwaliteit als op de sociale en economische vitaliteit in het gebied.¹

5.1.2 De Baronie in 2016

Hieronder is per thema de gewenste omgevingskwaliteit en sociale en economische vitaliteit van het landelijk gebied van De Baronie in 2016 beschreven. Onder omgevingskwaliteit vallen de thema's water en bodem, milieu, natuur en landschap en cultuurhistorie. Onder sociale en economische vitaliteit vallen de thema's landbouw, recreatie en wonen, werken en leefbaarheid.

Water en bodem

In 2016 voldoet de kwaliteit van water en bodem aan de geldende normen. De belangrijkste milieuproblemen zijn opgelost. Enkele milieuproblemen, zoals de doorslag van fosfaat en de stikstofbelasting (depositie) zijn nog niet volledig opgelost maar wel beheersbaar geworden (problemen worden niet groter, de oplossing komt in zicht).

Het natuurlijke karakter van het watersysteem is versterkt. Het betreft hier met name de waardevolle beeksystemen zoals Het Merkske, Chaamse Beken en de Bijloop. Deze beken functioneren eveneens als belangrijke ecologische dragers voor het gebied. Natuurlijke ruimtelijke oplossingen hebben de voorkeur gekregen boven technische oplossingen. Van geval tot geval is bekeken welke oplossing het beste zal voldoen in een bepaalde situatie. Hierbij is rekening gehouden met de functies die het gebied heeft of moet vervullen. Gelet op de invloed die water (grond- en oppervlaktewater) heeft op grotere afstand, zijn (deel)stroomgebieden mede gebruikt als basis voor de ruimtelijke planning.

Ter voorkoming van wateroverlast zijn in drogere gebieden maatregelen getroffen om water langer vast te houden. Verder zijn retentiegebieden ingericht waarin, bij hoge afvoeren water tijdelijk wordt geparkeerd. Tegelijkertijd is de verdroging van natuurgebieden bestreden. De

¹ Deze visie hebben wij in de streefbeeldfase (oktober 2002) vastgesteld en is slechts beperkt gewijzigd als gevolg van nieuwe inzichten tussen oktober 2002 en heden.

resterende drinkwaterwinningen in het gebied zijn ingepast. Het grondwater in de waterwingebieden en daarmee het gewonnen drinkwater zijn en blijven van goede kwaliteit.

Milieu

De stankhinder is tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht. Er zijn geen ernstig stankgehinderten meer. De uitstoot van ammoniak en andere verzurende stoffen door landbouw, maar ook door verkeer, industrie en huishoudens, is drastisch teruggebracht. Door wet- en regelgeving en aanvullende maatregelen zijn de hoge lokale emissie en depositie vanuit de landbouw op kwetsbare natuurgebieden aanmerkelijk teruggebracht.

Woonconcentraties in het landelijke gebied en kwetsbare natuurgebieden ondervinden geen wezenlijke hinder meer van ammoniak, respectievelijk geluid en licht. Verontreinigde locaties zijn gesaneerd of verontreinigingen zijn onder controle en in overeenstemming met de functie die het gebied heeft.

Natuur

De kwaliteit van natuur is sterk verbeterd als gevolg van de verbetering van de kwaliteit van water, bodem, lucht en door een betere inrichting en effectief beheer. Grotere en waardevolle gebieden, zoals de regionale natuur- en landschapseenheden de Baronie en de Kempische Landgoederen, zijn geheel gerealiseerd en hebben een inrichting die op de aldaar gewenste natuurwaarden is afgestemd. Alle verbindingzones zijn in goed overleg met de aanliggende eigenaren op vrijwillige basis gerealiseerd en ingericht. In enkele gevallen is in goed overleg een alternatieve oplossing gevonden voor het bereiken van de gewenste natuurdoelen.

Landschap en cultuurhistorie

Ook buiten de ecologische hoofdstructuur ontwikkelen natuur en landschap zich in positieve zin. De toegenomen belangstelling voor aanleg, beheer en onderhoud van kleinere landschapselementen draagt daartoe zeker bij.

Bij het beheer werken particulieren, samenwerkende agrariërs en terreinbeherende instanties op goede en zakelijke wijze samen. De vergoedingen voor het beheer en onderhoud staan in verhouding tot de te maken kosten.

Het karakteristieke landschap van De Baronie, zoals de beekdalen, landgoederenzone en de grote bos- en natuurgebieden zijn behouden en waar nodig hersteld. Ze worden goed beheerd. Naast behoud en herstel van waardevolle landschappen zijn en worden er op veel plaatsen nieuwe functies ontwikkeld.

De verwevenheid van functies in een aantal gebieden in de Baronie is een belangrijk element in de waardering die het gebied krijgt. De verwevenheid is behouden doordat traditionele gebruiksvormen op goede wijze gecombineerd zijn met nieuwe gebruiksvormen.

Enkele van de recreatief aantrekkelijke kenmerken van De Baronie zijn de karakteristieke, cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken zoals boerderijen, buitens en de Vlaamse schuren, uit verschillende perioden. Deze gebouwen zijn dankzij een grote betrokkenheid van de bevolking bij het gebied goed bewaard gebleven. Een deel van deze bebouwing heeft nog zijn oorspronkelijke functie, daarnaast worden veel gebouwen gebruikt als burgerwoning of voor kleinschalige bedrijvigheid (ambachtelijk maar ook modern, bijvoorbeeld ICT).

Op veel plekken zijn de lagen van de verschillende tijdsperioden uit het verleden nog duidelijk zichtbaar in het landschap. In 2016 is de afleesbaarheid van deze historische gelaagdheid verder versterkt en is het culturele erfgoed duidelijk herkenbaar. Een en ander heeft als inspiratiebron voor diverse ruimtelijke ontwikkelingen gediend.

Landbouw

De landbouw is economisch rendabel en duurzaam. Het aantal landbouwbedrijven is meer dan gehalveerd ten opzichte van begin 2000. De resterende bedrijven zijn gemiddeld veel groter geworden. Het aantal verbrede ‘plattelandsbedrijven’ is toegenomen. De functie van de landbouw is, naast voedselproducent steeds meer beheerder van het landelijk gebied geworden. De landbouw voorziet de samenleving niet alleen van voedsel maar ook van steeds meer andere producten en (groene en blauwe) diensten.

Een deel van de bedrijven is verder gegaan op de weg van de schaalvergroting en kwaliteitsproductie voor de wereldmarkt. Deze zijn geconcentreerd in de landbouwonwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij langs de A58, de oostflank van Alphen/Baarle-Nassau en ten Noorden van Ulicoten en in het glasboomteeltgebied Zundert. Ook een aantal duurzame locaties komen verspreid binnen het gebied voor. Binnen de stedelijke regio zijn nieuwe mogelijkheden gevonden voor de glastuinbouw. De groei van deze bedrijven heeft door een goede inpassing en locatiekeuze geen belangrijke negatieve effecten gehad op de omgeving.

De grondgebonden landbouw is de belangrijkste ruimtegebruiker en beheerder van het landelijk gebied. Ten behoeve van de telers van klein fruit (met name aardbeien) in de gemeenten Zundert en Rucphen zijn de mogelijkheden voor het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen verruimd. De grondgebonden rundveehouderijsector heeft zich met name ontwikkeld in en rond de beekdalen, in gebieden waar water moet worden geborgen, in weidevogel- en ganzengebieden, in gebieden die van belang zijn voor amfibieën en in (natte) ecologische verbindingzones en in de randen van de bos- en natuurgebieden. Zij is daarbij zoveel mogelijk gecombineerd met waterberging. De vollegrondstuinbouw is, in evenwicht met de omgeving, verder ontwikkeld in de omgeving van Rucphen, Rijsbergen en ten zuid-westen van Breda.

Een steeds groter deel van de bedrijven, gelegen in met name de overgangszone van de stad en de natuurgebieden, is gericht op de iets kleinschaliger kwaliteitsproductie voor de regionale markten. Veel bedrijven produceren naast agrarische producten ook niet agrarische producten, vooral op het terrein van natuur en landschap, recreatie en toerisme en zorg en andere maatschappelijke behoeften als dienstverlening.

Biologische landbouw komt verspreid in de hele Baronie voor.

In en in de nabijheid van kwetsbare natuurgebieden en in de randzone van het bebouwd gebied is de intensieve veehouderij voor een belangrijk deel verdwenen. Daarmee is de belasting van nutriënten op natuurterreinen ook afgenomen. De oorzaak hiervan is de beperkende wet- en regelgeving en een actief reconstructiebeleid. De mogelijkheden om in deze gebieden middels technische maatregelen aan de wettelijke eisen te voldoen bleken beperkt. Een deel van de bedrijven is verplaatst naar de eerdere genoemde landbouwonwikkelingsgebieden.

Recreatie en toerisme

Het gebied heeft zich steeds verder ontwikkeld als hoogwaardige recreatieplek voor mensen van binnen en buiten het gebied. De bewoners van De Baronie profiteren hier optimaal van, door het ontwikkelen van (nieuwe) producten en diensten op dit gebied. De natuur, de cultuurhistorische waarden, de stad Breda en dorpen als Chaam, Baarle-Nassau en Zundert, en het afwisselende beekdallandschap maken het gebied aantrekkelijk voor kortere vakanties en dagtrippjes.

Door verbreding, een grotere variatie in, een en verhoging van de kwaliteit van het aanbod is een geleidelijke, maar gestage, groei van recreatie en toerisme in het gebied bereikt die de draagkracht niet overschrijdt. Het aantal overnachtingen is vooral gegroeid door de toegenomen

men kwaliteit en de vergrote diversiteit van de bestaande verblijfsrecreatieve voorzieningen. Daarnaast hebben de ontwikkeling van verblijfs- en dagrecreatie in de omgeving van de Rucphense Bossen, de zogenaamde Recreatieve Driehoek bij Chaam en bij Molenschot, hieraan een bijdrage geleverd.

In het gehele gebied heeft de dagrecreatieve infrastructuur zich verder geoptimaliseerd (wandelen, lopen, fietsen, paardrijden, etc.). Dit is onder andere gerealiseerd door een verbetering van de ontsluiting van het agrarisch gebied, de ontsluiting (poortfunctie) van bos- en natuurgebieden, de zonering binnen bos- en natuurgebieden en de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen. Daarbij is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de doelstellingen op het gebied van landschap en cultuurhistorie.

Wonen, werken en leefbaarheid

De Baronie is een gebied waar het goed wonen is. De eerder beschreven kwaliteiten van het gebied en de verdere ontwikkeling daarvan dragen hiertoe in hoge mate bij.

Met name in de stedelijke regio Breda-Tilburg neemt de verstedelijking binnen de daarvoor aangewezen gebieden verder toe. Het open beekdal van de Gilzewouwerbeek is echter gevrijwaard van verstedelijking.

5.2 Bepalen reconstructiedoelen

De visie geeft een globaal wensbeeld voor het landelijk gebied van De Baronie in 2016.

Reconstructiedoelen maken de visie concreter en meer hanteerbaar voor daadwerkelijke verwezenlijking. Via de reconstructiedoelen wordt duidelijk wat wij willen doen aan bijvoorbeeld de wateroverlast of het beschermen van natuur. De reconstructiedoelen geven daarmee een basis voor de invulling van het voorkeursalternatief en de andere MER-alternatieven (hoofdstukken 6 en 7 van deel B).

De reconstructiedoelen zijn daarom zodanig verwoord dat ze ruimte bieden aan verschillende alternatieven. Met andere woorden: er zit nog speelruimte in de ambitie van de reconstructiedoelen; zo kunnen er ook meer gebiedsgerichte keuzes worden gemaakt.

De reconstructiedoelen richten zich op een tijdshorizon van 12 jaar. Dat betekent dat wij uiterlijk in 2016 de beschreven doelen bereikt willen hebben. In sommige gevallen kan het dan gaan om een ‘tussendoel’. Een voorbeeld is het behalen van de waterkwaliteitsnormen. Deze normen kunnen, ook met de grootste inspanningen, niet worden gehaald in 2016, maar bijvoorbeeld wel in 2050. Voor 2016 is dan een tussendoel geformuleerd. De reconstructiedoelen zijn geordend naar thema (bijvoorbeeld water).

De reconstructiedoelen zijn gebaseerd op de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader, het Koepelplan van de provincie Noord-Brabant en, uiteraard, onze visie op het gebied. De bepaling van de doelen is gebeurd in twee stappen. Op basis van de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader en het Koepelplan is eerst een algemene lijst met reconstructiedoelen gemaakt voor Brabantse reconstructiegebieden. Doordat deze reconstructiedoelen gebaseerd zijn op de Rijksuitgangspunten, het Rijkskader en het Koepelplan, geven ze een totaalbeeld van de opdrachten voor de reconstructie. Aan deze volledige lijst van reconstructiedoelen hebben wij vervolgens een regionale invulling gegeven voor De Baronie (de tweede stap). Basis voor deze regionale invulling is de visie.

De regionale reconstructiedoelen voor De Baronie zijn beschreven in de volgende paragraaf.

5.3 Reconstructiedoelen De Baronie

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de reconstructiedoelen voor De Baronie. In § 5.3.1 en § 5.3.2 leggen we eerst de fasering uit en komen dan via deze fasering van de reconstructiedoelen uit bij de doelen die in de eerste fase worden opgepakt (§ 5.3.2). Tenslotte worden in § 5.3.4 enkele randvoorwaarden genoemd waarbinnen de het reconstructieplan is opgesteld en waarbinnen de uitvoering dient plaats te vinden.

5.3.1 Wat is fasering?

Als we alle doelen die genoemd zijn op een rij zetten dan is dat een fors pakket. In deel A zijn ze al beschreven. Een opsomming van al deze doelen is te vinden in de bijlage 3 over de fasering. Het zijn dusdanig veel reconstructiedoelen dat het niet mogelijk is aan al deze doelen (tegelijk) te werken of deze allemaal volledig te bereiken gedurende de reconstructie. Daarom zijn de reconstructiedoelen ingedeeld in drie groepen in volgorde van urgentie in de uitvoering: Fase 1 (2005 – 2008), Fase 2 (2009-2012) en Fase 3 (2013 – 2016).

Doelen uit de eerste fase zijn altijd concreet uitgewerkt in dit reconstructieplan. Maatregelen om deze doelen te bereiken, zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering start derhalve in de eerste planperiode van de reconstructie.

Doelen uit de tweede fase zijn minder concreet uitgewerkt in het reconstructieplan. Er zijn minder of geen maatregelen opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering kan ook in de tweede planperiode van de reconstructie starten. Daarom zullen wij vaak pas in de tweede planperiode de uitvoering actief oppakken.

Doelen uit de derde fase zijn nauwelijks uitgewerkt in het reconstructieplan en wij zullen pas in de tweede of derde planperiode de uitvoering actief op ons nemen.

Echter, voor veel doelen die onder fase 2 of 3 staan, loopt de uitvoering reeds via het huidige beleid en wordt deze getrokken door (veelal) individuele partijen zoals de provincie, waterschappen of gemeenten. Deze uitvoering loopt nu natuurlijk gewoon door gedurende de eerste fase van het reconstructieplan, alleen zullen wij in de eerste fase geen specifieke inspanningen doen die erop gericht zijn de uitvoering van doelen uit fase 2 of 3 te ondersteunen. Kansen voor meekoppeling met doelen uit fase 1 worden uiteraard wel benut.

5.3.2 Methodiek fasering

Voor de indeling in drie fasen zijn twee stappen gezet. Eerst is voor alle reconstructiedoelen een algemene indeling gemaakt in de drie fasen. Deze indeling is voor alle reconstructiegebieden in Brabant gelijk (Brabantbrede fasering). Vervolgens hebben wij voor De Baronie gekozen om een aantal reconstructiedoelen dat in fase 2 of 3 stond, op te nemen in fase 1, omdat wij het voor het gebied belangrijk vinden om deze doelen direct op te pakken.

Fasering reconstructiedoelen Brabant

De algemene indeling van doelen in de drie fasen is gebaseerd op prioriteiten van Rijk en provincie. Hiervoor is gebruikgemaakt van de Rijks Uitgangspunten Notitie (RUN), het Rijkskader, het Koepelplan en brabantbrede prioriteiten van provinciale afdelingen en betrokken partijen. Doelen zijn in fase 1 gezet, indien concrete uitwerking in het reconstructieplan en start van de uitvoering in de eerste fase noodzakelijk zijn om goedkeuring te krijgen voor het plan van provincie en Rijk. De doelen waarvan concrete uitwerking zeer belangrijk is, maar waarvoor uitvoering ook in de tweede fase mag starten, zijn in fase 2 gezet. De doelen waarvan concrete uitwerking in het reconstructieplan niet nodig is om goedkeuring te krijgen, zijn in fase 3 gezet. Een overzicht van de fasering van de reconstructiedoelen voor Brabant is opgenomen in bijlage 3.

5.3.3 Fasering in De Baronie

In deze paragraaf staan de reconstructiedoelen genoemd die wij in de eerste fase hebben opgenomen en waarmee wij dus de komende vier jaar aan de slag gaan. In de vorige paragraaf is aangegeven dat een aantal reconstructiedoelen voor alle Brabantse reconstructiegebieden in de eerste fase zijn opgenomen. Daarnaast hebben wij zelf een aantal reconstructiedoelen in de eerste fase opgenomen.

De reconstructiedoelen die wij in de eerste fase oppakken zijn:

Water en bodem

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen.
- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS sectorale waterdoelen voor natuur (natuurparels) realiseren.
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden de waterhuishouding optimaliseren.
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden optimaliseren.
- In de door ons geprioriteerde natuurgebieden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behalen.
- In uitspoelingsgevoelige gebieden een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen bewerkstelligen.
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten saneren, conform het provinciale rioleringsbeleid.
- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden herstellen.

Milieu

- Verminderen van belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden
- Verminderen van het percentage stankgehinderden tot 12% van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2010.

Natuur

- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap de RNLE's begrenzen
- De EHS en de EVZ's worden versneld realiseren. Gestreefd wordt naar realisatie in 2010.

Landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) de intensieve veehouderij groen- en architectonisch ingepassen in het landschap.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) het landschapsbeeld verbeteren door sloop van leegstaande stallen.
- Behoud en ontwikkeling van historisch-geografische waarden is een belangrijk gegeven bij de planvorming.

Landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen de melkveehouderij plaatselijk extensiveren (Commissie Koopmans).
- Telers van kleinfruit in Rucphen en Zundert krijgen meer ruimte voor het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen.

Wonen, werken en leefbaarheid

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opvangen.
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, stimuleren. Daarvoor zijn de regels ten aanzien van het gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing gewijzigd.
- Ter behoud en versterking van de leefbaarheid op het platteland stimuleren dat een sociaal-economisch platform lokale initiatieven op dit gebied initieert en begeleidt.

Om een aantal van bovenstaande doelstellingen te kunnen realiseren, is door alle reconstructiecommissies een Integrale Zonering voor de intensieve veehouderij gemaakt.

5.3.4 Algemene randvoorwaarden

Onderstaande randvoorwaarden komen voort uit specifieke thema's (zoals bodem en water, natuur). Bij elke ingreep in de reconstructie moet aan deze randvoorwaarden worden voldaan, dus ook indien de ingreep voortkomt uit een ander thema dan de randvoorwaarde.

Bodem en water: Bodembeheer

- Behoud van relatief schone bodems.
- Vraag en aanbod van bij de reconstructie omgaande grondstoffen zijn in balans.
- Hoogwaardige be- en verwerking en hergebruik van bij reconstructie vrijkomende afvalstoffen.
- Saneren van asbestvervuilingen als op de betreffende locaties in het kader van de reconstructie maatregelen worden getroffen.

Natuur: verstoring

- Bij realisatie van reconstructiedoelen wordt verstoring (door recreatie en andere functies) in natuurgebieden gereduceerd of voorkomen.

Natuur: soortenbescherming

- Reconstructieplannen passen binnen de kaders van het soortenbeschermingsbeleid, waaronder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Landschap en cultuurhistorie

Behouden van (gebieden met):

- bekende archeologische waarden volgens de Archeologische Monumentenkaart van het ROB;
- aardkundige waarden;
- architectonische waarden;
- veel historische groenstructuren (inclusief de onverharde wegen).

6 Voorkeursalternatief

Dit hoofdstuk bevat een uitgebreide toelichting op het voorkeursalternatief. Paragraaf 6.1 geeft een korte toelichting op de totstandkoming van het voorkeursalternatief (VKA). Daarna wordt het voorkeursalternatief uitgebreid beschreven aangaande omgevingskwaliteit (paragraaf 6.2 t/m 6.5) en sociale en economische vitaliteit (paragraaf 6.6 t/m 6.8).

In deel A is de beschrijving gebiedsgericht en integraal. Voorliggend hoofdstuk is echter thematisch en beschrijft per thema uitgebreid welk pakket aan maatregelen wij gewenst en geschikt achten. Het geeft daarmee een nadere toelichting op deel A en beschrijft ook de achtergrond van de gemaakte keuzes. De tekst wordt ondersteund aan de hand van een aantal thematische kaarten. Een belangrijk onderdeel van het voorkeursalternatief is de integrale zonering voor de intensieve veehouderij. Deze komt aan bod in paragraaf 6.9. Het voorkeursalternatief is feitelijk de kern van het plan en vormt straks de basis voor de uitvoering.

6.1 Totstandkoming voorkeursalternatief

Het fundament voor het voorkeursalternatief is de visie voor De Baronie zoals beschreven in paragraaf 5.1 en de (mede daarop gebaseerde) reconstructiedoelen voor De Baronie (paragraaf 5.3). Deze doelstellingen hebben we in het voorkeursalternatief nader uitgewerkt. Hierbij hebben we bepaalde doelstellingen gedetailleerd uitgewerkt, omdat we reeds in de eerste fase van de reconstructie met de uitvoering van deze doelen willen beginnen (zie paragraaf 5.3 over fasering).

Naast het voorkeursalternatief is een aantal andere alternatieven in beschouwing genomen (zie hoofdstuk 7). Door het vergelijken van verschillende alternatieven en het doorrekenen van de effecten van de verschillende alternatieven, inclusief het voorkeursalternatief, is het voorkeursalternatief bijgeslepen en aangepast. De rol van de andere alternatieven in de totstandkoming van het voorkeursalternatief voor De Baronie is beschreven in paragraaf 9.3.

Tot slot hebben wij het voorkeursalternatief aangepast naar aanleiding van de resultaten van de tervisielegging in het najaar 2004.

6.2 Water en bodem

6.2.1 Waterberging

Wat gaan we doen?

1. Wij wijzen concrete gebieden aan, waar water geborgen kan worden.
2. Wij wijzen gebieden aan ('voorlopige reserveringsgebieden'²⁾) die in een later stadium concreet begrensd worden. In de eerste herziening van het reconstructieplan wordt de definitieve begrenzing van deze nog te begrenzen gebieden vastgesteld.

²⁾ Zoekgebieden waterberging (uit het Streekplan 2002) zijn nader begrensd: het betreft nu 'voorlopige reserveringsgebieden'.

Regionale waterberging

Op plankaart 1 zijn de in te richten gebieden voor waterberging aangegeven. Op kaart 14 hebben wij een onderscheid gemaakt tussen gebieden die tijdens de eerste planperiode (2005 – 2008) en gebieden die tussen 2009-2016 zullen worden ingericht.

De waterschappen hebben het voortouw bij, zowel het inrichten van de concrete bergingslocaties als de begrenzing van de gebieden die na 2008 worden ingericht.

In de periode vóór 2008 zullen enkele ‘probleemloze’ waterbergingsprojecten worden uitgevoerd. Het betreft projecten in het beekdal van de Aa of Weerij (bij Zundert, het gebied bij Trippelenberg), in de omgeving van De Lokker en in de Haagse Beemden (4e Bergboezem) en langs de Poppelsche Leij (Egelbroeken). Ook in de omgeving van Baarle-Nassau worden, in het kader van de in uitvoering zijnde landinrichting, kleine waterbergingsgebieden ingericht. Binnen de in te richten gebieden komen (delen van) de EHS voor. Vanuit de te realiseren natuurdoelen zijn hier geen knelpunten te verwachten.

Indien zich kansen voordoen binnen gebieden met stedelijke ontwikkeling, of binnen herinrichtingsprojecten (bijvoorbeeld Weerij) worden deze benut. Een voorbeeld hiervan is de wijk De Brabander in Chaam.

Eén van de belangrijke projecten die hier genoemd kunnen worden is de uitvoering van de Vierde Bergboezem, waarvan de uitvoering naar verwachting in 2005 start.

In de periode 2008 - 2016 is circa 50 procent van de benodigde waterbergingscapaciteit gereed. Grotere delen van de EHS en belangrijke delen van de AHS kunnen op dat moment functioneren als waterbergingsgebied.

We streven naar een zo natuurlijk mogelijk functionerend watersysteem, waarbij grondgebruik en de frequentie van inundatie tot zo weinig mogelijke knelpunten leiden. Waar knelpunten niet zijn te vermijden, wordt in het kader van de uitvoeringsplannen bekeken of de gronden aangekocht moeten worden, of afspraken met agrariërs over een vergoedingensysteem (blauwe diensten) kunnen worden gemaakt of dat anderszins knelpunten zijn op te lossen.

Uit onderzoek blijkt dat niet in alle gevallen waterberging te combineren is met de te realiseren natuurdoeltypen: zeer kwetsbare natuurgebieden worden aangetast als deze gebieden overstroomd met verontreinigd of voedselrijk water. Bij de begrenzing ‘op perceelsniveau’, die in de eerste planperiode plaats gaat vinden, worden de verschillende belangen tegen elkaar afgewogen. Dat kan betekenen dat er naar mogelijke alternatieven gezocht zal worden indien de waterbergingsfunctie en de bestaande functie niet te combineren zijn. Voorbeelden zijn waterbergen en stedelijk gebied, waterbergen in de kwetsbaarste delen van de EHS en waterbergen in relatie tot de garantie-eisen die vanuit de zuivelindustrie betreffende het graslandgebruik worden gesteld. Ook kunnen (mogelijk) archeologische- en cultuurhistorische waarden leiden tot het verrichten van maatwerk voor wat betreft de inrichting van waterbergingsgebieden. Mogelijk dat ook grondwaterbeschermingsgebieden voor waterberging in aanmerking komen. Indien dat het geval is wordt het waterleidingbedrijf in een vroeg stadium bij de planvorming betrokken.

Voor zowel gebieden die in het kader van de reconstructie worden ingericht als voor de gebieden waarvan de inrichting na 2016 plaatsvindt, vinden wij het zeer wenselijk dat zich daar geen ontwikkelingen voordoen die de realisatie van waterbergingsgebieden moeilijk of kostbaar maken.

Voor de concreet begrensde waterbergingsgebieden wordt daarom het instrument planologische doorwerking ex artikel 27 van de Reconstructiewet ingezet en voor de voorlopige reserveringsgebieden waterberging (kaart 14) geldt het beschermingsbeleid zoals in het Streekplan

is verwoord.

Dit laatste betekent dat nieuwe ontwikkelingen van (grootschalige) kapitaalintensieve functies zoals woonwijken, bedrijventerreinen, vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en recreatiecomplexen in (toekomstige) waterbergingsgebieden alleen kunnen worden toegestaan als uit een watertoets is gebleken dat de geschiktheid van het gebied voor waterberging niet verloren gaat. Verder moet de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord zijn.

6.2.2 Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

Wat gaan we doen?

1. Bevorderen dat water zoveel mogelijk wordt vastgehouden.
2. De natte natuurparels herstellen.
3. Verdroging van landbouwgronden en bos- en natuurgebieden terugdringen.

Vasthouden in de haarvaten

In het kader van het Waterbeleid 21e eeuw wordt de volgorde: 'vasthouden-bergen-afvoeren' aangehouden.

Het vasthouden van 'water in de haarvaten' komt vooral de te realiseren waterdoelen ten goede. Dit geldt niet alleen voor de natuur maar ook voor de droogtebestrijding op de landbouwgronden. Door het 'optimaal' benutten van de haarvaten, bijvoorbeeld middels het plaatsen van stuwtjes en/of zogenaamde 'knijpconstructies', kan de oppervlakte waterbergingsgebied beperkt blijven.

Het bergen van water 'in de haarvaten' is met name kansrijk in de hooggelegen droge gebieden zoals de dekzandruggen grenzend aan de beekdalen en de droge heideontginningsgebieden. Zowel de landbouw als de natuur (infiltratie) kunnen van deze maatregel profiteren.

Initiatieven in deze gebieden worden door ons ondersteund.

Waterdoelen in bos- en natuurgebieden

In het kader van de verdrogingsbestrijding streven Rijk, provincies en waterschappen naar herstel van 40 procent van het areaal verdroogde natuurgebieden in 2010 (ten opzichte van het referentiejaar 1994). Aan deze doelstelling kan worden voldaan door het herstel van de hydrologische situatie (gewenste waterdoel) een krachtige impuls te geven: de meest kwetsbare natte natuurgebieden (de natte natuurparels) worden vóór 2016 hersteld. Het herstel van bedoelde natte natuurparels gebeurt in twee fasen: in de eerste planperiode (2005-2008) 50 procent en in de periode 2009 – 2016 eveneens 50 procent.

Natte natuurparels

Om natte natuurparels te kunnen herstellen is het in bepaalde gevallen noodzakelijk om maatregelen te nemen tot 'op de rand' van die natte natuurparels. Dit kan betekenen dat de aanliggende landbouwgronden worden beïnvloed. Indien deze beïnvloeding een negatief effect heeft op die landbouwgronden geldt er een beheers- of schadevergoedingsregeling. Het uitgangspunt hierbij is wel dat er een evenwicht dient te zijn tussen de beschikbare middelen en het (eventueel) optredend nadeel.

De natte natuurparels die vóór 2016 worden hersteld zijn Het Merkske, de Chaamse Beken, delen van het Turfvaart-Bijloop-systeem, De Matjens, Rooskensdonk, Lange Bunders/Slangwijk, Ulvenhoutse Bos, Markdal, Strijbeekse Beek, Strijbeekse Heide en Vloeiweide. Binnen de natuurparels hebben wij een prioritering aangebracht: de meest kwetsbare gebieden, en de gebieden waar de kansen op herstel het grootst zijn, wordt de terugdringing van de verdroging het eerst aangepakt. De prioriteit ligt bij Het Merkske, de Chaamse beken, Ulvenhoutse Bos, een deel van de Strijbeekse Beek en delen van het Turfvaart Bijloop-sys-

teem inclusief De Matjens. Voor deze deelgebieden zullen in de komende planperiode concrete projecten worden uitgevoerd.

Overige verdroogde gebieden

Zoals hiervoor is aangegeven worden de meest kwetsbare verdroogde natte natuurgebieden als eerste hersteld. De ‘minder kwetsbare’ verdroogde gebieden komen na 2016 in aanmerking voor herstel, behalve wanneer zich kansen binnen de planperiode (2005-2016) voordoen. In tegenstelling tot herstel van de natte natuurparels worden in deze categorie verdroogde gebieden geen maatregelen ‘tot op de rand’ genomen: een uitstraling op aanliggende landbouwgronden is dan ook niet aan de orde.

Wij hebben 22 gebieden als ‘verdroogd’ aangemerkt. Zie tabel. Ook in bedoelde tabel hebben wij een prioritering aangebracht voor wat betreft herstel van de hydrologie.

Bescherming en herstel van verdroogde gebieden.

We willen voorkomen dat bedoelde gebieden (de natte natuurparels en de in de tabel genoemde gebieden) verder verdrogen. In het kader van de partiële herziening van het Waterhuishoudingsplan is een beschermingsbeleid geformuleerd ten behoeve van de natte natuurparels inclusief de 500 meter brede zone rond die natte natuurparels. De concrete begrenzing van deze gebieden is door Gedeputeerde Staten op begin 2005 vastgesteld. De begrenzing van deze zone is opgenomen op plankaart 1. Het beleid in de 500 meter-zone (in veel gevallen landbouwgebied) is gericht op een stand-still van de hydrologie betreffende (de condities van) de natte natuur: in deze zone mogen geen maatregelen genomen worden die de hydrologie van die natte natuurparels negatief beïnvloeden. Om deze reden werkt de begrenzing van de 500-meter zone en het beschermingsbeleid door in het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente; daarmee kan er een zogenoemde voorbereidingsbescherming worden gerealiseerd. Zie ook § 11.6.3. Bescherming (stand-still) zal tevens middels ‘De Keur’ van het Waterschap geregeld worden.

Alleen planologische bescherming is echter onvoldoende om de hydrologie van de verdroogde gebieden te herstellen: in de verdroogde gebieden zullen ook conserverings- en/of vernattingsmaatregelen genomen moeten worden om de gewenste natuurdoelen te kunnen realiseren. Ook waterkwaliteit is een aspect dat aandacht krijgt bij herstel van de verdroogde gebieden. Zeker bij het herstel van de meest kwetsbare gebieden (natte natuurparels) kan het noodzakelijk zijn het gebruik van aanliggende landbouwgronden te extensiveren.

Om ervaring op te doen met het herstel van verdroogde gebieden is het Waterschap, in samenwerking met de eigenaren reeds gestart met de verbetering van de hydrologie van verdroogde gebieden. Voorbeelden liggen in het gebied van de Vloeiweide, de Chaamse Beken en Het Merkske. De projecten gelden daarom als ‘pilot-projecten herstel natte natuurparels’. Als pilot ‘herstel natte natuurparel’ hebben wij het gebied De Matjens aangewezen.

Om de bestaande specifieke natuurwaarden te beschermen zien wij er op toe dat de waterhuishoudkundige omstandigheden in de GHS en AHS-landschap niet negatief beïnvloed worden.

Het realiseren van waterdoelen kan tot gevolg hebben dat er vernatting optreedt waarbij er fosfaat vrij kan komen. Mede om deze reden zal steeds bezien worden of de maatregel voldoet aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water.

Verdroogde gebieden

In de Baronie hebben wij een aantal natuurgebieden als ‘verdroogd’ aangemerkt.

In bepaalde gevallen zijn delen van deze gebieden aangeduid als natte natuurparel.

Hoge prioriteit

01. De Matjens
02. Lange Gooren
03. De Krochten
04. Landgoed Lugtenburg
05. Strijbeekse Beek, Goudbergven
06. Het Merkske
07. Landgoed Valkenberg, Sint Annabos, Voorbos, Ulvenhout
08. Chaamse bossen

Middelhoge prioriteit

09. Oude Buissche Heide
10. Ketelmeren
11. Pannenhoef/Lokker
12. Vloeiweide
13. Krabbebosschen
14. Moerse Heide
15. Rooskensdonk
16. Haagse Beemden
17. Strijbeekse Heide

Gemiddelde prioriteit

18. Liesbos

Middellage prioriteit

19. Visdonk Rozenven
20. De Biekorf
21. Boswachterij Mastbos

Lage prioriteit

22. Gilzerheide

Ook buiten de EHS liggen, aan natte omstandigheden gebonden, natuurwaarden. Het betreft hier bijvoorbeeld de leefgebieden kwetsbare soorten (weidevogels). In § 6.4.4 (soortenbescherming) is aangegeven dat in deze gebieden waterberging (vernatting) gecombineerd kan worden met de versterking van het leefgebied voor weidevogels.

Waterdoelen in landbouwgebieden

Verspreid in het reconstructiegebied is reeds een groot aantal waterconserveringsmaatregelen genomen. Zo zijn stuwtes geplaatst, zijn er zogenaemde knijpconstructies in waterlopen aangelegd, is beekherstel uitgevoerd en zijn waterlopen verondiept. Deze maatregelen komen het doel ‘benutten van de haarvaten als waterbergingsgebied’ ten goede.

Op kaart 5 staat (globaal) aangegeven welke landbouwgronden nu te droog zijn. Dit betreft een groot deel van de landbouwgebied in het reconstructiegebied. In dit gebied worden vanuit

de landbouwonwikkelingsplannen, maar ook vanuit de landinrichting, waterconserveringsmaatregelen genomen. Wij willen dat deze maatregelen versneld worden uitgevoerd. Naast het nemen van maatregelen in het algemeen om het water langer vast te houden (zie ook ‘vasthouden in de haarvaten’) ondersteunen wij ook concrete initiatieven die bijdragen aan de terugdringing van de verdroging van de landbouwgronden.

In het kader van het Interreg III programma worden in het Chaamse bekengebied verdergaande waterconserveringsmaatregelen uitgevoerd.

Naast verdroogde landbouwgronden komen ook landbouwgronden voor die te nat zijn. In de planperiode zijn geen maatregelen voorzien die gericht zijn op het ontwateren van deze gronden. Indien agrariërs het peil willen verlagen, zijn zij gebonden aan de Keur van het waterschap

6.2.3 Water- en bodemkwaliteit

Wat gaan we doen?

1. Bevorderen dat overstorten en ongezuiverde lozingen worden gesaneerd.
2. De waterkwaliteit van de prioritaire stroomgebieden en de grondwaterbeschermingsgebieden verbeteren.
3. We starten een pilot (Groote of Roode Beek, Laagheiveltse Beek en de Heikantse Beek) om de effectiviteit van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit te kunnen bepalen. In deze pilot worden ook de mogelijkheden voor het verrichten van zogenoemde ‘groen-blauwe’ diensten beschouwd.

Waterkwaliteit en Europese Kaderrichtlijn

De Kaderrichtlijn Water is in december 2000 van kracht geworden. Samengevat is het doel van deze richtlijn het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als neven doel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De Kaderrichtlijn gaat er daarbij van uit dat water een erfgoed is dat moet worden beschermd en verdedigd. De Kaderrichtlijn geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Tevens is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn.

Voor het reconstructieproces is van belang dat het stroomgebiedsbeheersplan in 2008 gereed is ten behoeve van de formele procedure voor de vaststelling. In de eerste planperiode van het reconstructieplan (2005-2008) zullen wij onze medewerking verlenen aan het opstellen van de concept-stroomgebiedsbeheersplannen, inclusief het vanuit de Kaderrichtlijn vereiste programma van maatregelen. Tot het moment dat deze stroomgebiedsbeheersplannen worden vastgesteld, gaan wij aan de slag met het in dit plan opgenomen uitvoeringsprogramma voor waterkwaliteit.

Het verbeteren van de kwaliteit van water en bodem

Het realiseren van gestelde water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen vergt een integrale aanpak. Zo willen wij overstorten en ongezuiverde lozingen saneren en de uit- en afspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen terugdringen. Ook de aanpak van diffuse bronnen vinden wij van groot belang. Tabel 6.1 geeft een overzicht van verschillende doelstellingen en maatregelen.

Tabel 6.1 **Overzicht maatregelen realisatie water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen**

	Bodem en grondwater	Oppervlaktewater
Algemeen	Maatregelen ter verbetering van water en bodemkwaliteit: in verband met kwaliteitsnormen conform de EU-nitraat richtlijn in 2015. Maatregelen ter vermindering van de fosfaat- en bestrijdingsmiddelenbelasting in de bodem en het grondwater	Maatregelen ter realisatie van het behalen van de gewenste grond- en oppervlaktewaterkwaliteit conform de MTR-normen voor fosfaat, stikstof en voor bestrijdingsmiddelen. Als uitvloeisel van de Kaderrichtlijn Water worden momenteel normen opgesteld Deze normen komen in de plaats van de MTR-normen.
Uitspoelingsgevoelige gebieden.	Maatregelen ter vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen in uitspoelingsgevoelige gebieden.	
Specifiek ecologie	Maatregelen die leiden tot de water- en bodemkwaliteit in specifieke gebieden conform de ecologische kwaliteitsnormen.	Maatregelen die leiden tot de water- en bodemkwaliteit in specifieke gebieden conform de ecologische kwaliteitsnormen.
Specifiek grondwaterbeschermingsgebieden	Maatregelen in grondwaterbeschermingsgebieden met een 25 jaarszone.	

Bij de tabel:

Voor P in grondwater zijn er geen normen.

De MTR-normen moeten in 2022 zijn gerealiseerd. Wij streven ernaar dat er in 2016 een significante verbetering van water- en bodemkwaliteit is gerealiseerd (in vergelijking met de kwaliteit in de huidige situatie).

Ten aanzien van de realisatie van water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen worden maatregelen genomen die gericht zijn op het voorkomen van verdergaande verontreiniging en het saneren van verontreinigingsbronnen. De maatregelen beogen altijd meerdere kwaliteitsdoelen te realiseren.

Om nattere delen van de EHS tegen eutrofiërings- en verontreinigingsinvloeden te beschermen is het nodig om bufferzones aan te leggen rondom deze natte delen van de EHS. Gebieden waar bedoelde waterkwaliteitsmaatregelen de hoogste prioriteit hebben zijn de stroomgebieden van de Chaamse Beken, delen van de Strijbeekse Beek, Het Merkske en Turfvaart/Bijloop en Galdersche Beek en Hazeldonkse Beek. Als zich elders kansen voordoen zullen die kansen ook worden benut. Wij verwachten dat bedoelde kansen zich aan zullen dienen in delen van het dal van de Strijbeekse Beek, de Bavelse Leij, de Bovenmark, de Galdersche Beek en de Hazeldonkse Beek.

Bij de aanwijzing van waterbergingsgebieden zal rekening worden gehouden met de garanties die de zuivelindustrie stelt ten aanzien van voedselveiligheid van melkproducten. Hier betreft

graslandgebieden die bij veehouderijbedrijven in gebruik zijn en die kunnen inunderen met water mede afkomstig van ongezuiverde lozingen (inclusief overstorten) of het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Het saneren van ongezuiverde lozingen in De Baronie wordt conform het provinciale rioleringsbeleid uitgevoerd. In 2005 vinden er in de Baronie geen ongezuiverde lozingen meer op de prioritaire beken plaats. Hierbij wordt gestreefd de sanering van puntbronnen en de aanpak van de diffuse bronnen op elkaar af te stemmen.

Naast het saneren van ongezuiverde lozingen is het noodzakelijk dat de effluentkwaliteit van de rioolwaterzuiveringsinstallaties van Rijen, Baarle-Nassau, Chaam en Alphen en de afvalwaterzuiveringsinstallatie bij Breda wordt verbeterd. Hiervoor zijn aanvullende maatregelen nodig naast het huidige generieke beleid.

Ten aanzien van het saneren van ongezuiverde lozingen zal tot en met 2005 nog een grote inspanning worden gepleegd.

Nog te saneren ongezuiverde lozingen in de periode 2004 en 2005 (situatie 2004)

Rucphen ³	260
Zundert	0
Breda	12
Gilze en Rijen	5
Alphen-Chaam	10
Baarle-Nassau	3

Hiervoor hebben wij aangegeven dat rond natte delen van de EHS zones noodzakelijk zijn in verband met de noodzakelijke verbetering van de waterkwaliteit. In deze zone worden maatregelen getroffen om uitspoeling van fosfaat, nitraat en bestrijdingsmiddelen te verminderen. De breedte van een dergelijke bufferzone is afhankelijk van de geologische- en hydrologische omstandigheden en zal in de praktijk variëren van enkele tientallen meters tot soms 200 à 300 meter.

Welke maatregel in welke zone het meest effectief is, moet nader worden onderzocht. De te nemen maatregelen, evenals de locaties waar de maatregelen worden getroffen, vergen maatwerk.

Om duidelijkheid te krijgen over de te nemen maatregelen starten wij in de eerste planperiode (tot 2007) met een pilot (speerpunt) waarbij het effect van 2 maal 10 meter brede stroken zal worden gevolgd. Deze pilot betreft de waterlopen die op de Groote of Roode Beek (bij Chaam) lossen. Het gaat om een lengte van ca 10 kilometer waterloop met een oppervlakte van ca 20 ha waarlangs die stroken zullen worden gerealiseerd.

Het project wordt in de planperiode gemonitord en in 2008 geëvalueerd. Aan de hand van die resultaten wordt bezien of, en op welke wijze dit project naar een groter deel van De Baronie opgeschaald kan worden. Ook verwachten we te kunnen bepalen of er ingrijpendere maatregelen noodzakelijk zijn ter voldoening aan communautaire waterkwaliteitsnormen (Kaderrichtlijn).

In het 2e generatie Reconstructieplan zullen (naar verwachting) projecten worden opgenomen, welke gebaseerd zijn op de ervaring uit genoemde pilot.

³ Ingevolge een uitspraak van de Raad van State heeft Rucphen ontheffing gekregen voor de aansluiting op de riolering. Op dit moment wordt gewerkt aan een alternatief voor de sanering van de lozingen.

De ervaring die middels bedoelde pilot wordt opgedaan, zal worden toegepast bij het opstellen van de stroomgebiedbeheerplannen (in het kader van de Kaderrichtlijn Water).

Met het project wordt ook ervaring opgedaan betreffende de inzet van het instrument 'Blauwe diensten'. Ook wordt met dit project ervaring opgedaan betreffende de effectiviteit van het nemen van managementsmaatregelen (landgebruik-effecten op waterkwaliteit). Voor uitspoelingsgevoelige gronden die niet in prioritaire stroomgebieden of grondwaterbeschermingsgebieden liggen ondersteunen wij het generieke beleid (Minas, e.d.).

Op kaart 14 zijn de prioritaire stroomgebieden aangeduid waar naar verbetering van de waterkwaliteit wordt gestreefd. Dat betekent dat binnen bedoeld stroomgebied maatregelen worden genomen, en in bepaalde gevallen ook maatregelen buiten het stroomgebied noodzakelijk zijn.

Bedoelde verbetering van de kwaliteit van het water kan dus betekenen dat in het hele (bovenstroomse) stroomgebied maatregelen moeten worden genomen. Een mogelijkheid ter verbetering van de waterkwaliteit is het aanleggen van helofytenfilters. Gelet op vraagstukken als effectiviteit en ruimtebeslag, kunnen wij nu nog niet aangeven of het gebruik van helofytenfilters een reële optie is.

Verbeteren van de waterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden

Ten behoeve van drinkwatervoorziening wordt hoge prioriteit gegeven aan de kwaliteit van grondwater in kwetsbare en zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden

Om de grondwaterkwaliteit in de grondwaterbeschermingsgebieden te behouden en te verbeteren, zijn in de Provinciale Milieuverordening (PMV) diverse maatregelen opgenomen. Zo mogen er binnen de 25 (en 100-jaarzones) geen nieuwe agrarische bedrijven gevestigd worden (Streekplan 2002). Uitbreiding van bestaande varkenshouderijen is mogelijk, indien aanvullende beschermende voorzieningen worden getroffen (maatwerk). Bij ingrepen met een significante invloed op het watersysteem zal een watertoets worden uitgevoerd.

Verder zullen wij, waar mogelijk, stimuleren dat de emissie van nitraat en bestrijdingsmiddelen naar het grondwater wordt beperkt. In de nu lopende projecten wordt concreet nagedacht over mogelijkheden voor vergoeding van blauwe diensten en uitvoering via gebiedscontracten. Aan de hand van ervaringen uit deze projecten willen we de mogelijkheden die leiden tot de realisatie van de verbetering van waterkwaliteit opschalen naar grotere delen van het gebied.

6.2.4 Beekherstel

Wat gaan we doen?

Het Merkske, de Chaamse Beken, de Strijbeekse Beek herstellen. Indien zich herstel mogelijkheden in andere beken voordoen, zoals in de Bijloop of De Mark, zullen deze ook worden benut.

Herstel van de ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden (plankaart 1).

In de periode tot 2016 is, naast de beekprojecten die thans worden uitgevoerd, een aantal beken hersteld. Het zijn Het Merkske, de Chaamse Beken en de Strijbeekse Beek. Het betreft niet alleen de beek zelf, maar ook worden er maatregelen uitgevoerd gericht op het vasthouden van water in het brongebied. De overige beken komen na 2016 aan de orde. De belangrijkste zijn de Mark, Galdersche Beek en Hazeldonkse Beek en de Bijloop. De Gilzewouwerbeek, voor zover gelegen in het te verstedelijken gebied ten oosten van Breda, wordt in het kader van de verstedelijking hersteld.

De keuze voor deze beken is met name gebaseerd op het feit dat op deze plaatsen zich in de komende periode kansen zullen voordoen. Het betreft werken die in projectverband (landinrichting Baarle-Nassau, Ulvenhout-Galder, Weerij) of anderszins kunnen worden uitgevoerd.

Bij de aanpak van de ‘overige’ beken komen allereerst die beken in aanmerking, die door ligging in bestaande en/of te verwerven natuurgebieden relatief eenvoudig zijn te herstellen (geen extra grondaankopen noodzakelijk). Ook daar waar waterberging in beekdalen wordt gerealiseerd of waar maatregelen ten behoeve van de verbetering van de waterkwaliteit worden genomen, zal herstel van de beek worden meegenomen bij de feitelijke inrichting. Voor de aanpak van de ‘resterende beken’ worden er uitvoeringsplannen opgesteld.

Om het beekherstel te kunnen realiseren wordt, in veel gevallen, de betreffende ruimte (ten behoeve van de meandering of ten behoeve van het aanbrengen van beplanting) verworven. Inzet van andere instrumenten (om de doelen te kunnen realiseren) zullen worden onderzocht. Het gaat dan o.a. om pachtconstructies, grondruil en groen-blauwe diensten.

Het ingerichte deel krijgt over het algemeen een natuurfunctie. Indien er een combinatie van beekherstel met waterberging plaats vindt, zullen hierop ‘toegesneden’ inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd. Hierbij denken wij aan hermeandering, inrichting van natuurvriendelijke oevers, de aanleg van vispassages etc..

In het uitvoeringsprogramma is een aantal plannen voor diverse beken opgenomen. Het ‘herstellen van beken’ zal in projectvorm plaatsvinden omdat op die wijze beter rekening kan worden gehouden met aanwezige waarden zoals natuur, landschap, archeologie en cultuurhistorie, maar ook met de eigendomssituatie en de effecten van de beekherstelmaatregelen voor de grondgebruikers. Ter voorbereiding op het project zullen de aanwezige waarden (en de ontstaansgeschiedenis) en de eigendomssituatie geïnventariseerd worden. Het resultaat van deze inventarisatie krijgt een plaats in het projectplan een plaats krijgen.

Er wordt naar gestreefd om beekherstel samen te laten gaan met de realisatie van meerdere doelen tegelijk. Gedacht kan worden aan combinaties met, naast de al eerder genoemde waterberging, waterdoelen en waterkwaliteit, recreatie (wandelpaden, fietspaden, etc.), cultuurhistorie, landschap en het inschakelen van lokale ondernemers bij inrichting en beheer. Hiervoor wordt gezocht naar samenwerking tussen het waterschap en andere partijen, zoals gemeenten, terreinbeheerders, ZLTO, etc.

Zowel voor de beektrajecten die in het kader van de reconstructie ingericht worden, als voor de gebieden waarvan de inrichting na 2016 plaatsvindt, vinden wij het ongewenst dat zich in deze gebieden ontwikkelingen voordoen die de realisatie van het beekherstel bemoeilijken of kostbaarder maken. Indien die ontwikkelingen zich voordoen is ook hier een watertoets noodzakelijk.

6.2.5 Bodembeheer

Wat gaan we doen?

1. Stortplaatsen saneren wanneer de saneringswerkzaamheden in combinatie met andere reconstructiemaatregelen uitgevoerd kunnen worden.

Kwaliteitsverbetering van de bodem (inclusief inpassing voormalige stortplaatsen)

Het behoud van relatief schone bodems is een randvoorwaarde (schone-grond-verklaring) bij de uitvoering van de maatregelen die in het kader van reconstructie worden genomen. Op het

moment dat er daadwerkelijk wordt ingegrepen, wordt bezien of en in welke mate de kwaliteit van de bodem kan worden verbeterd. In bepaalde gevallen betekent het dat er bodemsaneringsmaatregelen moeten worden genomen. Met daadwerkelijk ingrijpen wordt onder andere bedoeld: het oprichten of verwijderen van bebouwing, het aanleggen van beplanting, het graven in de bodem ten behoeve van de waterhuishouding, etc. Dit is onder meer aan de orde bij de ontwikkeling van duurzame (project-) locaties intensieve veehouderij, herverkaveling, realisering van gebieden voor regionale waterberging, de aanleg van bos, de ontwikkeling van nieuwe natuur, herstel van landschap, de aanleg van landgoederen en beekherstel. In geval van bodemverontreiniging wordt deze volgens wettelijke regels verwijderd dan wel op andere wijze gesaneerd. Voorkomen wordt dat er bij functiewijzigingen of intensiever gebruik van de bodem een afname van de bodemkwaliteit optreedt of aan de bodem gekoppelde onvervangbare waarden (aardkundig, cultuurhistorisch, etc.) worden aangetast.

Ten aanzien van het saneren van (voormalige) stortplaatsen gaan wij uit van het project 'Hergebruik en Eindbestemming Gesloten Stortplaatsen' (HEGS).

In het huidige Meerjarenprogramma (MJP) bodemsanering (2002-2005) zijn de Baronielocaties opgenomen

Van de Baronie zijn veel bodemgegevens beschikbaar. Deze gegevens zullen, samen met de gegevens van andere reconstructiegebieden, in een MJP worden gezet, op basis waarvan een prioritering is af te leiden. Omdat in 2022 (voormalige) stortplaatsen en in 2023 alle bodemverontreinigingen moeten zijn gesaneerd, bezien wij in 2006 (dan is naar verwachting het MJP gereed) de mogelijkheden om de saneringsprojecten af te stemmen op andere projecten die in het kader van reconstructie worden uitgevoerd.

Een belangrijk aspect van het bodembeheer zijn de archeologische waarden. Deze komen verspreid op de oude, hoge ontginningsgronden voor. Alvorens maatregelen op deze gronden worden genomen, worden deze waarden in beeld gebracht zodat ze beschermd kunnen worden.

6.3 Milieu

6.3.1 Ammoniak

Wat gaan we doen?

1. De depositie van ammoniak op kwetsbare gebieden terugdringen. Daarvoor is het gebied gezoneerd. Daarmee is tevens bepaald waar de intensieve veehouderij zich verder kan ontwikkelen en waar dat niet het geval is. Waar er onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn kan door verplaatsings-ondersteuning of beëindiging de ammoniakdepositie worden teruggedrongen.
2. De emissie van ammoniak monitoren zodat de effectiviteit van de maatregelen kan worden bepaald.

Verminderen van belasting met ammoniak van kwetsbare gebieden.

De ammoniakemissie en -depositie op bepaalde, voor verzuring gevoelige natuurgebieden in de EHS wordt, aanvullend op het generieke beleid, gereduceerd door deze gebieden en de zone daaromheen aan te wijzen als extensiveringsgebied.

In deze gebieden ondersteunen wij bedrijfsverplaatsingen ('afwaartse beweging') en/of bedrijfsbeëindiging van intensieve veehouderijbedrijven. Bedrijven die in deze zone zijn gelegen en door willen gaan, bijvoorbeeld met verbrede landbouw, worden met reconstructiemiddelen ondersteund. In paragraaf 6.9.1 gaan wij hier verder op in.

Naast deze bescherming van kwetsbare natuurgebieden willen wij de huidige totale ammoniak-

emissie (circa 3,5 kton) in de Baronie aanzienlijk terugdringen. Op basis van het provinciale emissieplafond (18 kiloton) beschouwen wij voor de Baronie een emissieplafond van 1,9 kton als indicatieve streefwaarde haalbaar. Genoemd emissieplafond is alleen bedoeld om de afname te kunnen monitoren.

Om deze monitoringsactie uit te kunnen voeren zullen de gemeenten het Bestand Veehouderijbedrijven (BVB) actueel houden.

Ten slotte willen we maatregelen stimuleren om de emissie verder te verminderen

Ten aanzien van ammoniak kan verder worden opgemerkt dat het inzetten van middelen ten behoeve van verplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven en de te behalen effecten, bepalend zijn indien er geprioriteerd moet worden. Als er een keuze gemaakt moet worden kan een ammoniak- en geurbeslismodel als hulpmiddel dienen.

6.3.2 Stank

Wat gaan we doen?

Het aantal stankgehinderden terugdringen. Daarvoor hebben wij het gebied gezoneerd waarmee bepaald is waar er wel en waar er geen ontwikkeling van de intensieve veehouderij mogelijk is. Waar ontwikkeling niet mogelijk is, komt verplaatsingsondersteuning of beëindiging (of omschakeling) in aanmerking.

Terugdringen aantal stankgehinderden

De geurbelasting in het buitengebied neemt sterk af. Dit wordt veroorzaakt door een sterke daling van het aantal locaties met een intensief veehouderijbedrijf en door eisen te stellen aan de locaties waar nieuwvestiging of uitbreiding van een IV-bedrijf mogelijk is. Het (simpelweg) toepassen van emissie-arme stalsystemen draagt waarschijnlijk onvoldoende bij aan de milieudoelstelling omdat een ontstane emissie-ruimte naar verwachting wordt opgevuld.

Het terugdringen van het aantal stankgehinderden realiseren wij door een zone rondom stads- en dorpskernen als extensiveringsgebied voor de intensieve veehouderij te begrenzen en door eisen te stellen aan de locaties waar nieuwvestiging of uitbreiding van een IV-bedrijf mogelijk is. Ook niet-agrarische lintbebouwingen, bebouwingsclusters en grote verblijfsrecreatieve terreinen en objecten met maatschappelijke functies die gevoelig zijn voor stank, zijn gezoneerd als extensiveringsgebied. De breedte van de zone, en dus ook het effect op de mate waarin stankhinder wordt teruggedrongen is, in overleg met gemeenten en de klankbordgroepen, bepaald. In deze (extensiverings-) gebieden willen wij beëindigingsregelingen en omschakelingsregelingen voor intensieve veehouderijbedrijven inzetten.

De gemeenten komen met projectvoorstellen om stankoverlast in de kernen te verminderen. Zoals ook onder 'Ammoniak' is aangegeven, kunnen de effecten modelmatig (ammoniak- en stankbeslismodel) worden bepaald en zij vormen daarbij een belangrijke input voor de bepaling van de prioriteitsvolgorde.

Verreweg de grootste bron van agrarische geurhinder is het uitrijden van mest. Gemeenten kunnen middels een APV, regels ten aanzien van het uitrijden van mest rond kernen opstellen. Daarnaast bevorderen wij het nemen van technische maatregelen, ter terugdringing van de ammoniak- en geuremissie. Ook indien gemeenten naar een extra afname van ammoniak- en stankemissie streven, worden maatregelen of pilots gericht op dit doel, ondersteund. Kansen zien wij met name in het nemen van brongerichte (emissiebeperkende technieken) maatregelen. De kennis die het provinciale project "Transitie duurzame landbouw" oplevert, kan in dit verband worden ingezet.

In dit plan is de gecombineerde inzet van de generieke wet- en regelgeving (nationaal en Europees) en de zonering cruciaal voor het realiseren van de doelstellingen ten aanzien van de natuur en- en milieukwaliteit. De provincie gaat de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij en de milieueffecten monitoren. Indien de situatie ontstaat dat (bijvoorbeeld door veranderingen in Europees of nationale wetgeving of ontwikkelingen in de sector), het doelbereik ten aanzien van natuur, milieu, water en leefbaarheid verslechtert dan zullen wij ons beleid heroverwegen.”

6.3.3 Mestverwerking en -bewerking en duurzame energie

Wat gaan we doen?

1. Wij ondersteunen mestverwerkingsinitiatieven in De Baronie.
2. Wij ondersteunen het nemen van initiatieven op het gebied van energiebesparing en productie van duurzame energie in het landelijk gebied.

Mestverwerking en -bewerking en duurzame energie

Via mestverwerking en -bewerking wordt gestreefd naar verdringing van kunstmest en onbewerkte mest door kwalitatief hoogwaardige dierlijke meststoffen. Mestverwerking en -bewerking levert daarmee een bijdrage aan een vermindering van de mineralenverliezen naar grond- en oppervlaktewater en de lucht. Door landbouworganisaties, maatschappelijke organisaties en overheden is in dit kader de Leidraad Mest opgesteld. In deze Leidraad zijn duurzaamheidscriteria geformuleerd waaraan mestverwerking en -bewerking moet voldoen. Wij willen activiteiten en projecten die passen binnen de Leidraad ondersteunen en stimuleren. Daarbij willen wij actief meewerken om geschikte locaties beschikbaar te krijgen. De eerste voorkeur gaat daarbij uit naar bedrijventerreinen, waterzuiveringen en stortplaatsen. Een tweede voorkeur ligt binnen de landbouwontwikkelingsgebieden en de derde voorkeur is voor sterlocaties (zoals aangegeven in de Leidraad Mest) in verwevingsgebieden. Op dit moment is er één mestver- en bewerkingsinitiatief in De Baronie bij ons bekend; namelijk bij Ulicoten. De ZLTO is van oordeel dat met dit initiatief op een verantwoorde wijze mestafzet plaats kan vinden.

Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productie door het optimaal benutten van kansen voor energiebesparing en het produceren van groene energie zal worden bevorderd, onder andere door het wegnemen van ruimtelijke bezwaren.

De kennis die uit het (provinciaal) project ‘Transitie duurzame landbouw’ naar voren komt, kan in dit verband worden ingezet.

Wij willen de provinciale doelstelling van 5 % duurzame energie in 2010 ook realiseren in de Baronie en willen hiertoe nauw samenwerken met de gemeenten in deze regio. Om duurzame productie verder te stimuleren zullen wij allereerst initiatieven ondersteunen die gericht zijn op het situeren van agrarische bedrijven op de juiste locaties. Daarnaast ondersteunen wij initiatieven die gericht zijn op energiebesparing en productie van duurzame energie (zonne- en wind-energie, toepassing van bio-energie (bijvoorbeeld biomassateelt) warmte-koudeopslag en covergisting bij mestbewerking). Daarnaast ondersteunen wij vernieuwende projecten die gericht zijn op de vermindering van het mestoverschot en het zorgvuldig omgaan met water en grondstoffen.

Voor alle nieuwe locaties voor intensieve veehouderij en plaatsen waar mestbe- of verwerkingsinitiatieven in voorbereiding zijn, zal aan de hand van de provinciale “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij” gezien worden of die plekken in aanmerking kunnen komen voor de vestiging van een intensieve veehouderij of de vestiging van een mestbe- of verwerkingsbedrijf.

Door de gemeenten in De Baronie is een onderzoek uitgevoerd naar potentiële windmolenlocaties. Daarbij zijn de volgende locaties in principe het meest geschikt bevonden:

Bavel	2,5 MW
Nieuwveer/De Kroeten	1,5 MW
Hazeldonk	6,0 MW
Zegge-Roosendaal	1,0 MW
Totaal	11,0MW

De verdere realisatie is afhankelijk van de detaillering qua omvang, inpassing, etc. en de aanpassing van het planologisch kader. Wij willen daarbij initiatieven, passend binnen het ruimtelijke kader, ondersteunen. De eindverantwoordelijkheid voor de planologische beoordeling van windmolenlocaties ligt bij de gemeenten.

Vanuit de Regio Breda (Milieu en Afval) zijn initiatieven ondernomen met betrekking tot de winning van duurzame energie uit biomassa. Wij willen deze activiteiten en nieuwe ontwikkelingen op dit terrein ondersteunen en stimuleren. Dit mede met het oog op de mogelijke bijdrage van deze activiteiten aan de inkomensverbreding binnen de landbouw.

Elders in Brabant zijn plannen voor een proefproject ‘Klimaatlandschap’⁴ (dit is een praktische uitwerking van het Implementatietraject Duurzame Energie dat eind 2002 door het Algemeen Bestuur van Milieu en Afval Regio Breda is vastgesteld). We gaan na of dit een idee is dat ook in de Baronie opgestart kan worden.

6.3.4 Geluid en licht

Geluid

Wat gaan wij doen?

Maatregelen bevorderen gericht op het saneren van geluidsbronnen. Naast de ‘formele’ stiltegebieden hebben wij gebieden toegevoegd waar wij bedoelde maatregelen eveneens willen bevorderen.

Binnen de Baronie zijn vijf (delen van) stiltegebieden gelegen. Voor het grootste gedeelte vallen deze samen met bestaande bos- en natuurgebieden. Het gaat om de volgende, door de provincie aangewezen gebieden (zie ook kaart 15a)

- Oude Buissche Heide
- Pannenhoef
- Chaamdijk
- Chaamse Bossen
- Singelheide

Daarnaast zijn er ook nog andere gebieden die als stil zijn te typeren, maar die geen specifieke

⁴ Het concept klimaatlandschap houdt in dat de productie van duurzame energie via biomassa (en de teelt daarvan) en door windturbines, expliciet een functie van het landschap kunnen vormen. Het doel is om de diverse functies van het betreffende gebied te verweven met deze productiefuncties, uiteraard met behoud en waar mogelijk versterking van de kwaliteit en identiteit. Uitgangscriterium is de grondgedachte van een duurzame ontwikkeling, waarbij de drie kapitalen economie, ecologie en sociaal-cultureel met elkaar in balans zijn. Het resultaat moet laten zien dat de revitalisering van het gebied uitstekend kan worden gerealiseerd in combinatie met een toename van de productie van duurzame energie, versterking van de sociale en economische dragers en verbetering van de landschappelijke kwaliteiten. Daarom zullen alle belanghebbende partijen in het gebied nauw worden betrokken bij de uitvoering.

bescherming hebben. Wij hebben deze gebieden op kaart 15a gezet. Wij zijn van mening dat zowel de stiltegebieden als de stille gebieden zoveel mogelijk beschermd moeten worden tegen gebiedsvreemde geluidsbronnen. Wij zullen in de eerste planperiode in overleg met de gemeenten en de terreineigenaar treden om acties op te starten teneinde de geluidsbronnen te kunnen identificeren, zodat naar oplossingen kan worden gezocht. Daar waar zich bij de uitvoering van projecten in het kader van dit plan kansen voordoen om de geluidsbelasting te verminderen, zullen we die ondersteunen en/of stimuleren. Bij het nemen van maatregelen om de geluidsbelasting te verminderen wordt rekening gehouden met de belangen van bewoners.

Licht

Wat gaan wij doen?

Wij hebben gebieden op kaart gezet waar wij de duisternis willen bevorderen. Initiatieven ter versterking van de duisternis in bedoelde gebieden worden door ons ondersteund (kaart 15a)

In De Baronie zijn delen van de Rucphense Bossen, de Matjens, het Liesbos, Het Mastbos/Galderse Heide, de Strijbeekse Heide, de Chaamse Bossen en Het Merkske, De Pannenhoeve en De Oude Buissche Heide als donker te typeren. Deze gebieden staan op de natuurkaart, doch hebben geen formele status. Wij streven er naar om de aantasting van de duisternis in deze gebieden te voorkomen en, indien mogelijk, de huidige lichtbelasting terug te dringen. Initiatieven gericht op het versterken van de duisternis zullen wij dan ook ondersteunen. Omdat ook vanuit België lichthinder (kassen) plaatsvindt zullen wij met de Belgen in overleg treden om deze hinder terug te dringen. In dit verband vinden wij het van belang dat het grensgebied vanaf de Strijbeekse Heide tot en met het gebied Regte Heide weer donker wordt.

6.4 Natuur

Wat gaan wij doen?

1. In de eerste planperiode gaan wij een Aankoopstrategieplan opstellen met het doel te kunnen bepalen op welke wijze de EHS versneld kan worden gerealiseerd.
2. Bevorderen dat natuurbeheer door particulieren versterkt wordt uitgevoerd.
3. De verworven EHS (reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden) zal worden ingericht.

6.4.1 Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Wij bevorderen dat de ecologische hoofdstructuur (kaart 15a) versneld wordt gerealiseerd. Wij streven hierbij naar realisatie in 2011. Het Rijksbeleid (beschikbare middelen) is erop gericht dat de EHS in 2016 is verworven en dat in 2018 de inrichting ten behoeve van de natuurontwikkeling is afgerond. Een deel van de EHS wordt niet verworven. In dit niet verworven deel bevorderen wij dat zoveel mogelijk grondgebruikers het beheer mede richten op het realiseren van gestelde natuurdoelen.

Naast verwerving is ook de inrichting en het beheer van (verworven) EHS-gronden van belang: de inrichting is erop gericht dat de gestelde natuurdoelen zich ook daadwerkelijk kunnen ontwikkelen. In veel gevallen betekent dit dat er waterhuishoudings- of verschrallingsmaatregelen genomen moeten worden.

De mogelijkheden om de EHS versneld te kunnen realiseren zullen in het kader van een op te stellen Aankoopstrategieplan (ASP) worden onderzocht.

Kansen om de EHS versneld te realiseren zien wij vooral:

- In samenhang met waterberging. Waterbergen in nog niet verworven reservaats- en

natuurontwikkelingsgebieden kan ertoe leiden dat de EHS hier versneld kan worden gerealiseerd.

- In samenhang met beekherstelmaatregelen.
- In samenhang met de aanleg van recreatieve infrastructuur.
- In samenhang met uitplaatsing van agrarische- en (mogelijk) recreatieve bedrijven.

Andere wijzen om de EHS te versneld te kunnen realiseren zijn:

- Te bevorderen (voorlichting, samenwerking stimuleren) dat meer particuliere grondeigenaren gebruik maken van de daarvoor bestemde middelen.
- Te bevorderen dat gemeenten hun gronden binnen de EHS beschikbaar stellen.
- Te bevorderen dat gebruik wordt gemaakt van het instrument kavelruil. Kavelruil wordt ingezet ter versterking van de landbouwstructuur. In samenhang daarmee kan EHS-grond worden vrijgemaakt.

Er moet nog ca 1706 ha verworven worden (gegevens 1-1-2002).

Bij het opstellen van het hiervoor genoemde Aankoopstrategieplan betrekken wij nadrukkelijk de binnen het gebied opererende landinrichtingscommissies.⁵

6.4.2 Verbindingszones (EVZ)

Wat gaan we doen?

1. Zoveel mogelijk EVZ's realiseren. In de meeste gevallen zal bedoelde realisatie samenvallen met maatregelen ten behoeve van de waterberging of in samenhang met het opheffen van versnipperingsknelpunten
2. Bevorderen dat de 'droge' EVZ's (langs wegen, fiets- en wandelpaden) ook zoveel mogelijk worden gerealiseerd en dat de bescherming van ingerichte evz's planologisch of middels particulier natuurbeheer wordt geregeld.

Het creëren van (robuustere) natuurgebieden alleen is niet voldoende. Om populaties van dieren en planten een zeker bestaan te bieden, moeten planten en dieren zich kunnen verplaatsen van het ene (natuur-)gebied naar het andere. Door middel van verbindingszones kunnen bestaande en nog te verwerven c.q. in te richten natuurgebieden verbonden worden, zodat het ecologisch netwerk gerealiseerd kan worden (kaart 15a)).

Wij willen de werking van de ecologische verbindingszones versterken door gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het realiseren van ecologische verbindingszones.

Gedeputeerde Staten stellen daarom jaarlijks middelen ter beschikking voor inrichting en beheer. Anderzijds kan de werking behouden blijven door een planologische veiligstelling. Deze veiligstelling zal in het kader van de herziening van het bestemmingsplan zijn beslag moeten krijgen.

Het door de provincie ontwikkelde instrumentarium voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer zal ook in belangrijke delen van de EVZ's kunnen worden ingezet.

Met behulp van de stimuleringsregelingen willen wij bevorderen dat de buiten de EHS gelegen landschapselementen hersteld worden en bereikbaar zijn voor planten en dieren. Kansen zien wij bij bermbeheer (kruidenrijke bermen langs wegen, fiets- en wandelroutes en waterlopen) en teeltvrije zones ter verbetering van de waterkwaliteit. In veel gevallen kan de realisatie van de

⁵ Om prioriteiten te kunnen stellen en daarmee gelden te kunnen sturen is een ASP noodzakelijk. Daarnaast vereisen enkele LNV-subsidieregelingen eveneens een ASP

EVZ's gecombineerd worden met de realisatie van andere doelen (waterberging, recreatievoorzieningen). Bij de aanleg van een EVZ wegen belangen van water en recreatie mee bij de keuze van de inrichting en het beheer van deze zone.

Op kaart 15a staat aangegeven waar de ecologische verbindingzones liggen. In de Baronie betreft het hoofdzakelijk natte ecologische verbindingen (gebonden aan waterlopen en beken). Ten behoeve van de inrichting van de ecologische verbindingzones is een 'Voorbeeldenboek inrichting evz's' beschikbaar.

Beekherstel en realisatie van ecologische verbindingzones kunnen vaak worden gecombineerd. In De Baronie komen ook droge ecologische verbindingzones voor. Het Bels Lijntje is daar een voorbeeld van. De kansen die zich voordoen om de droge EVZ's te realiseren worden zoveel mogelijk benut.

6.4.3 Regionale natuur- en landschapseenheden

Wat gaan wij doen?

De RNLE zoals in het Streekplan van 2002 globaal is aangeduid, is op perceelsniveau begrensd. Daarmee kunnen de beschikbaar gestelde middelen, ter versterking van natuur, landschap, water, cultuurhistorie in de RNLE worden ingezet.

De (globale) Streekplanbegrenzing van de regionale natuur- en landschapseenheden De Baronie en de Kempische Landgoederen is nader door ons uitgewerkt.

Een RNLE bestaat uit één of meerdere 'begeleid-natuurlijke kernen' (in het geheel gelegen binnen de EHS), aangevuld met aangrenzende gebieden, zodanig dat geografisch en voor zover mogelijk hydrologisch gezien, een logische eenheid ontstaat. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid planologisch en fysiek te komen tot een goede buffering en bescherming van het begeleid natuurlijk systeem, alsmede tot een groot gebied (beheerseenheid) voor herintroductie van grotere zoogdieren. Met behulp van die grote zoogdieren kan het begeleid natuurlijk systeem vorm worden gegeven. Naast het genoemde natuurbeheer zijn vooral landschapsdoelen, inclusief cultuurhistorie, van belang. Daarbij gaat het om niet alleen om bescherming van bestaande waarden maar evenzeer om een offensieve strategie voor de ontwikkeling van nieuwe, waardevolle landschappen.

Bij de begrenzing zijn wij zoveel mogelijk uitgegaan van bestaande topografische grenzen zoals wegen en waterlopen. Het resultaat daarvan is aangegeven op plankaart 1.

Als uitgangspunt is de globale begrenzing genomen, zoals in het Streekplan 2002 is aangegeven. Op een aantal plekken is, conform de in het Streekplan opgenomen spelregels, afgeweken van deze begrenzing; in sommige gevallen betekende dit een uitbreiding van de RNLE in andere gevallen een verkleining.

- Een verkleining van de RNLE heeft plaatsgevonden ter plaatse van de Recreatieve Driehoek bij Chaam, ten noorden van de Rucphense Bossen en bij de Tiggeltscheberg bij Rijsbergen.
- Deze verkleiningen zijn gecompenseerd ten westen van de Rucphense Bossen, bij De Rith en bij de Kerselsche Beek bij Galder. Door de compensatie komen (delen van) 'leefgebieden kwetsbare soorten' nu binnen de RNLE-begrenzing.
- Deze wijzigingen leiden er toe dat de kernen van de RNLE beter beschermd kunnen worden. Verstedelijking binnen de gebieden die aan de RNLE zijn toegevoegd, wordt uitgesloten. In onderstaande tabel is de oppervlakte van de RNLE, zoals in het Streekplan is aangeduid, vergeleken met de oppervlakte RNLE zoals die door ons ten tijde van het eer-

ste concept is begrensd. De wijzigingen die in de fase van het tweede concept hebben plaatsgevonden zijn zeer beperkt van aard.

Hoofdingdeling	Subzone	Oppervlakte in het Streekplan 2002	Oppervlakte nader begrenste RNLE
GHS natuur	Natuurparel	5444 ha	5457 ha
	Overig bos- en natuurgebied	3476 ha	3500 ha
GHS landbouw	Leefgeb.kwetsbare soorten	1342 ha	1416 ha
	Leefgebied struweelvogels	1240 ha	1362 ha
	Natuurontwikkelingsgebied	1009 ha	859 ha
AHS landschap	–	4280 ha	3661 ha
TOTAAL		16791 ha	16255 ha

Het bovenstaande geeft de oppervlakte van de RNLE De Baronie weer. De oppervlakte van de RNLE Kempische Landgoederen is opgenomen in het ontwerpconstructieplan Beerze-Reusel: in vergelijking met het eerste concept is de oppervlakte in De Baronie uitgebreid met ca. 90 hectare.

Voor een zone aan de westzijde van Breda zal de gemeente (naar verwachting) in 2005 een structuurvisie opstellen. Een deel van de RNLE (bij De Rith) ligt binnen dat studiegebied. Mede hierdoor kan de definitieve begrenzing van de RNLE pas afgerond worden wanneer de structuurvisie is vastgesteld. Tot dat moment zullen er binnen het bedoelde gebied geen ontwikkelingen plaatsvinden die de doelstelling van een RNLE of van stedelijke ontwikkeling doorkruisen.

De begrenzing van de RNLE ‘De Kempische Landgoederen’, waarvan een klein deel binnen De Baronie is gelegen, heeft in nauw overleg tussen de reconstructiecommissie Beerze-Reusel en de gemeente Alphen-Chaam plaatsgevonden.

Voor de gebruiksmogelijkheden van de gronden (door de landbouw) zijn de onderliggende Streekplancategorieën bepalend. De aanduiding RNLE levert geen extra verzwaring op van de bedoelde planologische bescherming. Op een aantal plaatsen hebben wij delen van de AHS (landbouw) binnen de RNLE gebracht, op andere locaties heeft het tegenovergestelde plaatsgevonden. Inherent hieraan wordt ook de aanduiding ‘AHS landschap’ gewijzigd in AHS-landbouw. Mochten zich hier bijzondere waarden bevinden (landschap, natuur, cultuurhistorie, archeologie) dan nemen gemeenten hiervoor beschermings- en/of ontwikkelingsbeleid op in hun bestemmingsplannen.

Specifiek kan er voor het bestaand gebruik van TOV op bedrijven worden opgemerkt dat er geen verschil zit tussen de aanduiding RNLE-landschapsdeel en AHS-landbouw. De mogelijkheden voor TOV worden bepaald door de aanduiding in het bestemmingsplan buitengebied. In een gebied met meerwaarde zijn daarbij minder mogelijkheden dan in een gebied zonder meerwaarde. De begrenzing binnen de RNLE heeft voor bestaand gebruik van TOV dan ook geen consequenties.

Wij hechten eraan te benadrukken dat de aanduiding RNLE-landschapsdeel er niet toe leidt dat de ontwikkelingsmogelijkheden voor de bestaande bedrijven wordt belemmerd. Wel dienen de beleidsintenties, evenals de begrenzing van de RNLE, gewaarborgd te blijven.

Ten aanzien van de RNLE richten wij ons met name op het beschermen en ontwikkelen van natuur- en landschapswaarden, cultuurhistorische waarden, recreatie met een groen karakter en een bij de schaal en de aard van het gebied passende landbouw. Daarmee kan de RNLE op termijn uitgroeien tot een grote, robuuste natuurrijke en landschappelijk waardevolle eenheid, waar het voor de recreant aantrekkelijk toeven is en waardoor het gebied vergeleken kan worden met een Frans ‘Parc Regional’.

Ten behoeve van de RNLE is een visie op hoofdlijnen opgesteld. Deze visie is een hulpmiddel bij de beoordeling van projectaanvragen welke in het kader van de RNLE-realiseringsplan worden ingediend.

6.4.4 Soortenbescherming

Wat gaan wij doen?

Maatregelen treffen om de kwetsbare planten- en diersoorten voor De Baronie te behouden. Enerzijds geven wij daar invulling aan door de milieuomstandigheden (water, bodem, lucht) te verbeteren, anderzijds door te bevorderen dat particulieren een daarop gericht beheer gaan uitvoeren.

Verspreid in de Baronie komen zogenoemde kwetsbare soorten voor. Concentraties van de meeste kwetsbare soorten worden binnen de EHS aangetroffen. Echter ook in de GHS-landbouw komen kwetsbare soorten voor. Waar deze in hogere dichtheden aanwezig zijn, zijn deze op kaart 15b) aangegeven.

Wij willen de kwaliteit van de leefgebieden van de kwetsbare soorten verbeteren. Dat gebeurt door te zoeken naar combinaties van maatregelen. Zo kan, in combinatie met beekherstel, het opheffen van versnipperingsknelpunten, herstel brongebieden, inrichten waterbergingsgebieden, herstel van historische structuren in veel gevallen ook het leefgebied van kwetsbare soorten worden versterkt. Ook het stimuleren van de aanleg en het onderhoud van landschapselementen zoals poelen, heggen, het inplanten van overhoekjes en dergelijke worden ook doelen op het gebied van soortenbescherming gerealiseerd.

Naast de soortengroepen die in tabel 6.3 staan, komen ook andere kwetsbare soorten in De Baronie voor. In tabel 6.2 zijn enkele van die soorten genoemd. Deze soorten kunnen als ‘indicator-soorten’ worden beschouwd. Bijvoorbeeld; waar de boomkikker voorkomt, komt ook een aantal andere soorten amfibieën voor. De indicatorsoorten (tabel 6.2) waar het in De Baronie om gaat zijn steenuil, kerkuil, ganzen (Rijens Broek), vleermuizen, boomkikker en verschillende libellesoorten. Voor wat betreft de versterking van het leefgebied van deze indicator-soorten wordt verwezen naar de aanduiding in tabel 6.2.

Ter bescherming van kwetsbare soorten stellen Gedeputeerde Staten een Meerjarenprogramma op. De reconstructiepartijen ondersteunen dit Meerjarenprogramma en zullen bevorderen dat uitvoering van beschermingsmaatregelen ten behoeve van kwetsbare soorten van de grond komt.

Tabel 6.2 Verdeling kwetsbare soorten in leefgebiedsgroepen

Soort	Leefgebied van deze soort komt overeen met leefgebied van (volgende tabel)
Steenuil	Kleine zoogdieren en vlinders
Kerkuil	Kleine zoogdieren en vlinders
Ganzen Vleermuizen	Weidevogels Grote delen van landelijk gebied en oudere delen stedelijk gebied
Boomkikker	Amfibieën en reptielen
Libellensoorten	Amfibieën en reptielen

In de EHS wordt de soortenbescherming uitgewerkt in de door de terreinbeherende organisaties op te stellen beheersplannen. Buiten de EHS is versterking van bedoelde leefgebieden in combinatie met andere doelstellingen (waterbergen, beek- en bronherstel, landschapsherstel) zeer kansrijk. Hiervoor stellen wij soortenbeschermingsplannen op.

Het beschermen van soorten buiten de EHS bestaat uit het versterken van het leefgebied van bedoelde soorten. Wij richten ons op de volgende maatregelen.

Tabel 6.3 Overzicht maatregelen ter bescherming kwetsbare soorten.

Soort/ Soorten- groep	Habitat-eisen van de soort	Soort (soortengroep) komt hoofd- zakelijk voor in	Mogelijke maatregelen die de commissie zal bevorderen/ nemen in genoemde gebieden
Weidevogels	Natte open graslandgebieden.	De Oude Zoek, Rijens Broek, bij De Matjens, en verspreid voorkomende natte graslandgebieden	Koppeling versterking weidevogelgebied met waterberging Stimuleren agrarisch natuurbeheer in de voor weidevogels belangrijke gebieden Extensivering van de veehouderij door de gebiedsgerichte inzet van Koopmansgelden. Middels extensivering nemen de kansen voor weidevogels toe.
Kleine zoogdieren	Overhoekjes, landschapselementen etc.	Verspreid in het hele gebied	Aanleg landschapselementen en het instandhouden van ruigten, overhoekjes etc. Het 'landschappelijk raamwerk' geeft aan waar kansen benut kunnen worden. Middels bestaande stimuleringsregelingen kunnen kansen worden benut. Het opheffen van de versnippering. Knelpunten in de infrastructuur (zowel binnen de EVZ als ten aanzien van wegen en waterlopen) zullen worden terug- gedrongen. Prioriteiten liggen binnen de EVZ's Op de kaarten 10 en 15a is aangegeven waar versnipperingsknelpunten liggen zodat bij reconstructie van wegen en/of waterlopen kansen benut kunnen worden.
Struweel- Vogels	Afwisseling van bosjes, houtwallen en hagen kruidenrijke bermen/ perceelsranden	Op diverse plaatsen in het gebied	Aanleg/herstel landschapselementen En het stimuleren van randenbeheer
Amfibieën en reptielen	De aanwezigheid van geschikte zomer-, winter- en voortplantings- biotopen.	Verspreid in het gebied, met name in de kleinschalige graslandgebieden in randzones bos en natuur	De aanleg van poelen zal worden bevorderd binnen "het landschappelijk raamwerk" Daarnaast zal in dit gebied eveneens de kwaliteit van het zomer- en winterbiotoop worden verbeterd.
Vlinders	Kruidenrijke ruigten en perceelsranden	Hoofdzakelijk voorkomend in de EHS	Door het stimuleren van randenbeheer kunnen de biotopen van vlinders worden versterkt: vlindergebieden kunnen op deze wijze met elkaar worden verbonden.

Net over de landsgrens (in België) ligt een Habitatrichtlijngebied. Omdat wij nu niet weten of de waarde van dat gebied (mede) wordt bepaald door het grondgebruik in, of de structuur van De Baronie kunnen wij nu geen specifieke soortenbeschermingsmaatregelen in voorbereiding nemen.

6.4.5 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Wat gaan wij doen?

Om de waarden van natuur- en landschap te kunnen behouden en versterken zien wij kansen voor het afsluiten van beheerscontracten op gebiedsniveau: wij bevorderen dat samenwerking op het gebied van beheer van natuur- en landschap (gebiedscontracten) ook daadwerkelijk tot stand komt.

In de Baronie zijn de natuur- en landschapswaarden geconcentreerd binnen het gebied, waar in het kader van het Streekplan 2002 een RNLE is aangegeven. Daarnaast komen er belangrijke waarden voor in het dal van De Mark, Aa of Weerij, Het Merkske, in de Gooren en Krochten en in de oostelijke randzone, grenzend aan het gebied Beerze-Reusel. Buiten dit gebied komen verspreid, zij het in lagere dichtheden of kleinere oppervlakten, ook natuur- en landschapswaarden voor.

Bescherming van natuur- en landschapswaarden vindt (op dit moment) reeds plaats door:

- A ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden te toetsen aan de beschermingsformules zoals in streek- en (nieuwere) bestemmingsplan zijn aangegeven;
- B het stimuleren van maatregelen gericht op behoud en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden middels de inzet van bestaande subsidiekaders.
- C het weren van ontwikkelingen van nieuwe functies die strijdig zijn met de te realiseren doelstellingen.

Ad A

Het gaat hier om handhaving van de opgenomen “beschermingsformules”.

Ad B

De maatregelen die gestimuleerd worden passen binnen de subsidievoorwaarden. Hier wordt bedoeld de subsidieregeling Natuurbeheer (Rijksmiddelen). Daarnaast betreft het de in ontwikkeling zijnde provinciale subsidieregeling agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Te subsidiëren maatregelen zijn gericht op de versterking van de leefgebieden van kwetsbare soorten en van de struweelvogelgebieden. Ook het beheer van natuur- en landschapswaarden binnen het RNLE-landschapsdeel wordt mogelijk subsidiabel.

Voor de RNLE De Baronie is, in opdracht van Gedeputeerde Staten, een visie opgesteld. In deze visie is aangegeven (op hoofdlijnen) op welke wijze de RNLE-doelen kunnen worden gerealiseerd. Deze visie is bij de provincie opvraagbaar.

In de Baronie hebben wij, in de fase van het streefbeeld, ‘landschappelijk open gebieden’ aangeduid. Voorbeelden ervan zijn het gebied ten westen van de Rucphense Bossen, ten noorden van Breda, de Gilzesche Heide. Voor deze gebieden zal, in het 2e generatie reconstructieplan, een beheersregime worden uitgewerkt.

Ad C

Niet alle agrarische functies zijn te combineren met de hier genoemde hoofddoelstelling. Zo

kan de versterking van een weidevogelgebied niet gecombineerd worden met de ontwikkeling van intensieve teelten in hetzelfde gebied. Ook op de kaart Recreatie (kaart 20) hebben wij bij de begrenzing van de legenda-eenheden rekening gehouden met het voorkomen van kwetsbare natuurwaarden.

Maatregelen, gericht op de versterking van natuur- en landschapswaarden worden gestimuleerd. Het afsluiten van gebiedscontracten (samenwerking met de partners in het landelijk gebied) biedt naar ons oordeel goede perspectieven om landschappelijke kwaliteiten van het agrarische gebied op grotere schaal te versterken.

Gedeputeerde Staten laten onderzoeken op welke wijze samenwerking, betreffende beheer van natuur en landschap, verder uitgebouwd kan worden. Naast gebiedscontracten kan gedacht worden aan het benoemen van een coördinator, het instellen van een regionale overlegstructuur, het opzetten van praktische regelingen etc. Wij verwachten dat de resultaten van dit onderzoek ook in De Baronie toegepast kunnen worden.

In grote delen van de EHS wordt de realisatie van gestelde natuurdoelen bemoeilijkt door externe factoren. In dit verband kunnen verdroging, vermesting, versnippering, verontreiniging, verstoring, etc. worden genoemd. Herstel van de milieuvoorwaarden ten behoeve van de te realiseren natuurdoelen kan alleen plaatsvinden als dat op een integrale wijze gebeurt. In dat kader vormt het behoud en versterken van de kwaliteiten van de EHS een integraal onderdeel van andere opdrachten zoals de realisatie water-, bodem- en ammoniakdoelen. De maatregelen die wij willen bevorderen zijn steeds gericht op een integrale aanpak van de knelpunten.

Ontsnippering

Wat gaan we doen?

1. Een aantal faunavoorzieningen aanleggen om kleinschalige ontsnipperingsknelpunten op te lossen.
2. De effecten van de ontsnipperingsmaatregelen monitoren.

De ruimtelijke samenhang van natuurgebieden kan versterkt worden door natuurgebieden beter met elkaar te verbinden. Zo kunnen 'geïsoleerd' liggende natuurterreinen of landschapselementen weer door planten en dieren worden bereikt. Verspreid in het gebied komen knelpunten voor als gevolg van deze versnippering. In het landschappelijke raamwerk van de BMF (kaart op CD-ROM) zijn knelpunten geïnventariseerd. De belangrijkste ontsnipperingsknelpunten (die wij met prioriteit aan willen pakken) hebben wij afgeleid van genoemde kaart en nu op kaart 15a aangegeven.

Het beleid voor ontsnippering wordt door Rijk en provincie via verschillende ontsnipperingsprogramma's ter hand genomen. In het provinciale programma zullen acht ontsnipperingsknelpunten (provinciale wegen) in de eerste planfase in uitvoering worden genomen. Voorts zijn er 10 projecten (eveneens provinciale wegen) in voorbereiding. Het betreft met name knelpunten op verbindingswegen tussen, de binnen de Baronie gelegen plaatsen.

Ontsnippering vindt, waar mogelijk, op een integrale wijze plaats. Het nemen van maatregelen kan veelal in combinatie met andere maatregelen plaats vinden. Daarbij is de RNLE een bijzonder aandachtsgebied.

Ontsnipperingsmaatregelen kunnen qua aard en omvang sterk verschillen. Relatief kleine ingrepen, zoals het plaatsen van wildspiegels, en grote ingrepen, zoals het aanleggen van eco-ducten en een faunapassage, vallen onder ontsnippering. Wij zullen de effectiviteit van de werking van bovengenoemde ontsnipperingsmaatregelen volgen, zodat in een latere fase bezien

kan worden of en op welke wijze de werking van de maatregelen versterkt kan worden. Met name geldt dit voor de faunapassage onder de HSL/A16 (de Groene Geledingszone). Indien blijkt dat de faunapassage niet naar behoren functioneert, willen wij de optie voor aanleg van een ecoduct nadrukkelijk in beeld brengen.

Bij de realisatie van nieuwe infrastructurele projecten zal ingezet worden op het voorkomen van nieuwe versnipperingsknelpunten.

Groenblauwe dooradering

Wij willen de werking van de ecologische verbindingzones versterken, onder andere door de mogelijkheden die het Rijk met betrekking tot ‘groenblauwe’ dooradering” biedt, te benutten. Het landschappelijk raamwerk zoals door de BMF is opgesteld (zie kaart op CD-ROM) biedt ook in dit kader een goede aanzet om projecten uit te voeren.

6.5 Landschap en cultuurhistorie

6.5.1 Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

Wat gaan wij doen?

1. Oude leegstaande stallen slopen. Prioriteit leggen wij binnen de RNLE.
2. Cultuurhistorisch waardevolle elementen kunnen in bepaalde gevallen slechts behouden blijven wanneer deze elementen ook een economische betekenis hebben. Daar waar er belemmeringen zijn om de betekenis te economiseren zullen wij bevorderen dat deze belemmeringen worden weggenomen.
3. Cultuurhistorisch belangrijke waarden, zoals bij Castelné of in het gebied van de Turfvaart-Bijloop zullen extra aandacht krijgen. Wij gaan hierover met terreineigenaren en gemeenten in overleg.
4. Ten behoeve van de landbouwontwikkelingsgebieden stellen wij beeldkwaliteitsplannen⁶ op zodat nieuwe intensieve veehouderijbedrijven op een verantwoorde wijze kunnen worden ingepast.
5. In de omgeving van Zundert is een ontwerpstudie boomteelt uitgevoerd. De resultaten van deze studie kunnen worden gebruikt bij het inpassen van teeltondersteunende voorzieningen (tijdelijk en permanent).
6. Ruimtelijke kwaliteit ‘speelt’ niet alleen in de landelijke, maar ook in de stedelijke regio. Wij bevorderen dat de ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteiten in het stedelijk en in het landelijk gebied op elkaar worden afgestemd.

Ontwikkelen ruimtelijke kwaliteit.

Ten behoeve van de versterking van de ruimtelijke kwaliteit worden stallen en leegstaande gebouwen gesloopt. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden worden versterkt onder meer door het stichten van nieuwe landgoederen waarbij oude ontginningsrelicten herkenbaar gemaakt kunnen worden. De landschappelijke en architectonische inpassing van intensieve veehouderijen bij verplaatsing en uitbreiding en het behoud van groene open ruimten en de aanleg van bos in de stedelijke regio dragen eveneens bij aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Het resultaat van de ontwerpstudie boomteelt biedt handvatten (inrichtingsprincipes) ten behoeve van de inpassing van boomteeltbedrijven (inclusief glasopstanden en containervelden) in cultuurhistorisch- en landschappelijk waardevolle gebieden in de omgeving van Zundert en Rijsbergen.

⁶ Een beeldkwaliteitsplan is een hulpmiddel bij het beoordelen van een voornemen om een intensief veehouderijbedrijf in een bepaald gebied in te kunnen passen. Landschappelijke aspecten spelen hierin een belangrijke rol.

Wij gaan ervan uit dat bij de ontwikkeling van plannen en de landschappelijke inpassing daarvan aansluiting wordt gezocht bij bestaande en/of in ontwikkeling zijnde landschapsplannen, compensatieplannen, etc

Doordat agrariërs hun bedrijf beëindigen, komen gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Landschappelijke kwaliteiten worden versterkt door het afbreken van voormalige stallen, dan wel door deze stallen met een andere functie en op een andere wijze in het landschap in te passen.

Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit willen wij vooral realiseren binnen de RNLE. Wij zijn van oordeel dat de RNLE in de toekomst een zeer belangrijke economische drager (recreatie) zal zijn wanneer bedoelde kwaliteiten (landschap, natuur, cultuurhistorie) duidelijk zichtbaar zijn. Versterking van deze aspecten vergroot de 'aantrekkelijkheid' van de RNLE.

Behoud aardkundige, archeologische, architectonische en cultuurhistorische waarden

In de Baronie zijn, verspreid over het gebied aardkundige⁷, archeologische, cultuurhistorische, ecologische, architectonische en landschapswaarden aanwezig (zie kaarten 10, 11 en 12). Een belangrijk deel van deze waarden komt voor in de bos- en natuurgebieden, op de escomplexen en de jonge heideontginningsgebieden. Het reconstructieplan heeft als uitgangspunt dat de aanwezige waarden, inclusief de waarden die vanwege het schaalniveau niet op de cultuurhistorische waardenkaart zijn opgenomen, behouden blijven omdat deze een belangrijke rol spelen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit, de (recreatieve) aantrekkelijkheid en het karakter van het gebied, maar ook vanuit historisch en landschapsecologisch belang.

Om deze waarden in stand te kunnen houden moet de mogelijkheid om een economische functie aan de waarden toe te kennen worden vergroot. Wij leveren daarom een bijdrage ten aanzien van het wegnemen van belemmeringen i.v.m. functiewijzigingen van cultuurhistorisch waardevolle elementen. Daarnaast willen wij de mogelijkheden voor beleving van archeologische, cultuurhistorische en aardkundige waarden vergroten. Dit kan door het zichtbaar maken van de achterliggende geschiedenis of informatie te verschaffen over de ontstaanswijze en het bijdragen aan de educatie over dit onderwerp.

Daadwerkelijk ingrijpen in het gebied vindt veelal pas plaats bij de uitvoering van diverse, op dit plan gebaseerde werkzaamheden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het oprichten of verwijderen van bebouwing, het aanbrengen of verwijderen van beplanting, het graven in de bodem en het aanpassen van de waterhuishouding. Dit is onder andere aan de orde bij de ontwikkeling van duurzame projectlocaties intensieve veehouderij of bij de aanleg van bos, nieuwe natuur, landschapsherstel en de realisatie van nieuwe landgoederen. Voor uitvoerings- en uitwerkingsplannen geldt daarom eveneens dat cultuurhistorische- en archeologische waarden behouden blijven. De gemeenten zullen in hun bestemmingsplannen meer aandacht geven aan het behoud van de waarden zoals hier bedoeld. Door vergunningverlening en middels handhaving kan op het behoud van bedoelde waarden worden toegezien.

Nieuwe ontwikkelingen, zeker wanneer deze gepaard gaan met een landschappelijke verandering vormen ook een kans om het landschap te versterken, meer differentiatie te krijgen. Om deze kansen te kunnen benutten, worden plannen (waar grotere ingrepen worden uitgevoerd)

⁷ Vanwege het schaalniveau van de gebruikte kaarten, kunnen slechts de waarden die nationaal of provinciaal van belang zijn, worden meegenomen. In uitvoeringsprojecten zullen ook de lokale waarden onderzocht worden.

van een landschapsvisie of beeldkwaliteitsplan voorzien. Daarbij wordt aandacht besteed aan versterking van het landschap en wordt uitgewerkt hoe het nieuwe landschap wordt vorm gegeven. Hierbij zoeken wij samenwerking met landschapswerkgroepen, zoals het coördinatiepunt landschapsbeheer en andere instanties die zich met dit onderwerp bezig houden.

Naast behoud en ontwikkeling willen wij ook aandacht besteden aan het herstel van aangetaste landschappen. Het gaat om gebieden die vanuit (landschaps-)ecologisch, cultuurhistorisch of ruimtelijk visueel oogpunt van belang zijn.

Veel van de gebieden met bepaalde waarden zijn in agrarisch gebruik. Wij vinden het belangrijk dat agrariërs een inkomen kunnen genereren met het bedrijven van landbouw in deze gebieden. Daar waar belangrijke landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden aanwezig zijn, en het beheer ervan ingepast kan worden in de agrarische bedrijfsvoering zal ingezet worden op het beheer door agrarische ondernemers. In bepaalde gevallen, zoals reeds in Baarle-Nassau gebeurt, kan agrarisch natuurbeheer gestimuleerd worden door een samenwerkingsverband op te starten. De reconstructiecommissie zal, waar mogelijk, initiatieven tot samenwerking ondersteunen.

De aanleg van nieuwe landgoederen heeft een positief effect op de gewenste 'ruimtelijke kwaliteit'. Ook de recreatieve betekenis van de Baronie kan, naar verwachting, toenemen wanneer er nieuwe landgoederen worden aangelegd. Wij zullen de mogelijkheden voor de stichting van nieuwe landgoederen onderzoeken. Mogelijkheden zien wij bij Hazeldonk, Mariënvill, Wernhoutse Heide, ten noorden van de Rucphense Bossen, bij Klein Zundert en binnen de gemeente Gilze en Rijen.

In het kader van het architectuurbeleid is er in het gebied rond Zundert-Rijsbergen in 2004 een ontwerpstudie uitgevoerd. De resultaten van deze studie geven een antwoord op de vraag hoe de ruimtelijke kwaliteit (landschap, cultuurhistorie, archeologie) en waterberging op een verantwoorde wijze gecombineerd kunnen worden met de gewenste ontwikkelingsmogelijkheden voor de boomteelt. De uitkomst van deze ontwerpstudie is niet alleen van belang voor het gebied rond Zundert, maar ook voor andere gebieden in Noord Brabant waar deze discussie speelt.

Tot slot kan worden opgemerkt dat dit onderwerp grote samenhang heeft met een aantal onderwerpen die bij de thema's natuur en landbouw aan de orde zijn. Het gaat hier met name om het beschermen van waarden in de GHS-landbouw, AHS-landschap, e.d., de realisatie van regionale natuur- en landschapseenheden, het beschermen van kwetsbare soorten, de verbreding van de landbouw, de extensivering van de melkveehouderij en recreatie & toerisme.

6.5.2 Beeldkwaliteit landelijk gebied **Inpassing agrarische bebouwing**

In het kader van de inplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven worden naar verwachting, nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen opgericht. Om een goede landschappelijke- en architectonisch verantwoorde inpassing van deze gebouwen te waarborgen, is een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Naast genoemd beeldkwaliteitsplan bepalen ook de aardkundige-, de cultuurhistorische- en landschappelijke waarden het afwegingskader bij een aanvraag voor nieuwvestiging.

Aan de hand van de in het beeldkwaliteitsplan opgenomen spelregels en de in beschouwing te nemen aanwezige landschapkenmerken, kan gekomen worden tot een verantwoorde inplaatsing van nieuwe locaties intensieve veehouderijbedrijven. Bij bedoelde inplaatsing komen in

een op te stellen plan de volgende aspecten in ieder geval aan de orde:

- afwisseling
- zichtlijnen
- maatvoering en schaal
- multifunctioneel gebruik van de linten
- groene uitstraling van de erven
- karakteristieke bebouwing

6.5.3 Ruimtelijke kwaliteit in de stedelijke regio

Een belangrijk deel van de stedelijke regio Breda-Tilburg is gelegen in het reconstructiegebied De Baronie.

Binnen deze stedelijke regio ligt de volgende opgave:

Wonen	Toename van de woningvoorraad in de periode 2002-2015 met bijna 33.000 woningen en in de periode 2002-2020 met ruim 43.000 woningen.
Werken	Realisatie van 1500 ha bruto bedrijventerrein.
Glastuinbouw	50 - 250 ha glastuinbouwvestigingsgebied in West Brabant, waarvan een deel binnen de stedelijke regio.

Steden en kernen dreigen aan elkaar te groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor landbouw, recreatie en ecologie, dreigen te verdwijnen. Vanuit ecologisch, landschappelijk en recreatief oogpunt alsmede om de leefbaarheid van het landelijk gebied en de stad Breda te bevorderen, vinden wij het belangrijk dat de open gebieden rondom Breda hun landelijk karakter blijven behouden en niet allemaal bebouwd worden. In overleg met de Stuurgroep Stedelijke Regio is de invulling van het landelijk gebied tussen Breda en Tilburg nader uitgewerkt. Een van de resultaten van deze uitwerking is de situering van een 'landschapsecologische zone'. Zo'n zone (plankaart 1) zal zowel aan de oost- als aan de westzijde van de stad (Liesbosch-De Rith-Mastbos) worden gerealiseerd. In deze zone staan bos- en natuurontwikkeling, behoud van landschappelijke- en cultuurhistorische waarden en versterking van de recreatieve betekenis, voorop. De huidige agrarische functie die het gebied heeft, blijft gehandhaafd: verbreding van de landbouw met landschapsbeheer en recreatief medegebruik wordt in deze zone gestimuleerd. Nieuwe, intensieve ontwikkelingen zoals woningbouw, industrie en nieuwvestiging van intensieve veehouderij zijn niet mogelijk in deze landschapsecologische zones.

6.6 Landbouw

6.6.1 Veterinaire kwetsbaarheid

De eerder begrensde varkensvrije zone is komen te vervallen.

Het is van groot belang dat de veterinaire veiligheid zo groot mogelijk is. Dat is onder meer mogelijk door samenwerking tussen ondernemers (in de keten) te stimuleren en te faciliteren. In overleg met de sektor wordt bezien of, en op welke wijze wij hierin een rol kunnen spelen. Ook gaan wij na of er andere mogelijkheden zijn om de veterinaire kwetsbaarheid te vermindern.

6.6.2 Ruimtelijke structuur landbouw

Wat gaan wij doen?

1. Bevorderen dat de ruimtelijke structuur ten behoeve van de grondgebonden melkveehouderij wordt versterkt zodat extensivering van het grondgebruik kan plaatsvinden. In het plan geven wij aan waar die extensivering gewenst (en meest kansrijk) is.

2. Wij hebben het gebied gezoneerd in landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. Intensieve veehouderijbedrijven die willen ontwikkelen maar dat op de plaats waar ze nu zitten niet kunnen, worden door ons ondersteund als deze bedrijven willen verplaatsen.
3. Nieuwvestiging van glastuinbouwbedrijven binnen de Baronie vinden wij niet wenselijk. Daarom wordt er ruimte (voor nieuwvestiging) in West-Brabant, deels binnen de gemeente Breda, mogelijk gemaakt.
4. In afwijking van de beleidsnota teeltondersteunende voorzieningen komt er (in de gemeenten Zundert en Rucphen) meer ruimte voor telers van kleinfruit ten aanzien van het gebruik van 'hoge permanente voorzieningen'. Een doorgroei van bedoelde bedrijven naar zelfstandige glastuinbouwbedrijven is en wordt niet mogelijk.
5. Wij zien veel mogelijkheden voor verschillende vormen van verbrede landbouw. Initiatieven zullen door ons worden ondersteund. Het gaat dan o.a. om samenwerking tussen agrariërs die met verbrede landbouw aan de slag willen, afstemming in aanbod aan landbouw gerelateerde producten en het wegnemen van belemmeringen. Als uitgangspunt hanteren wij hierbij de provinciale beleidsnota "Buitengebied in ontwikkeling".

Melkveehouderij

De Baronie heeft verschillende kwetsbare en waardevolle gebieden waar sprake is van meerdere, met elkaar samenhangende milieuproblemen en waar ook verbetering van de landschapskwaliteit gewenst is. Het gaat met name om de waardevolle beekdalen van de Chaamse Beken, Strijbeekse Beek, Het Merkske, Mark, Bijloop en Aa of Weerij, de grondwaterbeschermingsgebieden bij Schijf, Prinsenbosch, Ginneken en Seppe en de hydrologische beïnvloedingszones van de EHS-gebieden. Deze gebieden vragen om een integrale aanpak waarbij extensivering van de grondgebonden melkveehouderij een belangrijk middel kan zijn om de milieukwaliteit op gebiedsniveau te verbeteren. De gebiedsspecifieke milieuproblemen die wij willen aanpakken zijn vermindering van de nitraatuitspoeling, bestrijding van verdroging, vermindering van fosfaatdoorslag en fosfaatuitspoeling (afspoeling) en vermindering van de ammoniakuitstoot. Om bovengenoemde redenen is het streven erop gericht om juist in genoemde gebieden de grondgebonden melkveehouderij te stimuleren (concentreren). Dit streven naar grondgebondenheid maakt deel uit van een integrale gebiedsgerichte aanpak. Een geïsoleerde aanpak leidt namelijk onvoldoende tot een verbetering van de omgevingskwaliteit. Ons uiteindelijke doel is in de gebieden een levensvatbare, maatschappelijk gewenste melkveehouderij te behouden die in staat is naast zuivelproducten ook andere diensten te produceren (Kaart 17). In de gebieden zoals aangeduid op kaart 17 worden projecten gestart gericht op extensivering van het grondgebruik met daarbij een vergaande vermindering van de mineralenbelasting door de inzet van Koopmansgelden⁸. Naast de inzet van genoemde Rijksgelden denken wij ook aan vrijwillige kavelruil, herverkaveling, stimulering van biologische landbouw en vergoedingen voor groen-blauwe diensten om concentratie van de grondgebonden melkveehouderij te bevorderen (mogelijk te maken).

Om de veebezetting te verlagen is het uitkopen en verplaatsen van melkveehouderijen een zeer kostbare maatregel. Het is wellicht kosteneffectiever om vrijkomende pachtgronden toe te wijzen aan de melkveehouders. Ook denken wij dat inzet van landbouwgronden van gemeenten, een groundbank en samenwerking tussen bedrijven goede mogelijkheden biedt om dit economische doel en het milieudoel te kunnen realiseren.

In de komende planperiode willen wij in het gebied van de Chaamse Beken starten met de uitvoering van een project om een volledig grondgebonden melkveehouderij te realiseren. Daarna

⁸ Door het Rijk is 150 miljoen euro voor geheel Nederland voor een periode van 10 jaar beschikbaar gesteld.

volgen vergelijkbare projecten in de andere kwetsbare gebieden zoals bijvoorbeeld in de verspreid liggende weidevogelgebieden. Dit wordt opgenomen in het uitvoeringsprogramma en zal gerealiseerd worden door de ZLTO.

Grondgebonden bedrijven

Voor grondgebonden bedrijven in het algemeen geldt dat, voor zover structuurversterkende maatregelen nodig zijn, deze al zijn opgepakt in de lopende landinrichtingsprojecten Zundert, en Baarle-Nassau. Ook in het kader van de herinrichting Weerijds en Ulvenhout-Galder maakt structuurversterking ten behoeve van de grondgebonden bedrijven deel uit van te realiseren doelen. De landinrichting Etten-Leur/Rucphen is onlangs afgerond. In dit gebied is eveneens invulling gegeven aan bedoelde structuurversterking. De versterking van de structuur ten behoeve van grondgebonden melkveehouderijbedrijven is gewenst in de gemeente Gilze en Rijen. Dit aspect zal in de eerste planperiode nader worden uitgewerkt.

De intensieve veehouderij

We hebben een onderzoek uitgevoerd naar het aantal ‘sterke’ bedrijven dat als gevolg van reconstructie verplaatst zou moeten worden. We denken dat er tussen de 16 en 40 bedrijven voor verplaatsing in aanmerking komen⁹. Zie ook bijlage 6 (achtergronddocument balans uitplaatsing -inplaatsing)

Wij streven naar sterke agrarische bedrijven op duurzame locaties. We streven eveneens naar concentratie van de intensieve veehouderij. Bedrijven die willen ontwikkelen, maar dat op de in gebruik zijnde locatie niet kunnen, zullen worden gestimuleerd/ondersteund om te verplaatsen naar een van de vrijkomende geschikte plaatsen binnen het verwevingsgebied of het landbouwontwikkelingsgebied. Pas wanneer deze plaats niet gevonden kan worden is de realisatie van nieuwe bouwpercelen een optie. De prioriteitsvolgorde die wij daarbij aanhouden is:¹⁰

1. Ten oosten van Alphen/Baarle-Nassau
2. Ten noorden van Ulicoten
3. Ten zuiden van de A58

Het gebied ten oosten van Gilze is wel een landbouwontwikkelingsgebied, maar maakt geen deel uit van de prioritering: dit gebied komt, gelet op de eigendomssituatie, in aanmerking voor verplaatsters uit de kernrand van Gilze.

De bovenstaande prioriteitsvolgorde is tot stand gekomen op basis van een beoordeling van geschiktheid van het gebied voor hervestiging en/of nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven. Ook binnen de landbouwontwikkelingsgebieden zelf zal het ene deel soms meer geschikt zijn voor her- en/of nieuwvestiging dan het andere. Dit geldt o.a. voor het deel (ten westen van Terover) van het landbouwontwikkelingsgebied Alphen/Baarle-Nassau (“De Dekt”). Op dit deel zijn landschappelijke en cultuurhistorische waarden en kwaliteiten aanwezig. Gelet

⁹ Wij hebben een onderzoek laten uitvoeren naar de omvang van het aantal bedrijven dat in aanmerking zou kunnen komen voor inplaatsing. In bijlage 6 zijn de belangrijkste resultaten van dit onderzoek weergegeven. De resultaten uit het onderzoek zijn niet getoetst aan de ‘daadwerkelijke’ behoefte. De resultaten kunnen daarom in werkelijkheid dus afwijken van het aantal dat uit het onderzoek naar voren is gekomen.

¹⁰ In de fase van het streefbeeld (oktober 2002) was er ook een landbouwontwikkelingsgebied bij Chaam in beeld. Om verschillende redenen (concentratie van de intensieve veehouderij in het oosten, landschap, benodigde ruimte) is dit landbouwontwikkelingsgebied komen te vervallen.

op dit belang enerzijds en de geprognoseerde behoefte aan inplaatsingsruimte anderzijds kan het deel van het landbouwontwikkelingsgebied ten westen van Terover pas worden benut als aangetoond is dat er geen andere mogelijkheden voor inplaatsing zijn. Om te waarborgen dat dit deel van het landbouwontwikkelingsgebied ‘zo lang mogelijk’ onbebouwd blijft hebben wij spelregels opgesteld welke wij bij dit plan hebben gevoegd: zie § 11.6.1 (Integrale Zonering Intensieve Veehouderij).

Alvorens over wordt gegaan tot het inplaatsen van intensieve veehouderijbedrijven, zal er eerst worden gezien hoe die inplaatsing het beste in het landschap kan worden ingepast. Een beeldkwaliteitsplan (waarin bestaande waarden en mogelijkheden zijn geïnventariseerd) kan daarbij een hulpmiddel zijn. Zie ook hoofdstuk 6.5.2.

In de verwevingsgebieden komen intensieve veehouderijbedrijven voor die verder willen ontwikkelen en die als duurzame locatie willen worden aangemerkt. Aan de hand van de provinciale beleidsnotitie “Duurzame locaties” kan, wanneer er een concreet initiatief is, worden bepaald of de locatie duurzaam is. Deze notitie zal door de gemeenten ‘operationeel’ gemaakt worden.

Niet alle intensieve veehouderijbedrijven in de verwevingsgebieden kunnen, op grond van geldende wet- en regelgeving en aanwezige waarden/kwaliteiten, als duurzame locatie worden aangemerkt. Hoewel deze bedrijven niet op eenzelfde ondersteuning kunnen rekenen als bedrijven uit extensiveringsgebieden, zullen wij ook in deze gevallen zoeken naar oplossingen voor deze bedrijven.

Ontwikkelingsplan voor nieuwvestiging van een intensieve veehouderij

In het plan wordt voorzien in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet elke nieuwvestiging voldoen aan de vereisten zoals geformuleerd in par. 11.6.1 ad c, algemeen sub a.

Om een optimale inrichting van de landbouwontwikkelingsgebieden te bereiken, streven wij naar de opstelling van ontwikkelingsplannen voor de landbouwontwikkelingsgebieden.

Doelstelling van de ontwikkelingsplannen is het optimaal benutten van landbouwontwikkelingsgebieden voor de accommodatie van de ruimtelijke herstructurering van de intensieve veehouderij in combinatie met het realiseren van een hogere mate van duurzaamheid in deze agrarische sector. De plannen werken dat op gebiedsniveau uit.

Om dat optimaal te kunnen doen zijn de plannen uitvoeringsgericht en kunnen ze desgewenst een (aanvullend) beleidskader bieden. Ze beschrijven een uitvoeringsstrategie (bij voorkeur in de vorm van een concreet plan van aanpak met begroting) om te komen tot de optimale benutting en inrichting van het desbetreffende LOG met een beschrijving van de benodigde (beschikbare) instrumenten, regelingen en budgetten.

Het ontwikkelingsplan voldoet (in ieder geval) aan de volgende vereisten:

1. Efficiënt ruimtegebruik:

Het plan leidt tot een optimale benutting en inrichting van het LOG voor de intensieve veehouderij. Het ontwikkelingsplan beschrijft de optimale rangschikking van bouwblokken voor de intensieve veehouderij in het gebied (bestaand en nieuw) en geeft aan hoe de benutting van die locaties vorm krijgt. Dit laatste bijvoorbeeld door een actieve benadering van eigenaren van

bestaande (niet-agrarische) locaties om de locaties ter beschikking te krijgen voor inplaatsende veehouders, het actief veiligstellen van vrijkomende locaties voor inplaatsers, etc.

Bij de optimale rangschikking wordt gekeken naar ruimtelijke- (beeldkwaliteit), milieukundige- (zie ook vereiste 5 en 6) veterinaire aspecten (o.a. minimaal vereiste onderlinge afstand, clustervorming). De handleiding duurzame locaties is hierbij een belangrijk hulpmiddel.

2. *Het aantal nieuwvestigingen staat in een redelijke verhouding tot het aantal (her)vestigingen van intensieve veehouderijen op een agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie binnen het landbouwontwikkelingsgebied.*

Dit onderdeel beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. De ‘redelijke verhouding’ tussen nieuwe en bestaande vestigingslocaties ligt niet vooraf vast. De gemeente bepaalt de mogelijkheden op basis van de omstandigheden van het landbouwontwikkelingsgebied: hoeveel geschikte bestaande locaties zijn er en hoeveel daarvan komen er binnen afzienbare tijd werkelijk beschikbaar, hoeveel belangstelling is er voor (her)vestiging in dit landbouwontwikkelingsgebied (zowel vanuit extensiveringsgebieden, als vanuit elders, als vanwege ondernemers binnen het landbouwontwikkelingsgebied), en hoe pakt e.e.a. financieel uit. Onder de bestaande locaties kunnen ook RBV-locaties vallen.

In het plan wordt als eerste uitgewerkt wat de maximale benuttings-mogelijkheden van bestaande locaties zijn en hoe deze vorm kunnen krijgen (overlap met uitwerking vereiste 1). Vervolgens wordt uitgewerkt hoe de resterende ruimte van het LOG optimaal kan worden benut voor nieuwvestiging. Het is daarbij niet nodig (en vaak ook niet wenselijk met het oog op de prijsstelling) al concrete exacte nieuwvestigingslocaties aan te geven

3. *Het plan biedt inzicht in hoe de sloop en verwijdering van niet meer in gebruik zijnde gebouwen en bouwwerken wordt nagestreefd.*

Het is de bedoeling dat bedrijfsgebouwen, die buiten gebruik worden gesteld, worden gesloopt, ook wanneer deze in een verwevingsgebied of in een landbouwontwikkelingsgebied liggen. Bebouwing kan vrijkomen als gevolg van herbenutting van bestaande locaties of het wegnemen van belemmering voor ontwikkeling op andere locaties binnen het LOG. Op basis van de uitwerking van de vereisten 1 en 2 wordt duidelijk of en waar dit aan de orde is/kan zijn. Daarnaast komt bebouwing vrij op uitplaatsingslocaties. Naast de sloop die verplicht is bij nieuwvestiging, moet ook bij hervestiging op bestaande locaties de sloop worden geregeld. Bij deelname aan de VIV is dit automatisch verzekerd. Het ontwikkelingsplan geeft aan hoe dit alles wordt gerealiseerd (uitvoeringstechnisch en financieel). Overigens hoeft dit niet te betekenen dat alle vrijkomende gebouwen moeten worden gesloopt. Sloop is immers niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere passende functie.

4. *Het plan leidt tot een goede beeldkwaliteit van het landbouwontwikkelingsgebied.*

Voor de meeste LOG'en is al een beeldkwaliteitsplan opgesteld. In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 vormt dit de basis voor de inrichting van het LOG. Is er nog geen beeldkwaliteitsplan, dan moet dit alsnog worden opgesteld.

5. *Het plan voldoet aan het relevante milieu- en waterbeleid (watertoets/natuurtoets/Mer/Smb).*

In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 brengt het plan in beeld welke randvoorwaarden er, gelet op de geldende wet- en regelgeving, gelden voor de benutting van locaties. Dit kan betrekking hebben op de plaats en omvang van emissies, op de fysieke inrichting (water, landschap), etc. Voor het uitvoeren van dit onderdeel kan de gemeente gebruik maken van het provinciale beslissingsondersteunende systeem DIAS.

De provincie heeft momenteel een handreiking implementatie IPPC en Vogel- en Habitatrichtlijn in voorbereiding. De watertoets, natuurtoets, Milieueffectrapportage en Strategische milieubeoordeling worden opgesteld in het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan of de aanpassing daarvan. Het is aanbevelingswaardig het ontwikkelingsplan zo op te stellen dat het al zoveel mogelijk elementen van de verschillende toetsen bevat. Een Mer kan wellicht procedureel gekoppeld worden aan een vergunningen- Mer

6. *Het plan draagt duidelijk bij aan het verdergaand dan wettelijk vereist duurzamer maken van de bedrijfsvoering van de intensieve veehouderij bedrijven in het landbouwontwikkelingsgebied.*

De ontwikkeling, inrichting en gebruik van de landbouwontwikkelingsgebieden is dusdanig dat de intensieve veehouderij verdergaand verduurzaamt. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld realisatie van gesloten bedrijven, samenwerking in de productieketen, minimalisering van reststoffen etcetera. Het is gewenst om in het ontwikkelingsplan hiervoor (innovatieve) voorstellen op te nemen.

Het ontwikkelingsplan richt zich op zaken die het niveau van het individuele bedrijf te boven gaan, dus op gebiedsniveau. Overigens kunnen dit wel voorwaardenscheppende onderdelen zijn, die dus verdergaande maatregelen op bedrijfsniveau eenvoudiger en / of goedkoper maken. Het gaat daarbij zowel om inrichting als om organisatie (samenwerking tussen bedrijven, tussen ketenschakels).

Verdergaande verduurzaming op het niveau van het individuele bedrijf behoeft dus niet persé onderdeel uit te maken van het ontwikkelingsplan. Dit is immers primair de verantwoordelijkheid van de desbetreffende ondernemer, die daarvoor overigens wel gebruik kan maken van diverse stimulerende instrumenten en budgetten.

De invulling zal van gebied tot gebied verschillen en mede afhankelijk zijn van de initiatieven van de zittende en inplaatsende ondernemers. Het in samenspraak met hen invullen van dit onderdeel is dan ook cruciaal, het plan moet aansluiten bij hetgeen de bedrijven willen en kunnen. Indien er weinig of geen bereidheid bij ondernemers is tot verdergaande verduurzaming dient minimaal de inrichting op gebiedsniveau verdergaande duurzaamheidselementen te bevatten (bijvoorbeeld vergroten infiltratie water, of ruimte reserveren voor gemeenschappelijke infrastructuur).

De glastuinbouw

In de Baronie komt (een uitloper van) één vestigingsgebied voor de glastuinbouw voor, namelijk het gebied bij Het Lies. Naast het vestigingsgebied bij Het Lies zijn in de 'Beleidsnota Glastuinbouw' twee doorgroeigebieden genoemd: bij Zegge en bij Sprundel/St. Willebrord. Rondom Zundert is een glasboomteeltgebied begrensd.

Ten aanzien van de glastuinbouw in De Baronie zijn de volgende aspecten van belang:

1. De begrenzing van een vestigingsgebied in het kader van de stedelijke uitwerking.
2. De ligging van glastuinbouwbedrijven in kwetsbare gebieden en de consequenties daarvan voor die bedrijven mede in relatie tot de omvang van het te realiseren vestigingsgebied (behoefte aan nieuwe locaties).
3. De uitbreiding van het boomteeltontwikkelingsgebied.
4. De doorgroeigebieden glas.

Ad 1

De behoefte aan ruimte voor glas is gebaseerd op een inventarisatie van glastuinbouwbedrijven in een grotere regio dan alleen De Baronie. De behoefte is geïnventariseerd aan de hand van de bestaande gegevens over de glastuinbouwbedrijven, een inschatting van het aantal bedrijven dat naar verwachting verder wil groeien maar dat op de huidige locatie niet kan en de autonoom te verwachten groeiende vraag naar ruimte voor glas.

In West Brabant zal, naar verwachting, circa 250 ha glas worden gerealiseerd. Een deel daarvan ligt binnen het gebied waarvoor een stedelijk uitwerkingsplan is gemaakt. In dat plan is aan dit onderwerp aandacht besteed. In Het Lies wordt nieuwvestiging of uitbreiding niet toegestaan. Uitbreiden van glastuinbouw is niet te combineren met de te realiseren landschapsecologische zone.

Ad 2

In De Baronie liggen circa 20 glastuinbouwbedrijven in agrarische gebieden met meerwaarde (Streekplan 2002), of ze zijn 'ingesloten' door gebieden met een hoofdfunctie natuur. In de komende planperiode (2005-2008) gaan we na welke van deze bedrijven in aanmerking kunnen komen voor uitplaatsing. Bedrijfsbelang, belang van natuur, landschap en cultuurhistorie worden in de overweging betrokken. Verplaatsen zal in samenwerking met de tuinbouwontwikkelingsmaatschappij (TOM) plaatsvinden.

Ad 3

Op ons verzoek heeft in 2002 een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente Zundert, de ZLTO afdelingen Zundert en Rijsbergen, Het Hoogheemraadschap, de BMF en het projectbureau De Baronie zich gebogen over de noodzaak tot uitbreiding van het glasboomteeltontwikkelingsgebied richting Rijsbergen. Geconcludeerd werd dat uitbreiding op dit moment, gelet op het huidige areaal glasboomteelt en de beschikbare ruimte, niet noodzakelijk is.

Wij zullen de ontwikkelingen ten aanzien van het areaal glasboomteelt volgen. Indien vaststaat dat de glasboomteelt in zijn ontwikkelingsmogelijkheden in sterke mate wordt beperkt door de huidige oppervlakte glasboomteeltgebied, kan een (eventuele) uitbreiding alsnog in overweging worden genomen. Daarbij zal rekening gehouden moeten worden met de landschappelijke waarden, de te realiseren waterbergingscapaciteit en aspecten als water- en bodemkwaliteit. Ook cultuurhistorische en archeologische waarden worden dan in de overwegingen betrokken. In dit kader heeft een extern bureau een ontwerpopdracht uitgevoerd. In samenspraak met de boomteeltsector, de BMF, de gemeente, de ZLTO, de VVV, het Waterschap en de provincie zijn bouwstenen ontwikkeld welke een hulpmiddel kunnen zijn in de (toekomstige) discussie betreffende de uitbreiding van het boomteeltontwikkelingsgebied (Boomteelt en landschap. Inrichtingsprincipes voor het deelgebied Zundert in de Baronie 2004).

De boomteeltsector in Zundert heeft zich, op grond van onder meer bodemgeschiktheid en aanwezigheid van oppervlaktewater, ontwikkeld in en nabij de beekdalen. Juist in deze beekdalen dienen er ook doelen op het gebied van waterberging, landschap en ecologie gerealiseerd te worden. In de uitwerkingsplannen zal ten aanzien van deze bedrijven maatwerk geleverd worden - op welke wijze zijn de verschillende functies te combineren - en waar dat niet mogelijk blijkt, wordt naar andere oplossingen gezocht. We streven er naar, indien uitplaatsing de enige optie is, de boomteeltbedrijven zoveel mogelijk binnen het boomteeltontwikkelingsgebied te hervestigen. We kiezen voor deze strategie omdat daarmee de sterke economische positie van Zundert het meest wordt gewaarborgd.

Het grondgebruik binnen de boomteeltsector wordt naar verwachting steeds intensiever. Dit stelt eisen aan de inrichting (gebruiksmogelijkheden) van de percelen. Dit intensievere grondgebruik, en de daaraan gekoppelde inrichting kan effect hebben op andere aspecten als natuur, milieu, landschap, cultuurhistorie en water. In de komende planperiode zullen de gemeente Zundert en de ZLTO zich in deze materie verdiepen en bezien of, en op welke wijze een intensiveringsslag kan plaatsvinden binnen de randvoorwaarden van de andere te realiseren doelen.

Ad 4

In De Baronie is een tweetal doorgroeigebieden glastuinbouw gelegen: ten Noorden van Zegge en ten Oosten van Sprundel/Sint Willebrord. In het kader van het Koepelplan hebben wij de Reconstructiecommissie verzocht deze gebieden nader te begrenzen. Geconstateerd is echter dat het aantal glastuinbouwbedrijven in deze gebieden in de afgelopen periode is afgenomen. Een nadere begrenzing en uitwerking heeft dan ook geen meerwaarde. Om deze reden hebben wij op advies van genoemde commissie besloten om geen verdere invulling aan de opdracht in het Koepelplan te geven.

Intensieve teelten en ondersteunende voorzieningen

Vanuit de kleinfruitsector (vooral aardbeien) zijn er wensen geuit ten aanzien van de verruiming betreffende het toepassen van teeltondersteunende voorzieningen (hoge permanente voorzieningen). De ZLTO heeft, in samenwerking met de gemeenten de behoefte aan uitbreiding van genoemde voorzieningen geïnventariseerd. Vanuit sociale- en economische motieven vinden wij het van belang dat die verruiming, die afwijkt van de in maart 2003 vastgestelde “Beleidsnota teeltondersteunende voorzieningen” mogelijk wordt gemaakt. De gebieden, welke in aanmerking komen voor die verruiming, liggen in de gemeenten Zundert en Rucphen en zijn in het Streekplan 2002 als AHS aangeduid. Sommige gebieden hebben in bepaalde mate landschappelijke-, cultuurhistorische- en/of archeologische kwaliteiten. De uitbreiding van hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen (van 0,5 ha naar 1 ha voor kleinfruitteilers) willen wij daarom aan spelregels binden. Deze spelregels zijn er op gericht dat de oppervlakte van de hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen voor bedoelde bedrijven maximaal 1 ha is, dat een doorgroei naar zelfstandige glastuinbouwbedrijven wordt voorkomen, dat die uitbreiding alleen binnen het bouwblok kan plaatsvinden en dat landschappelijke-, cultuurhistorische- en hydrologische aspecten worden meegenomen in de afweging bij de beoordeling van een vergunningaanvraag. Wij treden met gemeente, ZLTO en de BMF in overleg om te bepalen op welke wijze de uitbreiding van de glasopstanden op een verantwoorde wijze plaats kan vinden.

In de bij dit plan gevoegde bijlage 7 hebben wij aangegeven onder welke voorwaarden, in afwijking van de Beleidsnotitie TOV een tuinbouwbedrijf (klein fruit) binnen het bouwblok gebruik kan maken van de uitbreidingsmogelijkheid betreffende de hoge permanente voorzieningen. Deze voorwaarden zullen door de betrokken gemeenten, in samenhang met de overige onderdelen van de Beleidsnota TOV, in het bestemmingsplan buitengebied worden ‘vertaald’. In 2005 zal (brabantbreed) worden onderzocht welke ontwikkelingen zich naar verwachting in de komende jaren in de diverse plantaardige sectoren voordoen en welke gevolgen dit kan hebben voor het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen.

De gesignaleerde ontwikkelingen zullen getoetst worden aan de beleidsregels in de beleidsnota TOV om te bepalen of tot voortzetting dan wel tot aanpassing van het beleid moet worden overgegaan

6.6.3 Verbrede landbouw

In het Streefbeeld (oktober 2002) heeft de Reconstructiecommissie het gebied ‘Landgoed De Baronie’ als metafoor meegegeven. Deze karakteristiek houdt in dat er een balans wordt nagestreefd tussen landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden, natuur en economische bedrijvigheid (versterken van de positie van de landbouw). We willen het landgoedachtige landschap bewaren en versterken. Dit betekent enerzijds dat grootschalige ontwikkelingen in de landbouw zorgvuldige inpassing vragen. Anderzijds bestaat er een grote behoefte aan mogelijkheden om de inkomensbasis van agrariërs te verbreden en daarmee deze bedrijven ook in de toekomst als economische drager in het landelijk gebied te behouden. Daarmee ontstaat er een toegevoegde waarde voor de landbouw.

Met name willen we aan de realisatie van deze doelstellingen werken in die gebieden waar beperkingen gelden (vanwege fysieke omstandigheden) voor de gangbare landbouw. Hierbij moet worden opgemerkt dat de potentie voor verbreding met name wordt bepaald door de markt voor de geleverde producten en diensten. Dit valt buiten onze invloedssfeer doch heeft, in projectmatige sfeer middels Leader+, wel onze aandacht.

Wij zien goede mogelijkheden voor de volgende verbredingsactiviteiten:

Landbouw en zorg: gezien de ligging van De Baronie ten zuiden van Breda (bevolkingsconcentraties met een bijbehorende behoefte aan zorgvoorzieningen) lijken er goede mogelijkheden voor een toename van het aantal bedrijven met zorg als nevenactiviteit. Deze mogelijkheden liggen vooral in de periferie van de stad.

Agrotoerisme: het agrotoeristische aanbod in De Baronie is beperkt. Vanuit onze visie op toerisme en recreatie constateren wij een toenemende behoefte aan de ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen en kleine boerderijcampings. Groei van deze voorzieningen willen we bevorderen. In paragraaf 6.7 hebben aangegeven waar volgens ons de mogelijkheden moeten worden gecreëerd ten behoeve van dagrecreatieve voorzieningen en boerderijcampings. Wij willen eveneens bereiken dat initiatiefnemers, ter aanvulling, meer mogelijkheden krijgen voor detailhandelsactiviteiten van bedrijfseigen en aanverwante producten, horecavoorzieningen, etc

Streekproducten: er liggen kansen voor een verdere groei en ontwikkeling van het aanbod aan streekproducten, bijvoorbeeld in combinatie met agrotoeristische activiteiten. Waar mogelijk zal de commissie initiatieven, gericht op de vergroting en verbetering van het aanbod aan streekproducten ondersteunen. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan centrale verkoop, van de in de regio geproduceerde streekproducten (zoals in Frankrijk vaak gebeurt).

Agrarisch natuurbeheer: agrarisch natuurbeheer kan op veel plaatsen binnen De Baronie als middel ingezet worden ten behoeve van het beheer van natuur en landschap, maar ook ter verbreding van de basis van de agrarische bedrijven. Gebieden waar wij prioriteiten leggen zijn de RNLE, de GHS-landbouw, ecologische verbindingzones, landschapsecologische zone's en gebieden met landschappelijke- en cultuurhistorische waarden en de gebieden waar grondwaterbescherming in verband met drinkwaterwinning noodzakelijk is. Ook de (nog aan te wijzen) bufferzones komen voor agrarisch natuurbeheer in aanmerking. Het betreft de hydrologische bufferzones rondom natte natuurgebieden.

Wij dragen er zorg voor dat voor de bovengenoemde verbredingsinitiatieven meer mogelijkheden komen in de (ruimtelijke) regelgeving (Streekplan, bestemmingsplannen). Als uitgangspunt hanteren wij hierbij de provinciale beleidsnota "Buitengebied in ontwikkeling". Daarnaast is het mogelijk om goed onderbouwde en gemotiveerde voorstellen tot maatwerk in te dienen. De reconstructiecommissie kan bezien of zij hieraan ondersteuning wil verlenen.

Wij ondersteunen dat agrarisch natuurbeheer wordt ingezet in bovengenoemde gebieden. Tot slot zullen wij bevorderen dat agrarische ondernemers onderling, maar ook met andere partijen meer en beter samenwerken. Uit voorbeelden elders in Brabant is bekend dat dit meerwaarde oplevert.

6.6.4 Duurzame productie

In dit verband wordt met 'duurzaam produceren' bedoeld dat het grondgebruik geen negatieve milieueffecten heeft op andere kwetsbare functies (water, natuur, wonen, landschap, etc). Uit de 'Verkenningennotitie water' kan worden opgemaakt dat een (belangrijk) deel van het

reconstructiegebied door het jarenlange intensieve gebruik zwaar belast is met mineralen (stikstof en/of fosfaat). Door deze belasting is een opeenhoping ontstaan als gevolg waarvan er uitspoeling plaatsvindt. Mede hierdoor worden andere functies negatief beïnvloed. In dit verband betreft het de kwetsbare drinkwaterwinningen Schijf, Ginneken, Prinsenbosch en Gilze en een aantal zeer kwetsbare natuurterreinen. Om te kunnen garanderen dat deze grondwaterwinningen ook op langere termijn een kwalitatief goed product kunnen leveren en de gewenste natuurdoelen binnen kwetsbare natuurterreinen kunnen worden gerealiseerd, dienen mineralenverlies en het uitspoelen van bestrijdingsmiddelen binnen het intrekgebied respectievelijk binnen de kwaliteitsbuffers te worden voorkomen. Daarnaast geldt dat voor het intrekgebied belastende bodemactiviteiten moeten worden geweerd. De mate waarin beperkingen in waterwingebieden gelden, hangt voor een belangrijk deel af van de bodemopbouw (voorkomen kleilagen), etc..

De grondwaterbeschermingsgebieden, inclusief de 25-jaarszone, zijn aangegeven op kaart 2.

De beschikbare middelen (bijvoorbeeld Koopmansgelden) zullen met prioriteit worden ingezet in die gebieden waar sprake is van meerdere, met elkaar samenhangende milieuproblemen. Deze milieuproblemen ‘vragen’ om een integrale aanpak. Zie hiervoor § 6.2.2 Ruimtelijke structuur/Melkveehouderij.

De extensivering van de grondgebonden melkveehouderij willen wij met name stimuleren in de RNLE, in de brongebieden van Het Merkske en Chaamse Beken (kaart 17).

Biologische landbouw

We zijn van oordeel dat de biologische landbouw een belangrijke bijdrage kan leveren aan een vitaal platteland:

- Met biologische landbouw, wordt er minder druk op ecosystemen gelegd.
- Ook beantwoordt biologische landbouw aan de wensen van de consument ten aanzien van voedselveiligheid en dierenwelzijn.
- Het economisch rendement van de biologische landbouw neemt naar verwachting toe.

Om bovengenoemde redenen streven wij naar een groei van biologische land- en tuinbouw. Kansen zien wij vooral in het stimuleren van sectoren en ketens door projecten ten behoeve van de afzetbevordering, kennisuitwisseling en omschakeling te ondersteunen. Ook zien wij kansen voor biologische bedrijven in kwetsbare gebieden, op locaties waar bedrijven die zich willen verbreden en in gebieden waar de landbouw, uit oogpunt van verlaagde milieubelasting, extensiveert. Ook heeft biologische landbouw goede kansen waar vanuit de cultuurhistorie belangrijke waarden liggen zoals bijvoorbeeld in het gebied rond Castelné.

Wij realiseren ons dat –net zoals in de reguliere landbouw– de eisen vanuit de verschillende sectoren sterk uiteenlopen en een algemeen stimuleringsbeleid weinig effectief is. De groei van het aantal biologische landbouwbedrijven is sterk afhankelijk van de marktontwikkelingen. Aangezien wij hier geen sturing aan kunnen geven zijn er geen kwantitatieve doelstellingen te geven. Wel willen wij, waar mogelijk, initiatieven ondersteunen die gericht zijn op groei en clustering van, en samenwerking tussen de biologische landbouw in de diverse sectoren. Het gaat daarbij niet alleen om de primaire sector, maar ook om de verwerking en afzet van biologische producten. Het creëren van (regionale en lokale) ketens is daarbij van groot belang.

Duurzame locaties voor de tuinbouw

Intensieve teelten, waaronder de boomteelt en de vollegrondstuinbouw, kunnen zich op die

plaatsen ontwikkelen waar er geen bezwaar is tegen die ontwikkeling vanuit water, natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. Met name omdat met betrekking tot het thema water (waterbergen, waterkwaliteit en beekherstel) nog keuzes (locaties) moeten worden uitgewerkt. Nu kan nog niet worden aangegeven waar de locaties voor de tuinbouw zijn gelegen.

6.7 Recreatie en toerisme

Wat gaan wij doen?

1. Initiatieven die voortvloeien uit de Toeristisch-Recreatieve visie De Baronie ondersteunen. Het gaat dan onder andere om het verbeteren (en verdichten) van routestructuren, het verbeteren van het toeristisch-recreatieve aanbod (gevarieerder en van een hogere kwaliteit) en het bieden van ruimte waar recreatiebedrijven, die op de huidige plek niet kunnen ontwikkelen, zich kunnen hervestigen.
2. Het aanduiden van omgevingen waar zogenoemde ‘recreatieve poorten’ kunnen worden ontwikkeld.

6.7.1 Inleiding

De vraag naar recreatieve voorzieningen neemt toe. Het huidige beleid voorziet onvoldoende in de mogelijkheden voor een sterke ontwikkeling van recreatie en toerisme. Wij willen hierin verandering brengen. Een gezonde recreatieve sector kan een positieve bijdrage leveren aan andere sectoren, zoals natuur, landschap en cultuurhistorie en biedt ook verbredingsmogelijkheden aan de landbouw. Versterking van het toeristisch-recreatieve product zorgt voor differentiatie, en daarmee verbetering van de regionale economie.

Een belangrijk deel van De Baronie wordt als sterke toeristisch-recreatieve regio beschouwd. Dit heeft te maken met de grote oppervlakten bos- en natuurgebied, de verspreide aanwezigheid van toeristisch-recreatieve voorzieningen (kampeerterreinen, fietspaden, etc) maar ook met de aantrekkingskracht van Breda en Baarle-Nassau.

De thema's cultuurhistorie, platteland, natuur en actief en avontuurlijk bezig zijn, kunnen rekenen op een groeiende belangstelling. Zo is er een toenemende aandacht voor religieuze elementen (bedevaartgangers in Baarle-Nassau en Ulicoten, het kaarsenmuseum) en is er een aantal grote trekkers in De Baronie aanwezig zoals het corso in Zundert, De Vijfprong bij Rucphen, het weidebad bij Chaam en het aanbod aan golfterreinen in Gilze en Rijen.

Een betere benutting van de kwaliteiten die de regio biedt, leidt uiteindelijk tot:

- Nieuwe impulsen voor werkgelegenheid / compensatie voor sectoren waar het wat minder gaat.
- Meer bestedingen, zodat er een extra ‘drager’ is voor bestaande voorzieningen waarvan ook de bevolking gebruik maakt (horeca, winkels).
- Meer maatschappelijke betrokkenheid bij en daarmee voordelen voor het beheer van natuur, landschap en cultuurhistorisch erfgoed.
- Naamsbekendheid, eigen identiteit en imago.

Onze ambitie voor de toekomst is het op een hoger niveau brengen van het toeristisch-recreatieve product. Dat doen wij door te investeren in promotionele activiteiten en ook te bewerkstelligen dat versterking van de bedrijfskwaliteit in samenhang met de omgevingskwaliteit plaats vindt.

Nieuwe grootschalige ontwikkelingen zullen zorgvuldig gepland moeten worden. Ruimte daarvoor is zeer beperkt. Onze uitgangspunten zijn gebaseerd op het volgende:

- kwaliteit gaat boven kwantiteit;
- indien bestaande bedrijven willen ontwikkelen en meer ruimte nodig hebben: deze wensen in samenhang beschouwen met andere (ter plaatse) te realiseren doelstellingen (natuur, landschap, economie, etc);
- diversiteit en verrijking van het toeristisch-recreatief product;
- kleinschaligheid in nieuwe bedrijvigheid maar wel met voldoende economisch perspectief.

De reconstructiecommissie heeft haar visie op de ontwikkeling van recreatie en toerisme in De Baronie neergelegd in de Toeristisch-Recreatieve Visie De Baronie. Deze visie is als bijlage (CD-ROM) bij dit plan opgenomen. Een aantal aanbevelingen uit de visie wordt reeds ter hand genomen. Wij gaan er van uit dat de visie ideeën genereert waarmee de recreatiesector en/of de gemeenten aan de slag kunnen (zie ook plankaart 2). Uitgangspunt daarbij is het vigerend planologisch juridisch kader.

Voor de uitvoering van activiteiten zal zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van bestaande structuren zoals het SES, het BBT, het PBTB, de Recron, etc. Het Sociaal Economisch Platform, daarbij ondersteund door het SES, kan een belangrijke rol spelen in de coördinatie en kennisinbreng betreffende de uitvoering van recreatiemaatregelen.

In de eerder genoemde visie zijn de volgende elementen van belang voor het plan:

Doelstellingen

De eerder genoemde doelen worden door ons als volgt ‘vertaald’:

- Het op peil houden en waar mogelijk versterken van de bedrijfskwaliteiten;
- Het op peil houden en waar mogelijk versterken van de omgevingskwaliteiten;
- Bijdrage aan de leefbaarheid van kernen in de regio;
- Bijdrage aan economische ontwikkeling van De Baronie. Binnen de genoemde uitgangspunten kan de werkgelegenheid binnen toerisme en recreatie in de komende 10 jaar nog groeien met enkele tientallen fte’s (zowel direct als indirect), zo wordt door de recreatiesector aangenomen.

6.7.2 Strategie

Voor het realiseren van deze ambitie en doelstellingen worden de volgende strategieën gevolgd:

Het optimaliseren van de toeristisch-recreatieve infrastructuur

Dat doen we onder anderen door een kwaliteitsverbetering van de routes: een eenduidige bewegwijzering en verhoging van de attractiewaarde van routes.

In dit verband wordt met een ‘kwalitatieve verbetering’ ook bedoeld dat snelwegen en spoorlijnen voor fietsers en wandelaars (veilig) passeerbaar zijn. De infrastructuur rond de recreatiebedrijven waar permanent wordt gewoond, hebben daarbij de laagste prioriteit.

Verder stellen we voor om Park & Bike-voorzieningen/opstapplaatsen in te richten. Deze dienen voldoende aantrekkelijk te zijn qua ligging en voorzieningenniveau.

Ten slotte vragen wij aandacht voor nieuwe en bestaande horecavoorzieningen in het buitengebied.

Het realiseren van een recreatieve zonering

Een aantal natuurgebieden kan zich onvoldoende ontwikkelen door de hoge recreatieve belasting. Een voorbeeld hiervan is De Pannenhoeve.

Doel is om via recreatieve zonering te komen tot een betere regulering van de bezoekersstromen door het in samenwerking met natuurbeherende organisaties ontwikkelen van aantrekkelijke alternatieve routes en pleisterplaatsen in minder kwetsbare gebieden.

Een belangrijk instrument voor zonering is de 'poort-gedachte'. De ontwikkeling van recreatieve poorten (zie kaart 20) is mogelijk in de Recreatieve Driehoek en bij Rucphen en vormt een toegang tot bos- en natuurgebieden. Met zo'n 'poort' kunnen andere veelgebruikte toegangen minder aantrekkelijk worden gemaakt. Een poort levert hierdoor een bijdrage aan de zonering van het recreatieve gebruik van bos- en natuurgebieden. Wij achten dit van belang in verband met te ontwikkelen natuur- en landschapswaarden.

Bij een poort is voldoende informatie over het betreffende natuurgebied aanwezig (een infocentrum of infopanelen). Er zijn voldoende parkeermogelijkheden en er kunnen faciliteiten ten behoeve van fietsenverhuur worden gecreëerd. De poorten zijn zodanig gelegen ten opzichte van natuurgebieden, dat deze van hieruit direct toegankelijk zijn. Ook dienen er mogelijkheden te zijn voor minimale horecavoorzieningen (of in de directe nabijheid).

Goede aantrekkelijke poorten zorgen voor ontlasting van de recreatieve druk elders. Poorten kunnen grote groepen dagrecreanten 'verwerken'. Een recreatieve poort onderscheidt zich hiermee duidelijk van de talrijke aanwezige startpunten voor wandelen en fietsen in de verschillende natuur- en bosgebieden.

Het, binnen de ruimtelijke kwaliteiten, bieden van ontwikkelingskansen aan bestaande recreatieve voorzieningen

Wij zijn van oordeel dat de positie die de recreatiemarkt inneemt, gehandhaafd moet blijven. Er zijn dan ook maatregelen nodig om de economische basis van veel recreatiebedrijven (zowel de grote als de minder grote) gezond te houden. Dit kan betekenen dat de bedrijfstak zich moet kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld om in te kunnen spelen op veranderende behoeften van de consument. Veelal vertaalt kwaliteitsverbetering zich ook in extra ruimtebehoefte. Bijvoorbeeld om ruimere (kampeer)plaatsen te creëren of om extra voorzieningen aan te brengen.

Met het uitgangspunt dat ontwikkelingen de draagkracht van natuur en landschap in het gebied niet te boven mogen gaan, zijn er in De Baronie ontwikkelingskansen voor recreatiebedrijven (Streekplan 2002). Een inventarisatie onder de bedrijven geeft aan dat er een uitbreidingsbehoefte bestaat van ca 92 ha (34 bedrijven). Deze extra ruimte zal niet worden geboden aan recreatieterreinen met permanente bewoning.

Indien de bestaande kaders (Streekplan, afsprakenkader) onvoldoende ruimte bieden om de noodzakelijk kwaliteitsverbetering door te kunnen voeren, zal de reconstructiecommissie ondersteuning kunnen leveren bij het beantwoorden van de vraag op welke wijze de noodzakelijke uitbreiding kan worden gerealiseerd. Het bedrijf kan op deze manier een breed gesteunde aanvraag bij het bevoegd gezag indienen. Zo kan het voorkomen dat recreatiebedrijven geadviseerd worden om, bij het maken van plannen, de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf mee te nemen. Niet aangenomen kan en mag worden dat alle plannen zonder meer kunnen worden gerealiseerd. Daarvoor zijn de aanwezige (landschappelijke) waarden te kwetsbaar of te belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied.

Als met verplaatsing belangrijke natuur- en landschappelijke doelen kunnen worden bereikt, moet ook uitplaatsing van een recreatiebedrijf bespreekbaar zijn. Voorwaarden die wij daarbij stellen zijn de vrijwilligheid van de ondernemer en de beschikbaarheid van alternatieven (geen uitplaatsing zonder inplaatsing elders).

Ten aanzien van uitbreiding en nieuwvestiging (al dan niet vanwege verplaatsing) adviseert de Adviescommissie Toerisme en Recreatie.

Het verruimen van het dag- en verblijfsrecreatieve aanbod

Voor de concurrentiepositie van De Baronie zijn ook nieuwe vormen van dagrecreatie en verblijf gewenst. Voorbeelden zijn: kleinschalig bijzonder verblijf, kleinschalige hotels, groepsaccommodaties, landschapscampings, een dagrecreatieve trekker van enige omvang, aanbod gericht op luxe, persoonlijke verzorging, versterking van cultuur(historie), meer horeca in het buitengebied (bijvoorbeeld in combinatie met poorten), recreatieve activiteiten gekoppeld aan de paardensector en ontwikkeling van agro-toerisme gekoppeld aan routes (zowel kleinschalige dag- als verblijfsrecreatie).

De ontwikkelingskaart Recreatie De Baronie (kaart 20) geeft globaal inzicht in de activiteiten en voorzieningen die gewenst zijn, dan wel waar de gewenste ontwikkelingen plaats kunnen vinden.

Het versterken van de promotie en productontwikkeling

Voor de promotie van De Baronie als (potentiële) vakantie regio zou nog verbeterd kunnen worden, onder andere door het toeristisch-recreatieve aanbod te versterken. Ook ligt er een duidelijke wens tot een betere toeristisch-recreatieve profilering van de regio en de individuele kernen door middel van 'welkom-borden' bij invalswegen. Een vorm van productontwikkeling is het stimuleren van toeristisch-recreatieve ketensamenwerking. Geconstateerd wordt dat het toeristisch-recreatieve aanbod in De Baronie feitelijk een optelsom is van het individuele aanbod. Een meer intensieve samenwerking tussen de diverse aanbieders van de toeristisch-recreatieve voorzieningen is dan ook zeer wenselijk en zal dan ook waar mogelijk worden gestimuleerd.

Het toeristisch-recreatieve aanbod in De Baronie is grotendeels een typisch aanbod van een landelijke regio. De versterking van de relatie met Breda, maar ook een 'vermarkting' van de cultuurhistorische waarden (diverse plaatsen en gebieden in De Baronie) en het versterken van het plattelandstoerisme zijn een essentiële stap om als 'volwaardig' recreatieve regio te kunnen functioneren.

Bij dit alles is samenwerking het sleutelwoord: samenwerking tussen partijen in de keten, gezamenlijke promotie, arrangementen, koppeling tussen dag- en verblijfsrecreatie.

In feite gaat het om de invulling van 'bezoekersmanagement' in De Baronie. Hiertoe zal een plan van aanpak worden opgesteld met een organisatiestructuur die gezamenlijk gedragen moet worden door bedrijfsleven, gemeenten, landbouw en natuurbeschermingsorganisaties.

6.7.3 Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart

(Zie ook plankaart 2 en kaart 20). De visie op de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen van De Baronie is weergegeven op kaart nr. 20. Op deze kaart zijn vier typen gebieden onderscheiden, variërend van intensief recreatieve gebieden met grootschalige mogelijkheden tot kansrijk extensief recreatief landelijke gebieden. Verder zijn op de kaart de gewenste recreatieve poorten en de bestaande verblijfsaccommodaties en dagattracties aangegeven.

De aanduidingen op de ontwikkelingskaart zijn zoekgebieden voor de omschreven gewenste toeristisch-recreatieve ontwikkelingen met de daarbij aangegeven randvoorwaarden. Voor de mogelijke ontwikkelingen in deze gebieden gelden het Streekplan en de lagenbenadering als beoordelingskader.

De belangrijkste gebieden worden hierna beschreven:

Projectlocaties

De projectlocatiegebieden bevinden zich bij Rucphen, Bavel en Chaam. Op deze plaatsen is een clustering van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties en

intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen mogelijk. Nieuwvestiging kan (zie verder) plaatsvinden en er wordt ruimte gecreëerd ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen. Nieuwe locaties zullen bij voorkeur worden benut voor de hervestiging van, uit de GHS te verplaatsen recreatiebedrijven.

De gemeenten zullen deze projectlocaties verder uitwerken.

Een belangrijk projectlocatiegebied is de zogenoemde Recreatieve Driehoek bij Chaam. Een deel van bedoeld gebied heeft potentiële natuurwaarden en is daarom als natuurontwikkelingsgebied (op de Streekplankaart) aangeduid. Ook komen binnen dit projectlocatiegebied kwetsbare soorten (amfibieën) voor. In de uitwerking (door de gemeente) van dit gebied zal rekening moeten worden gehouden met de twee, door dit gebied stromende bovenlopen van beken (De Groote- of Rooke Beek en de Strijbeekse Beek) en het leefgebied van amfibieën. Wij zullen daarom bevorderen dat de recreatieve ontwikkelingen, welke in de toeristisch-recreatieve visie zijn genoemd, zorgvuldig worden ingepast zodat behoud en ontwikkeling van genoemde waarden verzekerd zijn. Ook de te verwachten toename van de verkeersintensiteit in de omgeving van de projectlocaties is een aandachtspunt dat in genoemde visie aan de orde zal komen.

Wij zullen de ontwikkelingen betreffende het uitplaatsen van recreatiebedrijven uit de EHS naar een van beide projectlocaties volgen. Twee jaar na vaststelling van het plan zal een evaluatie plaats vinden. Op grond van deze evaluatie kan besloten worden één of beide locaties ook open te stellen voor nieuwvestiging. Indien echter al eerder duidelijk is dat uit-/verplaatsing van recreatiebedrijven in De Baronie niet te verwachten valt, kan een dergelijk besluit al eerder genomen worden. Zo'n besluit moet grondig en zorgvuldig gemotiveerd worden.

Zie ook bijlage 8 (Projectlocaties recreatie & toerisme)

Intensief recreatieve gebieden

De intensief recreatieve gebieden bevinden zich bij Baarle-Nassau en bij Molenschot. Deze gebieden bestaan uit een clustering van intensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen of ze kunnen uitgroeien tot een dergelijk cluster. In deze gebieden is ruimte voor kwaliteitsverbetering, productvernieuwing en uitbreiding van de bestaande bedrijven. Tevens is in deze gebieden ruimte voor nieuwvestiging (nieuwe bedrijvigheid) van kleinschalige intensieve en extensieve bedrijven. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en verbetering van het routenetwerk zijn belangrijke aandachtspunten. Vestiging van nieuwe grootschalige voorzieningen is in deze gebieden niet gewenst. Binnen deze gebieden liggen delen van de GHS. De aanwezigheid van de GHS stelt belangrijke kaders voor wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven binnen deze zone. Op de kaart is aangegeven waar inplaatsingsmogelijkheden zijn.

Stedelijk Uitloopgebied (plankaart 2)

Een stedelijk uitloopgebied kan beschouwd worden als een gebied met een multifunctioneel gebruik. Deze gebieden grenzen aan de stadsranden en aan de randen van de grotere kernen. Deze gebieden hebben een belangrijke recreatieve betekenis. We streven er naar de recreatieve aantrekkelijkheid van deze gebieden te versterken. Bedoelde versterking heeft betrekking op het vergroten van de belevingswaarde van natuur, landschap en cultuurhistorie en een toegesneden toeristisch-recreatieve infrastructuur.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied

Dit betreft een aantrekkelijk en interessant landelijk gebied vanwege landschap en cultuurhistorie of door de nabijheid van aantrekkelijke natuurgebieden. Dit is van toepassing op het

stroomgebied van Het Merkske, het gebied ten westen van Alphen, de binnenrand van de landgoederenzone (ten westen van Chaam), Het Turfvaart-Bijloop gebied, delen van het dal van de Aa of Weerij en de Mark en de landschapszone tussen de boswachterij Chaam en de bossen van Dorst.

In deze gebieden is de versterking van samenhang belangrijk. In recreatief opzicht zijn dit kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve bedrijven, voor recreatief medegebruik en voor routestructuren (wandelen en fietsen). Ook kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen is gewenst. De vestiging van kleine landschapscampings is in deze gebieden lokaal inpasbaar.

Overige landelijke gebieden

Dit zijn gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn. Ontwikkelingen op het gebied van toersime en recreatie in deze gebieden, zijn niet onmogelijk. Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier wel leiden tot een sociaal-economische versterking van het landelijk gebied.

6.8 Wonen, werken en leefbaarheid

Wat gaan we doen?

1. Initiatieven ter versterking van de werkgelegenheid, met name in de zones op kaart 21, worden door ons ondersteund. Het gaat dan o.a. om
 - een betere afstemming van vraag en aanbod van werkgelegenheid,
 - het ontwikkelen van een startersbeleid,
 - het terugdringen van beperkende regelgeving
 - het accommoderen van initiatieven die tot doel hebben de afzet te vergroten of door een ketenaanpak (of clustering) een beter en concurrerend product opleveren.
 - Het stimuleren van projecten welke gericht zijn op innovatie en kennisoverdracht.
2. Wij bevorderen dat er dorpsontwikkelingsplannen worden opgesteld waarin (o.a.) leefbaarheid veel aandacht zal krijgen.

6.8.1 Sociale aspecten in de landbouw

Agrarische ondernemers die geconfronteerd worden met maatregelen in het kader van reconstructie kunnen om ondersteuning verzoeken indien daaraan behoefte bestaat.

Dit geldt niet alleen in de fase dat de ondernemer keuzes moet maken, maar ook in de periode daarna. Maatregelen die wij hiervoor voorstellen zijn:

- Meldloket bij gemeenten;
- ‘Voorziening’ SEP verlengen.

6.8.2 Nieuwe economische activiteiten

De economische potentie van De Baronie

De agrarische sector, met name de lokale economieën van de gemeente Zundert en Alphen-Chaam, en de sterk aantrekkende werking van de stad Breda bepalen de economische potentie van De Baronie. Ook de strategische ligging van De Baronie tussen de metropolen Rotterdam en Antwerpen heeft de nodige spin-off effecten. Hierbij kunnen de procesindustrie, distributie/logistiek en dienstverlening genoemd worden.

Intensieve vormen van tuinbouw (boomteelt, vollegrond- en glastuinbouw), zoals in het westelijk deel van De Baronie, blijven veel arbeidskrachten vragen.

Ons doel is de aanwezige potenties te versterken, en waar deze minder zijn ontwikkeld, de groei van deze potenties te bevorderen. In onze optiek betekent dat ook dat nieuwe economische dragers door ons worden gestimuleerd en, wanneer er barrières zijn, dat deze zoveel

mogelijk worden opgeheven. Daarbij hanteren wij wel het uitgangspunt dat de ‘aantrekkelijkheid’ van De Baronie gewaarborgd blijft. Bedoelde ‘aantrekkelijkheid’ wordt niet alleen bepaald door de aanwezigheid van bossen en natuurgebieden en veel waardevolle cultuurhistorische elementen, maar ook door het recreatieve aanbod in ‘aantrekkelijke’ gebieden.

Samenhang

Zoals in de inleiding is aangegeven, hangen de te realiseren doelen nauw met elkaar samen. Het kunnen benutten van vrijkomende agrarische bebouwing voor andere bedrijvigheid, kan betekenen dat eigenaren langer in het gebied blijven wonen en sterker dan voorheen gestimuleerd worden om nieuwe activiteiten op te starten. Deze ontwikkelingen dienen te passen binnen het vastgestelde beleid (Nota “Buitengebied in ontwikkeling”). Daarmee kan een basis ontstaan voor de ontwikkeling van nieuwe economische dragers. Deze stimulansen hebben volgens ons tot gevolg dat de leefbaarheid versterkt kan worden en bepaalde basisvoorzieningen gehandhaafd kunnen blijven.

Om sociale en -economische doelen te kunnen realiseren zal in veel gevallen maatwerk noodzakelijk zijn. Met name denken wij dat maatwerk vooral in de randvoorwaardenscheppende sfeer plaats zal moeten vinden. In voorkomende gevallen zullen wij bedoelde knelpunten en oplossingen in beeld brengen.

Ruimte voor nieuwe economische mogelijkheden

‘Ruimte voor nieuwe economische mogelijkheden’ betekent onder meer dat er ruimte wordt geboden aan streekinitiatieven. Deze initiatieven zullen, naar verwachting, divers zijn. Het aanbod van die ruimte zal daarop moeten worden afgestemd. Omdat wij ook streven naar een versterking van landschappelijke kwaliteiten (algemeen, maar ook landschappelijke kwaliteiten binnen een stedelijk uitloopgebied¹¹) zullen wij zeer zorgvuldig afwegen waar die gevraagde ruimte kan worden geboden.

Ruimte kan gevonden worden op bedrijventerreinen, maar ook kunnen vrijkomende agrarische gebouwen in dit verband een belangrijke rol spelen. Omdat besluitvorming betreffende de uitbreiding of revitalisering van bedrijventerreinen in een ander traject plaats vindt, kan in het kader van de revitalisering landelijk gebied slechts een advies uitgebracht worden wanneer naar ruimere mogelijkheden voor bedrijven wordt gevraagd.

Ten aanzien van het gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) merken wij het volgende op. We onderkennen dat de druk om agrarische locaties (mede) voor niet agrarische doeleinden te gebruiken, toeneemt. Deze toenemende druk wordt mede bepaald door het feit dat agrariërs naar verbreding zoeken ter versterking van hun bedrijfseconomische positie. Om sturing aan deze druk te kunnen geven is er een beleidsnota inzake vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen, de nota “Buitengebied in ontwikkeling” beschikbaar. Deze nota vormt het kader voor de beoordeling van initiatieven voor hergebruik van VAB's.

In de praktijk zal blijken dat niet alle streekinitiatieven binnen bedoeld VAB-beleid passen. Zoals gebruikelijk kunnen voorstellen tot maatwerk altijd worden ingediend. De reconstructiecommissie kan bezien of zij initiatiefnemers daarbij wil ondersteunen. Dit speelt o.a. bij het vasthouden aan de eis van functionele gebondenheid bij herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing. Dit heeft (soms) tot gevolg dat nieuwe gebruiksvormen spanning opleveren

¹¹ Het betreft is bepaalde gevallen ook ruimere mogelijkheden in/op bestaande locaties.

met de na te streven verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en van de milieukwaliteit. Anderzijds kan het niet toekennen van een nieuwe functie aan een VAB tot verloedering leiden. De voorstellen voor maatwerk zullen dan ook zorgvuldig worden gemotiveerd, waarbij het effect op de ruimtelijke en milieukwaliteit en de eventuele negatieve uitstraling naar bestaande agrarische bedrijven, een rol spelen.

Op kaart 21 is aangegeven waar wij de mogelijkheden voor andere dan agrarische gebruiksvormen binnen de vrijkomende agrarische bebouwing het grootst achten.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in De Baronie is redelijk verspreid over de verschillende sectoren met handel en reparatie, industrie, zakelijke dienstverlening, gezondheidszorg en welzijn als grootste werkgevers.

Daarnaast wordt de werkgelegenheid in het landelijk gebied in belangrijke mate bepaald door de agrarische sector, met name in de gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Gilze en Rijen en Zundert. Ook het lokale midden- en klein bedrijf (MKB) is van groot belang voor de (lokale) werkgelegenheid.

Wij zien goede kansen om de werkgelegenheid te versterken. Zo zijn wij van oordeel dat de vergroting van het aanbod van het toeristisch-recreatief product in De Baronie leidt tot toename van de werkgelegenheid. Eveneens zal de vergroting van de mogelijkheden voor het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen (in de tuinbouw/boomteelt) een positief werkgelegenheidseffect hebben. Voorts zijn wij van mening dat door het bevorderen van biologische teelten (arbeidsintensiever) en het streven naar verbrede vormen van landbouw, het aantal arbeidsplaatsen kan toenemen.

Kansen voor biologische teelten zijn er in het hele gebied, doch in de gebieden waar vanuit water, natuur of milieu extra eisen worden gesteld en er financiële ondersteuning mogelijk is, zijn deze (economische) kansen het grootst. Wij zullen bedrijven die willen omschakelen daarbij zoveel mogelijk ondersteunen.

Duurzame energie

Uit onderzoek (Adviesbureau CEA) is gebleken dat er nog volop duurzaam energiepotentieel is en er ook voor de agrarische sector kansen zijn om met duurzame energie aan de slag te gaan. Het produceren van duurzame energie (mestvergisting, warmtekrachtkoppeling, windenergie, zonne-energie) kan een verbreding van de inkomensbasis van agrarische bedrijven betekenen en heeft daarom een positief effect op het behoud van agrarische werkgelegenheid in De Baronie. Wij ondersteunen bedrijven die duurzame energie willen produceren.

Toerisme en recreatie

De Baronie heeft reeds een aanzienlijk toeristisch-recreatief product. In paragraaf 6.7 en op de ontwikkelingskaart hebben we aangegeven in welke gebiedsdelen van De Baronie wij voor versterking van het TR-aanbod mogelijkheden zien. In het hieronderstaande wordt daarvan een korte samenvatting gegeven.

Natuur- en landschapswaarden, evenals de vele cultuurhistorisch waardevolle elementen in De Baronie en de aanwezigheid van Breda, bepalen in sterke mate de recreatieve aantrekkelijkheid. Wij zetten sterk in op een verdere ontwikkeling van de RNLE als toeristische trekker. Uit een analyse is gebleken dat de versterking van de samenhang (er zijn nu drie regio's te onderscheiden) tussen het toeristisch-recreatieve aanbod gewenst is. Samenhang voor wat betreft het aanbod, maar ook op het gebied van promotie en diversiteit. Deze samenhang willen we verbeteren

door initiatieven die de samenhang bevorderen, te ondersteunen. Enerzijds in de vorm van projecten en anderzijds door aan elders in Brabant levende ideeën of projecten aandacht te schenken. Met de noodzakelijke versterking van de samenhang verwachten we dat de toeristische-recreatieve betekenis, en daarmee de economische draagkracht van De Baronie kan toenemen.

6.8.3 Leefbaarheid

De economische vitaliteit van het landelijk gebied is van grote invloed op de leefbaarheid en de mogelijkheden om voorzieningen in stand te houden. Daarnaast vormt het aspect zorg een belangrijk aandachtspunt voor ons.

Het behoud van werkgelegenheid en de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied (woon-, werk- en leefklimaat) zijn van essentieel belang voor de leefbaarheid en daarmee ook voor het voorzieningenniveau van de kleine kernen.

Ook de verkeersveiligheid van plattelandswegen draagt bij aan de vergroting van de leefbaarheid. Daarnaast bepalen de vervoersvoorzieningen, de sociale cohesie, het aanbod van woningen en het aanbod van sociaal-culturele voorzieningen bij aan de leefbaarheid.

Wij zijn van mening dat een aantal van deze aspecten in zogenoemde dorpsontwikkelingsplannen uitgewerkt kunnen worden. In dit verband is er voor het SEP en andere maatschappelijke partners een belangrijke rol weggelegd om te participeren in de opstelling van dorpsontwikkelingsplannen.

Met de voorgestelde inspanningen op het gebied van toerisme en recreatie, landbouw, vrijkomende agrarische bebouwing en van natuur en landschap wordt de leefbaarheid naar verwachting versterkt.

Een bijzonder aspect van zorg zijn de zogenoemde zorgboerderijen. Kansen voor zorgboerderijen zien wij met name in de kernrandzones van stad en dorp. Agrariërs kunnen deze tak 'erbij nemen', maar wij zien ook mogelijkheden om vrijkomende agrarische bebouwing te benutten door mensen die zorg en buiten zijn graag willen combineren.

Tot slot

Alleen het formuleren van doelstellingen is niet voldoende. Op het (brede) gebied van de sociaal-economie moet het gaan om uitvoering van projecten, ideeën initiëren, monitoren van ingezette veranderingen, evalueren van monitoringsresultaten, etc. Op dit vlak heeft het SEP een groot aantal projectideeën ontwikkeld. Wij voelen ons er verantwoordelijk voor dat deze ideeën worden omgezet in daadwerkelijk uit te voeren projecten. Het Sociaal Economisch Platform, maar ook andere maatschappelijke groeperingen kunnen met bedoelde projectideeën aan de slag gaan.

6.8.4 Kaart Wonen, werken en leefbaarheid

De ontwikkelingen die wij op sociaal-economisch gebied in De Baronie willen bevorderen hebben wij op kaart aangegeven. Op plankaart 2 is aangeduid waar wij de leefbaarheid willen bevorderen, op kaart 21 (kaart "Wonen, werken en leefbaarheid") zijn de overige sociaal-economische thema's aangegeven. Deze kaart is 'de vertaling' van de sociaal-economische visie welke door het Sociaal Economisch platform is opgesteld. Door de reconstructiecommissie is deze visie onderschreven.

In het volgende schema zijn de legenda-eenheden beschreven¹².

¹² Een stedelijk uitloopgebied kan beschouwd worden als een gebied met een multifunctioneel gebruik. Deze gebieden grenzen aan de stadsranden en aan de randen van de grotere kernen (uit de visie Toerisme en Recreatie)

Thema	Legenda-eenheid	Waar	Omschrijving
Ruimte voor nieuwe functies	“Ontwikkelingszone rond kern” en “niet grondgebonden VAB”	Verspreid in het gebied	In vrijkomende agrarische bebouwing rond kernen en linten kunnen, onder bepaalde voorwaarden (al dan niet agrarische) functies gerealiseerd worden. De gemeenten zullen deze zones concreet begrenzen. Op basis van het VAB-beleid “Buitengebied in ontwikkeling” kunnen initiatieven worden getoetst. Daarnaast is er, conform de beleidsnota, in het hele buitengebied een verruiming van de hergebruikmogelijkheden van VAB’s mogelijk, mits deze passen binnen de functies die aan het betrokken buitengebied worden toebedeeld.
	Ontwikkelingslint of -cluster	Met name in de gemeente Alphen-Chaam zijn de linten aangeduid. Verder bij Galder, Ulvenhout en Molenschot.	Het betreft lintbebouwing waarbinnen functies (wonen, werken) versterkt kunnen worden, zonder dat daarbij de reeds aanwezige functies hierdoor negatief worden beïnvloed. De gemeenten zullen deze zones concreet begrenzen. Voor wat betreft de invulling van de mogelijkheden wonen en werken zal afstemming plaatsvinden met de uitwerkingsplannen van het Streekplan.
Leefbaarheid	Aandachtskern	Zegge, Schijf, Achtmaal, Wernhout, Molenschot, Hulten, en Ulicoten	Een belangrijk thema onder de aandachtsgebieden. In het kader van Dorpsontwikkelingsplannen wordt het thema ‘Leefbaarheid’ nader uitgewerkt. Niet in alle gevallen is besluitvorming betreft het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen afgerond.
	Knelpunt verkeer	Zegge, Rucphen, Sprundel, Zundert, Rijen, Hulden, Gilze, Baarle-Nassau en Alphen	Waar de verkeersveiligheid de leefbaarheid negatief beïnvloedt is dit op kaart aangegeven. Dit is o.a. het geval bij plaatsen waar belangrijke verkeersstromen de kern doorkruisen.
	Ontwikkelingen zorg	Galder, Chaam, Baarle-Nassau, Alphen en Gilze	Locaties waar de aanwezigheid van (grootschalige) zorgvoorzieningen onder druk staan. Verschillende vormen van zorg kunnen als nieuwe economische drager fungeren. Een voorbeeld is de zorgboerderij

6.8.5 Verkeer en vervoer

Wij streven, ter bevordering van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijke en stedelijke gebied, naar een duurzaam veilig wegennet. Hiertoe zijn in De Baronie, vooral op gemeentelijk niveau, al veel initiatieven genomen. Genoemd kunnen worden de rondweg Alphen, de rondweg Baarle-Nassau en verschillende projecten vanuit het convenant Duurzaam Veilig. Indien in het kader van de reconstructie aanpassingen van het wegennet plaats vinden, zullen de gevolgen hiervan middels een kavelruil dan wel een uitwerkingsplan (inclusief herverkaveling) worden geminimaliseerd. Daarnaast is bij de begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de verkeershinder bij nieuwe activiteiten zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Tenslotte ondersteunen wij projecten die er toe leiden dat ontbrekende schakels in het recreatieve en utilitaire fietspadennetwerk worden toegevoegd, de verkeersdrukte op de kwetsbare gebieden afneemt en de principes van het convenant Duurzaam Veilig op het gemeentelijk wegennet worden geïmplementeerd.

Nieuwe ontwikkelingen zoals de inrichting van een landbouwontwikkelingsgebied en de uitwerking en inrichting van recreatieve activiteiten, kunnen plaatselijk tot een beperkte toename van verkeersstromen gaan leiden. Daar waar bij de verdere uitwerking substantiële verkeerstoename te verwachten is, zal in bijvoorbeeld planuitwerkingen en vergunningaanvragen (eventueel via IPPC en MER) aandacht besteed worden aan de verkeerstoename en de eventueel daaruit volgende milieuhinder

6.9 Integrale Zonering Intensieve Veehouderij

De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is een verplicht onderdeel van het reconstructieplan (Reconstructiewet, artikel 11). De Reconstructiewet bepaalt dat het reconstructiegebied moet worden ingedeeld in drie typen gebieden met ieder een eigen regime wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij: het betreft landbouwontwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. Deze gebiedsindeling wordt de integrale zonering genoemd. De keuzes die wij hebben gemaakt bij de begrenzing van deze gebieden zijn beschreven in paragraaf 6.9.1 en bijlage 9.

De bedoeling van de integrale zonering, zoals deze in dit reconstructieplan is opgenomen, is het planologisch reguleren van de intensieve veehouderij. Dit betekent het terugdringen van deze bedrijfstak in kwetsbare gebieden maar ook het bieden van mogelijkheden voor de bedrijfstak in gebieden die ruimtelijk en milieutechnisch hiervoor geschikt zijn. Wij hebben de integrale zonering dan ook alleen uitgewerkt voor de intensieve veehouderij.

Met de in het reconstructieplan voorgestelde omvang van de bouwblokken in de landbouwontwikkelingsgebieden en op duurzame locaties worden op dit moment voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Een nader instrument voor sturing van omvang en ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij wordt nog ontwikkeld. In § 6.6 is toegelicht hoe wij met de overige vormen van landbouw om willen gaan. Ook biedt het vigerende streekplan een kader voor de overige landbouw.

Het uiteindelijke doel van de integrale zonering is het bereiken van een afwaartse beweging van de intensieve veehouderij uit de extensiveringsgebieden en het bieden van ruimte aan verplaatsters in de daarvoor geschikte gebieden of geschikte locaties. Door een zorgvuldige gebiedszonering in combinatie met flankerend beleid worden zoveel mogelijk de nadelige gevolgen voor individuele belanghebbenden voorkomen. Het hierna beschreven beleid voor de

intensieve veehouderij, waarbij bestaande bouwrechten in bestaande bestemmingsplannen in beginsel worden gerespecteerd, voorkomt verder dat er een basis is voor planschadeclaims. Op deze manier wordt voldaan aan het uitgangspunt dat het betalen van schade geen doel van de reconstructie is.

Uiteraard laat dit onverlet dat in incidentele gevallen er wel sprake kan zijn van planschade. Dit geldt dan overigens niet alleen voor het onderdeel integrale zonering maar geldt ook voor de andere onderdelen uit het reconstructieplan. Verwezen wordt naar hetgeen hierover is opgenomen in hoofdstuk 12.

De integrale zonering heeft op perceelsniveau plaatsgevonden, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen. Gestreefd is naar grotere eenheden (geen kleine snippers). De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is weergegeven op Plankaart 2 (Integrale zonering). Het begrenzen op perceelsniveau betekent, dat aan de hand van de kaart, in het terrein kan worden nagegaan waar de begrenzing loopt.

Besloten is om voor de integrale zonering het instrument planologische doorwerking, artikel 27 Reconstructiewet, in te zetten. Dit betekent dat de integrale zonering geldt als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (art. 27 Reconstructiewet). De werking van het instrument planologische doorwerking wordt nader toegelicht in hoofdstuk 11.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zijn in deze paragraaf beschreven. Zoals hierboven aangegeven blijft voor de ontwikkeling van de overige landbouw het Streekplan mede het kader.

6.9.1 Uitgangspunten begrenzing integrale zonering

Voor de integrale zonering voor de intensieve veehouderij zijn een methodiek en spelregels opgesteld. Deze zijn gebaseerd op de Reconstructiewet, het Streekplan en het Koepelplan. De spelregels zijn in de bijlage (CD-ROM) opgenomen. Hieronder staan de belangrijkste uitgangspunten (zie ook bijlage 9).

Lagenbenadering

Centraal in de systematiek van integrale zonering staat het idee dat de ligging van (nieuwe) intensieve veehouderij meer dan nu het geval is, moet worden afgestemd op de natuurlijke randvoorwaarden en op andere functies. Hiervoor wordt de lagenbenadering gehanteerd. Deze benadering gaat uit van drie lagen:

1. De onderste laag wordt gevormd door de geomorfologie en het bodem- en watersysteem, en door de natuurwaarden en de landschappelijke en cultuurhistorische waarden die hiermee samenhangen. Deze onderste laag is van groot belang omdat ze feitelijk onvervangbaar is.
2. Boven op de onderste laag ligt de laag van de infrastructuur met belangrijke weg-, spoor- en waterverbindingen;
3. De bovenste laag bestaat uit de occupatiepatronen, ofwel het ruimtegebruik van de functies wonen, werken, landbouw en recreatie.

De onderste laag bevat dus vooral de (randvoor-) waarden, die in beginsel onvervangbaar zijn, de lagen daarboven wordt ingenomen door de functies die door de mens worden aangewezen.

Voor het bepalen van de grenzen van landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden heeft een integrale afweging plaatsgevonden met genoemde waarden en functies: juist om deze reden kan gesproken worden over een integrale zonering. Deze integrale afweging is in twee stappen uitgevoerd.

- Stap 1: De afstemming op de natuurlijke randvoorwaarden en andere functies is de basis geweest voor een aantal algemene uitgangspunten die alle reconstructiecommissies in Noord-Brabant voor de begrenzing hebben gehanteerd.
- Stap 2: Daarna hebben wij een nadere invulling gegeven aan deze begrenzing, onder meer op basis van onze visie voor De Baronie. Deze nadere invulling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de verschillende partijen in de streek, waarbij vooral klankbordgroepen een belangrijke rol hebben gespeeld.

Hieronder is beschreven hoe we de verschillende gebieden hebben begrensd. Omdat met de keuzes in het Streekplan (2002) ook sterk rekening is gehouden met de ‘onderliggende waarden’ konden de gegevens die voor de opstelling van het Streekplan zijn gebruikt, ook bij de zonering worden benut. Tenslotte is de zonering afgestemd met de andere keuzes die wij in dit plan hebben gemaakt (paragraaf 6.2 en 6.8).

Wij realiseren ons dat de wet- en regelgeving nog steeds in beweging is en in beweging zal blijven. Zo is de landelijke stank- en ammoniakwetgeving nog in ontwikkeling en is de Europese IPPC richtlijn nog onvoldoende vertaald in een hanteerbare en juridisch houdbare werkwijze. Het is derhalve niet mogelijk geweest om daarmee in detail rekening te houden. Overigens zal, op het moment dat de nieuwe ammoniakwet definitief is, de integrale zonering daarop dienen te worden afgestemd.

Begrenzing op de overgangen van de Reconstructiegebieden

De begrenzing van de verschillende gebieden is mede bepaald door de buiten De Baronie gelegen kwetsbare bos- en natuurgebieden en stankgevoelige objecten. Als voorbeeld kan het in België gelegen Habitatrichtlijngebied genoemd worden: dit gebied grenst in het zuid-oosten aan De Baronie. Mede om die reden is het grensgebied als extensiveringsgebied gezoneerd.

Ook hebben wij rekening gehouden met een besluit van de reconstructiecommissie van het aanliggende gebied Beerze –Reusel. De afronding van een landbouwontwikkelingsgebied in Beerze-Reusel (ten westen van Riel) ligt nu voor een klein deel binnen De Baronie.

Brabantbrede balans

In de 7 reconstructiegebieden tezamen moeten er voldoende goede locaties zijn voor te verplaatsen IV-bedrijven. Indien er in een reconstructiegebied zowel in tijd of plaats onvoldoende inplaatsingsruimte is voor een wijkend IV-bedrijf, zal dit bedrijf geholpen worden naar een ander reconstructiegebied te verkassen in plaats van een minder geschikte plek met of zonder nieuwvestigingsmogelijkheden in het eigen gebied ter beschikking te stellen. Het doel is zo goed mogelijke locaties beschikbaar te stellen en deze afweging is niet gebonden aan het eigen reconstructiegebied.

6.9.2 Begrenzing extensiveringsgebied

Alle bestaande en nieuwe natuur (reeds begrensde EHS), waterwingebieden, kernrandgebieden, GHS landbouw subzone kwetsbare soorten (minus weidevogels) en, conform het Streekplan, 250 meter zones rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) zijn begrensd als extensiveringsgebied. Daarnaast zijn rondom steden en dorpen, niet-agrarische lintbebouwing, bebouwingsclusters en andere grote stankgevoelige objecten, (stank)zones gezoneerd als extensiveringsgebied. Hierbij hebben wij steeds maatwerk verricht. Daarnaast is een aantal cultuurhistorisch waardevolle gebieden ook als extensiveringsgebied begrensd.

Binnen de extensiveringsgebieden hebben wij onderscheid gemaakt tussen de extensiveringsge-

bieden met het primaat natuur en de overige extensiveringsgebieden. Dit onderscheid is van belang vanwege de stankregelgeving zoals in §2.2.2 onder het kopje Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden is beschreven.

Volgens deze stankregelgeving geldt voor gebieden waar de stankgevoeligheid al groot is geen verruiming op dit gebied. Een versoepeling zou immers leiden tot extra stankhinder. Dit heeft ertoe geleid dat gebieden die als gevolg van de stankgevoeligheid zijn begrensd als extensiveringsgebied het primaat ‘overig’ hebben gekregen. Ook als in principe sprake is van een extensiveringsgebied ‘natuur’ is vanwege de stankproblematiek gekozen voor het primaat ‘overig’. Overigens heeft het primaat op zichzelf geen gevolgen voor het agrarisch vestigingsbeleid wat beschreven staat in paragraaf 11.6.1 van deel B

In de spelregels integrale zonering (25 juli 2003) is aangegeven dat de zone rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) in bepaalde gevallen is teruggebracht mag worden tot 220 meter.

Extensiveringsgebied rondom A-gebieden terugbrengen tot minder dan 220 meter is niet mogelijk.

6.9.3 Begrenzing verwevingsgebied

Voor zover de gebieden nog niet begrensd zijn als extensiveringsgebied, zijn de volgende gebieden begrensd als verwevingsgebied: AHS-landschap subzone leefgebieden dassen, zoekgebieden waterberging, gebieden met waardevolle openheid, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, GHS-landbouw subzone natuurontwikkelingsgebieden, GHS-landbouw subzone struweel-vogelgebieden, aardkundig waardevolle gebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, RNLE'n, AHS-landschap subzone waterpotentiegebied en weidevogelgebieden (onderdeel van GHS-landbouw subzone kwetsbare soorten).

6.9.4 Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied (LOG)

De gebieden die op bovenstaande wijze niet begrensd zijn als extensiveringsgebied of verwevingsgebied, hebben wij nader beschouwd. We hebben daarbij afgewogen welke van deze (resterende) gebieden geschikt zijn om te begrenzen als landbouwontwikkelingsgebied (LOG). We hebben daarbij in eerste instantie onze visie voor De Baronie als uitgangspunt genomen. Daarnaast hebben we met name gekeken naar de aanwezige intensieve veehouderijen in de gebieden, de afwezigheid van stankgevoelige objecten, de afstand ten opzichte van natuur en doros- en stadskernen, de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast hebben wij de VIP-studie (Arcadis, 2001 en Iwaco, 2001) en het Streekplan gebruikt.

Wij hebben de landbouwontwikkelingsgebieden ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. Binnen de primaire gebieden dient in eerste instantie de ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijen plaats te vinden. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden waar sprake is van een overlap met het leefgebied struweelvogels en/of dassen, is de aanduiding “aandachtsgebied struweelvogels/dassen” op de plankaart opgenomen. In dergelijke landbouwontwikkelingsgebieden is inplaatsing IVH mogelijk, mits dit geen afbreuk doet aan de in het gebied voorkomende soorten en waarden en waarbij versterking van de landschapsstructuur wordt nagestreefd. Hiervoor dient door de regionale reconstructiecommissie een plan van aanpak aan GS te worden voorgelegd, waarin in ieder geval de onderstaande randvoorwaarden zijn opgenomen:

Het *maximale aantal inplaatsende bedrijven*, gelet op de aanwezige waarden en draagkracht van het gebied

In de *leefgebieden struweelvogels* wordt specifiek aandacht geschonken aan:

- Nieuwe landschapselementen: per bedrijf moet minimaal 0.5 ha nieuwe landschapselementen worden aangelegd;
- herstellen en/of verbeteren van bestaande landschapselementen rond zandwegen en dergelijke t.b.v. struweelvogels;

In de *leefgebieden dassen* (niet in De Baronie) wordt specifiek aandacht geschonken aan:

- de vestigingen mogen de aanwezige burchten en specifieke foerageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) in het gebied niet nadelig beïnvloeden;
- herstel en/of verbeteren van de migratieroutes, groenstructuren en landschapselementen;

Aanleg van *erfplanting bij nieuwvestiging*;

Er dient aandacht te zijn voor de *verankering van de maatregelen* in het planologische kader en beleid, de financiën, het instrumentarium de organisatie en communicatie.

Daarnaast zijn er gebieden aangeduid als secundair landbouwontwikkelingsgebied als er sprake is van een overlap met de volgende functies: 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden, 1000-1500 rondom Natuurbeschermingswetgebieden (niet in De Baronie) zoekgebied rivierverruiming (niet in De Baronie) leefgebied weidevogels en waterpotentiegebieden. Binnen deze gebieden geldt een verbod op nieuwvestiging.

Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:

- GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
- uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (waterpotentiegebied) wordt begrensd;
- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging (zie paragraaf 11.6.1 van deel B.).

Opmerkingen bij de zonering (zie ook bijlage 9) in De Baronie

1. In de spelregels integrale zonering (25 juli 2003) is aangegeven dat de zone rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) teruggebracht mag worden tot 220 meter. Wij hebben in een 5-tal situaties, bij Castelné, de Hollandsche Bossen (Baarle-Nassau) en Wallsteyn (Zundert) en de Oude Zoek (Zundert) gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en het extensiveringsgebied teruggebracht tot ca. 220 meter. Het betreft hier steeds volwaardige intensieve veehouderijbedrijven die in de zone 220-250 meter zijn gelegen en die niet door andere aspecten in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden belemmerd. Dit betekent dat in deze gebieden op dit onderdeel het Streekplan wordt herzien door het reconstructieplan.
2. Vanwege het feit dat om bedrijfsspecifieke omstandigheden het (verplichte) extensiveringsgebied is verkleind, hebben wij op andere locaties het extensiveringsgebied uitgebreid.
3. Op twee locaties hebben wij gebruik gemaakt van de bevoegdheid om van een A-gebied een B-gebied te maken. Daarmee vervalt de verplichting om ter hoogte van die locatie (een bosclement bij Strumpt en een bos met een poel aan de Roosendaalse Baan) een extensiveringsgebied te begrenzen. Met deze wijziging kan (in beide gevallen) een volwaardig intensief veehouderijbedrijf (met toekomstperspectief) ter plaatse verder ontwikkelen en hoeven dus geen verplaatsingsmiddelen ingezet te worden. Om deze redenen zullen wij het natuurdoeltype van het bosclement bij Strumpt wijzigen: van “bosgebied met verhoog-

de natuurwaarde” naar “multifunctioneel bos”. Het bos aan de Roosendaalse Baan blijft wat natuurdoeltype betreft, ongewijzigd. Uit recent veldonderzoek bleek dat het geen ven betrof, doch een poel. Een poel heeft een ander natuurdoeltype, mede waardoor dit bosgebied in een B-gebied kan wijzigen.

4. Op een aantal plaatsen overlapt het landbouwontwikkelingsgebied gebieden met archeologische- of cultuurhistorische (historische groenstructuren) waarden. In onze afweging hebben wij bepaald dat het landbouwontwikkelingsgebied ontwikkeld kan worden, waarbij tevens bedoelde waarden moeten worden versterkt. Hiervoor hebben wij in het plan maatregelen aangegeven (beeldkwaliteitsplannen, toetsen aan de “handreiking duurzame locaties”.
5. De 250 meter zone rond geurgevoelige objecten (rond bewoningsconcentraties) als extensiveringsgebied begrenzen, is niet overal door ons aangehouden. Reden om hiervan af te wijken is gelegen in het feit dat zich in deze zone intensieve veehouderijbedrijven bevinden die nauwelijks of geen geurhinder veroorzaken. Ook door ‘de aard’ van betrokken stedelijke omgeving is de geurhinder beperkt. Hiermee staan wij op deze plaatsen uitbreiding toe, ook al gebeurt dat binnen 250 meter van de kernen. Dit betekent dat op deze plaatsen voor het onderwerp uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan.
6. Voor wat betreft de omvang van de landbouwontwikkelingsgebieden dient er een evenwicht te zijn tussen de uitplaatsingsvraag, en de daarmee samenhangende noodzakelijke ruimte voor inplaatsing. Hierna wordt op die balans ingegaan.
7. Wij nodigen de reconstructiecommissie uit om de, door de commissie gewenste verplaatsing van een intensieve veehouderijbedrijf uit het verwevingsgebied De Oude Zoek nader uit te werken.
8. Ten noorden van Ulicoten wijzigt een secundair landbouwontwikkelingsgebied in een primair landbouwontwikkelingsgebied. Ten noorden van de locatie waar bedoelde wijziging plaats vindt (tussen het Groot Vergoor en de Oude Bredase Baan) zullen beheers- en inrichtingsmaatregelen worden bevorderd met het doel hier een leefgebied voor weidevogels te kunnen ontwikkelen. Bij de herziening van het bestemmingsplan houdt de gemeente Baarle Nassau rekening met dit weidevogeldoel

Onderbouwing omvang landbouwontwikkelingsgebied

Zie ook bijlage 6 Achtergronddocument balans uitplaatsing/inplaatsing en bijlage 9

Onderbouwing begrenzing integrale zonering.

Gegevens:

- ZLTO Advies heeft in opdracht van de provincie (d.d. september 2002) onderzoek gedaan naar de inplaatsingsbehoefte van de intensieve veehouderij (IV) in de Baronie. In het onderzoek van de ZLTO is gekeken naar de bedrijven die de potentie hebben door te groeien maar dat (vanwege de ligging in een extensiveringsgebied) onvoldoende kunnen. Uit het onderzoek blijkt dat 16-29 bedrijven behoefte hebben aan een nieuwe locatie.
- Uit het feitenonderzoek (voorjaar 2003) is gebleken dat ca. 40 volwaardige bedrijven, door de ligging in een extensiveringsgebied, niet verder kunnen ontwikkelen. Hier dient een oplossing voor gevonden te worden
- Er is een onderzoek uitgevoerd (Arcadis/provincie Noord-Brabant: “Balans van uit- en inplaatsing van Intensieve veehouderijbedrijven, december 2003)
- Wij hebben de landbouwontwikkelingsgebieden begrensd. In het kader van het opstellen van het beeldkwaliteitsplan is geschat hoeveel nieuwe locaties in dat landbouwontwikkelingsgebied realiseerbaar zijn. Aangegeven is dat nieuwvestiging van 20 bedrijven tot de mogelijkheid behoort.

- In de MER is geschat hoeveel duurzame locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden en de verwevingsgebieden beschikbaar komen.

Conclusie

Inplaatsingsbalans			
Inplaatsingsbehoefte ZLTO	16-29	herbenutten duurzame locaties:	19-66
Feitenonderzoek:	ca. 40	Nieuwvestiging in L.O.	20
16-29/40		39-86	

In de praktijk zal blijken dat de behoefte aan het aantal inplaatsingslocaties kleiner is dan het aantal verplaatsers. Hiervoor kunnen de volgende redenen worden aangevoerd:

Een aantal bedrijven heeft meerdere locaties en zal verplaatsen naar een bestaande eigen locatie;

Een aantal bedrijven zal buiten de reconstructiegebieden De Baronie verplaatsen.

Gelet op het bovenstaande en de gedane aannames, en het feit dat de landbouwontwikkelingsgebieden wat ruimer zijn begrensd (om speculatie tegen te kunnen gaan) kan geconcludeerd worden dat er in de Baronie voldoende ruimte is om de inplaatsingsbehoefte op te vangen. Wel zal nog moeten blijken in hoeverre verplaatsing naar een locatie in een verwevingsgebied realistisch is. Het kan zijn dat verplaatsers zich zullen richten op landbouwontwikkelingsgebieden.

7 Alternatieven

In een milieueffectrapport (MER) moet een aantal alternatieven verplicht worden beschreven en onderling worden vergeleken. Het betreft de voorgenoemde activiteit (het voorkeursalternatief of VKA) en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Daarnaast dienen in het MER ook de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven te worden. De huidige situatie is de referentie voor het beoordelen van de effecten van het VKA en het MMA. Ook kunnen deze twee verplichte alternatieven worden vergeleken met de autonome ontwikkeling.

Wanneer sprake is van een activiteit waarbij belangrijke ruimtelijke keuzes worden gemaakt, is het gebruikelijk om naast de verplichte alternatieven één of meerdere alternatieven uit te werken en door te rekenen. Dit werd gedaan om de gemaakte keuzes goed te kunnen onderbouwen. Ook deze alternatieven moeten, net als het VKA en MMA, voldoen aan de basisvereisten: ze moeten realistisch, herkenbaar en onderling voldoende onderscheidend zijn. Elk alternatief moet in ieder geval voldoen aan de uitgangspunten van de Reconstructiewet.

Het reconstructieplan heeft betrekking op veel beleidsterreinen. Het varieert van verschillende milieu- en omgevingsaspecten tot diverse sociale en economische elementen. Dit maakte theoretisch het aantal variatiemogelijkheden erg groot. Om een helder proces te kunnen waarborgen was het wenselijk het aantal (studie)alternatieven overzichtelijk en beheersbaar te houden en de variatie te richten op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming ('kernvariabelen'). Een alternatief heeft daarom betrekking op meerdere thema's en betreft het gehele reconstructiegebied. De alternatieven zijn per reconstructiegebied doorgerekend. In een aparte notitie is de balans opgemaakt voor heel Brabant.

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke vragen waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

In dit hoofdstuk wordt als eerste ingegaan op de wijze waarop de alternatieven tot stand zijn gekomen (paragraaf 7.1). Paragrafen 7.2 en 7.3 beschrijven de alternatieven en varianten.

Het VKA dat in dit MER is beoordeeld is afkomstig uit het eerste concept reconstructieplan De Baronie, zoals dat door de reconstructiecommissie De Baronie in februari 2004 is vastgesteld. Van het VKA en van elk in beschouwing genomen alternatief en varianten worden de effecten beschreven ten opzichte van de huidige situatie (zie hoofdstuk 8). Hierbij wordt ook de autonome ontwikkeling (zie hoofdstuk 4) in beschouwing genomen.

Het MMA is ontwikkeld door op basis van de effectbeschrijving van het VKA te zoeken naar manieren om het VKA milieuvriendelijker te maken. Hierbij is gebruik gemaakt van de resultaten van de effectbeschrijving en –vergelijking van de alternatieven. Het MMA is beschreven in hoofdstuk 9.

De (tussen)resultaten van de effectbepaling zijn in de maand april 2004 gepresenteerd aan de leden van de reconstructiecommissie en de ambtelijke werkgroep.

Naar aanleiding van de consultatie in de streek, het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van het eerste concept reconstructieplan en naar aanleiding van de effectbepaling van het VKA en de alternatieven, is het VKA bijgesteld tot het ontwerp-reconstructieplan (hoofdstuk 6). De belangrijkste verschillen tussen het eerste concept en het ontwerp-reconstructieplan zijn samengevat in §9.3.

7.1 Methodiek alternatiefontwikkeling

Voortraject

In de Startnotitie-MER (oktober 2002) is op hoofdlijnen voorgesteld hoe in het reconstructieplan omgegaan kan worden met de alternatiefontwikkeling.

Gedurende het opstellen van het MER is stapsgewijs toegewerkt naar een aantal helder afgebakende en realistische alternatieven met variatie op enkele hoofduitgangspunten. Nadere planvorming, beter zicht op doelstellingen, instrumenten en financiële middelen maakte dit mogelijk.

Quick scan

Nadat grotendeels duidelijk was hoe het VKA was opgebouwd, is een globale effectbepaling uitgevoerd, een zogenaamde “quick scan”.

Deze quick scan bestond uit een tussentijdse (eenvoudige) effectbepaling waarmee inzicht is ontstaan in het doelbereik van en de eventuele tegenstrijdigheden (robuustheid) binnen het concept-VKA. Bovendien ontstonden hierdoor ideeën over de inhoud van de MER-alternatieven.

In de quick scan zijn diverse analyses uitgevoerd en gepresenteerd (kaartbeelden en effecttabellen). In veel gevallen konden de in het concept voorkeursalternatief gemaakte keuzes voldoende worden onderbouwd. Het concept-VKA bleek meestal robuust van karakter; het aantal vreemde of onlogische overlappingen van planelementen bleek beperkt te zijn. Soms werd op basis van de globale effectbepaling de keuze in het concept-VKA op onderdelen ter discussie gesteld en aangepast.

In quick-scan bijeenkomst zijn de betrokken partijen op basis van kaartanalyses, concrete voorzetten en stellingen uitgedaagd om mee te denken over mogelijke alternatieve oplossingsrichtingen, mede op basis van de uitkomsten van de globale effectmeting. Op basis van de discussies in De Baronie en de andere reconstructiegebieden is een voorstel gemaakt voor de invulling van de alternatieven en varianten.

De overwegingen bij de keuzen voor de alternatieven zijn beschreven in §7.2. In §7.3 zijn de regiospecifieke discussiepunten weergegeven en is beschreven welke onderdelen daarvan uitgewerkt zijn in varianten.

7.2 Alternatieven

In deze paragraaf wordt eerst beschreven waarom gekozen is voor bepaalde alternatieven. Vervolgens worden de alternatieven voor een aantal planonderdelen afzonderlijk besproken. Dit resulteert in een overzicht van de alternatieven.

7.2.1 Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling

Het reconstructieplan is een strategisch plan. De alternatieven en de effectbepaling moeten aansluiten bij het beoogde abstractieniveau. Gedetailleerde invullingen en specifieke keuzes vinden plaats via uitwerkingen van het reconstructieplan of andere besluitvormingstrajecten. In een monitoringsprogramma wordt later gemeten welke effecten daadwerkelijk bereikt worden.

Alleen die onderwerpen waarover met het vaststellen van het reconstructieplan een concreet besluit wordt genomen, komen voor variatie in aanmerking. Onderwerpen waarover later (in een uitwerking) of via een ander traject besluiten worden genomen, lenen zich niet voor uitwerking in alternatieven of –varianten.

De volgende planonderdelen uit het VKA zijn relatief het meest concreet, vernieuwend en ingrijpend, zodat het goed mogelijk is hierop te variëren:

- Het regulerend beleid voor de uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (integrale zonering) en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- De bescherming en realisatie van natuurdoeltypen van in de natte natuurgebieden (natuurparels) door het nemen van hydrologische maatregelen;
- Waterconservering voor de landbouw.

Voor een groot aantal overige onderwerpen is het VKA vooral richtinggevend. De uit te voeren maatregelen zijn vaak wel begrensd of gelokaliseerd maar nog niet, of in beperkte mate, concreet uitgewerkt. Daarom is het minder nuttig op deze punten te variëren.

Dit geldt voor de doelen ten aanzien van:

- aanwijzing zoekgebieden waterberging rivierverruiming en regionale waterberging (deels);
- verbetering van de kwaliteit van water en bodem;
- het bereiken van milieunormen (nitraat, fosfaat, stilt, duisternis);
- mate van realisatie en kwaliteit van de EHS, EVZ's en RNLE'n;
- beïnvloeding landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- perspectief voor de verschillende landbouwsectoren, anders dan de intensieve veehouderij;
- recreatie en toerisme;
- wonen, werken en leefbaarheid

Voor deze onderwerpen geldt dat op basis van het huidige beleid van de provincie en het Rijk in het VKA is aangegeven welke doelen worden aangepakt. Voor deze onderwerpen zijn het beleidsdoel en het voornemen aangegeven. Er is veelal globaal aangegeven op welke wijze aan deze doelen en voornemens vorm wordt gegeven, welke instrumenten en projecten worden ingezet en welke middelen worden vrijgemaakt. Daarom is het minder goed mogelijk op deze punten te variëren.

Samengevat zijn de alternatieven gericht zijn op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming:

- de integrale zonering voor de intensieve veehouderij en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen om de gewenste natuurdoeltypen van de natte natuurgebieden te realiseren, in relatie tot de waterwensen van de landbouw.

In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

7.2.2 Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij

In de quick-scan bijeenkomsten, in de inspraak op basis van de Startnotitie en in de richtlijnen is regelmatig de optie genoemd om via de integrale zonering van de intensieve veehouderij meer of juist minder te sturen.

Samengevat zijn er vijf elementen waarop gevarieerd kan worden:

- de begrenzing en grootte van de verschillende gebieden uit de integrale zonering;
- de regels die gelden ten aanzien van bouwblok grootte in de verschillende gebieden;
- de mate van uitplaatsing van bedrijven uit extensiveringsgebieden;
- de mate waarin gebruik wordt gemaakt van bestaande bedrijfslocaties;
- de mate waarin nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De variatie-elementen hebben betrekking op de mate van sturing en de mate van regulering. Beide hebben sterk met elkaar te maken. Op basis van deze uitgangspunten zijn naast het VKA de volgende alternatieven vastgesteld:

-
1. Alternatief 1: een alternatief met sterkere ruimtelijke sturing en strengere regels in combinatie met een verzwaaarde inzet op verplaatsingen van bedrijven.
 2. Alternatief 2: een alternatief met beperktere ruimtelijke sturing en meer inzet op technische oplossingen.
-

Deze alternatieven zijn weergegeven op kaart 23a en 23b van deel B.

De uitgangspunten voor beide alternatieven zijn als volgt:

Ad.1. Alternatief 1 ‘Ruimtelijke sturing’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en de gebieden waarin kwetsbare natuurwaarden voorkomen.

In dit alternatief met sterke sturing zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

Omvang van de zones van de integrale zonering (ruimtelijke sturing)

- Gebieden die in het VKA zijn aangeduid als niet-reconstructiegebied, zijn ook in dit alternatief aangeduid als niet-reconstructiegebied.
- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt ten opzichte van het VKA groter, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden.
- In dit alternatief zijn de volgende gebieden als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - Alle extensiveringsgebieden uit het VKA;
 - Een zone van 250 meter rondom voor alle voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, inclusief de gebieden die vanwege de oppervlakte of de datum van aanleg in de Wet Ammoniak en Veehouderij niet als kwetsbaar worden aangemerkt;
 - Een zone van 1000 meter rondom voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status op basis van de Nb-wet of de Habitatrichtlijn;
 - Een zone van 250 meter rondom woongebieden;
 - Gebieden met de aanduiding “topkwaliteit” uit de Cultuurhistorische Waardenkaart.
- Delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met de aanduiding GHS-landbouw (zoals leefgebieden voor dassen, struweelvogels en weidevogels) en kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden (25-jaars zones) zijn in dit alternatief aangeduid als verwevingsgebied. Dit voor zover die gebieden op basis van bovenstaande criteria niet reeds zijn begrensd als extensiveringsgebied.
- Bij de uitwerking van dit alternatief is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing. Dit op basis van criteria voor ammoniak (afstand

tot kwetsbare gebieden), stank (afstand tot categorie 1, categorie 2 objecten en voorziene stedelijke uitbreidingen), landschappelijke waarden en andere ruimteclaims (zoekgebieden voor waterberging en vestiging van glastuinbouw).

- Bovenstaande criteria zijn ook gebruikt bij het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van duurzame locaties die in de verwevingsgebieden zijn gelegen.
- Omdat er soms grote verschillen bestaan in geschiktheid van potentiële landbouwontwikkelingsgebieden, is er binnen dit alternatief nog verder gevarieerd in de mate van concentratie. Zo ontstaan de volgende subalternatieven:
 - alternatief 1a) Beperkte concentratie in een groter aantal landbouwontwikkelingsgebieden; Uitgangspunt is dat in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook de verwevingsgebieden.
 - alternatief 1b) Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden, keuze van de gebieden die als meest geschikt naar voren komen op basis van de hiervoor genoemde criteria.
- Bovenstaande uitgangspunten leiden ertoe dat, ten opzichte van het VKA, de oppervlakte van de landbouwontwikkelingsgebieden daalt maar intensiever worden benut. De ‘scheiding’ wordt als het ware gemaximaliseerd.

Mate van regulering

Qua regulering geldt in dit alternatief het volgende:

- In de extensiveringsgebieden geldt, net als in het VKA, een ‘bouwblokstandstill’ (zie paragraaf 11.6.1);
- In het verwevingsgebied geldt dat uitbreiding van het bouwblok mogelijk is tot maximaal 1,5 hectare;
- Voor de landbouwontwikkelingsgebieden gelden geen maximum maten. Nieuwvestiging kan alleen in landbouwontwikkelingsgebieden plaatsvinden, maar er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van bestaande locaties (net als in het VKA).

Stimulerende maatregelen

In de extensiveringsgebieden zal 80 % van het in te zetten budget (zoals opgenomen in het VKA voor de onderdelen verplaatsing en stimuleren toepassing bovenwettelijke techniek) gericht zijn op daadwerkelijke verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden. De overige 20% is gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen.

Ad.2. Alternatief 2 ‘Stimuleren en technische mogelijkheden’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Bovendien gaat het uit van een beperkte regulering.

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Omvang van de zones van de integrale zonering (ruimtelijke sturing)

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt kleiner dan in het VKA, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden;
- De oppervlakte van het verwevingsgebied en het aantal bedrijven hierin stijgt in dit alternatief in vergelijking met het VKA en ook ten opzichte van alternatief 1;
- De volgende gebieden zijn als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, de zogenaamde Wav-A gebieden;
 - een zone van 250 meter rondom alle andere voor verzuring gevoelige bos- en natuur-

gebieden, voor zover deze een status hebben op basis van de Nb-wet of de Habitatrichtlijn;

- een zone van 100 meter rondom woongebieden.
- De landbouwontwikkelingsgebieden zijn de landbouwontwikkelingsgebieden zoals begrepen in het VKA;
- Alle andere gebieden, die dus niet voldoen aan de criteria voor extensiveringsgebied en ook niet zijn aangeduid als landbouwontwikkelingsgebied, zijn aangeduid als verwevingsgebied;
- Net als bij alternatief 1 is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing wanneer rekening wordt gehouden met stank, ammoniak, natuur etc.. De mate waarin rekening is gehouden met deze aspecten is echter minder dan bij alternatief 1. Dit geldt ook voor het schatten van de uitbreidingsmogelijkheden van locaties die in de verwevingsgebieden liggen.

Regulering

Qua regulering geldt hetzelfde regime als in het concept-VKA en zoals vastgelegd in de overeenkomst van Cork.

In dit alternatief geldt voor het verwevingsgebied dat op duurzame locaties een uitbreiding tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare mogelijk is. Voor landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum voor de bouwblok grootte.

Stimulerende maatregelen

In dit alternatief wordt, afhankelijk van het in te zetten budget, 80 % gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen. 20 % van het budget wordt aangewend voor verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden.

7.2.3 Alternatieven voor de waterthema's

Binnen de waterthema's is vooral variatie mogelijk op het thema waterdoelen (anti-verdrogingsmaatregelen). De conclusies uit de quick scan toonden aan dat bij verdergaande maatregelen (ook maatregelen met effecten buiten de natte natuurgebieden op landbouwgrond) in het algemeen de meerwaarde meestal gering en relatief duur is. In verschillende gebieden is desalniettemin gevraagd te onderzoeken of met verdergaande maatregelen rondom de natte natuurgebieden plaatselijk toch meer milieu- en natuurwinst is te behalen (eventueel in combinatie met uitplaatsing en het realiseren van de ammoniakdoelstelling).

Daarom is, naast het VKA, de autonome ontwikkeling en de huidige situatie, een tweetal alternatieven opgesteld en doorgerekend:

- Alternatief 3: extra maatregelen gericht op de vernatting van de natte natuurgebieden, door het nemen van maatregelen buiten het gebied.
- Alternatief 4: het nemen van extra maatregelen gericht op waterconservering.

In tabel 7.1 zijn deze alternatieven kort getypeerd.

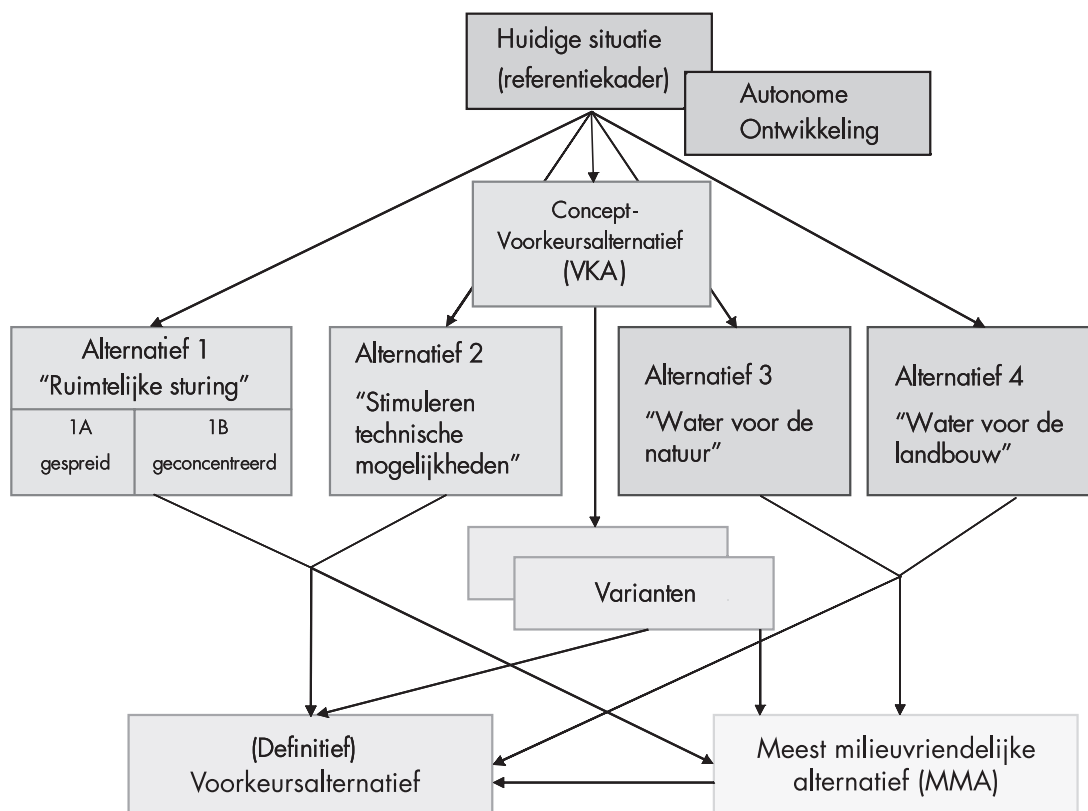
Tabel 7.1 Typering van de alternatieven

scenario	omschrijving	maatregelen
Alternatief 3	Water voor de natuur	In de gehele EHS maatregelen met uitstraling op de omgeving. Daarnaast worden in die natte natuurparels waar dit zinvol is verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze parels genomen
Alternatief 4	Water voor de landbouw	Maatregelen uit het VKA aangevuld met maatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

7.2.4 Overzicht van de alternatieven

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle alternatieven.

In figuur 7.1 zijn de alternatieven gevisualiseerd weergegeven in relatie tot de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het VKA. De gebiedsspecifieke varianten zijn beschreven in paragraaf 7.3.

Figuur 7.1 Alternatieven in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en voorkeursalternatief

Huidige situatie

De huidige situatie is de referentie voor het beschrijven en het beoordelen van de effecten van de verschillende alternatieven. Zodoende wordt duidelijk welke voor- en nadelen elk alternatief heeft ten opzichte van de huidige situatie.

Autonome ontwikkeling

Naast de huidige situatie wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Er kan dus vergeleken worden met zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling.

(Concept-)Voorkeursalternatief

Het eerste concept reconstructieplan zoals vastgesteld in februari 2004.

Overige alternatieven

Naast het voorkeursalternatief zijn de volgende alternatieven in beschouwing genomen:

- Integrale zonering intensieve veehouderij
 - Alternatief 1: Ruimtelijke sturing (met twee variaties)
 - Alternatief 2: Stimuleren en technische mogelijkheden
- Waterdoelen
 - Alternatief 3: Water voor de natuur
 - Alternatief 4: Water voor de landbouw

Meest milieuvriendelijke alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een milieueffectrapport (MER) het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) genoemd. In het MER is onderzocht welke (realistische) alternatieven en varianten (of onderdelen daarvan) de minst schadelijke milieugevolgen hebben en/of de beste verbeteringen inhouden voor milieu, natuur en landschap.

In het MMA moet het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop staan, tenzij op voorhand kan worden aangetoond dat het realiseren van deze doelstellingen in het onderhavige plangebied in de planperiode niet realistisch is.

Bij het uitwerken van het MMA is gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen zijn daarbij in beschouwing genomen. Daarnaast is gekeken naar het uitvoeren van vergevorderde technische maatregelen om emissies verder te beperken dan is voorgeschreven op grond van (inter)nationaal beleid, naar het beschrijven van mogelijkheden om milieuvriendelijke vormen van landbouw en recreatie te bevorderen, naar aanvullende mogelijkheden om nieuwe natuurgebieden te creëren en naar (extra) middelen om verontreiniging van bodem, grondwater en luchtverontreiniging tegen te gaan.

Dit maatregelenpakket (voor zover reëel en haalbaar) is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld na het opstellen van de effectbeschrijving van het VKA en de onderlinge vergelijking van de alternatieven. Het MMA is in hoofdstuk 9 beschreven.

Het definitieve VKA

Na de effectbepaling is het VKA aangepast en geoptimaliseerd. Het definitieve VKA is beschreven in hoofdstuk 6. In § 9.3 is aangegeven op welke punten het definitieve VKA verschilt van het concept-VKA waarop het MER is toegepast.

7.3 Gebiedsspecifieke varianten

In deze paragraaf wordt eerst aangegeven hoe tot deze gebiedsspecifieke varianten is gekomen. Vervolgens worden de varianten voor De Baronie beschreven.

7.3.1 Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten

Naast de algemene onderwerpen die in de alternatieven worden bekeken zijn er in de regio vaak nog gebiedsspecifieke dilemma's waarvoor de milieueffectrapportage behulpzaam kan zijn bij het maken van de juiste keuzen.

Soms ontstaat bij deze gebiedsspecifieke dilemma's de wens om bepaalde effecten gedetailleerder door te willen rekenen (lokale details en verfijnde modellen) om conclusies te kunnen trekken. De effectbeschrijving kan voor deze onderdelen, met het abstractieniveau van het plan, echter niet gedetailleerder plaatsvinden dan volgens het beoordelingskader MER is vastgesteld. Bij de overwegingen of een aangedragen variant uiteindelijk in de effectbeschrijving meegenomen is, is nadrukkelijk bezien of in het kader van het reconstructieplan een relevante conclusie is te trekken en of de varianten op voldoende mate onderscheidend zijn van het voorkeursalternatief. De varianten zijn gebruikt als hulpmiddel bij de besluitvorming.

7.3.2 Gebiedsspecifieke varianten in De Baronie

Naast de alternatieven die voor alle reconstructiegebieden gelden, zijn in het reconstructiegebied De Baronie de volgende varianten in overweging genomen:

1. Landbouwontwikkelingsgebied ten oosten van Gilze

In deze variant wordt onderzocht in hoeverre het gebied ten oosten van Gilze geschikt is als landbouwontwikkelingsgebied. Het gaat hierbij om het stukje tussen het struweelvogelgebied en de grens met reconstructiegebied Beerze-Reusel.

2. Landbouwontwikkelingsgebied bij Alphen

Dit betreft een variant met een groter landbouwontwikkelingsgebieden bij Alphen (Dekt en Druisdijk). Dekt zijn de twee witte gebiedjes op de plankaart van het VKA met de letters a en c erin, aansluitend op het grote LIG bij Alphen. Druisdijk is het witte gebiedje op de plankaart met de letter e erin, aansluitend op een groter LOG dat deels in Beerze-Reusel ligt.

3. Chaamse beek

Besproken is een variant om de middelen voor waterdoelen sterk geconcentreerd in te zetten in het stroomgebied van de Chaamse beek. Hierbij wordt de hydrologische waterscheiding als stroomgebied gehanteerd. Dit is het enige stroomgebied dat binnen de reconstructie 100 procent 'beheersbaar' is.

4. Teeltondersteunende voorzieningen

Onder dit onderwerp vallen drie varianten op het gebied van intensivering van de teelten door middel van teeltondersteunende voorzieningen. Het gaat hierbij om teeltondersteunend glas en om glasboomteelt.

De verspreide variant heeft alleen betrekking op teeltondersteunend glas. In het aangegeven gebied 'verspreide variant T.O.V.' (zie plankaart 21 in het 1e concept reconstructieplan) mogen aardbeientelers (kleinfruit) die reeds een bepaalde oppervlakte aardbeien in de volle grond hebben (verhouding meer dan 30 % van de nge's uit de volle grond) één ha teeltondersteunend glas zetten (in plaats van 0,5 ha in het huidige beleid). Dit geldt ook als het gebied valt binnen

het glasboomteeltgebied. Het aantal tuinders dat hier naar verwachting gebruik van zal maken is beperkt: in totaal circa 30 bedrijven, waarvan het grootste deel in de gemeente Rucphen. De geconcentreerde variant A heeft eveneens alleen betrekking op teeltondersteunend glas. In de aangegeven gebieden ‘geconcentreerde variant T.O.V.’ (zie plankaart 21 in het 1e concept reconstructieplan) mogen aardbeientelers (kleinfruit) één ha teeltondersteunend glas zetten. In de overige gebieden blijft het huidige beleid gelden.

De geconcentreerde variant B heeft niet alleen betrekking op teeltondersteunend glas, maar ook op glasboomteelt. In de aangegeven gebieden ‘geconcentreerde variant T.O.V.’ (zie plankaart 21 in het 1e reconstructieplan) mogen kleinfruitelers één ha teeltondersteunend glas zetten (gelijk aan de A-variant). De glasboomtelers mogen in deze variant echter alleen in de aangegeven gebieden 4 ha glas zetten. In het overige glasboomteeltgebied mogen zij slechts nog 0,5 ha glas zetten. Dit betekent in feite een inperking van het huidige glasboomteeltgebied.

In tabel 7.2 zijn het huidige beleid en de drie varianten schematisch weergegeven.

Tabel 7.2 Overzicht van de varianten teeltondersteunende voorzieningen

	Aangegeven gebieden binnen glasboomteeltgebied	Aangegeven gebieden buiten glasboomteeltgebied	Overig gebied	Opmerkingen
Huidig beleid	0,5 ha	0,5 ha	0,5 ha	Boomtelers mogen binnen het glasboomteeltgebied 4 ha glas plaatsen
Gespreid	1 ha	1 ha	1 ha	
Geconcentreerd A	1 ha	1 ha	0,5 ha	
Geconcentreerd B	1 ha	1 ha	0,5 ha	Boomtelers mogen alleen binnen de aangegeven gebieden (geconcentreerde variant tov) uitbreiden naar 4 ha. Daarbuiten niet.

5. Geconcentreerde recreatie

Een variant waarbij alle bestaande intensieve recreatiebedrijven in de GHS-natuur verplaatst worden naar de zogenoemde ‘recreatieve driehoek’ (het gebied ten zuidoosten van Chaam). Uitgangspunt bij de ontwikkeling van de recreatieve driehoek is dat de ruimte die nodig is voor beekherstel wordt gerespecteerd.

6. Landgoederenvariant

In deze variant wordt ruimte gecreëerd voor nieuwe landgoederen. Daarbij zijn drie zoekgebieden in beeld: de omgeving van Hazeldonk (figuur 7.2), het gebied ten zuiden van Zundert/Achtmaal (figuur 7.3) en het gebied tegen de Turfvaart in het Bijloopgebied (figuur 7.4).

Hierbij geldt als uitgangspunt dat gezocht wordt naar nieuwe landgoederen in gebieden waar ook vanouds landgoederen lagen.

Uitgangspunt is de ontwerpnotitie nieuwe landgoederen in Brabant. Hierin staat een landgoed als volgt gedefinieerd: Een functionele eenheid, bestaande uit bos of andere natuur al dan niet met agrarische gronden met een productiedoelstelling. Vormen van bos- en landbouw kunnen onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering. Het geheel omvat minimaal 10 hectaren grond en is (voor 90%) openbaar toegankelijk. Op het landgoed staat een woonhuis met tuin van allure en uitstraling. Als ruimtelijk kenmerk geldt dat er een raamwerk van wegen, waterlopen, lanen en singels is, waarbinnen de verschillende ruimtegebruikvormen zijn gerangschikt. Het geheel is een ecologische, economische en esthetische eenheid waarvan de invulling is geïnspireerd door het omringende landschap, de cultuurhistorie en de bodemgesteldheid. In de landelijke regio moet een landgoed tenminste 7,5 ha nieuwe natuur bevatten, in de stedelijke regio minimaal 5 ha. Maximaal 3 wooneenheden (nieuw- of verbouw) op bestaande (agrarische) bouwblokken. Bij landgoederen groter dan 15 ha is dit geen vereiste. Bij landgoederen > 15 ha levert elke 2,5 ha extra nieuwe natuur recht op 1 extra wooneenheid op.

Figuur 7.2 Landgoederenzone Hazeldonk

Figuur 7.3 Landgoederenzone Mariëville en Wernhoutse Heide

Figuur 7.4 Landgoederenzone Klein-Zundertse Heide

8 Effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de reconstructie van het platteland van De Baronie. De analyse van de effecten, zowel van het VKA als voor de overige in beschouwing genomen alternatieven, vormt een kernonderdeel van de milieueffectrapportage (m.e.r.). Voor de effectbepaling is een beoordelingskader met een onderverdeling in aspecten en bijbehorende criteria opgesteld.

De provincie Noord-Brabant streeft naar een duurzame ontwikkeling van het platteland. Vanwege dit doel en de daarbij horende ambities is in het beoordelingskader naast onderzoek naar de omgevingsaspecten (fysieke omgevingskwaliteiten en milieuaspecten) ook de sociaal-maatschappelijke en de economische dimensie van duurzaamheid en hun relatie met de ecologische duurzaamheid meegenomen. De nadruk is daarbij gelegd op de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn, zoals de economische vitaliteit in de landbouw, de recreatie, de werkgelegenheid in deze sectoren en de leerbaarheid op het platteland. De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Per aspect zijn verschillende beleidsdoelen geformuleerd. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden. Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve alsook de negatieve effecten. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbeschrijving is gericht op het VKA en de alternatieven en varianten zoals opgenomen in het eerste concept reconstructieplan. Nadien is het ontwerpconstructieplan, mede op basis van de uitkomsten van de effectbepaling, op onderdelen aangepast.

Daar waar in dit hoofdstuk het VKA genoemd wordt, is dus feitelijk het concept-VKA bedoeld uit het eerste concept. In paragraaf 9.3 is beschreven op welke onderdelen het definitieve VKA is aangepast ten opzichte van het eerste concept. Ook wordt hier de relatie met het meest milieuvriendelijke alternatief aangegeven.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over een zevental thema's; water en bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap en cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie en toerisme (3) en wonen, werken en leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te volgen. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon.

De criteria zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan de doelen in het reconstructieplan en gaan in op de mate van doelbereik voor de verschillende thema's. Het beoordelingskader is gedurende

het opstellen van het plan verder uitgewerkt. In de Startnotitie MER (oktober 2002) was al een voorlopig beoordelingskader voor een effectbepaling gepresenteerd. Via de inspraak op deze Startnotitie en vanuit het advies van de Commissie-m.e.r. en de MER-Richtlijnen van het bevoegd gezag is gebleken dat het wenselijk is de effectbepaling zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij het abstractieniveau van het plan en de doelen die in het plan geconcretiseerd worden.

Tijdens het opstellen van de reconstructieplannen werd steeds duidelijker welk abstractieniveau in het plan invulling kreeg. Het beoordelingskader is in overleg met de betrokken partijen (provincie, waterschappen, ZLTO, BMF etc) steeds verder toegespitst op wat haalbare en nuttige effectbepalingen waren. Het streven om zoveel mogelijk effecten kwantitatief in beeld te brengen is hierbij overeind gebleven.

De methode van effectbepaling en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de effectbeschrijvingen in de factsheets. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijvingen zijn steeds gericht op de eindsituatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). Ook is vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling eveneens zichtbaar gemaakt. In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

---	= sterk negatief effect
--	= negatief effect
-	= licht negatief effect
0	= geen effect
+	= licht positief effect
++	= positief effect
+++	= sterk positief effect

8.1 Samenvatting effecten

In tabel 8.1 is een samenvattend overzicht van de effectbeoordelingen van het VKA ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de autonome ontwikkeling opgenomen.

In § 8.2.1 tot en met § 8.2.7 zijn de effecten per aspect nader beschreven. In tekstkaders worden steeds de relevante effecten van de alternatieven aangegeven.

In § 8.2.8 is de meerwaarde van het plan ten opzichte van de autonome ontwikkeling nog eens samengevat. Hierbij wordt expliciet ingegaan op de beoogde doelrealisatie. In § 8.3 wordt ingegaan op de effecten van de gebiedsspecifieke varianten.

Tabel 8.1 Overzicht effectbeoordelingen VKA

Code in factsheets ¹³	Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Water en bodem			
Wb-1	Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	nvt	nvt
Wb-2	Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+	+
Wb-3	Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Wb-4	Beïnvloeding grondwaterregime natuur.	++	++
Wb-5	Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden.	0	0
Wb-6	Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	++
Wb-7	Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Wb-8	Beïnvloeding fosfaatconcentratie*	+	0
Wb-9	Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	+	+
Wb-10	Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+	0
Wb-11	Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	+	0
Wb-12	Beïnvloeding beekherstel	++/+++	+
Wb-13	Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	0/+
Milieu			
Mi-1	Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Mi-1	Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	+
Mi-1	Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in het totale reconstructiegebied	++	0
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	++
Mi-2	Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Mi-3	Afname aantal stankgehinderden uit stallen	++	+
Mi-3	Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Mi-3	Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	++	+
Mi-4	Verandering kwaliteit stiltegebieden	-	0
Mi-4	Verandering kwaliteit donkere gebieden	0	+
Natuur			
Na-1	Tempo realisering EHS	n.v.t.	++
Na-2	Kwaliteit gerealiseerde EHS	+	0
Na-3	Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Na-4	Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++	+
Na-5	Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Na-6	Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++	+
Na-7	Verandering verstoringsgevoelige natuur	++	+

¹³ Deze codes verwijzen naar de beoordelingscriteria zoals gehanteerd bij de effectbepaling en komen overeen met de codes zoals opgenomen in de hoofdstukken 3 en 4.

Landschap en cultuurhistorie			
Lc-1	Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Lc-2	Beïnvloeding archeologische waarden	-	-
Lc-3	Beïnvloeding aardkundige waarden	0	0
Lc-4	Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Lc-5	Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Lc-6	Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Lc-7	Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0	-
Landbouw			
La-1	Verwachte verbetering van veterinaire veiligheid	++	+
La-2	Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
La-3	Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
La-4	Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
La-5	Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
La-6	Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+
Recreatie en toerisme			
Rt-1	Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Rt-2	Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Rt-3	Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+
Wonen, werken en leefbaarheid			
Slv-1	Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Slv-2	Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Slv-3	Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	-	-
Slv-4	Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	+

8.2 Effecten van het VKA en de alternatieven

8.2.1 Water en bodem Waterberging

De zoekgebieden voor regionale waterberging zijn in het VKA overgenomen. De bergingsopgave voor het hoofdsysteem (Mark/Krammer Volkerak) is in dit gebied niet van toepassing.

Het VKA geeft invulling aan de opgave voor regionale waterberging. Het gaat hierbij zowel om de ruimtelijke vrijwaring van zoekgebieden als het concreet inrichten hiervan om de kans op overlast te verminderen. De zoekgebieden voor regionale waterberging liggen overwegend binnen de GHS-natuur of RNLE. Hier vinden geen kapitaalintensieve ontwikkelingen plaats omdat de restricties van het Streekplan gelden. Het VKA geeft niet duidelijk aan hoe moet worden omgegaan met de bestaande kapitaalintensieve functies in de bergingsgebieden. In de periode tot 2008 staan een aantal waterbergingsprojecten op de rol die snel kunnen worden uitgevoerd in het beekdal van de Aa of Weerij, gebieden ten westen van Rijsbergen, bij Rondgors en Vervul en in het gebied ten noorden van Breda.

In principe worden zowel de gebieden die voor als na 2016 ingezet dienen te worden, behandeld in het VKA. De gebieden worden weliswaar niet allemaal expliciet gevrijwaard, maar voor alle eventuele ingrepen wordt gesteld dat een watertoets moet uitwijzen of de geplande ontwikkeling strijdig is met de functie waterberging. Het effect van het aanwijzen van projectlocaties binnen de begrensde zoekgebieden zou volgens het criterium licht negatief scoren, maar zal in de praktijk, door uitvoering van de watertoets neutraal uitpakken.

De inzet van instrumenten als herverkaveling leidt tot het sneller beschikbaar komen van ruimte voor regionale waterberging. De gebruiksfunctie van waterbergingsgebieden in de huidige situatie wordt hierdoor licht positief beïnvloed door het VKA (+). Dit geldt ook voor de invloed van het VKA op de autonome ontwikkeling (+).

In de periode tot 2016 wordt een deel van de zoekgebied voor regionale waterberging daadwerkelijk ingericht. Hierdoor is de wateroverlast in 2016 minder dan in de huidige situatie. Door de vernatting van natuurgebieden en de peilopzet in landbouwgebieden (waterconservering) neemt de sponswerking van de bodem deels af. De gebiedscapaciteit, om bij zeer natte omstandigheden water vast te houden, neemt hierdoor af. Het is van belang om dit aspect, bij de nadere planuitwerking, in overweging te nemen. Het VKA heeft desalniettemin, ten opzichte van de huidige situatie, een positief effect op de wateroverlast (++). Via het autonome spoor komen waterschappen op termijn ook tot de concrete begrenzing en inrichting van de waterbergingsgebieden, maar algemeen mag worden aangenomen dat het VKA en de inzet van instrumenten als herverkaveling wel tot een versnelling leidt. Het effect is daarom licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het VKA leidt tot een vermindering van de wateroverlast, maar niet precies is aan te geven in welke mate deze vermindering optreedt. Hiervoor wordt door de waterschappen de waterbergingsopgave nader gekwantificeerd en ruimtelijk uitgewerkt.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In De Baronie ligt 5.000 hectare natte natuur (bestaand en nog te realiseren). Hiervan is 3.220 hectare in de huidige situatie aanzienlijk verdroogd. Hier worden dus de gewenste hydrologische condities niet gehaald.

In de autonome ontwikkeling zal het areaal verdroogd natuurgebied afnemen tot 2.812 ha. De meerwaarde van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling ligt met name in de mogelijkheid om externe werking (vernatting in omliggend landbouwgebied) toe te staan bij de zogenaamde natte natuurparels. Daarnaast zal de uitvoering sneller verlopen door het VKA en zal de waterconservering in de landbouw en de inzet van Koopmansgelden plaatselijk positieve resultaten laten zien.

Door de uitvoering van het VKA en de daarin opgenomen extra vernattingsmaatregelen in de zogenaamde natte natuurparels zal het areaal verdroogd natuurgebied, ten opzichte van de huidige situatie, met circa 1.285 ha afnemen (modelberekeningen door TNO). Er resteert dan nog 1.935 hectare natte natuur, waarin de gewenste hydrologische condities niet worden gehaald. Als uitgangspunt voor de berekeningen is gehanteerd dat de aankoop van de EHS in 2016 is voltooid.

Het herstel treedt vooral op in de natte natuurparels, waar maatregelen worden genomen die uitstralingseffecten op het omliggend landbouwgebied mogen hebben. Het gaat om de volgende parels: Het Merkske, de Chaamse Beken, delen van het Turfvaart-Bijloop-systeem, De Matjens, Rooskensdonk, Lange Bunders/Slangenvijk, Ulvenhoutse Bosch, Markdal, Strijbeekse Heide en Vloeiweide. Ook geeft het VKA aan kansen te zullen benutten in overige natuurge-

bieden.

Tenslotte verloopt de uitvoering sneller door het VKA en zal de waterconservering in de landbouw en de inzet van Koopmansgelden plaatselijk positieve resultaten laten zien.

Ten opzichte van de huidige situatie (36% hersteld) is sprake van een vermeerdering van het areaal herstelde natte natuur en natte natuurplek met 25%. Het VKA scoort daarom positief (++). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling (44% hersteld) is de vermeerdering van het areaal herstelde natuur 17%. Het VKA heeft daarom ook een positief effect (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het herstel van de hydrologische condities in de natte natuurgebieden zorgt ervoor dat 41% van het areaal verdroogde natuur, ten opzichte van het referentiejaar 1994, is hersteld in 2016. Berekeningen, met aannames ten aanzien van de voortgang van de maatregelen voor vernatting, laten zien dat in 2008 33% hersteld kan zijn en in 2012 41%. Met de voorgestelde ingrepen wordt dus voldaan aan de Rijksdoelstelling die uitgaat van 40% hersteld areaal in 2010.

De berekeningenresultaten zijn gebaseerd op de aanname dat de EHS in 2016 volledig is gerealiseerd en dat bij herstel van natte natuurplek uitstralingseffecten op omliggende landbouwgronden zijn toegestaan. Het is de vraag of deze aanname terecht is, gezien de snelheid waarin de EHS wordt gerealiseerd (zie ook onderdeel natuur). Indien de realisatie van de EHS vertraagt, vertragen ook de vernattingsmaatregelen binnen de EHS en daarmee in sterke mate het realiseren van de anti-verdrogingsdoelstellingen.

De vernatting van natuurgebieden leidt op circa 660 ha landbouwgrond in de nabijheid van deze natuurgebieden, tot een verslechtering van de productieomstandigheden. Op deze gronden neemt de opbrengst gemiddeld 3% af. Het effect op de waterhuishouding van deze landbouwgrond is daarmee te verwaarlozen (0). Dit geldt ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling. Het VKA voorziet in compensatie van natschade omdat de vernatting plaats vindt op basis van vrijwilligheid.

Voor ruim 1.860 ha landbouwgrond leidt de vernatting van natuurgebieden tot een verbetering van de productieomstandigheden. In de huidige situatie is sprake van te droge landbouwgebieden. Door het VKA neemt de opbrengst op deze gronden gemiddeld 3% toe. In combinatie met de voorgenomen maatregelen ter verbetering van de vochtvoorziening van de landbouw, wordt ten opzichte van de huidige situatie een sterk positief effect in de vochtvoorziening van landbouwgronden gerealiseerd (+++). In de autonome ontwikkeling worden ook waterconserveringsprojecten opgestart. De meerwaarde van het VKA bestaat uit versnelde realisatie door de uitvoeringsgerichtheid van reconstructie en de positieve effecten van ingrepen in natte natuurplek. Daarom scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Water- en bodemkwaliteit

Het VKA beschrijft een reeks bestaande beleidslijnen en maatregelen die een positieve impuls zullen geven aan de verbetering van de waterkwaliteit. Het VKA is echter geen “actieprogramma waterkwaliteit”. Naast het “omarmen” van de autonome maatregelen voegt het VKA weinig concrete maatregelen toe.

De in de bodem aanwezige fosfaatvoorraden dragen aanzienlijk bij aan de uitspoeling van fosfaat. Het effect van brongerichte maatregelen, zoals minder mest of het uit de productie halen van landbouwgrond, op het halen van de minimale ecologische eisen zoals genoemd in de

Europese Kaderrichtlijn Water is daarom beperkt.

Effectgerichte maatregelen, zoals de aanleg van bufferstroken, de herinrichting van waterlopen of de aanleg van zuiveringsmoerassen lijken perspectiefrijk, maar de kennis over de daadwerkelijk optredende effecten van deze maatregelen is op dit moment nog onvoldoende.

Ten aanzien van de water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen ligt er dus nog steeds een grote opgave om aan de gestelde normen te voldoen (met name de Europese Kaderrichtlijn Water). Zo maakt het huidige en voorgenomen beleid geen einde aan de fosfaatophoping in de bodem.

Door een mix van effecten in de autonome ontwikkeling en een aantal indirecte effecten van het VKA treedt een lichte verbetering op van de grondwaterkwaliteit voor nitraat (+) en de oppervlaktewaterkwaliteit voor fosfaat (+). De kwantitatieve onderbouwing van deze effectbepaling (uitgevoerd door Alterra) is vooral gebaseerd op veranderend landgebruik (realisatie EHS) en veranderingen in uitspoeling als gevolg van veranderende hydrologische omstandigheden (vernatting). Bij nitraat gaat het daarbij om uitspoeling naar het grondwater en bij fosfaat om uitspoeling naar het oppervlaktewater.

Hierbij treden wel ruimtelijke verschillen op. Het positieve effect door het wegvallen van de bemestingsdruk, treedt op binnen de grenzen van de EHS. De vernatting van het omliggende landbouwgebied en de waterconservering in de overige landbouwgronden leidt daarentegen tot een (tijdelijke) vergroting van de uitspoeling van fosfaat buiten de EHS. Bij gelijkblijvende bemestingsdruk zal deze uitspoeling lang aanhouden.

Het VKA voegt weinig toe aan het autonome spoor. Er is dan ook geen effect vanuit het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling (0). Dit geldt voor zowel de nitraat als fosfaatconcentratie. Voor fosfaat treedt een (tijdelijk) negatief effect op als gevolg van grondwaterstandverhogingen. De extra uitspoeling van fosfaat zal op langere termijn (na de planperiode) afnemen, doordat zich op termijn een nieuw evenwicht zal instellen.

Het VKA leidt tot een aanzienlijke verandering van de bodem- en waterkwaliteit in de natuurgebieden van De Baronie; immers in grote delen van de te realiseren (natte) EHS vindt verandering plaats in grondgebruik en worden de hydrologische condities geoptimaliseerd. Een gevolg hiervan, binnen de natuurgebieden, is minder uitspoeling van nitraat naar het grondwater en minder uitspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewater. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een iets grotere fosfaatuitspoeling maar dit wordt volledig gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Voorwaarde is wel dat de volledige EHS tijdig wordt gerealiseerd.

Voor zowel nitraat als fosfaat treedt er in de natte natuurgebieden een verbetering op. Op circa 1.355 ha wordt een verlaging in de nitraatconcentratie bereikt en op 495 vermindert de uitspoeling van fosfaat. Dit is respectievelijk 30% en 11% van alle natte natuur in de Baronie. Dit betekent een licht positief effect (+). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling zorgt het VKA voor een versnelling van de realisatie van de EHS en voor extra maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding. Het effect van het VKA op de waterkwaliteit in natuurgebieden is ten opzichte van de autonome ontwikkeling minder positief dan ten opzichte van de huidige situatie, maar is toch nog als licht positief (+) beoordeeld.

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het VKA tot een vermindering van het risico van uitspoeling (zowel natuur als landbouw) op uitspoelingsgevoelige gronden. Dit is een licht positief effect (+). Een aantal onderdelen van het VKA wordt ook in de autonome ontwikkeling

bereikt. Het VKA heeft daarom een overwegend neutraal effect (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het veranderend grondgebruik zorgt in heel De Baronie voor een positief effect op de bodembelasting met zware metalen en bestrijdingsmiddelen, maar daarentegen kan de grondwaterstandverhoging voor uitspoeling van zware metalen zorgen. Het netto effect op de concentraties aan zware metalen, in het grond- en oppervlaktewater, is echter niet te kwantificeren binnen de abstracte keuzes van het VKA.

Met de aanname dat het veranderend grondgebruik een groter effect heeft dan de verhoging van de grondwaterstand is het netto effect ten opzichte van de huidige situatie licht positief (+). De bodemkwaliteit verandert daarmee op kleine schaal. In de autonome ontwikkeling wordt al een groot deel van de veranderingen in grondgebruik en grondwaterstandsverhoging bereikt. Om deze reden scoort het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkelingen (zeer) beperkt positief (0/+).

Resumerend levert het VKA een beperkte positieve bijdrage aan de verbetering van de water- en bodemkwaliteit, echter veel van de maatregelen worden via het autonome spoor geïnitieerd. Het huidige beleid is hoogstwaarschijnlijk onvoldoende om de normen (nu MTR, later KRW) overal te bereiken. Dit geldt met name voor nutriënten (stikstof en fosfaat). De conclusie is gerechtvaardigd dat veel aanvullend beleid (waaronder ook maatregelen voor beheer en inrichting) nodig zal zijn om de doelen daadwerkelijk te realiseren (RIVM, 2004).

Beekherstel

In 2016 zijn naar verwachting een aantal beeksystemen (100 km) daadwerkelijk hersteld. Het VKA benoemt expliciet het Merkske, de Chaamse Beken en de Strijbeekse Beek. De overige beken komen na 2016 aan de orde, hiervoor zal wel een uitvoeringsplan worden opgesteld. Ook zonder het VKA zouden een aantal beeksystemen waarschijnlijk hersteld zijn omdat 88% hiervan binnen de EHS-grenzen liggen. Door de gecombineerde inzet van instrumenten en het combineren van meerdere doelen kan echter wel de uitvoering worden versneld en een grotere landschapsecologische kwaliteit worden bereikt door het combineren van meerdere doelen. Het effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen is daardoor licht positief (+). Het VKA heeft een (sterk) positief effect ten opzichte van de huidige situatie (++/+++).

Tabel 8.2 Effectscores water en bodem

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Water en bodem		
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	nvt	nvt
Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+	+
Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Beïnvloeding grondwaterregime natuur.	++	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden.	0	0
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	++
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+	0
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	+	+
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+	0
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	+	0
Beïnvloeding beekherstel	++/+++	+
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	0/+

Effecten van de alternatieven “water voor de natuur” en “water voor de landbouw” op water en bodem

Alternatief 3, “water voor de natuur”

In het studiealternatief “water voor de natuur” is voor de natuurparels Lange Bunders, Slangwijk, en de Strijbeeksche Heide nagegaan of verdergaande maatregelen voor vernatting zinvol zijn. Daarnaast is gekeken naar het effect van extra vernatting in de overige natte EHS.

Deze natte natuurparels zijn op basis van het eerder uitgevoerde Effectenonderzoek Water (2003) als kansrijk aangemerkt. De toename van de zogenoemde doelrealisatie in relatie tot de toename van de natschade in de landbouw is binnen dit alternatief nader bekeken.

Verdergaande vernatting leidt tot het behalen van de randvoorwaarden op 107 ha extra ten opzichte van het VKA. Dit is 2% van het areaal natte natuur. Het totaaleffect is dus beperkt. Uit het alternatief blijkt voorts dat binnen de natte natuurparel Strijbeeksche Heide het effect het grootst is. De grootste toename vindt echter plaats in de overige natte delen van de EHS.

Met het alternatief water voor de natuur worden in 63% van het areaal aan natte natuur en natte natuurparels de hydrologische randvoorwaarden bereikt. Dit is 27% meer dan in de huidige situatie. Het alternatief natuur heeft daarom een positief effect (++) ten opzichte van de huidige situatie. De extra maatregelen voor vernatting van natuurgebieden leidt wel tot meer schade voor de landbouw, namelijk op 800 hectare meer dan op basis van het VKA.

Bovendien neemt de gemiddelde opbrengstderving in de gebieden met natschade toe. Hier is wel sprake van verminderde droogteschade, namelijk op 1.000 ha extra ten opzichte van het VKA.

Alternatief 4, “water voor de landbouw”

Indien extra waterconserveringsmaatregelen voor de landbouw worden genomen, laten generieke (dus geen lokale uitwerkingsplannen) berekeningsresultaten zien dat dit tot een vermindering van de droogteschade leidt op een extra 8.000 ha aan landbouwgrond ten opzichte van het VKA.

Het alternatief voor de landbouw heeft een te verwaarlozen effect op de doelrealisatie binnen de (natte) natuur.

Bijkomend effect van de vernatting is een veranderend uitspoelingspatroon voor fosfaat en nitraat. Door verdergaan- de vernatting van landbouwgronden veroorzaakt met name de uitspoeling van fosfaat een gering negatief effect ten opzichte van de huidige situatie en het VKA.

Tabel 8.3 Resultaten wateralternatieven voor De Baronie

HS	AO	VKA	Alt. Natuur	Alt. Landbouw	
Waterdoelen natuur*	36%	44%	61%	63%	62%
Toename natschade landbouw		Interne buffering dus geen toename natschade.	663 ha	1.456 ha	Natschade zal door gerichte inzet van waterconserveringsmaatregelen zeer beperkt blijven
Afname droogteschade landbouw		Interne buffering dus geen afname droogteschade.	1.856 ha	2.800 ha	9.740 ha
* percentage van het totale areaal natte natuur waarin voldaan (90-100% doelrealisatie) wordt aan de hydrologische randvoorwaarden.					

8.2.2 Milieu Emissie van ammoniak

In 2016 is er t.o.v. 2004 voor heel Noord-Brabant sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie uit de landbouw in Noord-Brabant neemt af van 31 kton in de huidige situatie tot circa 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald, maar deze omvang ligt naar rato wel onder de NEC-richtlijn (deze is niet naar provincies verdeeld). De afname van de ammoniakemissie uit de landbouw is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AMvB Huisvesting, evenwichtsbemesting, technieken voor aanwending van mest). De emissie in De Baronie bedraagt in 2016 naar verwachting circa 1,9 kton.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in het VKA zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leidt lokaal tot een significante afname van stalemissies in de zones rondom de Wav-A gebieden. Zo zijn er in het reconstructiegebied in totaal 23 gespecialiseerde intensieve veehouderijen gelegen in de 250 meter zones rondom de Wav-A gebieden (in totaal circa 115 veehouderijen). De vergunde stalemissies van deze 23 gespecialiseerde bedrijven bedraagt circa 50% van de totaal vergunde stalemissies in die zones. In de begroting behorende bij het uitvoeringsprogramma van het VKA is voorzien in de verplaatsing en beëindiging van 24 locaties uit deze zones.

Gezien de afname van de ammoniakemissie uit de landbouw, met name ook rondom kwetsbare natuur, scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de huidige situatie. Een deel van dit

positieve effect wordt veroorzaakt door de afwaartse beweging die ook autonoom zal optreden vanwege de hiervoor genoemde regelgeving. Door de begrenzing van de extensiveringsgebieden en het operationaliseren van landbouwontwikkelingsgebieden wordt deze afwaartse beweging door het VKA versterkt, in combinatie met concrete maatregelen om de emissies rond de meest kwetsbare natuurgebieden te verplaatsen of te verkleinen.

Het effect van het VKA op de afname van de totale emissie van ammoniak uit stallen of uit veldemissies, dus ook de emissies buiten de zones rondom de meest kwetsbare natuur, is beperkt. De afname die hierin wordt voorzien is bijna volledig toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling. Daarom scoort het VKA voor dit criterium (afname ammoniakemissie totaal en afname ammoniakemissies in de zones rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden) per saldo licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Depositie van ammoniak en stikstof op natuurgebieden

In 2016 is de gemiddelde depositie van ammoniak en stikstof op de voor verzuring gevoelige natuurgebieden fors gedaald. De gemiddelde depositie op de meest kwetsbare bos- en natuurgebieden in De Baronie daalt van circa 2700 mol per hectare naar circa 1900 mol per hectare. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door de verwachte evenwichtsbemesting, toepassing van andere technieken t.a.v. mesttoediening en de implementatie van de AMvB Huisvesting. De extra daling die door verplaatsingen uit - of het stoppen van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 5%. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, of niet alle intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden worden beëindigd, is de extra daling beperkter. Voor De Baronie wordt die extra afname door het veranderen van de ruimtelijke spreiding van de stalemissies op 2% geschat. De ruimtelijke spreiding wordt ook beïnvloed door de landelijke en Europese regelgeving.

De zonering en de maatregelen die in het VKA zijn opgenomen, richten zich vooral op de omvang en spreiding van stalemissies van intensieve veehouderijen. De extra afname van de gemiddelde stikstofdepositie door deze maatregelen is beperkt. Dit komt omdat stalemissies een relatief groot invloedsgebied hebben en ook andere emissiebronnen deze gemiddelde depositie bepalen, zoals stalemissies van rundveebedrijven, oppervlakte-emissies en emissies uit andere bronnen dan de landbouw. Een andere ruimtelijke spreiding van stalemissies van intensieve veehouderijen heeft wel een positief lokaal effect, te weten een afname of afvlakking van lokale depositiepieken. De maatregelen ten aanzien van de beëindiging en verplaatsing van intensieve veehouderij rondom de meest kwetsbare natuurgebieden leiden tot de afname van circa de helft van het huidige aantal depositiepieken van 600 mol of meer op de meest kwetsbare natuurgebieden.

Daarmee bereikt het VKA een significante afname van deze depositiepieken. Deze positieve effecten kunnen deels teniet worden gedaan door uitbreiding van locaties op relatief ongunstige locaties in de verwevingsgebieden.

De betekenis van de integrale zonering intensieve veehouderij voor de depositie van ammoniak op natuurgebieden ligt vooral in de “beschermde” werking gelegen: het voorkomen van nieuwe depositiepieken. De “sanerende” werking (afname van de gemiddelde depositie) op de korte termijn is weliswaar beperkt, maar indien de totale emissie op de langere termijn (na 2016) verder afneemt, wordt de ruimtelijke verdeling van de (lokale) depositiepieken steeds belangrijker voor wat betreft het behalen van de gestelde natuurdoelen. Desalniettemin geldt dat binnen de plantermijn de depositieniveaus nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur liggen. In 2016 voldoet circa 35 ha Wav-A gebied en circa 1150 hectare

Wav-B gebied aan de kritische depositiewaarde. Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarden van minder dan 1400 mol per ha. Om een groter doelbereik voor deze gebieden te bewerkstelligen is een nog veel sterkere afname van de emissie (uit de landbouw en uit andere bronnen) nodig.

Het VKA scoort neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de gemiddelde stikstofdepositie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de depositiepieken en het bereiken van de kritische depositiewaarden.

Stank

Het aantal inwoners in De Baronie met (een kans op) hinder door stank uit stallen bedraagt in de huidige situatie circa 6.250. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. Schaalvergroting van intensieve veehouderijbedrijven kan er toe leiden dat het aantal stankgehinderden toeneemt, ook als die schaalvergroting past binnen de (huidige) wettelijke randvoorwaarden.

Ingeschat wordt dat het VKA een afname van het aantal gehinderden uit stallen bereikt tot circa 5.200 gehinderden, een afname van ruim 15% van het aantal gehinderden uit stallen (t.o.v. de huidige situatie). De extra daling van het aantal stankgehinderden uit stallen ten opzichte van de verwachte autonome ontwikkeling is beperkt, circa 5%, omdat de bestaande stankregelgeving al sterk bepalend is voor de ontwikkelingsmogelijkheden van iv-bedrijven.

Gemeten in het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels is het effect van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling groter, namelijk een afname van circa 15% van het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels. Omdat de afstandsgrafieken die ten grondslag liggen aan die wettelijke stankcirkels de invloed van relatief grote bedrijven op het aantal gehinderden uit stallen onderschatten, kan er lokaal veel minder sprake zijn van een afname van het aantal gehinderden uit stallen.

Indien die regelgeving wordt versoepeld (wegvallen cumulatie), neemt de betekenis van de begrenzing van extensiveringsgebieden toe en daarmee ook het effect dat toegeschreven kan worden aan het VKA.

Door het verplaatsen en beëindigen van 41 bedrijven zoals dat is opgenomen in het VKA, kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 40 tot 45% afnemen ten opzichte van de huidige situatie. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot meer mogelijkheden voor woningbouw in die kernen.

Het positieve effect van deze maatregelen op de totale afname van (de kans op) stankhinder uit stallen kan deels teniet worden gedaan door uitbreiding van bedrijven op relatief ongunstige locaties. Door de (door de Tweede Kamer gewenste) versoepeling van de landelijke regelgeving, in combinatie met de planologische ruimte voor bedrijven in verweingsgebieden, kan dit effect vooral optreden door groei van bedrijven in de verweingsgebieden binnen een afstand van circa 500 meter rondom kernen. Ook door de bouw van nieuwe woningen die deels mogelijk wordt gemaakt door een versoepeling van de stankregelgeving kan het aantal stankgehinderden uit stallen lokaal doen toenemen.

Door het wegvallen van de cumulatieve toets (zoals in de huidige regelgeving voorzien in de verweings- en landbouwon ontwikkelingsgebieden) kan het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied toenemen.

Een groot deel van de stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. In De Baronie zijn er circa 30.000 inwoners met een kans op stankhinder door veldemissies. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbronnen (het zijn piekbelastingen) en het VKA neemt geen specifieke maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast, maar richt zich vooral op de omvang en ruimtelijke spreiding van stalemissies. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom af (bijvoorbeeld door vermindering van de bemesting). De exacte omvang van deze afname is niet bekend, hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk. Indien de afname van geuremissie die hierdoor bereikt kan worden vergelijkbaar is met de afname van de ammoniakemissie, daalt het aantal gehinderden door veldemissies fors (30 tot 50% afname t.o.v. de huidige situatie).

Het VKA scoort licht positief (+) tot positief (++) ten opzichte van de huidige situatie op vermindering van het aantal stankgehinderden uit stallen. Gezien de afname van de stankoverlast die in de autonome ontwikkeling mag worden verwacht (AMvB Huisvesting, IPPC-richtlijn, Streekplan, landelijke regelgeving t.a.v. stankhinder) scoort het VKA voor dit subcriterium neutraal (0) tot licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het VKA scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie op vermindering van het aantal stankgehinderden uit stallen. Deze afname kan worden toegeschreven aan het verscherpt mestbeleid en aanwendingstechnieken en wordt niet beïnvloed door het VKA. Het VKA scoort voor dit subcriterium neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Dit leidt tot een samengestelde score van positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en een score van neutraal (0) tot licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Dit omdat de afname van het aantal gehinderden uit stallen slechts een marginaal effect heeft op de totaal ervaren stankhinder.

Licht en geluid

Door autonome ontwikkelingen zal de geluidsbelasting toenemen, bijvoorbeeld door de toenemende belangstelling voor lawaaispoorten en toename van het verkeer. Voor de geluidsbelasting in de stiltegebieden zijn met name de recreatieve ontwikkelingen van belang.

Er wordt in het VKA veel aandacht besteed aan het versterken en uitbreiden van de toeristisch-recreatieve sector. Om dit te bereiken wordt ruimte geboden aan verdere ontwikkeling van bestaande recreatieve voorzieningen en ook aan nieuwe ontwikkelingen. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de geluidsbelasting, maar omdat de afstand van de stiltegebieden ten opzichte de “intensieve recreatieve gebieden” en “recreatie poorten” gemiddeld genomen groot is, zal de negatieve invloed van nieuwe recreatieve ontwikkelingen op de geluidsbelasting in de stiltegebieden beperkt zijn.

Het uitplaatsen van bestaande recreatieve voorzieningen uit kwetsbare natuurgebieden kan mogelijk een positief effect hebben op de geluidsbelasting van deze natuurgebieden. Het areaal stiltegebied zal worden uitgebreid met 200 ha. Het effect op de geluidsbelasting door het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt per saldo als neutraal beoordeeld (0).

Door autonome ontwikkelingen zal de lichtbelasting toenemen. De mate waarin de huidige lichtbelasting verandert door het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt licht positief beoordeeld (+). Omdat glastuinbouwbedrijven worden verplaatst naar duurzame locaties neemt de lichtbelasting waarschijnlijk af. In het VKA is aangegeven dat er voor 200ha donkere gebieden extra maatregelen worden genomen om de lichtintensiteit te verminderen, zoals het aanpassen van verlichting bij wegen en het afschermen van lichtmasten. Omdat hiervoor slechts een beperkt budget beschikbaar is, zullen de effecten van deze stimulerende maatregelen beperkt zijn.

Tabel 8.4 Effectscores milieu

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Milieu		
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	+
Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	++
Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Afname aantal stankgehinderden uit stallen	++	+
Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	++	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	-	0
Verandering kwaliteit donkere gebieden	0	+

Effecten van de alternatieven integrale zonering op milieu

Alternatieven 1 a en 1b, sterke en zeer sterke ruimtelijke sturing

Bij het alternatief 1a (sterke ruimtelijke sturing van de intensieve veehouderij) verandert de ammoniakemissie in totaliteit niet, maar de ruimtelijke spreiding van de emissie verandert wel iets ten opzichte van het VKA. Dit leidt nauwelijks tot een extra daling van de gemiddelde stikstofdepositie op de Wav-A gebieden ten opzichte van het VKA. Bij een (beperkte) afname door uitplaatsing naar andere reconstructiegebieden (zoals in alternatief 1b, waarin de landbouwontwikkelingsgebieden met name in oost-brabant zijn begrensd) is de afname van de gemiddelde depositie groter, namelijk 2,5% ten opzichte van het VKA. Bij deze ruimtelijke alternatieven is er sprake van een zekere extra beschermende werking (tegengaan nieuwe depositiepieken) ten opzichte van het VKA, omdat er t.o.v. het VKA extra extensiveringsgebieden zijn begrensd. Wanneer in de toekomst (na 2016) de achtergronddepositie verder afneemt, wordt de betekenis van lokale depositiepieken voor het behalen van de natuurdoelen relatief groter en zal het effect van sterke ruimtelijke sturing op de gemiddelde stikstofdepositie groter worden. Binnen het alternatief 1a is er sprake van een toename van de kans op stankhinder in de omgeving van de geconcentreerde vestiging van de iv-locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden.

Binnen het alternatief 1b is er sprake van een extra afname van het aantal stankgehinderden (uit stallen) t.o.v. het VKA (-10% t.a.v. het VKA), omdat binnen dit alternatief nauwelijks landbouwontwikkelingsgebieden zijn begrensd in het reconstructiegebied de Baronie.

Alternatief 2, technische maatregelen

In alternatief 2 (inzetten op technische maatregelen en grotere verwevingsgebieden dan in het VKA, ten koste van de extensiveringsgebieden), is er sprake van een afname van ammoniakemissie en geuremissie t.o.v. de autonome ontwikkeling, indien de inzet van deze maatregelen niet gepaard gaat met een toename van het aantal dieren.

De afname van de gemiddelde ammoniakdepositie is in dit alternatief iets groter als bij het alternatief zeer sterke ruimtelijke sturing (circa 4% t.o.v. het VKA).

Indien de toepassing van bovenwettelijke technieken samengaat met een uitbreiding van het aantal dieren, wordt het positief effect weer te niet gedaan. Een voorwaarde zou kunnen zijn dat maximaal de helft van de emissiereductie door de (gesubsidi-

dieerde) inzet van bovenwettelijke techniek wordt benut voor de uitbreiding van de veestapel. De afname van de gemiddelde depositie die dan bereikt kan worden, is kleiner dan bij het alternatief 1b, maar wel groter ten opzichte van het VKA en alternatief 1a.

In alternatief 2 is de afname van het aantal stankgehinderden ten opzichte van de huidige situatie ongeveer gelijk als in het VKA.

De beschermende werking van de zonering die hoort bij dit alternatief is minder groot dan die van het VKA. Dit kan leiden tot het ontstaan van nieuwe depositiepieken en een toename van het aantal stankgehinderden uit stallen (ten opzichte van het VKA).

Tabel 8.5 Resultaten alternatieven Integrale Zonering De Baronie

	HS	AO	VKA	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1a	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1b	Alt. 2 Technische maatregelen
Stikstofdepositie op Wav-A gebieden, gemiddeld	2694 mol	1905 mol	1886 mol	1881 mol	1837 mol	1812 mol
Aantal stankge- hinderden door stank uit stallen	6.250	5.500	5.200	6.100	4.650	5.200

8.2.3 Natuur Ecologische hoofdstructuur

Het VKA bevat diverse maatregelen die de aankoop van de EHS kunnen versnellen. Dit zijn bijvoorbeeld aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Voor De Baronie moet er vóór 2010 ongeveer 1706 ha nieuwe natuur verworven worden en 816 ha via beheersovereenkomsten worden ingevuld. Dit is exclusief de gronden die benodigd zijn voor realisatie van de ecologische verbindingzones.

De verwachting is dat het VKA leidt tot een beperkte versnelling van het proces van verwerven en inrichten en het verbeteren van water- en milieuomstandigheden. Gegeven de beperkte mogelijkheden voor verhoging van de grondmobiliteit enerzijds en de benodigde organisatorische en beheersmatige inspanningen voor versnelde realisatie anderzijds, lijkt het niet waarschijnlijk, dat de totale EHS in de Baronie in 2010 is gerealiseerd (dus verworven, ingericht en van adequaat beheer voorzien). Wel wordt verwacht, dat de extra inspanningen in het kader van de reconstructie zullen leiden tot verwerving en mogelijk inrichting van de EHS in 2016, dus aan het einde van de planperiode (++).

De samenhang en omvang van de EHS krijgen een impuls met de versnelde realisatie en inrichting. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. Het herstel van de waterdoelen voor de natuur wordt niet overal in de natte natuurgebieden gehaald. Daar waar de waterdoelen wel worden gehaald, levert dit een positieve bijdrage aan de kwaliteit van de EHS. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurodoelen dichterbij, maar deze worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald.

De ontwikkeling van recreatie vindt vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. Het VKA bevat echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS (die een sterke verstoring van natuurwaarden tot gevolg hebben) te verplaatsen. Bovengenoemde verbetering van de kwaliteit van de EHS leiden tot een licht positief (+) effect van het VKA ten opzichte van de huidige situatie. In de autonome ontwikkeling treden genoemde verbeteringen voor het grootste deel ook op. Alleen voor waterdoelen is de verbetering groter door het VKA. Daarom scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbindingszones

In De Baronie moet nog 352,5 ha ecologische verbindingzone gerealiseerd worden, waarvan 118 ha voor 2008 zal worden verworven en ingericht. Er worden geen robuuste ecologische verbindingzones binnen De Baronie gerealiseerd. Tot op heden is slechts 15 % van de verbindingzones gerealiseerd. Realisatie in 2010 lijkt niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik.

Vanwege de inzet van middelen voor ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een sterke toename van de ontsnippering worden verwacht (+++).

Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones. Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling biedt de reconstructie meerwaarde (+). Dit is met name toe te schrijven aan de versnelling, de extra aanleg van faunapassages en de gecoördineerde inzet van middelen/ gecoördineerde uitvoering, bijvoorbeeld met beekherstelprojecten.

Soortenbescherming

De versnelde realisatie van de EHS en de verbindingzones, de verbetering van de milieuomstandigheden van de EHS, agrarisch natuurbeheer en soortenbescherming door de Flora- en Faunawet leiden naar verwachting tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde soorten. Vooral amfibieën profiteren hiervan. Hun habitatkwaliteit verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermessing, en realisatie van landschapselementen.

Aan de andere kant kunnen maatregelen op het gebied van landbouw, recreatie en economische ontwikkeling mogelijk nadelige effecten hebben op de instandhouding van een aantal Habitatrichtlijn-soorten. Deze zijn vaak door goede inpassing te verminderen. Bij aanwezigheid van in de flora- en faunawet genoemde soorten op de plaats van de ingreep, is een ontheffing nodig. Per saldo mag worden verwacht dat voor Habitatrichtlijnsoorten, struweelvogels en weidevogels het leefgebied als gevolg van het VKA zal verbeteren (+) ten opzichte van de huidige situatie. Wel vormt de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden, de projectlocatie recreatie Chaam, en de intensieve recreatiegebieden Molenschot en Baarle-Nassau een risico voor diverse Habitatrichtlijnsoorten. Met name de overlap tussen het intensieve recreatiegebied Molenschot en het leefgebied van de in Noord-Brabant zeldzame Boomkikker wordt als negatief aangemerkt. Bij de ontwikkeling van verspreide teeltondersteunende voorzieningen, landbouwontwikkelingsgebieden bij Gilze en Alphen, de projectlocatie Chaam en intensieve recreatiegebieden Baarle-Nassau en Molenschot is dan ook zorgvuldigheid vereist. Ze kunnen een bedreiging vormen voor de Rugstreeppad en/of populaties van Kamsalamander. Plaatselijk kunnen negatieve effecten optreden als gevolg van uitbreiding van intensieve teelten.

De effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van landbouw en recreatie voor de leefgebieden van weidevogels en struweelvogels zijn beperkt. De overlap van landbouwontwik-

kelingsgebied met leefgebied voor struweelvogels en weidevogels bedraagt respectievelijk 26 en 20 hectare. Het intensieve recreatiegebied Baarle-Nassau overlapt voor een klein deel met leefgebied voor struweelvogels en weidevogels. Met name voor weidevogels vormen recreatieve ontwikkelingen een bedreiging voor de rust en gewenste openheid.

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het VKA voor de RNLE Baronie tot een sterke toename van de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie dankzij de vele natuurgerichte maatregelen die worden genomen. De RNLE Kempische landgoederen zal wat minder positieve effecten ondervinden van het VKA omdat de RNLE slechts voor een zeer klein deel binnen het reconstructiegebied Baronie is gelegen. De ontwikkelingen op het gebied van recreatie en landbouw vormen geen risico voor beide RNLE'n. Per saldo is er een duidelijke toename van natuurwaarden in de RNLE'n (++).

In de “richtlijn gebieden” krijgt realisering van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Rond de meeste beschermde gebieden draagt het VKA bij aan afname van de verstoring door recreanten. Daarom scoort het VKA positief (++) op de kwaliteit van richtlijngebieden ten opzichte van de huidige situatie. Omdat veel van deze maatregelen ook reeds in de autonome ontwikkeling worden genomen, scoort het VKA licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het VKA scoort positief met minder verstoring in vergelijking met de huidige situatie (score ++). De ontwikkelingsgebieden op het gebied van landbouw en recreatie zijn buiten de verstoringgevoelige natuur gelegen. Door de concentratie van recreatie (onder andere middels recreatieve poorten) in gebieden buiten de verstoringgevoelige natuur wordt de recreatiedruk op natuur minder. Ook zullen de geluid- en lichtbeperkende maatregelen in het kader van de stiltegebieden de verstoring verminderen. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling brengt de reconstructie een beperktere meerwaarde met zich mee (+). Veel van de genoemde maatregelen zullen ook zonder reconstructie worden uitgevoerd.

Tabel 8.6 Effectscores natuur

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Natuur		
Tempo realisering EHS n.v.t. ++		
Kwaliteit gerealiseerde EHS	+	0
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++	+
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Verandering kwaliteit “richtlijn gebieden”	++	+
Verandering verstoringsgevoelige natuur	++	+

Effecten van de alternatieven integrale zonering in de Baronie op natuur

Alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing

De alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing kennen ten opzichte van het VKA een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en het areaal landbouwontwikkelingsgebied is kleiner. In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die in het VKA overlappen met leefgebieden voor struweelvogels en weidevogels begrensd als verwevingsgebied. Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van natuurwaarden minder groot ingeschat dan in het VKA.

Alternatief technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het VKA, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van natuurwaarden door groei van bestaande bedrijven (t.o.v. het VKA) in de verwevingsgebieden. Omdat er echter minder bedrijven verplaatst worden, is er minder landbouwontwikkelingsgebied nodig en kan de overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met de hiervoor genoemde leefgebieden vermeden worden.

8.2.4 Landschap en cultuurhistorie Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

Over het algemeen biedt het VKA veel kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in de Baronie.

De positieve impulsen voor landschap en cultuurhistorie zullen vooral tot uiting komen in het RNLE-gebied de Baronie en in de beekdalen van onder andere de Chaamse beek, de Mark, de Bijloop en het Merkske. Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden zoals beekherstel en herstel van landgoederen langs de Chaamse beek en de Mark.

Daarnaast zijn er bedreigingen voor de landschappelijke en cultuur-historische waarden. De meeste risico's op aantasting van deze waarden liggen er bij nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de Teeltondersteunende voorzieningen rond Zundert, en mogelijk rond de sociaal economische ontwikkelingszones rond de kernen.

Al deze ontwikkelingen zullen goed ingepast moeten worden in het landschap. Beeldkwaliteitsplannen bieden daarvoor de nodige kansen. Tevens draagt het VKA bij aan extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen.

Over het geheel genomen biedt het VKA via beeldkwaliteitsplannen, agrarisch landschapsbeheer en herstel van beken diverse kansen voor versterking van cultuurhistorische waarden (dus een positief effect). Vooral in de RNLE de Baronie is dat het geval. Maar er zijn ook een aantal risico's op aantasting van deze waarden, zoals bij het landbouwontwikkelingsgebied bij Alphen Oosterwijk (hoge historisch stedenbouwkundige waarde) en in het geval van ontwikkeling van teeltondersteunende voorzieningen in cultuurhistorisch (beperkt) waardevol gebied. Om die reden scoort het VKA voor het criterium cultuurhistorie per saldo licht positief (+) ten opzichte van de huidige situatie.

De autonome ontwikkeling zou enerzijds minder positieve effecten (kansen) bieden, maar ook tot minder knelpunten leiden in waardevolle gebieden (negatieve effecten) door stimulerende maatregelen voor boomteelt of impulsen voor ontwikkelingen rond kleine kernen. Per saldo is er weinig verschil met de huidige situatie en derhalve is ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling sprake van een licht positief effect (+).

Het VKA biedt kansen voor versterking van beleving van archeologische waarden, bijvoorbeeld langs de beken of in gebieden waar recreatieve functies zijn voorzien, mits daar zorgvuldig mee om wordt gegaan. Er zijn echter ook risico's op aantasting van deze waarden, met name bij bouwwerkzaamheden en grondverzet in of rondom archeologische monumenten. Bovendien maakt de aanwezigheid en nabijheid van archeologische monumenten de plan- en besluitvorming rond projecten lastiger. In de Baronie vormt het gebied rond Rijsbergen en Zundert een aandachtsgebied. De teeltondersteunende voorzieningen die daar voorzien zijn hebben een potentieel negatief effect op de archeologische waarden (waaronder de monumenten). Verder vormt het landbouwontwikkelingsgebied ten oosten van Alphen en de werkzaamheden die daarmee gepaard gaan ook een risico voor de archeologische waarden. Als projecten worden uitgevoerd in gebieden met hoge of middelhoge archeologische indicatiewaarde zal dat pas gebeuren nadat daaraan verkennend archeologisch onderzoek is voorafgegaan. De praktijk leert, dat op grond van zulk onderzoek significante negatieve effecten bij de uitvoering in de meeste gevallen achterwege kunnen blijven. Per saldo scoort het voorkeursalternatief voor het criterium archeologie licht negatief (-) ten opzichte van de huidige situatie, omdat er dusdanig veel overlap is van nieuwe ontwikkelingen met archeologische monumenten en indicatieve archeologische waarden, dan de aantasting van archeologische waarden niet kan worden uitgesloten.

De verwachting is, dat de in het VKA beoogde maatregelen bij uitwerking in concrete projecten inpasbaar zullen zijn zonder afbreuk te doen aan de aardkundige waarden. Daartoe is het wel nodig om niet alleen de maatregelen (aard en locatie) nader te specificeren, maar ook om de aardkundige kwaliteiten ter plaatse meer in detail in beeld te brengen. De Baronie kent een relatief groot aantal waardevolle GEA-objecten. De maatregelen zullen wellicht enerzijds een licht negatief effect hebben vanwege de werkzaamheden in het kader van beekherstel en de ontwikkelingen in het landbouwontwikkelingsgebied bij Ulicoten, echter vooral de werkzaamheden ten aanzien van beekherstel kunnen er ook toe leiden dat het geheel van de beeklopen beter beleefbaar wordt. Ook de maatregelen voor de RNLE dragen naar verwachting bij aan de herkenbaarheid en beleefbaarheid van de waardevolle aardkundige landschapselementen (waaronder de GEA-objecten). Om die redenen scoort het voorkeursalternatief voor het criterium aardkundige waarden per saldo neutraal (0) ten opzichte van de huidige situatie. In vergelijking met de situatie 2016 zonder reconstructie wordt evenmin een verandering in de aardkundige waarden van de Baronie verwacht (0).

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van de reconstructie-ingrepen zullen een licht positieve (+) invloed op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. De bestaande kenmerken van het landschap worden in grote delen van het reconstructiegebied versterkt, zoals in de beekdalen en in het RNLE-gebied de Baronie. In de landschappelijk open gebieden (de zandontginningen) is echter inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderij voorzien. Beleidsmatig wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd: het perspectief van de dynamiek van deze gebieden (dan is verandering in openheid een logisch gevolg van continue dynamiek) of het perspectief van de al eeuwen bestaande openheid (dan is verandering in openheid een negatief te waarderen proces).

Bij de effectscore in dit MER wordt een zwaarder gewicht gegeven aan de eerste invalshoek –mede vanwege het ontbreken van een beleidsmatige waardering van openheid- en wordt vermindering van openheid in deze situatie niet negatief gescoord.

Er zijn ook planelementen die afbreuk doen aan de belevingswaarde, zoals de sociaal-economische ontwikkelingszones in gebieden met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelingen.

De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen de RNLE-gebieden uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbetert in vergelijking met de huidige situatie, dit is een positief effect (++).

Voor de landschapsecologische zones tussen Breda en Rijen (Tilburg) en ten westen van Breda zal de combinatie van ontwikkelingen en maatregelen er naar verwachting toe leiden, dat de ruimtelijke kwaliteit enerzijds zal toenemen door de nadruk op natuur- en landschappelijke waarden, maar dat die anderzijds negatief zullen worden beïnvloed door ontwikkelingen ten aanzien van intensieve recreatie (Molenschot) en de verwevingsgebieden rondom Molenschot (uitbreiding van en omschakeling naar intensieve veehouderij). Dit leidt per saldo tot een neutraal effect (0) voor dit criterium in vergelijking met de huidige situatie.

Inpassing agrarische bebouwing

De beeldkwaliteitsplannen die worden opgesteld voor de drie landschapstypen in De Baronie bieden goede voorwaarden (++) voor de landschappelijke en architectonische inpassing van agrarische bebouwing. Voorstellen voor nieuwe agrarische bebouwing moeten aan de beeldkwaliteitsplannen worden getoetst. De voorwaarden voor inpassing zouden zonder reconstructieplan ook, maar in meer beperkte mate, geboden zijn. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is immers een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelandsvernieuwing. Om die reden is ten opzichte van de autonome ontwikkeling sprake van een licht positief effect (+) op dit criterium.

Tabel 8.7 Effectscores landschap en cultuurhistorie

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landschap en cultuurhistorie		
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Beïnvloeding archeologische waarden	-	-
Beïnvloeding aardkundige waarden	0	0
Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0	-

Effecten van de alternatieven integrale zonering in de Baronie op landschap en cultuurhistorie

Alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn er ten opzichte van het VKA De Baronie extra extensiveringsgebieden aangewezen in gebieden met een hoge landschappelijke waarde. Daarnaast kennen deze alternatieven een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en is het areaal landbouwontwikkelingsgebied kleiner. Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van landschappelijke minder groot geschat dan in het VKA. Daarnaast wordt in deze alternatieven in belangrijke mate ingezet op verplaatsing van bedrijven. Dit biedt extra mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van nieuwe bedrijven en de sloop of hergebruik van de vrijgekomen locaties. De concentratie van grote intensieve veehouderijen in een beperkt aantal gebieden leidt tot achteruitgang van de landschappelijke belevingswaarde van die landbouwontwikkelingsgebieden. Bij keuze voor dit alternatief zouden de Beeldkwaliteitsplannen hierop in moeten spelen.

Alternatief technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het VKA, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van landschappelijke waarden door groei van bestaande bedrijven (t.o.v. het VKA) in de verwevingsgebieden. De extra inzet op techniek is vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie en leidt dus niet tot een betere landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen of ontstening in landschappelijk waardevolle gebieden. De kans op aantasting van de landschappelijke belevingswaarde van de landbouwontwikkelingsgebieden is in dit alternatief iets minder groot dan in het VKA, omdat er minder bedrijven verplaatst worden. Er is daardoor minder landbouwontwikkelingsgebied nodig.

8.2.5 Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid

De veterinaire veiligheid in de intensieve veehouderij is in 2016 verbeterd ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt vooral door de tendens van schaalvergroting en concentratie waardoor het aantal locaties met intensieve veehouderij sterk afneemt. Bovendien wordt door ruimtelijke en milieuhygiënische maatregelen bevorderd dat bedrijven zich op goede locaties kunnen doorontwikkelen. Hierdoor ontstaan meer gesloten bedrijven. Een belangrijk positief effect komt ook door effectieve maatregelen op de bedrijven en in de keten.

Het VKA biedt wel de mogelijkheid voor de ontwikkeling van projectlocaties, maar stuurt daar niet concreet op. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling richting gesloten bedrijven. Er zijn wel middelen opgenomen om initiatieven voor meer samenwerking in de keten te ondersteunen. De toegevoegde waarde van de maatregelen in het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling is echter beperkt, omdat veel ook al autonoom gebeurt, bijvoorbeeld het samenvoegen van locaties. In het VKA zijn de wettelijk vereiste varkensvrije zones nader begrensd en het VKA gaat uit van het in de planperiode volledig opheffen van de varkenshouderij in deze zones. De varkensvrije zones bieden de mogelijkheid om bij calamiteiten gebieden met buffers af te sluiten, bedoeld om de verspreiding van dierziekten in de hand te houden (uitgaande van een non-vaccinatie beleid). Inmiddels hebben ministeries en provincies afgesproken dat er niet tot daadwerkelijke realisatie van de varkensvrije zones zal worden overgegaan, vanwege de mogelijkheid die er is ontstaan om te vaccineren.

Ruimtelijke structuur landbouw

Ruimtelijke structuur Intensieve veehouderij

Ruim 20% van de grotere intensieve veehouderij-locaties zijn gelegen in de extensiveringsgebieden, het betreft 47 grotere intensieve veehouderij-locaties. Voor de meeste van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stankcirkelproblematiek, de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de GHS natuur.

50% van de grotere intensieve veehouderij-locaties zijn gelegen in de verwevingsgebieden en bijna 30% van de grotere iv-locaties zijn gelegen in de landbouwontwikkelingsgebieden. Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen de ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 300 intensieve veehouderij-locaties in de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden, waarvan circa 80 grotere intensieve veehouderijbedrijven.

Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregelgeving krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In het VKA is ruim 1500 hectare landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. Goed gelegen locaties binnen de verwevingsgebieden bieden ook kansen voor het hergebruik van een bestaande locatie voor verplaatsters uit de extensiveringsgebieden of van een minder goed gelegen locatie binnen het verwevingsgebied.

Het VKA biedt voldoende geschikte locaties voor de intensieve veehouderijbedrijven van de toekomst. Naast de ruimtelijke en milieukundige randvoorwaarden zijn vooral de internationale concurrentieverhoudingen bepalend voor het ontwikkelingsperspectief van de sector.

Per saldo zijn er beduidend meer iv-locaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan de locaties waar er sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevat het VKA ook middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu al of in verband met de begrenzing van extensiveringsgebieden weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen.

Het VKA scoort zeer positief (+++) op de verandering in het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij ten opzichte van de huidige situatie en positief (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Ruimtelijke structuur overige landbouw

Het VKA ondersteunt initiatieven om de ruimtelijke structuur te optimaliseren. Ook zijn er maatregelen opgenomen die gericht zijn op het optimaliseren van de vochtvoorziening (waterconservering). Voor ruim 1860 hectare landbouwgrond leiden de waterconserveringsprojecten en de vernatting van natuurgebieden tot een verbetering van de productieomstandigheden (gemiddeld van 3%) omdat er nu sprake is van te droge landbouwgebieden. De vernatting van natuurgebieden leidt op circa 660 ha landbouwgrond tot een verslechtering van de productieomstandigheden. Het gaat om een afname van gemiddeld 3%. Hiervoor voorziet het VKA in schadevergoeding.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook beperkt vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Echter ook ongewenste intensivering van de melkveehouderij zal zich blijven voordoen (meer koeien per ha bedrijfsoppervlakte). Met ongewenst wordt bedoeld op een intensivering van de melkveehouderij die gepaard gaat met nadelen voor het milieu.

Veel van de in het VKA opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet. Bijvoorbeeld concentratie en regulering van sommige teelten, in combinatie met het bieden van ontwikkelingsruimte. Glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties. In het VKA zijn twee doorgroeigebieden glastuinbouw vermeld. Rondom Zundert is een glasboomteeltgebied begrensd. Nieuwe ontwikkeling van intensieve teelten is niet gewenst in kwetsbare gebieden. Het VKA onderschrijft het beleid zoals neergelegd in de Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen. In het VKA zijn concrete gebieden aangewezen voor intensieve teelten en teeltondersteunende voorzieningen.

Het VKA scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbrede landbouw

De kansen voor verbreding van de landbouw nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. Het VKA biedt meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast zullen ontwikkelingen gericht op verbreding financieel worden ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met

andere partijen bevordert. Daarom scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Duurzame productie

Het VKA heeft een positief (+) op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds is vooral de vraag van consumenten leidend voor het perspectief. Anderzijds bevat het VKA ambities en maatregelen voor het vergroten van het aantal biologische bedrijven. De in het VKA opgenomen maatregelen kunnen wel een verschil gaan maken met de autonome ontwikkeling, mits een concrete invulling aan met name ook de vraagzijde vorm krijgt. Door gebrek aan zicht op de te nemen maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Omdat de vraag van de consumenten toch vooral leidend is, scoort het VKA neutraal op verandering in perspectief van de biologische landbouw ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gerealiseerd.

Tabel 8.8 Effectscores landbouw

Criterion	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landbouw		
Verwachte verbetering van veterinaire veiligheid	++	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+

8.2.6 Recreatie en toerisme

De toeristisch recreatieve sector is in het algemeen een groeisector. Het VKA faciliteert deze groei onder andere door verbetering van routestructuren en verbetering van natuur en landschap. Deze maatregelen in samenhang met de ruimtelijke sturing van functies (zonering, minder stankhinder) vergroten de kansen voor deze sector.

Over het geheel genomen zorgen de stimulansen voor kwaliteitsverbetering en innovaties ervoor dat het VKA duidelijk positief (++) scoort op het onderdeel verandering toeristisch recreatief perspectief voor de sector ten opzichte van de huidige situatie. In de Baronie zullen naast de aanwijzing van gebieden voor ontwikkeling van recreatie, in 2016 18 bedrijven kwalitatief verbeterd zijn. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling scoort het VKA licht positief (+). Met name omdat initiatieven en ontwikkelingen naar verbreding en verbetering van het aanbod (Ontspannend Brabant) ook zonder de reconstructie in gang waren gezet en een positief effect op de toeristisch-recreatieve structuur zouden hebben. De beperkte sturing maakt dat het daadwerkelijk toegevoegd effect van het VKA minder groot zal zijn, ook al omdat de stelling is dat de sector zelf de geboden kansen zal moeten verzilveren.

De voornemens ter verbetering van de planologische inbedding en de inzet op verplaatsing van bedrijven uit kwetsbare EHS hebben een beperkt positief effect ten opzichte van de huidige

ge situatie (+) en een gunstige uitwerking voor de ruimtelijke structuur van het toeristisch recreatief product. De mate waarin deze maatregelen echter als gevolg van het VKA tot stand komen is onzeker. Veel van de maatregelen zijn namelijk aan bestaande initiatieven opgehangen. Omdat veel initiatieven ook zonder reconstructie tot stand zullen komen, scoort het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling neutraal (0).

Tot slot is er sprake van een duidelijke verbetering (++) van de recreatieve belevingswaarde ten opzichte van de huidige situatie door met name de impuls in de routestructuren (in de Baronie 12 nieuwe routestructuren) en secundair de substantiële inzet op het gebied van natuur en landschap bijvoorbeeld in de RNLE de Baronie. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling, waarin ook toeristisch recreatieve projecten en initiatieven realiteit zullen worden is het positieve effect lager beoordeeld (+).

Tabel 8.9 Effectscores recreatie en toerisme

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Recreatie en toerisme		
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+

8.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid Economische vitaliteit

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector. Ten opzichte van de totale economische ontwikkeling in Brabant is de achteruitgang van de werkgelegenheid in de landbouw beperkt. In delen van het reconstructiegebied met een grote afhankelijkheid van de landbouw zal deze autonome afname worden gevoeld. Het aantal bedrijven dat als gevolg van maatregelen in de reconstructie extra belemmeringen (ten opzichte van de autonome ontwikkelingen) ondervindt is echter beperkt. Dat betekent dat de verwachte afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector als direct gevolg van de reconstructie ook beperkt is. Daarnaast biedt het VKA op andere plaatsen perspectief voor intensieve veehouderijbedrijven die dat nu niet of in mindere mate hebben. Dit heeft een positief effect op instandhouding (en groei) van de werkgelegenheid.

Daarnaast zijn in het VKA maatregelen opgenomen, die stimulerend zullen werken op de economische dynamiek en de werkgelegenheid in het buitengebied. Voorbeelden daarvan zijn ruimere mogelijkheden voor (agro-)toeristische bedrijvigheid en ruimere planologische mogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid in VAB's. Gelet op het feit dat lang niet alle maatregelen concreet zijn is het effect hiervan niet concreet te bepalen. Wel zullen deze maatregelen, vergeleken met de autonome ontwikkeling, een grotere impuls aan de werkgelegenheid geven. Zoals het VKA zelf al aangeeft zal het niet altijd mogelijk zijn om de autonome achteruitgang als gevolg van het verlies van arbeidsplaatsen in de landbouw op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied, maar het VKA levert wel een positieve bijdrage (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Leefbaarheid

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook zonder reconstructie voor. Het proces van reconstructie zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In het VKA zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. De kernen Zegge, Achtmaal, Wernhout, Molenschot, Schijf en Hulten zijn als aandachtsgebieden aangewezen die prioriteit krijgen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen als de ondersteuning van initiatieven. Zo is in het VKA aangegeven dat mogelijkheden worden nagegaan om een passende voorzieningenstructuur in de kleine kernen te behouden en/of te realiseren.

Op basis van indirecte ingrepen als de verplaatsing van bedrijven uit de kernrandzones, de bevordering en mogelijkheden voor nieuwe economische dragers in de kernrandzones alsmede het terugdringen van stankhinder bij bedrijven uit de kernrandzones zijn positieve effecten te verwachten op de leefbaarheid van de kleine kernen (zowel feitelijke leefbaarheid als mogelijkheden voor woningbouw).

Het effect ten opzichte van de huidige situatie is neutraal (0) in verband met de reeds autonome afname van de leefbaarheid. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan door de opgenomen directe en indirecte maatregelen een licht positief (+) effect worden verwacht.

Verkeer en vervoer

Het VKA omvat diverse ingrepen die een (beperkte) toename van de verkeersstromen zullen veroorzaken. Deze toename is geconcentreerd rond de landbouwontwikkelings-gebieden (vrachtverkeer), en wat betreft het recreatieverkeer in en rond de extensiveringsgebieden (de recreatieve poorten, de projectlocatie- en intensieve recreatiegebieden). Daarnaast kan in algemene zin een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij.

Per saldo kan voor heel De Baronie verwacht worden dat deze verschuivingen in verkeersstromen met toe- en afname ten opzichte van de huidige situatie elkaar in evenwicht houden. De doorstromingsproblemen die er ook al in huidige situatie zijn in Rucphen, Baarle-Nassau en Alphen, de verkeerstoename echter een extra punt van aandacht zal vormen is de score beperkt negatief (-) ten opzichte van de huidige situatie.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom (zonder reconstructie) zal toenemen ten opzichte van nu. De toename in verkeersintensiteit als gevolg van de reconstructie-ingrepen is over het geheel genomen verwaarloosbaar. Wel is de kern Zegge benoemd als aandachtsgebied voor verkeersveiligheid en zijn de andere kernen waar infrastructuur een knelpunt vormt aandachtsgebied voor leefbaarheid. Vandaar dat toch een licht positieve score (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt gegeven aan het VKA.

Tabel 8.10 Effectscores wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Wonen, werken en leefbaarheid		
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	-	-
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	+

8.2.8 Resumé belangrijkste effecten

Op basis van de effectbeschrijving zijn hieronder de belangrijkste effecten van het VKA, die afwijkend zijn van de effecten die ook zonder het VKA zullen optreden, beschreven. Ook zijn enkele opmerkingen over het bereiken van de gestelde doelen in dit overzicht opgenomen.

Positieve effecten

- Extra herstel van verdroogde natuur (circa 880 hectare extra).
- Voor water- en bodemkwaliteit draagt het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling maar in geringe mate bij aan het halen van de gestelde doelen. Er is veel aanvullend beleid nodig om de doelen daadwerkelijk overal te realiseren.
- Het VKA geeft t.a.v. verzuring een extra bescherming voor de EHS, omdat
 - een toename van depositie van ammoniak op de meest kwetsbare natuurgebieden wordt tegengegaan
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd
 - een aantal grote depositiepieken op deze gebieden wordt weggenomen of verminderd.
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van de gemiddelde depositie op de kwetsbare bos- en natuurgebieden. De depositieniveaus liggen ook in 2016 naar verwachting nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur.
- Het VKA draagt bij aan de vermindering van het aantal stankgehinderden, omdat
 - rondom de meeste kernen een toename van stankoverlast uit stallen wordt tegengegaan
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd
 - Een aantal knelpunten wordt weggenomen of verminderd.
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van het totaal aantal gehinderden ten opzichte van de verwachte autonome ontwikkeling. Hinder die ontstaat bij het uitrijden van mest is verreweg de grootste bron van geurhinder. Het VKA bevat geen maatregelen om deze vorm van overlast te verminderen.
- Meer mogelijkheden voor een landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven
- Het VKA versterkt per saldo het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij:
 - door het operationaliseren van landbouwontwikkelingsgebieden en het bieden van extra planologische ruimte in landbouwontwikkelingsgebieden
 - door de directe doorwerking van de extra planologische ruimte in de verwevingsgebieden
 - door het verplaatsen van bedrijven die op hun huidige locatie weinig ontwikkelings-

mogelijkheden hebben

- Meer ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw door de verhoging van de grondmobiliteit, de inzet van herverkaveling, waterconservering en koopmansgelden
- Extra mogelijkheden voor de sloop of hergebruik van vrijkomende stallen
- Meer ruimte voor woningbouw in een aantal kernen door een soepeler planologisch regime en het wegnemen van stankcirkels.
- Meer ontwikkelingsperspectief voor economische activiteiten in kleinere kernen (soepeler planologisch regime, maatregelen gericht op nieuwe arbeidsplaatsen)
- Door gestapelde aanpak wordt meer effect met hetzelfde geld bereikt:
 - bij het inrichten van waterbergingsgebieden
 - bij de uitvoering van beekherstelprojecten
 - bij de realisatie van de EHS en ecologische verbindingzones
 - bij de verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het agrarisch buitengebied
- Door de inzet van extra instrumenten als een grondbank, wettelijke herverkaveling en dorpsontwikkelingsprogramma's kan de uitvoering van bestaand beleid worden versneld, vooral in de beekdalen, in zones rondom de belangrijkste natuurgebieden en in kernrandzones.

Negatieve effecten

- Het verhogen van de grondwaterstand in natuurgebieden kan een onbedoeld neveneffect hebben: extra uitspoeling van fosfaat en een verminderde sponswerking van de bodem
- Kans op sterke groei intensieve veehouderij op relatief ongeschikte plekken (bestaande locaties) in het verweingsgebied zoals:
 - locaties op relatief korte afstand van kwetsbare natuurgebieden, waardoor er nieuwe depositiepieken kunnen ontstaan
 - locaties rondom woonkernen of andere stankgevoelige objecten (waardoor er een kans op toename van stankhinder ontstaat)
 - locaties in landschappelijke kwetsbare gebieden
 - locaties in een agrarisch gebied met natuurwaarde
- Kans op verstoring natuurgebieden door intensivering van recreatie
- Kans op aantasting archeologische waarden door grondverzet
- Verstening van de groene open ruimten
- Het toestaan van intensieve functies (nieuwe iv-locaties, recreatie) in gebieden die in het Streekplan zijn aangeduid als leefgebied voor struweelvogels, leefgebied voor weidevogels en Habitatrichtlijnsoorten (overlap met LOG's)
- Minder ontwikkelingsperspectief voor een deel van de intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden
- Minder optimale waterhuishouding voor landbouw in de directe omgeving van enkele hydrologisch gevoelige natuurgebieden

8.3 Effecten van de zes varianten

Effecten van variant 1: Landbouwontwikkelingsgebied ten oosten van Gilze

Het gebied ten oosten van Gilze is in het algemeen een goed landbouwontwikkelingsgebied. Nieuwvestiging lijkt vanuit milieuoogpunt goed mogelijk. Alleen het noordelijke en het zuidelijke deel zijn minder geschikt voor nieuwvestiging.

Indien nieuwvestiging plaatsvindt in het noordelijke deel, kan de stankoverlast op het dagrecreatieve object ten noorden van de A58 toenemen. Nieuwvestiging in het meest zuidelijke deel is nu niet mogelijk, omdat het binnen 250 meter van een kwetsbaar gebied (Wav B-gebied) ligt.

Indien bij versoepeling van de Wav nieuwvestiging wel mogelijk wordt, is dit vanuit natuuroogpunt nog steeds niet wenselijk. Nieuwvestiging zal namelijk leiden tot nieuwe depositiepieken op dit gebied, waardoor de natuurdoelen niet gehaald zullen worden.

Overigens is er voldoende landbouwontwikkelingsgebied in De Baronie aanwezig. De aanwijzing van het gebied ten oosten van Gilze als landbouwontwikkelingsgebied is niet nodig om aan de inplaatsingsbehoefte te voldoen. Gezien de geschiktheid van dit gebied en de aansluiting op het landbouwontwikkelingsgebied in Beerze-Reusel, zou dit landbouwontwikkelingsgebied een minder geschikt deel van een ander landbouwontwikkelingsgebied kunnen vervangen.

Effecten van variant 2: Landbouwontwikkelingsgebied bij Alphen

Dekt

Het gebied Dekt is in het algemeen een goed landbouwontwikkelingsgebied. Er doen zich twee beperkingen voor. Het noordelijke deel ligt relatief dicht bij de kern Alphen. Nieuwvestiging in het noordelijke deel zal dan ook leiden tot toename van de stankoverlast in Alphen.

Het gehele gebied Dekt heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit betekent dat bij ingrepen in de bodem, dus bij nieuwvestiging, archeologisch onderzoek moet plaatsvinden. De kans dat archeologische vondsten worden gedaan is hoog. Nieuwvestiging in Dekt zal daarvoor in het algemeen gepaard gaan met relatief hoge kosten.

Overigens is er voldoende landbouwontwikkelingsgebied in De Baronie aanwezig. De aanwijzing van het gebied Dekt als landbouwontwikkelingsgebied is niet nodig om aan de inplaatsingsbehoefte te voldoen. Gezien de geschiktheid van een deel van Dekt, zou dit deel van Dekt een minder geschikt deel van een ander landbouwontwikkelingsgebied, bijvoorbeeld het noordelijke deel van het landbouwontwikkelingsgebied Alphen, kunnen vervangen.

Druisdijk

Het gebied Druisdijk ligt in een struweelvogelgebied. Volgens het Streekplan mag hier geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij plaatsvinden. Vanuit natuuroogpunt lijkt nieuwvestiging van intensieve veehouderij te combineren met de aanwezigheid van struweelvogels, mits voldoende mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen om verstoring en verlies aan leefgebied te voorkomen of te compenseren. Het zuidelijke deel van Druisdijk kent echter nog een beperking. Het ligt binnen 250 meter van een kwetsbaar gebied Wav B-gebied. Indien bij versoepeling van de Wav nieuwvestiging wel mogelijk wordt, is dit vanuit natuuroogpunt nog steeds niet wenselijk. Nieuwvestiging zal namelijk leiden tot nieuwe depositiepieken op dit natuurgebied, waardoor de natuurdoelen niet gehaald zullen worden.

Overigens is er voldoende landbouwontwikkelingsgebied in De Baronie aanwezig. De aanwijzing van het gebied Druisdijk als landbouwontwikkelingsgebied ligt vanuit natuuroptiek bekeken dan ook niet voor de hand.

Effecten van variant 3: Chaamse Beek

Binnen het plangebied Baronie ligt een aanzienlijk areaal natte natuur waarvan de hydrologische condities verbeterd dienen te worden. Van de circa 5000 ha aangewezen natte natuur worden in de huidige situatie in slechts 1780 ha de gewenste hydrologische condities bereikt. Het voorkeursalternatief voorziet in vernattingsmaatregelen. In de natuurparels worden hierbij uitstralingseffecten toegestaan, in de overige EHS niet. Hiermee wordt op 3067 ha de gewenste hydrologische condities bereikt. Zonder uitstralingseffecten zou op 2189 ha de hydrologische condities bereikt worden.

Op basis van eerder onderzoek (Effectenonderzoek Water, 2003) is reeds geconcludeerd dat verdergaande maatregelen in de natte natuurparels niet per definitie zinvol zijn. Op de Strijbeekse Heide is dit wel het geval. Door meer uitstraling toe te staan (t.b.v. herstel kwelcondities) neemt het areaal waar aan de condities wordt voldaan toe met ruim 27 ha (van 246

naar 273 ha op een totaal van 356 ha).

Verdergaande maatregelen in het stroomgebied van de Chaamse Beek, waarvan de Strijbeekse Heide een belangrijk deel uitmaakt zijn dus wenselijk. Echter als deze extra maatregelen betekenen dat in andere natuurplekjes geen vernattingsmaatregelen met externe werking worden uitgevoerd ligt de balans anders. Immers het toestaan van externe werking in de natte natuurplekjes van De Baronie, leidt tot een vergroting van het hersteld areaal met 900 ha. Hiervan ligt “slechts” 110 ha op de Strijbeekse Heide. Dit bezien in het licht van de extra natschade in het omliggend landbouwgebied die als gevolg van het verdergaande alternatief optreedt, maakt dat niet via een generieke uitspraak gesteld kan worden dat geconcentreerde inzet van middelen voor de Strijbeekse Heide per definitie een positiever totaalbeeld laat zien. Deze afweging zal via een gebiedsspecifieke optimalisatie dienen te verlopen waarbij tevens de specifieke waarde van bepaalde natuurdoeltypen wordt betrokken.

Indien wel gekozen wordt voor verdergaande vernattingsmaatregelen kunnen de eventueel op te stellen natschaderegelingen worden gebruikt om tevens afspraken te maken over bemestingsdruk en aanverwante zaken zodat ook een verbetering van de waterkwaliteit bereikt kan worden.

Effecten van variant 4: Teeltondersteunende voorzieningen

Water en bodem

In de verschillende varianten rondom TOV in de Baronie wordt aangegeven dat dit alleen mogelijk is indien o.a. het watersysteem niet negatief wordt beïnvloed. Het gaat daarbij zowel om de beïnvloeding van de waterkwantiteit als -kwaliteit.

De waterkwantiteit wordt beïnvloed indien TOV leidt tot grootschalige verharding van het oppervlak. Het neerslagafvoerproces versnelt daarmee, wat leidt tot extra piekafvoeren in het oppervlaktewaterstelsel. Aangezien uitbreiding van verharde oppervlakken, via het spoor van de watertoets, in alle gevallen gecompenseerd dient te worden door de aanleg van waterretentie, is dit geen onderscheidend aspect binnen de varianten.

De beïnvloeding van de waterkwaliteit komt voort uit het verschil in gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen en de mate waarin deze uitspoelen naar grond- en oppervlaktewater. In het algemeen mag aangenomen worden dat vollegrondsteelt leidt tot een grotere uitspoeling naar de omgeving. Bij gebruik van teeltondersteunende voorzieningen spoelen meststoffen en bestrijdingsmiddelen niet uit naar de omgeving aangezien het om gesloten systemen gaat. Alle subvarianten van TOV scoren daarmee positief met betrekking tot waterkwaliteit.

Onderscheidend binnen de subvarianten zou de ruimtelijke verdeling kunnen zijn. Aangezien er in de aangegeven regio geen gronden liggen die gevoelig zijn voor uitspoeling (en dus vanuit wateroptiek eerder in aanmerking komen voor TOV), is ook dit geen onderscheidend effect. In de gespreide variant krijgen de meeste bedrijven extra ruimte voor teeltondersteunende voorzieningen. Deze variant zal daarom iets beter scoren op waterkwaliteit dan de andere varianten.

Natuur

De verspreide variant overlapt met leefgebieden van 4 verschillende Habitatrichtlijnsoorten, namelijk de Rugstreeppad, de Heikikker, de Kamsalamander en de Poelkikker. Hierdoor ontstaat een kans op negatieve effecten op deze beschermde diersoorten. Alvorens teeltondersteunend glas kan worden aangelegd dient onderzoek plaats te vinden naar de exacte verspreiding van deze diersoorten, zodat door aanpassing van het ontwerp op het voorkomen van

beschermde diersoorten, negatieve effecten op deze diersoorten voorkomen worden.

De gebieden die vallen onder de geconcentreerde varianten (A en B) overlappen niet met leefgebieden voor Habitatrictlijnsoorten. Uitbreiding van teeltondersteunend glas zal hier dus niet tot effecten op Habitatrictlijnsoorten leiden.

Het glasboomteeltgebied rond Zundert overlapt met de Habitatrictlijnsoorten Heikikker, Kamsalamander en Poelkikker. Bij de verspreide variant en de geconcentreerde variant A mag door boomtelers binnen het glasboomteeltgebied rond Zundert 4 ha glas geplaatst worden. Hier ontstaat dus een kans op negatieve effecten, waarbij via nader onderzoek naar de verspreiding en aanpassing van het ontwerp negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Bij variant B mogen boomtelers alleen binnen de aangegeven geconcentreerde gebieden uitbreiden naar 4 ha glas en daarbuiten 0,5 ha glas. De kans op negatieve effecten is in deze variant dus beduidend kleiner.

Zowel de verspreide variant als beide geconcentreerde varianten overlappen niet met weidevogelgebieden, leefgebied van struweelvogels en leefgebied van dassen.

Voor het aspect natuur geldt dat alle varianten overlap hebben met leefgebieden van Habitatrictlijnsoorten. De verspreide variant geeft in het algemeen de meeste kans op effecten op beschermde soorten. De geconcentreerde variant B geeft de minste kans op effecten op beschermde soorten. Middels onderzoek naar de exacte verspreiding van de soorten en aanpassing van het ontwerp hierop, kunnen negatieve effecten voorkomen worden. Bij aanwezigheid van in de flora- en faunawet genoemde soorten op de plaats van de ingreep, is een ontheffing nodig.

Landschap en cultuurhistorie

De verspreide variant, de beide geconcentreerde varianten en het glasboomteeltgebied overlappen met een groot gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde en tevens met archeologische monumenten. Het relatieve aandeel is in alle varianten vergelijkbaar. Doordat de verspreide variant een grotere oppervlakte heeft, vallen er meer ha met een hoge archeologische verwachtingswaarde en archeologische monumenten in. Bij ingrepen in de bodem, dus bij uitbreiding van glas, moet archeologisch onderzoek plaatsvinden. De kans dat archeologische vondsten worden gedaan is hoog. Uitbreiding van glas zal daardoor in het algemeen gepaard gaan met relatief hoge kosten. De varianten zijn op dit punt echter niet duidelijk onderscheidend.

Teeltondersteunende voorzieningen (en met name glas) beïnvloeden de belevingswaarde in negatieve zin. De verspreide variant leidt tot een nivellering van het landschapsbeeld. In de geconcentreerde varianten is het effect op het landschap weliswaar groter, maar wordt het beperkt tot een relatief klein gebied. Bovendien verbetert het landschappelijk beeld in andere gebieden door verplaatsing van bedrijven naar de gebieden van de geconcentreerde variant. Hierdoor ontstaan relatief grotere verschillen in het landschap, wat de beleving in het algemeen positief beïnvloed. In de geconcentreerde variant B nemen de mogelijkheden voor glasboomteelt af ten opzichte van het huidige beleid. Deze variant zal daardoor waarschijnlijk positiever uitpakken voor het landschap dan de autonome ontwikkeling.

Effecten van variant 5: Geconcentreerde recreatie

Recreatie

Voor het perspectief van de toeristische sector is geconcentreerde vestiging (in een projectlocatiegebied) over het algemeen gunstiger dan verspreide ligging van recreatiebedrijven. Door geconcentreerde vestiging kunnen dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen elkaar namelijk versterken. Indien echter te veel van hetzelfde type bedrijven bij elkaar worden geplaatst, kan

dit leiden tot onderlinge concurrentie, waardoor de winstmarges afnemen. Dit is voor een groot deel afhankelijk van de aantrekkingskracht van het projectlocatiegebied. Hoe groter de aantrekkingskracht, des te meer ruimte er is om hetzelfde type bedrijven naast elkaar te laten bestaan.

Daarnaast is verplaatsing gunstig voor het perspectief van de bedrijven, omdat zij nu door hun ligging in de GHS-natuur veelal niet meer uit kunnen breiden.

Gezien het grote aantal toeristisch-recreatieve bedrijven dat in de GHS-natuur is gelegen, lijkt het niet mogelijk deze allemaal naar het projectlocatiegebied te verplaatsen. De onderlinge concurrentie zal de winstmarges verkleinen, zeker ook in verhouding tot de kosten van verplaatsing.

Natuur

De verplaatsing is positief voor verstoringsgevoelige natuur, omdat de verstoring op de huidige locaties vermindert en er op de nieuwe locatie alleen snippers GHS zijn waarbij de recreatiebedrijven inpasbaar zijn. Een aandachtspunt is dat de recreatieve driehoek deels leefgebied is van de Habitatrichtlijnsoorten Rugstreeppad en Kamsalamander. Hierdoor ontstaat een kans op negatieve effecten op deze beschermde diersoorten. Alvorens tot aanleg van toeristisch-recreatieve voorzieningen over te gaan dient onderzoek plaats te vinden naar de exacte verspreiding van deze diersoorten, zodat aanpassing van het ontwerp op het voorkomen van beschermde diersoorten, negatieve effecten op deze diersoorten voorkomen worden. Aangezien landschap en natuur een grote aantrekkingskracht op recreanten hebben, kan een constructie ontworpen worden, waarbij aanleg van toeristisch-recreatieve voorzieningen gepaard gaat met aanleg van natuur- en landschapselementen, zodat zowel natuur als recreatie hiervan profiteren.

Landschap

De recreatieve driehoek heeft voor een deel een middelhoge archeologische verwachtingswaarde en verder geen hoge landschappelijke/cultuurhistorische waarde.

Binnen de recreatieve driehoek zullen de intensieve recreatiebedrijven goed ingepast moeten worden. Verder wordt de verplaatsing van de recreatiebedrijven vanuit landschappelijk oogpunt neutraal beoordeeld.

De verplaatsing van de recreatiebedrijven uit GHS-natuur naar de recreatieve driehoek wordt als positief beoordeeld, met name vanwege natuur maar ook vanuit recreatief oogpunt.

Effecten van variant 6: Landgoederenvariant

Nieuwe landgoederen zijn over het algemeen positief voor meerdere aspecten.

Voor recreatie zijn nieuwe landgoederen positief, vanwege het recreatief medegebruik. Voor landschap en cultuurhistorie zijn ze eveneens positief, vanwege verhoging van de waarden. De zoekgebieden liggen alle drie ongeveer even ver van bebouwing (ligging van een landgoed dicht bij bebouwing is gunstig vanwege de toegankelijkheid voor burgers) en er is geen overlap met landbouwonwikkelingsgebieden.

Hazeldonk sluit nauwelijks aan bij EHS en het ligt buiten de RNLE.

Mariënville en Wernhoutse Heide sluit goed aan op 3 verschillende EHS-gebieden. Deze kunnen met landgoederen met elkaar verbonden worden. Binnen dit zoekgebied zou gezocht moeten worden naar locaties die het beste de EHS verbinden. Een deel van het gebied is weidevogelgebied.

Landgoederen in een weidevogelgebied kunnen negatieve effecten hebben op de weidevogels door een toenemende verstoring door recreatie en verdichting van het landschap door bebouwing en bos of bossages.

Klein-Zundertse Heide overlapt met de aangewezen gebieden voor teeltondersteunende voorzieningen. Een landgoed ligt minder mooi als het grenst aan een gebied met veel teeltondersteunende voorzieningen. Het gebied sluit aan op EHS en ligt in de RNLE en kan hierdoor een bijdrage leveren aan versterking van de EHS en de natuur- en landschapswaarden van de RNLE.

Alleen voor de aspecten natuur en landschap is onderscheid te maken tussen de drie landgoederen. Zoekgebied Mariëville en Wernhoutse Heide is het meest gunstig en daarna zoekgebied Klein-Zundertse Heide. Zoekgebied Hazeldonk is het minst gunstig, vanwege een zeer beperkte aansluiting bij de EHS.

8.4 Leemten in kennis en informatie

In de factsheets is per thema aangegeven welke leemten in kennis en informatie geconstateerd zijn (zie CD ROM). Hierbij is ook het belang van de ontbrekende kennis aangegeven.

Voor de leemten in kennis en informatie is een aantal algemene redenen te noemen:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed.
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Daarna zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden.
- Een aantal effectbepalingen vergt ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen die niet nu niet mogelijk waren.

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg.

Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw te beschouwen (monitoring).

In algemene zin kan worden gesteld dat de, in dit rapport, gepresenteerde kwantitatieve waarden voor de effecten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Getracht is om een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de werkelijkheid te geven. De omvang van een effect is in veel gevallen echter niet exact te voorspellen. De gepresenteerde waarden moeten dan ook vooral gezien worden tegen de achtergrond van het doel van deze studie: het zichtbaar maken van de belangrijkste ontwikkelingen en de onderlinge verschillen tussen de in beschouwing genomen alternatieven.

Hierbij is ook het belang van de ontbrekende kennis aangegeven.

9 Vergelijking van de alternatieven

In hoofdstuk 8 zijn per aspect de effecten beschreven en in een overzichtstabel weergegeven. Daarbij is, daar waar dat relevant was, ook het verschil tussen het conceptvoorkeursalternatief en de alternatieven aangegeven. Een logische volgende stap is de integrale vergelijking van de effecten van het plan en een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Bij een integrale vergelijking geldt altijd dat niet elk gemeten effect even belangrijk is. Aan sommige aspecten/criteria wordt een groter belang toegekend dan aan andere. Enkele belangrijke milieu-items zijn bijvoorbeeld; anti-verdrogingsmaatregelen, verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit, reductie van de ammoniakemissie en realisatie van de EHS. Belangrijke sociale en economische items zijn het perspectief voor de landbouw en het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector. Juist op de belangrijkste milieu-items zijn ook de alternatieven gericht. Dit neemt echter niet weg dat ook andere items lokaal of integraal van groot belang zijn.

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd, waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn. Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden; waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en –voordeel kan daarmee gehaald worden?

De reconstructieplannen zijn sterk interactief tot stand gekomen. De uitkomsten uit het eerste effectenonderzoek (quick scan) zijn gebruikt om het concept-VKA te optimaliseren. Na de definitieve effectbepaling, gericht op het concept-VKA en de overige alternatieven, zijn de uitkomsten uit het MER verder benut om het VKA te optimaliseren.

Geleidelijk is ook het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) tot stand gekomen. Hierbij is steeds nagegaan welke maatregelen en ingrepen expliciet (kunnen) leiden tot een hoger milieurendement. In § 9.1 wordt het MMA beschreven. In § 9.2 wordt vervolgens een vergelijking gemaakt tussen het concept-VKA, de alternatieven en het MMA en wordt aangegeven in hoeverre het MMA bepalend is geweest voor het plan. In § 9.3 wordt in breder verband, maar wel op hoofdlijnen, beschreven welke wijzigingen in het VKA verder zijn doorgevoerd, op

basis van de MER-uitkomsten, danwel om andere redenen. Hierin zijn overigens geen maatregelen opgenomen die wezenlijk leiden tot een negatievere effectscore op één of meerdere criteria.

9.1 Meest milieuvriendelijk alternatief

9.1.1 Beschrijving meest milieuvriendelijk alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een milieueffectrapport het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) genoemd. Het MMA is het alternatief met de minste nadelen en vooral de meeste voordelen voor het milieu. Het alternatief dient reëel, realistisch en technisch haalbaar en uitvoerbaar te zijn. Het gaat uit van de meest optimale combinatie van maatregelen en ingrepen voor milieu, natuur en landschap.

Het MMA is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het voorkeursalternatief (VKA) en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie.

Sommige van deze bouwstenen zijn of worden direct meegenomen in de aanpassing van het VKA tot het ontwerp, of worden meegenomen in de verdere uitwerking en plannen voor de uitvoering die volgen op het reconstructieplan.

Theoretisch is het niet altijd mogelijk om alle mogelijke milieumaatregelen mee te nemen, omdat de voorgestelde aanpassingen in het ene aspect altijd negatieve (bij)effecten kunnen hebben in een of meerdere andere milieu-componenten. Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen.

Het MMA voor het reconstructieplan De Baronie komt grotendeels overeen met het MMA voor alle reconstructiegebieden in Brabant. Waar nodig zijn gebiedspecifieke accenten aangegeven. Het MMA voor De Baronie bevat de volgende hoofdrichtingen:

1. Terugdringen overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden

Een nadere selectie binnen de landbouwontwikkelingsgebieden. Nu is circa 1550 hectare als landbouwontwikkelingsgebied begrensd in het VKA. Dit areaal is ruim in relatie tot de verplaatsingsopgave uit het VKA (locaties uit extensiveringsgebieden), de mogelijkheden voor bestaande intensieve veehouderijen in verwevingsgebieden en het aantal duurzame locaties in de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden die mogelijk vrijkomen. Een aantal minder goed gelegen delen van landbouwontwikkelingsgebieden zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied. Hieronder vallen die delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met leefgebieden van struweelvogels, weidevogels gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In het MMA worden er minder locaties verplaatst, wordt er meer geconcentreerd en is er minder landbouwontwikkelingsgebied benodigd. Daarnaast zijn er in het MMA in andere reconstructiegebieden een aantal landbouwontwikkelingsgebieden als prioritair aangemerkt. Deze kunnen ook voor verplaatsing van locaties uit de Baronie worden ingezet.

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden

De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij in een gedeelte van het verwevingsgebied dat vanuit milieuoverlast minder goed is gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om bijvoorbeeld een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen op zeer goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten door het verplaatsen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden voor een deel teniet worden gedaan door grootschalige ontwikkelingen op voor het milieu minder geschikte locaties in verwevingsgebieden. Dit bevordert de lokalisering op zeer goed gelegen locaties in verwevingsgebieden.

Gerelateerd aan de specifieke impact kunnen er tegenprestaties worden verlangd bij uitbreidingen buiten het vigerende bouwblok om effecten op milieu, natuur en landschap te voorkomen. Dit kan variëren van een aantal basiseisen bij een uitbreiding binnen de maximum maat, via extra tegenprestaties bij een uitbreiding boven de maximum maat op minder geschikte locaties en vergaande tegenprestaties bij inplaatsing (zoals uitplaatsing uit een extensiveringsgebied etc).

Het MMA en de Integrale Zonering Intensieve Veehouderij

Op kaart 24 is de integrale zonering behorende bij het MMA weergegeven.

De extensiveringsgebieden die op deze kaart zijn weergegeven, zijn samengesteld uit de extensiveringsgebieden uit het VKA, aangevuld met een zone van 250 meter rondom kernen (woongebieden) en een zone van 500 meter rondom de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status als richtlijn (HRL of VRL)- of natuurbeschermingsgebied (voor zover niet al begrensd als extensiveringsgebied in het VKA). In deze gebieden geldt, net als in het VKA, dat vergroting van het agrarisch bouwblok van intensieve veehouderijen niet is toegestaan.

De landbouwontwikkelingsgebieden uit het MMA zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van alternatief 1a: sterke ruimtelijke sturing. De landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van het alternatief 1b (zeer sterke ruimtelijke sturing) zijn als prioritair aangemerkt. Deze komen in het reconstructiegebied De Baronie niet voor (met uitzondering van een klein deel van het landbouwontwikkelingsgebied ten zuiden van Gilze dat grenst aan het landbouwontwikkelingsgebied bij Riel in het reconstructiegebied Beerze-Reusel). In de landbouwontwikkelingsgebieden geldt een maximum bouwblok maat van 3 hectare. Ook is in deze gebieden omschakeling naar intensieve veehouderij toegestaan (voor zover het duurzame locaties betreft). In de prioritaire landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum bouwblok maat.

De overige gebieden (voor zover niet aangeduid als “geen-reconstructie”) zijn begrensd als verwevingsgebied. Om te voorkomen dat grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden op slecht gelegen locaties in de verwevingsgebieden, wordt naast een absoluut plafond ook een relatief plafond gehanteerd. Een bouwblok in een verwevingsgebied kan maximaal 20% worden vergroot, met, in eerste instantie, een absoluut maximum van 1,5 hectare. Dit betekent niet dat verdere bedrijfsontwikkeling is uitgesloten. Voor (zeer) goed gelegen locaties is ontwikkeling boven 1,5 hectare mogelijk, tot maximaal 2,5 hectare.

Bij uitbreiding buiten het vigerende bouwblok in verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden kunnen diverse tegenprestaties worden verlangd om ongewenste effecten op milieu, natuur en landschap te voorkomen. Dit kan variëren van een aantal basiseisen bij een uitbreiding binnen de maximummaat, via extra tegenprestaties bij een uitbreiding boven de maximummaat (van 1,5 hectare in verwevingsgebieden) en verdergaande tegenprestaties bij nieuwvestiging.

3. Waterdoelen rondom natte natuurgebieden:

Voor de natte natuurparel Strijbeekse Heide loont het om in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

Het aanwijzen van bufferzones van 500 meter rondom alle hydrologisch gevoelige natuurgebieden voorkomt een verdergaande verdroging in de periode tot aan het nemen van de herstelmaatregelen.

4. Versnelde realisatie EHS:

Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels. In natte natuurparels kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw:

In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst en slechts beperkt nadelig. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

- Alleen iv-bedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek. Bedrijfsverplaatsingen sterk sturen op basis van een gecombineerde, gemaximaliseerde milieuwinst op gebied van verbeteren landschappelijke kwaliteit, verminderen ammoniakdepositie en verminderen stankhinder.
- Inzet van een extra sloopregeling, vergelijkbaar met de Rbv/Ruimte voor Ruimte regeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
- Nieuwvestiging bij voorkeur alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinair rendement en concentratie.
- Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken (indien een bedrijf of tak intensieve veehouderij niet meer in werking is), bij voorrang in de extensiveringsgebieden en bij locaties in verwevingsgebieden die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt;
- Meer inzet op toepassing van technische maatregelen voor ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden, conform alternatief 2 (regulerend, zoals regionale aanscherping AMvB Huisvesting, of stimulerend, bijvoorbeeld financieel subsidiëren of koppelen aan extra uitbreidingsruimte). De behaalde "winst" op het gebied van ammoniak en stank komt voor de helft ten goede aan de ondernemer (extra uitbreidingsruimte) en voor de helft ten goede aan het milieu (verlaging emissie).
- Zonering en bijbehorende regels ook toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven (> 3 gve/ha, >110 koeien en bijbehorend jongvee).
- Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
- Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik).

- Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrandzones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (VHR en NB-wet) gericht op:
 - minder stankoverlast door veldemissies;
 - minder uitspoeling van nitraat;
 - minder ammoniakemissie door bemesting;
 - productie van duurzame energie.
- Vrijwaren zoekgebieden voor waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen
- Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen.
- Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc. ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
- Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
- Naar voren halen aanpak van versnipperingsknelpunten met als gevolg eerder functioneel zijnde verbindingszones;
- Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren
- Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
- Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokalisering locaties intensieve recreatie, boom- en sier-teelt en sociaal-economische zones vermindert knelpunten voor beschermde soorten, verstorings natuurgebieden, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, archeologische monumenten en aardkundig waardevolle gebieden;
- meer hinderveroorzakende recreatiebedrijven verplaatsen uit natuurgebied, recreatieve poorten minder en beter situeren ten opzichte van de verstoringsgevoelige natuur
- Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook op andere sectoren (zoals glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven) van toepassing laten zijn.
- Differentiatie aanbrenge in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in/ buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
- Regels hergebruik cultuurhistorisch waardevolle boerderijen verruimen, mits daar behoud en herstel van waardevolle panden tegenover staat.
- Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.

9.1.2 Kosten van het meest milieuvriendelijk alternatief **Integrale zonering en flankerend beleid**

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld er beschikbaar is, des te positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit ontwerp-reconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het Reconstructieplan, dan zullen de milieueffecten positiever uitvallen. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen de milieueffecten minder positief zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA dus ontwikkeld met de geach-

te dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is. Het MMA varieert dus in eerste instantie niet op het gebied van de totale hoeveelheid beschikbare gelden. Wel verschilt het MMA van het VKA voor wat betreft het regulerend beleid.

Het aantal bedrijven dat in het MMA wordt verplaatst (circa 5 a 10) is lager dan het aantal zoals dat in het VKA is opgenomen (41 verplaatsingen). Het aantal verplaatsers in het MMA is gebaseerd op het aantal grotere iv-bedrijven, gelegen in extensiveringsgebieden, waarbij er sprake is van een zogenaamd “gecombineerde problematiek”. Dus bijvoorbeeld zowel een knelpunt t.a.v. landschap als t.a.v. ammoniak. Het aantal (grotere) iv-bedrijven waarbij er sprake is van zo’n gecombineerde problematiek bedraagt circa 16. De inschatting is dat maximaal circa 5 a 10 van deze bedrijven daadwerkelijk verplaatst willen/kunnen worden.

De besparing op de indicatieve begrotingspost ten opzichte van het VKA zo wordt bereikt, is circa 30 miljoen euro. Dit geld wordt in het MMA ingezet om het toepassen van bovenwettelijke technieken te stimuleren (stallen en veldemissies), ten einde het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren. Ook wordt een deel van dit budget (de besparing van 30 miljoen euro) ingezet als dekking van de extra kosten van het MMA (t.o.v. het VKA) voor de onderdelen water en bodem, natuur en landschap.

Bodem en water

De extra maatregelen die in het MMA worden voorgesteld voor het thema bodem en water brengen extra kosten met zich mee. Het gaat dan vooral om extra kosten voor:

- Compensatie extra natschade door grootschaliger vernatting natte natuur (en omgeving)
- Waterconservering in landbouwgebied
- Extra inrichtingskosten natte natuur (vergraving toplaag, uitmijning, scheiding waterstromen)

Compensatie extra natschade.

Het alternatief met verdergaande vernattingsmaatregelen voor de natte natuur leidt op 660 ha extra landbouwgrond tot natschade. Via de economische waarde van de grondgebruikfunctie (hier gesteld op gemiddeld € 1.000 per ha), de mate van opbrengstderving (circa 10%) en een kapitalisatiefactor (10 jaar) kan een inschatting gemaakt worden van de aanvullende kosten. Deze uitgebreide analyse is in het kader van de effectbepaling voor het MER overigens niet uitgevoerd. Er wordt hiervoor verwezen naar het Effectenonderzoek Water (2003)

Uitgaande van de genoemde waarden worden de aanvullende kosten globaal geschat op 660.000 euro. Aanvullend hierop moeten nog inrichtingskosten meegenomen worden om de gewenste vernatting daadwerkelijk te realiseren. Het is niet te zeggen of deze sterk afwijken van het VKA.

In de genoemde kosten is het positieve effect op de landbouwproductie buiten beschouwing gelaten, omdat beide invloeden niet zondermeer opgeteld kunnen worden.

Waterconservering landbouwgebied

De verbetering van de vochtvoorziening in de landbouw heeft vooral betrekking op het aanpassen (optimaliseren) van de lokale ont- en afwatering. Hiervoor zijn al kosten opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Het verder optimaliseren van de maatregelen brengt niet per definitie aanvullende kosten met zich mee.

Extra inrichtingskosten voor verbetering waterkwaliteit

Binnen het MMA worden aanvullende maatregelen voorgesteld om de uitspoeling van met name fosfaat (maar ook bijvoorbeeld zware metalen) tegen te gaan (uitmijning) of het effect ervan te minimaliseren (scheiden waterstromen). De maatregel is niet tot in detail uitgewerkt. Uitgaande van het Effectenonderzoek Water wordt voor de aanvullende kosten uitgegaan van een eenheidsprijs van 10.000 euro per hectare ten behoeve van inrichtingsmaatregelen. Het areaal waarop deze maatregelen plaats moeten vinden is niet aan te geven.

Natuur en landschap

Over het algemeen zal gelden dat het MMA duurder is dan het Voorkeursalternatief voor wat betreft de overige onderdelen. Daarnaast moet het benodigde geld soms eerder ingezet worden. De in het MMA opgenomen versnelde realisatie van de EHS betekent vooral dat het hiervoor benodigde budget eerder in de tijd ingezet zal moeten worden. Er moeten eerder grondaankopen worden gedaan. Ook voor het eerder aanpakken van versnipperingsknelpunten moet het budget eerder ingezet worden. De extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren kosten extra geld. Dat geldt ook voor de inzet van zwaardere maatregelen om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen.

Het verplaatsen van bijvoorbeeld intensieve recreatiebedrijven uit kwetsbare natuur neemt ook extra kosten met zich mee.

9.2 Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA

In het MMA is, op basis van de effectbeschrijving van het concept-VKA en de overige alternatieven, nagegaan of een verdere milieuverbetering mogelijk is. Uit de vorige paragraaf blijkt dat op een aantal milieu-aspecten het MMA positiever scoort dan het concept-VKA. Soms zijn maatregelen gericht op een verbetering van de omgevingskwaliteit (bijvoorbeeld het ontzien van kwetsbare gebieden als natte natuurgebieden) goed in te passen in een duurzame economische landbouw. Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Daar waar dit niet het geval is, zijn elementen uit het MMA en de alternatieven overgenomen in het plan. Dit geldt voor de volgende onderdelen:

1. Inperking van het areaal landbouwonwikkelingsgebied binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en het reduceren van directe ontwikkelingsmogelijkheden in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dassenleefgebieden, waterpotentiegebied en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden door het introduceren van secundaire landbouwonwikkelingsgebieden;
2. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurgebieden) tegen verdroging;
3. Waterconservering voor de landbouw, waarbij de natuurwaarden in deze gebieden licht meeprofiten van de vernatting;
4. Het actief intrekken van onbenutte milieuvergunningen indien het bedrijf of de tak intensieve veehouderij niet meer in werking is.

Dit leidt kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen en een substantieel betere score op de 7-puntsschaal:

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten in het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurgebieden (conform alternatief 3).

9.3 Gemaakte keuzen voor het VKA

Bij het vaststellen van ontwerpreconstructieplan zijn een aantal veranderingen aangebracht ten opzichte van het eerste concept reconstructieplan. Hieronder staat aangegeven wat de belangrijkste veranderingen zijn. Deze veranderingen zijn mede gebaseerd op de informatie uit de effectbeschrijving van het eerste concept reconstructieplan en op reacties op het eerste concept.

1. Met het oog op de planologische doorwerking van concrete waterbergingsgebieden, waar vooral vanuit de waterschappen en de natuurbeschermingsorganisaties op was aangedrongen, is in het ontwerp een onderscheid gemaakt tussen de waterbergingsgebieden die in de 1e planfase en waterbergingsgebieden die later worden gerealiseerd. De eerste categorie werkt door in het bestemmingsplan en is mede daarom concreet begrensd. De tweede categorie wordt beschermd middels de bepalingen uit het Streekplan.
2. Wij hebben 500 m zones rondom de natte natuurplek op kaart opgenomen. Het beleid in deze 500 meter-zone (in veel gevallen landbouwgebied) is gericht op een stand-still van de hydrologie betreffende (de condities van) de natte natuur: in deze zone mogen geen maatregelen genomen worden die de hydrologie van die natte natuurplek negatief beïnvloeden. Deze zones krijgen een planologische doorwerking richting de bestemmingsplan- en buitengebied.
3. Het pilotgebied (Groote of Roode Beek) waar de effecten van maatregelen op de waterkwaliteit worden gevolgd, betreft nu niet alleen de Groote of Roode Beek zelf, maar het hele stroomgebied van deze beek (Laagheiveltse Beek en Heikantse Beek).
4. Er is concreter ingegaan op de gebieden waar 'bergen van water in de haarvaten' plaats kan vinden.
5. Bij vernatting van natuurgebieden kan er fosfaat vrijkomen. Besloten is om te bezien of vernatting niet in strijd is met de Kaderrichtlijn Water.
6. Bij uit te voeren projecten zullen archeologische waarden nadrukkelijker worden meegenomen.
7. Buiten de 'leefgebieden kwetsbare soorten' (Streekplan 2002) komen ook, zij het verspreid, kwetsbare soorten voor. De commissie wil ook deze gebieden beschermen.
8. De commissie heeft aangegeven welke versnipperingsknelpunten zij wil aanpakken en waar de prioriteiten liggen.
9. De commissie heeft aangegeven dat de beeldkwaliteitsplannen, die voor de landbouwonwikkelingsgebieden worden opgesteld, een hulpmiddel zijn bij het beoordelen van inplantingsinitiatieven.
10. De commissie heeft op kaart aangegeven waar zij Koopmansgelden met prioriteit in wil zetten.
11. Op kaart zijn gebieden gezet waar de commissie donkerte en stilte wil bevorderen.
12. Het "Intensief recreatief gebied" bij Molenschot wordt nader (kleiner) begrensd.
13. Het Landbouwonwikkelingsgebied bij Ulicoten is nader begrensd.
14. Mede met behulp van de resultaten van de MER is ten oosten van Gilze een landbouwonwikkelingsgebied nader begrensd.
15. Het extensiveringsgebied is opgedeeld in primair natuur en "overig".
16. De aanduiding van gebieden als "Varkensvrije Zone" is komen te vervallen.
17. De inpassing van (de uitbreiding) van teeltondersteunende voorzieningen zal door de gemeente worden opgepakt.
18. Uit de MER blijkt dat de voorgestelde zoekruimte voor landgoederen een positief effect heeft op natuur en landschap. Gelet op dit MER-resultaat ondersteunen wij initiatieven tot oprichting van nieuwe landgoederen. De voorkeur gaat hierbij naar het gebied Mariënville en Wernhoutse Heide.
19. De begrenzing van de regionale natuur- en landschapseenheid werkt planologisch door.

20. De begrenzing van de RNLE Kempische Landgoederen (voor zover gelgen binnen De Baronie) is uitgebreid met ca. 90 ha.
21. De overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden (1000 – 15000 zone om Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, Natuurbeschermingswet, leefgebieden struweel- en weidevogels) is aangeduid als secundair landbouwontwikkelingsgebied. De kern daarvan is dat nieuwvestiging in het secundaire gebied niet mogelijk is. Indien de balans van in- en uitplaatsing Brabantbreed daarom vraagt kan via een wijziging van het betreffende bestemmingsplan het verbod op nieuwvestiging in het secundaire landbouwontwikkelingsgebied worden opgeheven
22. Een instrument voor sturing van omvang en ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij zal worden ontwikkeld.
23. Voor verwevingsgebieden is opgenomen dat bij duurzame locaties voor een vergroting van het bouwblok tot een omvang boven de 1,5 ha een goedkeuringsvereiste van Gedeputeerde Staten nodig is.
24. Voor landbouwontwikkelingsgebieden is opgenomen dat bij duurzame locaties voor een vergroting van het bouwblok tot een omvang boven de 2,5 ha een goedkeuringsvereiste van Gedeputeerde Staten nodig is.

10 Uitvoering

In de reconstructie staat de uitvoering centraal. In dit hoofdstuk gaan wij in op onze uitvoeringsstrategie (§10.1) en de organisatie van de uitvoering (§10.2). In §10.3 geven wij een indicatie van de kosten van dit plan. De inzet van regelingen en instrumenten komt aan bod in §10.4. Paragraaf 10.5 gaat in op de bestuursovereenkomsten. Vervolgens komt in §10.6 de rol van communicatie in de uitvoering aan bod. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de wijze waarop wij de uitvoering gaan monitoren (§10.7).

10.1 Uitvoeringsstrategie

10.1.1 Programmering op doelen

Het reconstructieplan is een ‘doelenplan’: het geeft aan wat we in 2016 gerealiseerd willen hebben. De programmering van de uitvoering vindt plaats aan de hand van deze doelen. Een plan met helder geformuleerde einddoelen heeft veel voordelen ten opzichte van de meer traditionele blauwdrukplannen met een ruimtelijk eindbeeld:

1. *Het vergroot de doelgerichtheid en kosteneffectiviteit in de programmering en uitvoering.* Heldere, meetbare doelen dwingen tot nadenken over de beoogde effecten van projecten en de bijdrage die de projecten kunnen leveren aan het realiseren van de doelen. Zo kan de (kosten) effectiviteit van verschillende projecten of activiteiten tegen elkaar afgewogen worden en kunnen de juiste keuzes gemaakt worden - welke projecten worden waar en wanneer uitgevoerd?.
2. *Monitoring, evaluatie en bijstelling worden eenvoudiger.* Een belangrijk onderdeel van de uitvoering van de reconstructie is – ook voor het Rijk – de monitoring en evaluatie van de behaalde resultaten, op basis waarvan het uitvoeringsprogramma kan worden bijgesteld. Daarbij gaat het steeds minder om de vraag of een activiteit of project inderdaad is uitgevoerd, maar veel meer om de vraag in welke mate de activiteit of het project heeft bijgedragen aan het realiseren van de doelen. Het formuleren van heldere, meetbare doelen maakt deze werkwijze mogelijk.
3. *Het vergroten van de flexibiliteit.* Sturen op doelen biedt flexibiliteit bij de uitvoering in de streek. Als de omstandigheden veranderen, kunnen de betrokken partijen activiteiten eerder, later of op andere wijze uitvoeren. Hiervoor hoeven niet steeds opnieuw bestuurlijke afspraken gemaakt te worden, op voorwaarde dat de doelen gehaald worden.
4. *Ambities blijven overeind, terwijl de uitvoeringstermijn kan veranderen.* Door doelen centraal te stellen kunnen ook bij tegenvallende financiële ruimte de ambities overeind blijven, zonder het plan meteen te moeten bijstellen. We halen de doelen, maar laten of leggen in de ene periode meer prioriteit bij bepaalde doelen dan in andere perioden. Sturen op doelen maakt het mogelijk om de doelen gedurende de uitvoering te faseren, dus sneller of juist langzamer te realiseren, afhankelijk van de mogelijkheden die zich voordoen.
5. *Het vormt de basis voor bestuurlijke afspraken.* Helder geformuleerde, meetbare doelen vormen een goede basis voor bestuurlijke afspraken tussen relevante betrokken partijen. De opbouw van het plan en de geformuleerde doelen bieden hiervoor de mogelijkheid. Ze vormen het beleidsmatige toetsingskader voor de programmering van de activiteiten in de streek.

Uitvoeringsprogramma

Het reconstructieplan geeft inzicht in de doelen voor de lange termijn, in hetgeen we in 2016, aan het eind van het reconstructieproces, bereikt willen hebben. In het uitvoeringsprogramma wordt de vertaalslag gemaakt van deze lange termijn doelen naar de doelen voor de korte termijn, de komende vier jaar. Deze vormen als het ware een tussenstop op weg naar de realisatie van dit eindbeeld op de lange termijn. Deze tussendoelen zijn zo goed als mogelijk gekwantificeerd en meetbaar gemaakt.

10.1.2 Gefaseerde aanpak in de uitvoering

Reconstructie is en blijft een dynamisch proces. Het is niet mogelijk alles tegelijk op te pakken. Een gefaseerde aanpak van plan en uitvoeringsprogramma maakt het mogelijk tijdig bij te sturen op basis van de ervaringen in de uitvoering. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen, inzichten of andere prioriteiten in het beleid worden verwerkt.

De volgende overwegingen hebben een rol gespeeld bij de fasering:

1. Onze prioriteiten bij het realiseren van bepaalde doelen (in willekeurige volgorde):
 - de ontwikkeling van natuurlijke watersystemen (waterberging, beekherstel, vernatting);
 - de realisering van de ecologische hoofdstructuur en herstel en bescherming van het landschap;
 - de uitplaatsing van de intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden gekoppeld aan inplaatsing en ontwikkeling van de intensieve veehouderij op duurzame locaties;
 - economische ontwikkeling en behoud van leefbaarheid in het landelijk gebied;
2. Het belang van een combinatie van thematische ambities en maatregelen en van de aanpak van meer complexe, gestapelde (geïntegreerde) problematiek en maatregelen. Op sommige plaatsen zullen thematische maatregelen volstaan. Maar vaak zal dat niet het geval zijn. Een integrale aanpak is immers eigen aan het reconstructieproces. Ook willen we meer weerbarstige kwesties die een langere voorbereidingstijd vragen niet in de tijd naar achter schuiven. Dan is het van belang de voorbereiding daarvan in de periode 2005 – 2008 te starten.
3. Overwegingen van praktische aard: de quick wins: maatregelen die snel kunnen worden uitgevoerd en projecten die snel kunnen worden gerealiseerd.
4. Maatregelen en activiteiten die de bevolking in het gebied het meest wenselijk acht.

10.1.3 Van doelen naar projecten

Op gang brengen van het proces

Om het uitvoeringsproces op gang te brengen is een stevig geloof in de doelen van reconstructie nodig plus het hierbij behorende enthousiasme, initiatief en verantwoordelijkheid van partij en in de streek, gesteund door provincie en Rijk. De provincie wil het uitvoeringsproces op gang brengen door hier heldere afspraken over te maken in een uitvoeringsconvenant. Hierin komen afspraken over wie wat doet en wie wat betaalt en hoe we de uitvoering van de grond krijgen. We willen initiatiefnemers stimuleren en ondersteunen. We vragen de reconstructiecommissie om drijvende krachten in de streek te mobiliseren. Door partijen met elkaar in contact te brengen kunnen projecten gezamenlijk worden opgepakt. Hierdoor wordt de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële haalbaarheid aanzienlijk vergroot. De samenwerking die in de afgelopen jaren al is ontstaan, is van essentieel belang om tot een effectieve uitvoering te komen. Deze zal worden gecontinueerd en waar mogelijk uitgebouwd. Waar nodig willen wij nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand brengen.

Oog voor verschillen in uitgangssituatie

Afhankelijk van de uitgangssituatie kan de strategie om doelen te realiseren verschillen. Een goede analyse vooraf van de ruimtelijke, economische en milieuproblematiek is dan ook essen-

tieel om tot goede projecten te komen.

Daarbij moeten tal van vragen beantwoord worden. Speelt er één probleem en is er dus één doel, of is er een combinatie van problemen en moeten er dus meerdere doelen die met elkaar samenhangen gerealiseerd worden? Is er een verkavelingsprobleem in het gebied? Hoe groot is dan de omvang daarvan? Ook vragen als 'is er een landinrichtingscommissie of andere uitvoeringscommissie in het gebied actief die de realisering kan oppakken' moeten worden beantwoord? Per gebied moet steeds worden gekeken naar de meest effectieve en efficiënte uitvoeringsvorm.

Wanneer zich in een gebied kansen voordoen om in een (integraal) project meerdere doelen tegelijk te realiseren moeten deze worden benut. Een goed voorbeeld hiervan zijn de beekdalen. Vaak willen we hier meerdere doelen tegelijk realiseren zoals beekherstel, natuurontwikkeling, waterberging, landschapsversterking, multifunctionele landbouw en recreatieve routestructuren.

Het bedenken van slimme combinaties in één project dient dan vele doelen.

Oog voor het totale programma

De reconstructie is geen vrijblijvend proces. De partijen in de streek moeten voldoende oog hebben voor het totale programma waarin de doelen zijn vastgelegd en waarop de financiering is gebaseerd. Dat heeft consequenties voor de manier waarop zij verantwoordelijkheid nemen voor individuele projecten.

Het is daarom van belang individuele projecten te beoordelen op hun positie binnen het totale programma. Criteria die een rol spelen bij de beoordeling van projecten zijn bijdrage aan de reconstructiedoelen ook in relatie tot de kosten van het project, haalbaarheid en tempo van uitvoering.

Samenwerking en creativiteit

De uitvoering van de reconstructie vergt een grote inzet van alle partijen. Maar ook vooral een grote creativiteit en bereidheid om samen te werken in de manier waarop het proces wordt opgepakt. Dat planning met blauwdrukken niet werkt, is al eerder vast komen te staan. Maar we kunnen gebruik maken van nieuwe verworvenheden op het gebied van planning. Kern daarvan is om betrokkenen bij een project in een gebied in een vroeg stadium bij elkaar te brengen om gezamenlijk te bepalen hoe de gestelde doelen in de praktijk het best kunnen worden gerealiseerd en welke projecten daarvoor nodig zijn. Door kennis van bedrijven, belangengroepen, ontwerpers, burgers, overheden en kennisinstituten aan elkaar te koppelen, worden nieuwe kansen gecreëerd. Op die manier wordt vernieuwing en innovatie in de hand gewerkt en kunnen het imago en de ontwikkelkracht van de regio worden versterkt.

Het is van groot belang de juiste mensen te selecteren om het proces op gang te brengen en te houden. De ideevorming vraagt om innovatieve wetenschappers, specialisten en creatieve geesten. De draagvlakvorming vraagt om spelers uit de wereld van opinievorming en beleid. De uitvoering vraagt om financiers, bestuurders en projectontwikkelaars. In Brabant spelen diverse ontwikkelingsmaatschappijen hierin nu al een onmisbare rol in de uitvoering.

Bij de planvorming heeft de zogenoemde Telos-Driehoek centraal gestaan. Dit is een model dat ontwikkeld is door het Brabants Centrum voor Duurzaamheidsvraagstukken. Het kan gebruikt worden om het ecologische, economisch en sociaal-cultureel kapitaal met elkaar in evenwicht te brengen. Het is van belang dat deze manier van denken ook in de uitvoering terugkomt.

Een krachtige ondersteuning van de uitvoering door de betrokken overheden is onontbeerlijk. Dit vergt een meer bedrijfsmatige en sterker op uitvoering gerichte manier van handelen van de betrokken overheden, Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen.

Het reconstructieproces is een integraal proces. Dat vergt een grote mate van synergie in het denken en handelen van bestuurders en ambtenaren van de verschillende beleidssectoren die binnen de overheid bij de plattelandontwikkeling zijn betrokken. Beoordelaars van ruimtelijke of sociale en economische plannen, vergunningverleners en subsidieverstrekkers moeten in een vroegtijdig stadium bij de ontwikkeling van uitvoeringsplannen worden betrokken om kansen en haalbaarheid van projecten mee in te schatten. Dit maakt vroegtijdige bijsturing mogelijk en voorkomt teleurstelling achteraf. Daarnaast is het van belang dat financiële programma's binnen diverse overheden ontkokerd worden.

10.2 Uitvoeringsorganisatie

10.2 ↔ 6.2

In het reconstructieproces is een goede wisselwerking en samenwerking tussen de verschillende overheden, maatschappelijke partners en particulier initiatief tot stand gekomen. Gezamenlijk hebben bestuurslagen en maatschappelijke instellingen de ambities voor De Baronie bepaald. Deze gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid, die in de voorbereidingsfase van het reconstructieplan is opgebouwd, zal in de fase van uitvoering worden voortgezet en uitgebreid. Hoofddlijn daarbij is dat de uitvoering in de streek wordt vorm gegeven. De streek weet wat er in het gebied speelt en waar de kansen liggen. De streek is ook het best in staat om snel en effectief de beoogde doelen te realiseren. De reconstructiecommissie en het samenwerkingsverband van uitvoerende partijen hebben dan ook een belangrijke rol in de uitvoering.

Gedeputeerde Staten zullen de uitvoering in de Baronie actief ondersteunen. Structureel worden een gebiedscoördinator en een gebiedsmakelaar ingezet. Deze medewerkers participeren ook in het hierboven genoemde samenwerkingsverband. Verdere capaciteitsinzet wordt flexibel op basis van het provinciale uitvoeringsprogramma toegekend. Voorts wordt per gebied bijgedragen in de kosten van een streekmanager. De reconstructiecommissies krijgen de beschikking over een werkbudget.

Binnen de provincie wordt een “back-office” ingericht die in de praktijk zal werken als vraagbaak voor vragen in de regio en als loket cq eerste aanspreekpunt voor vragen op inhoudelijk, financieel en juridisch gebied. De “back-office” is voorts het coördinatiepunt voor afstemming met de lijnorganisatie, de toetsing van projectvoorstellen en voor de provinciale programmering en monitoring.

10.3 Indicatieve kosten

10.3 ↔ 6.4

De bekostiging van het uitvoeringsproces is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Op basis van normkosten zijn de totale kosten tot 2016 berekend. Voor de realisatie van het voorkeursalternatief (doelen 2016) worden de kosten geraamd op € 378.500.000.= miljoen. De volgende tabel geeft een indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel.

Tabel 10.1 Indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel

Reconstructiedoelen		Kosten t/m 2016 in €
Proces	0. Procesgelden	900.000
Water en bodem	1. Mogelijkheden voor regionale waterberging zijn toegenomen	37.000.000
	2. De gewenste hydrologische situatie is gerealiseerd (GGOR)	9.675.000
	3. Waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater) en bodemkwaliteit zijn verbeterd (fosfaat, stikstof, bestrijdingsmiddelen)	4.667.500
	4. Ecologische en landschappelijke kwaliteit van beken én kreken is verbeterd	19.240.000
	5. Schonere bodems	3.510.000
Subtotaal Water en Bodem		74.092.500
Milieu	6. Ammoniakdepositie op de Wav-gebieden en emissie in het totale reconstructiegebied is verminderd	23.450.000
	7. Stankhinder is verminderd	40.650.000
	8. Duurzame productie van energie en duurzame mestverwerking is toegenomen	1.000.000
	9. De kwaliteit van stilte en donkere gebieden is verbeterd	300.000
Subtotaal Milieu		65.400.000
Natuur	10. De EHS is gerealiseerd	99.396.000
	11. Ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd	18.400.000
	12. Kwetsbare soorten zijn beschermd	1.394.500
	13. Agrarisch natuur- & landschapsbeheer is geoptimaliseerd	162.000
Subtotaal Natuur		119.352.500
Landschap en cultuurhistorie	14. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn versterkt en hersteld	3.000.000
	15. Beeldkwaliteit van het landelijk gebied is verbeterd	2.080.000
	16. Optimale ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's	45.500.000
Subtotaal Landschap en Cultuurhistorie		50.580.000
Landbouw	17. Veterinaire kwetsbaarheid is verminderd	240.000
	18. De ruimtelijke structuur voor de landbouw is verbeterd	22.900.000
	19. Economische basis voor de landbouw is verbreed	480.000
	20. Duurzame productie is toegenomen	480.000
Subtotaal Landbouw		24.100.000

Recreatie en toerisme	21. Mogelijkheden voor toerisme en recreatie in het landelijk gebied zijn verbeterd	40.944.000
Subtotaal Recreatie en toerisme		40.944.000
Wonen, werken en leefbaarheid	22. Sociale gevolgen van veranderingen binnen de landbouw worden opgevangen	600.000
	23. Economische ontwikkelingen op het platteland worden gestimuleerd	600.000
	24. De leefbaarheid in het landelijk gebied is behouden en versterkt	1.900.000
Subtotaal Wonen, werken en leefbaarheid		3.100.000
Totaal		378.469.000

Uitgangspunt bij de gevolgde programmeringsystematiek is dat wij met het Rijk meerjarige afspraken kunnen maken. Wij willen met het Rijk elke vier jaar afspraken maken over de doelen die wij in die vier jaar willen realiseren en het geld dat hiervoor beschikbaar worden gesteld in het kader van het Investeringsfonds Landelijk Gebied. Na de vier jaar wordt verantwoording gegeven aan het Rijk over de uitvoering van het programma in die vier jaar.

10.4 Samenhang in regelingen en instrumenten

10.4 ↔ 6.5

Om de doelen te kunnen realiseren hebben we de beschikking over een aantal instrumenten. Bij de reconstructie van het landelijk gebied spelen zowel regulerend als stimulerend instrumentarium een rol. Het regulerende instrumentarium staat beschreven in hoofdstukken 6 en 11 van deel B. Hier gaan we vooral in op het stimulerende instrumentarium. Dat wil zeggen (financiële) steun voor projecten die bijdragen aan de reconstructie van het landelijk gebied. Naast de verschillende subsidieregelingen hebben we nog andere instrumenten die we in kunnen zetten om onze doelen te realiseren. Ook worden indien nodig nieuwe instrumenten ontwikkeld. De stimulerende instrumenten zijn ondergebracht in vijf instrumentenpakketten, die hierna worden beschreven.

10.4.1 Instrumentenpakketten

Pakket 1: Inrichting

Er bestaan vele subsidieregelingen. Realisatie van de doelstellingen van de reconstructie (natuur, landbouw, water, milieu, recreatie, nieuwe economische activiteiten) betekent dat in delen van het reconstructiegebied een wijziging van het gebruik van gronden en gebouwen. Een wijziging van het gebruik betekent vrijwel altijd dat ook de inrichting daarop wordt aangepast.” Daarbij kan gebruik van bestaande (en te ontwikkelen) subsidieregelingen worden gemaakt. Voortdurend verdwijnen er regelingen en komen er nieuwe voor in de plaats. Daarom geven wij hier geen volledig overzicht van deze regelingen. Wij constateren dat dit woud van regelingen de uitvoerders van projecten verlamt. Als we een flinke slag willen slaan in de uitvoering, moeten we de diverse subsidieregelingen bundelen. Om bestaande instrumenten meer aan te laten sluiten op de projecten en de verkokering van regelingen te verminderen, onderzoeken wij de mogelijkheid van een reconstructiefonds. Daarnaast wordt in de uitvoeringsorganisatie kennis over regelingen en instrumenten gebundeld, om vanuit één loket ondersteuning te kunnen bieden.

Het Rijk zal de diverse Rijksgeldstromen voor het landelijk gebied zoveel mogelijk gaan bundelen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De verschillende regelingen die er nu zijn, worden gesaneerd en het detailniveau van de te realiseren doelen zal worden verminderd. Bij het ILG gaat het ook om nieuwe bestuurlijke verhoudingen, waarbij verantwoordelijkheden op de juiste plek worden gelegd. provincie en regio's krijgen daarbij de ruimte om eigen (politieke) keuzes te maken.

Pakket 2: Grondmobiliteit

Voor de realisatie van veel doelen uit het reconstructieplan is functieverandering van landbouwgronden nodig. Dat geldt onder andere voor het realiseren van doelen op het gebied van natuur, landschap en waterberging. Maar ook voor de ruimtelijke structuur van de landbouw zelf, en met name de grondgebonden melkveehouderij (grote aaneengesloten huiskavels), is verwerving van gronden, een ruimtelijke herstructurering, het flexibel toedelen van gronden, en het optimaal benutten van de grondmobiliteit gewenst. Dit pakket bestaat uit de volgende instrumenten:

- **Kavelruil.** Voor het verhogen van de grondmobiliteit wordt het instrument kavelruil breed ingezet in samenhang met inbreng van gemeentegronden (grondpot) c.q. aanhaking / uitbreiding van het provinciale grondverwervingsbeleid. We stellen hiervoor voldoende en professionele uitvoeringscapaciteit beschikbaar.
- **Wettelijke herverkaveling.** In veel gebieden met gestapelde problematiek is herverkaveling bij uitstek het instrument om de doelen te realiseren. Herverkaveling is daarmee één van de belangrijkste instrumenten van de reconstructie. Hier wordt in hoofdstuk 11 nader op ingegaan.
- **Grondbank.** Voor de uitvoering van veel reconstructieprojecten moet vooraf grond worden aangekocht. In het uitvoeringsprogramma is de totale verwervingsbehoefte geraamd, evenals de benodigde hoeveelheid strategische aankopen. Voor deze strategische aankopen worden huidige BBL-gronden ingezet. Daarnaast maken Rijk en provincie gelden vrij voor strategische aankopen. De waterschappen en veel gemeenten hebben al budgetten hiervoor. De gezamenlijke partijen stemmen hun aankoopactiviteiten onderling goed af (via een aankoopoverleg).
- **Onteigening.** De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om het instrument onteigening in te zetten voor de realisatie van het reconstructieplan. Op dit moment willen we via verwerving op vrijwillige basis onze doelen realiseren. Bij komende planherzieningen gaan wij na of het nodig is onteigening in te zetten.

Pakket 3: Groene en blauwe diensten

Er is een veelheid aan regelingen voor de stimulering van allerlei vormen van (agrarisch) beheer van landschap, natuur en bos, en voor de ontwikkeling van bos, mensgerichte natuur en soortenbescherming. Daarnaast zijn er ook de (voorziene) regelingen ten aanzien van verdrogingsbestrijding (natschaderegeling), voor waterberging, Koopmansgebieden en groenblauwe dooradering. Wij willen deze regelingen gecoördineerd en aanvullend op elkaar inzetten. De uitvoeringsorganisatie zal een belangrijke rol spelen in deze coördinatie. In Brabant zijn nog nauwelijks regelingen beschikbaar voor blauwe diensten. Regelingen voor blauwe diensten kunnen een belangrijke rol vervullen bij de realisatie van verdrogingsherstel van natuurgebieden en realisatie van waterberging. Wij ontwikkelen een regeling voor blauwe diensten die invulling geeft aan de behoefte en aansluit op de bestaande regelingen voor groene diensten. Indien mogelijk vervangen we bestaande regelingen voor groene diensten door een integrale regeling voor groenblauwe diensten.

Pakket 4: Verplaatsen, slopen en beëindigen

Door middel van de integrale zonering willen wij de intensieve veehouderij ruimtelijk sturen. Intensieve veehouderijbedrijven krijgen in de integrale zonering geen uitbreidingsmogelijkheden op plaatsen waar ze nadelige milieugevolgen hebben (de extensiveringsgebieden en delen van verwevingsgebieden). Op plaatsen waar de nadelige milieugevolgen het kleinst zijn (op duurzame locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden en duurzame locaties in verwevingsgebieden) bieden we veel ruimte. Een afwaartse beweging vanuit de extensiveringsgebieden wordt gestimuleerd door in deze zone gelegen bedrijven (financieel) te ondersteunen bij beëindiging of verplaatsing. Onder deze gebieden vallen extensiveringsgebieden met primaat natuur én overige extensiveringsgebieden, voor zover gelegen binnen de 250 m van voor verzuring gevoelige gebieden. Dit laatste in financiële samenwerking met gemeenten. Ook toeristisch-recreatieve bedrijven geven in sommige gevallen aan te willen verplaatsen, omdat zij op hun huidige locatie, veelal in de EHS, geen uitbreidingsmogelijkheden hebben. We bevorderen dat de gebouwen die na beëindiging of verplaatsing vrijkomen, gesloopt worden om het landschapsbeeld te verbeteren en de verstening van het buitengebied tegen te gaan. In de extensiveringsgebieden rondom bebouwingsconcentraties bieden we ruimte voor hergebruik van de voormalige agrarische bedrijfslocaties.

Verplaatsingsregeling

Voor dit pakket zijn instrumenten beschikbaar of in ontwikkeling. Voor de ondersteuning van verplaatsingen is de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV) in het leven geroepen. Er kan een financiële ondersteuning gegeven worden wanneer een bedrijf bij openstelling van het project zoals bedoeld in artikel 3 van de beleidsregeling Verplaatsing Intensieve Veehouderijen, in het vigerende (ontwerp) reconstructieplan gelegen is in een extensiveringsgebied met het primaat natuur. Indien het bedrijf anderszins in een extensiveringsgebied ligt op een afstand kleiner dan 250 meter tot een voor verzuring gevoelig gebied ingevolge de Wet Ammoniak en Veehouderij, is deelname aan het project mogelijk mits bij aanmelding uit een schriftelijke verklaring van een derde partij (zoals een gemeente of eigenaar van een stankgevoelig object) blijkt dat deze partij een substantiële bijdrage wil leveren aan de door de provincie Noord-Brabant te betalen koopsom en deze bereidheid effectief maakt en gestand doet gedurende de looptijd van het project. Voorts wordt de VIV in die zin aangepast dat bedrijven zoals bedoeld in § 11.6.1 ad b. onder “Toekenning van bouwblokken”, sub 8, zich ook kunnen aanmelden voor de VIV. De achterblijvende stallen in de extensiveringsgebieden moeten worden gesloopt om de verstening van het landschap tegen te gaan. De kosten van het slopen worden vergoed in het kader van het verplaatsingsproject. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 50 verplaatsingen (circa € 40 mln). De provincie vraagt het Rijk ook gelden voor verplaatsing beschikbaar te stellen.

Beëindigingsregeling:

Naast geld voor verplaatsing komt er geld beschikbaar voor beëindiging van intensieve veehouderijbedrijven. Voor intensieve veehouderijen, die zijn gelegen in de gebieden en waarvoor de voorwaarden gelden zoals omschreven onder punt 1, die niet willen verplaatsen maar beëindigen, kunnen zich aanmelden voor een beëindigingsregeling.

Hierbij wordt zowel een vergoeding voor het doorhalen van de dierrechten als een vergoeding voor de sloop van de leegkomende stallen (ter voorkoming van verstening van het landschap) verstrekt. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 75 beëindigingen (circa € 12,5 mln.).

Ruimte voor Ruimte:

Intensieve veehouderijbedrijven die niet in aanmerking kunnen komen of willen komen voor de beëindigingsregeling kunnen bij beëindiging gebruik maken van de bestaande 'Ruimte voor Ruimte'-regeling. In deze regeling worden de kosten van sloop van stallen gedragen door het bouwen van woningen. Bedrijven krijgen dan géén vergoeding voor het moeten doorhalen van de dierrechten. Deelname aan de Ruimte voor Ruimteregeling staat ook open voor intensieve veebedrijven buiten extensiveringsgebieden en is vooral aan de orde wanneer bedrijven hun locatie of andere percelen hebben op een plaats waar, conform het Streekplan 2002, woningbouw in het kader van Ruimte voor Ruimte mogelijk is (in de regel aansluitend aan bestaande bebouwing).

Sloopregeling:

De sloop van agrarische bebouwing die vrij komt door verplaatsing en beëindiging is in de verplaatsings- en beëindigingsregelingen opgenomen. Onafhankelijk daarvan staat ook agrarische bebouwing leeg. Wij zijn voornemens een subsidieverordening in te stellen waarin de kosten voor de sloop van overbodige agrarische bebouwing in het buitengebied (deels) vergoed wordt, onafhankelijk van de verplaatsings- en beëindigingsregelingen.

OntwikkelingsBureau Intensieve Veehouderij (OBIV). Om de intensieve veehouderijbedrijven die willen verplaatsen uit een extensiveringsgebied te begeleiden, is de OBIV (voorheen OMIV) opgericht. De OBIV ondersteunt gemeenten bij de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden. Ook worden agrarische ondernemers, die overwegen om tot bedrijfsverplaatsing te komen, hierbij ondersteunt.

Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij (TOM)

Voor de glastuinbouw geldt dat bedrijven soms nu niet op de beste plekken zijn gelegen (EHS, GHS en AHS-landschap). De Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij ondersteunt de verplaatsing van glastuinbouwbedrijven door het ontwikkelen van duurzame projectlocaties.

Verplaatsing toeristisch-recreatieve bedrijven:

Herstructurering toeristisch-recreatieve bedrijven:

We onderzoeken de mogelijkheden voor herstructurering van toeristisch-recreatieve bedrijven in kwetsbare gebieden.

Pakket 5: nieuwe economische dragers en leefbaarheid

Een van onze prioriteiten is het oplossen van de problematiek van de kernrandzone.

Knelpunten zijn er ten aanzien van het voorzieningenniveau in de kleine kernen, uitlooptmogelijkheden vanuit de kernen, ontwikkeling van agrarische activiteiten c.q. andere economische dragers gericht op de kernen (zorgactiviteiten, boerderijwinkels), toeristisch-recreatieve ontwikkelingen, stankoverlast, mogelijkheden voor woningbouw in relatie met stankproblematiek en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit van de kernrand.

Hiertoe zijn de volgende instrumenten beschikbaar:

- Sociaal-Economisch Platvorm (SEP). Het SEP De Baronie helpt bij het initiëren van lokale projecten ter verbetering van de sociale en economische structuur. In het SEP wordt de regionale kennis van dit thema gebundeld. Het SEP zet in op innovatie en kennisontwikkeling.
- dorpsontwikkelingsplannen. In een dorpsontwikkelingsplan wordt vanuit de reconstructiedoelen, de lokale ruimtelijke problematiek (wat voor problemen zijn er in het betreffende dorp en de omgeving?) en de lokale sociale agenda (waaraan hechten de bewoners het meeste belang?) een lokaal toegespitst programma opgesteld met (integrale) projecten die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en nieuwe inkomensmogelijkheden voor

agrariërs (beleid ten aanzien van Voormalige Agrarische Bedrijfsgebouwen). Het dorpsontwikkelingsplan wordt gezamenlijk opgesteld en uitgevoerd door bewoners, gebruikers en overheden. Iedere partij draagt vanuit zijn eigen rol bij aan de uitvoering. Door de gezamenlijke en integrale aanpak kunnen problemen opgelost worden die door een individuele of sectorale aanpak of door één van de partijen afzonderlijk niet of veel minder snel opgelost zouden kunnen worden. Vooral het proces waarlangs het dorpsontwikkelingsplan tot stand komt (via 'dialog') is bepalend voor het succes van het instrument. Tot op heden is er weinig ervaring met een dergelijk proces. Dit instrument heeft daarom nog verdere ontwikkeling. Er worden niet alleen voor dorpen ontwikkelingsplannen gemaakt. Ook ontwikkelingsplannen voor bebouwingsclusters en stad-landplannen vallen hieronder, omdat hier dezelfde doelstellingen spelen.

- **AGRO & Co.** Dit is een ontwikkelingsmaatschappij die vooral proces- en productinnovatie wil faciliteren. Daarnaast is financiële ondersteuning mogelijk, bijvoorbeeld voor omschakelende agrariërs.
- **Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven.** Wij hebben het initiatief genomen voor een Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven. Vanuit het platform wordt één Brabantse Duurzaamheidsagenda opgesteld. Diverse bestaande provinciale programma's gaan daarin samenwerken zoals 'Actie Brabant Duurzaam' en 'Leren Voor een Duurzame Samenleving' (deels een Rijksprogramma). In het kader van de duurzaamheidsagenda worden concrete projecten die passen in de Telosdriehoek en uitgevoerd worden door allianties van partijen (bedrijfsleven, overheden, maatschappelijke organisaties), geïnitieerd en medegefinancierd.

10.4.2 Nieuwe instrumenten

In de praktijk komt het te vaak voor dat het geld dat beschikbaar is binnen bestaande regelingen niet volledig wordt benut. Tegelijk zijn er goede projecten en projectideeën die niet van de grond komen door gebrek aan geld. Hiervoor zijn twee oorzaken te benoemen. De huidige financiële regelingen zijn vaak star. Ze hebben een veelheid aan criteria, waardoor het soms bijna onmogelijk is om de projectaanvraag zo in te dienen, dat deze binnen de regeling past. Voor andere projecten bestaan nog geen goede instrumenten om deze te ondersteunen. Om alle goede projecten en projectideeën van de grond te krijgen, willen wij meer samenhang brengen in de inzet van bestaande instrumenten. Daarnaast willen we waar nodig nieuwe instrumenten ontwikkelen.

Wij onderzoeken concreet de mogelijkheden voor nieuw instrumentarium met betrekking tot blauwe diensten, verplaatsing van recreatiebedrijven en sloop van leegstaande (agrarische) bedrijfsgebouwen. Daarnaast willen we samenwerkingsverbanden aangaan met marktpartijen, via publiek-private samenwerkingsconstructies. De ervaringen die hiermee in het verleden zijn opgedaan (OBIV, TOM, ORR (Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte), willen we hierbij optimaal benutten.

10.5 Bestuursovereenkomsten

De problemen in de reconstructiegebieden zijn zo complex dat samenwerking van alle betrokken overheden noodzakelijk is. Daarom bepaalt de Reconstructiewet (artikel 14, lid twee) dat bij reconstructieplan een bestuursovereenkomst gesloten wordt tussen Gedeputeerde Staten en de besturen van de betrokken gemeenten en waterschappen.

Om de betrokkenheid van de verschillende partijen tijdens de uitvoering te waarborgen is op 10 november 2004 een vervolgovereenkomst met de waterschappen gesloten. Met de gemeenten wordt op 5 juli 2005 een vervolgovereenkomst gesloten. In deze overeenkomsten worden

de afspraken ten aanzien van de taken en verantwoordelijkheden bij het realiseren van de uitvoeringsprojecten, de kostenverdeling, het flankerend beleid e.d. meer in detail vastgelegd. De overeenkomsten hebben het karakter van een inspanningsverplichting voor de realisatie van het plaatselijke uitvoeringsprogramma

10.6 Communicatie

Het realiseren van de ambities en succesvol uitvoeren van de voorgenomen projecten en maatregelen staat of valt met een goede communicatiestrategie en –aanpak. Deze communicatie-aanpak is in voorbereiding, samen met de provincie als regisseur en coördinator van het totale reconstructieproces en samen met onze uitvoeringspartners in de streek. Daarbij maken wij tevens afspraken over de organisatie van de communicatie en de inzet van instrumenten, middelen en mensen.

Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- Heldere boodschappen, zowel wat betreft het doel en de meerwaarde van het reconstructieproces in De Baronie als wat betreft de maatregelen en projecten die de streek onderneemt om de ambities te realiseren;
- Het uitdragen van successen, geslaagde projecten en ambities die zijn gerealiseerd;
- Transparantie in het totale proces van voorbereiding, besluitvoering, uitvoering en evaluatie van projecten en maatregelen; en
- Investerings in instrumenten, zoals
 - goed toegankelijke, professionele loketfuncties
 - functioneel gebruik van websites (Internet)
 - nieuwsbrieven
 - informatiebijeenkomsten
 - ondersteunend materiaal in de vorm van brochures e.d. over financiële regelingen, succesvolle voorbeelden, instanties en organisaties waarop voor ondersteuning een beroep kan worden gedaan
 - communicatiemateriaal waarvan de verschillende partners gebruik kunnen maken
 - persartikelen in regionale bladen en in huis-aan-huis bladen

10.7 Monitoring

Het is gebruikelijk om bij een milieueffectrapport een aanzet te geven voor een evaluatie- en monitoringsprogramma. Dit gebeurt om na te gaan of de daadwerkelijk optredende effecten overeenstemmen met de voorspelde (milieu-)effecten. In de factsheets (zie CD-ROM) is per beoordelingscriterium een aanzet gegeven tot een evaluatie- en monitoringsmethode in relatie tot het nagestreefde doelbereik.

Binnen de provincie wordt een monitoringssysteem opgezet gericht op het uitvoeringsproces, de prestaties en de (beleids-)effecten die te verwachten zijn. De in het MER gehanteerde beoordelingscriteria worden geïntegreerd in het monitoringssysteem.

Dit monitoringssysteem wordt aangeduid als Management Informatie Systeem (MIR). Dit is feitelijk een systeem van proces- en prestatie-monitoring. Met behulp hiervan is het mogelijk om:

- de hoofdfasen in de levensloop van een project te volgen en de planning te bewaken (*procesmonitoring*). Bovendien worden knelpunten geregistreerd.
- de in het uitvoeringsprogramma geprogrammeerde prestaties/kosten/financiering te vergelijken met de daadwerkelijk beschikte én gerealiseerde prestaties/kosten/financiering van-

uit die projecten. Op die manier wordt bewaakt of wat geprogrammeerd wordt ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd (*prestatie monitoring*).

- de ontwikkeling ten opzichte van de nulsituatie te monitoren. Hiermee wordt de invloed van de autonome ontwikkeling op de prestaties zichtbaar gemaakt (inclusief die van projecten die niet in de data base zijn opgenomen).
- de uitputting van subsidieregelingen te volgen.

De *effect monitoring* zal in 2005 verder worden uitgewerkt. Via MIR kunnen de effecten gekoppeld worden aan de onderliggende prestaties.

Rapportages

De gegevens uit het MIR staan in principe ter beschikking van alle bij het reconstructieproces betrokken partners. Ze kunnen gebruikt worden ten behoeve van de verantwoordingsrapportages die conform de Reconstructiewet minimaal eenmaal in de twee jaar moeten worden opgesteld. Daarnaast bevat de MIR bijvoorbeeld gegevens ten behoeve van de jaarverslagen van de reconstructiecommissie, projectoverzichten en stand van zaken van de uitvoering.

De provincie presenteert de monitorresultaten in de vorm van rapporten en waar mogelijk ook in de vorm van kaartbeelden. Analyse van de gegevens, conclusies en aanbevelingen dienen de doelgroepen zelf te maken. Wij zullen met de reconstructiecommissie afspraken maken over het verstrekken van gegevens uit MIR.

Relatie met evaluatie

De reconstructieplannen worden na 4 jaar geëvalueerd. Dat gebeurt op basis van te zijner tijd vast te stellen “evaluatietermen”. Op basis van de evaluatieresultaten worden de plannen bijgesteld.

Het verschil tussen evaluatie en monitoring is dat de resultaten van de monitoring kunnen en moeten leiden tot verbetering van de *uitvoering* van het plan. Het plan zelf wijzigt niet. Evaluatieresultaten leiden in het algemeen wél tot bijstelling van het plan. Uiteraard zal de evaluatie gebruik maken van de informatie uit de MIR, daarnaast kan ook andere informatie verzameld worden.

11 Juridische aspecten

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden (Rcw) in werking getreden (staatsblad 2002, 115), met uitzondering van de artikelen 49 tot en met 97 (herverkaveling) waarvoor een latere inwerkingtreding is voorzien. Deze concentratiegebieden zijn aangewezen in de Wet herstructurering varkenshouderij (staatsblad 1998,236). Het betreft het concentratiegebied Zuid (delen van de provincies Noord-Brabant en Limburg) en het concentratiegebied Oost (delen van de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht). In Brabant is de gehele provincie aangewezen met uitzondering van West-Brabant, waar geen grote concentraties van intensieve veehouderijbedrijven zijn.

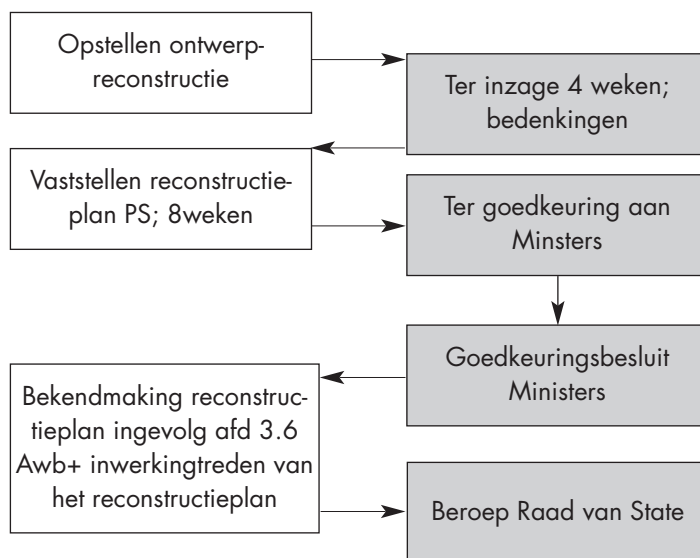
De Reconstructiewet bepaalt dat Provinciale Staten per reconstructiegebied een reconstructieplan vaststellen, waarin zij aangeven welke doelen worden nagestreefd, welke maatregelen daarvoor worden genomen en op welke manier de reconstructie vervolgens uitgevoerd zal worden. De uitvoering van het plan vindt plaats binnen een termijn van 12 jaar.

In dit hoofdstuk worden de verschillende juridische aspecten van het reconstructieplan belicht, te beginnen met de wettelijke status, de verschillende planvormen en de procedure van het plan. Vervolgens komen enkele bijzondere onderwerpen aan de orde.

11.1 Procedure van het reconstructieplan en MER

Zoals eerder aangegeven kan het reconstructieplan ingrijpende consequenties hebben. Om die reden moet vóór de vaststelling van het reconstructieplan de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Paragraaf 3.5.6. van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing, met dien verstande dat de termijn voor het indienen van bedenkingen vier weken bedraagt. De vaststellingsprocedure is hieronder schematisch weergegeven.

Voorafgaand aan deze procedure heeft de reconstructiecommissie De Baronie een conceptreconstructieplan/MER opgesteld. Dit conceptplan is besproken in en met de streek door middel van de streekcentraalbijeenkomsten.

Het ontwerp-reconstructieplan is gebaseerd op het advies van de reconstructiecommissie in de vorm van het zogenaamde tweede concept reconstructieplan/MER. Het ontwerp-reconstructieplan wordt vier weken ter inzage gelegd en een ieder kan gedurende deze termijn bedenkingen indienen bij Gedeputeerde Staten. Het college doet vervolgens een afgewogen voorstel aan Provinciale Staten met betrekking tot de ingediende bedenkingen en de vaststelling van het reconstructieplan. Het vastgestelde reconstructieplan dient vervolgens door de ministers van VROM en LNV goedgekeurd te worden. Na goedkeuring van de Ministers wordt het reconstructieplan onverwijld bekendgemaakt. Het reconstructieplan treedt door deze bekendmaking in werking. Hierna staat voor een belanghebbende beroep open bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State.

De vaststelling van het reconstructieplan door Provinciale Staten is een besluit waarvoor een milieueffectrapportage moet worden uitgevoerd. Deze plicht is verankerd in het Besluit milieueffectrapportage 1994. Het milieueffectrapport vormt dan ook een onderdeel van het onderhavige reconstructieplan.

11.2 Wijziging van het reconstructieplan

11.2 ↔ 1.3

Gezien de duur van het reconstructieproces is het mogelijk dat toekomstige ontwikkelingen aanleiding geven tot het wijzigen van het reconstructieplan. Gedeputeerde Staten bezien elke vier jaar of het reconstructieplan gewijzigd zou moeten worden (artikel 12 lid 2). Ook het Rijk kan tussentijds om wijziging van het plan verzoeken, als daar zwaarwegende redenen voor zijn. Voor een wijziging van het plan geldt de procedure zoals in de vorige paragraaf beschreven is.

11.3 Uitwerking van het reconstructieplan

11.3 ↔ 1.3
6.3

In de praktijk zal het niet mogelijk zijn om voor alle wensen en doelstellingen direct maatregelen te formuleren. De wet biedt daarom de mogelijkheid om het reconstructieplan nader uit te werken. In het reconstructieplan moet daartoe echter wel een basis gelegd worden. Artikel 18 van de Reconstructiewet spreekt in dit verband van “met inachtneming van in het plan vervatte regelen”.

Een uitwerking van het reconstructieplan (URP) geeft voor een deel van het reconstructiegebied of voor een bepaald thema een invulling van die “regelen” (hoofddlijnen) in concrete

maatregelen en voorzieningen. Het opstellen van een uitwerking is verplicht, als er sprake is van herverkaveling van gronden.

Een uitwerking van het reconstructieplan doorloopt dezelfde procedure als het reconstructieplan (zie §11.2). Dit betekent dat het plan dient te worden vastgesteld door PS en daarna goedgekeurd door de ministers van LNV en VROM.

11.3.1 Lopende landinrichtingsprojecten

In de Reconstructiewet (artikel 97) is een overgangsregeling voor lopende landinrichtingsprojecten opgenomen. Landinrichtingsprojecten in uitvoering waarvoor de richtlijnen ten behoeve van het Plan van toedeling zijn vastgesteld, worden voortgezet binnen het wettelijk kader van de huidige Landinrichtingswet. Landinrichtingsprojecten waarvoor nog geen richtlijnen voor het plan van toedeling zijn vastgesteld worden uitgevoerd volgens de bepalingen van de Reconstructiewet.

De landinrichtingsprojecten Baarle-Nassau en Zundert gaan verder onder de werking van de Landinrichtingswet. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de landinrichtingscommissie en de reconstructiecommissie over hoe de doelen het best gerealiseerd kunnen worden.

De volgende landinrichtingsprojecten worden als project onder reconstructie voortgezet: Ulvenhout-Galder en Weerij. In deze gebieden gaan de landinrichtingscommissies verder als uitvoeringscommissie van dit project.

11.3.2 Planuitwerking en herverkaveling

Uitwerkingen van het reconstructieplan worden gemaakt voor deelgebieden van De Baronie waar inzet van het instrument herverkaveling is voorzien. Overwegingen die ten grondslag liggen aan inzet van dit instrument in een deelgebied zijn: stapeling van doelen, veel belanghebbenden en veel functie- dan wel eigendomsverandering van gronden nodig om de doelen te realiseren.

In eerste instantie zijn de landinrichtingsprojecten die worden voortgezet onder reconstructie onder de loep genomen. Voor deze projecten is een afweging gemaakt of inzet van het instrument herverkaveling noodzakelijk is om de reconstructiedoelen te realiseren. Daarbij is geconstateerd dat met name voor Weerij-zuid (inclusief een uitbreiding in noordelijke richting, de zogenoemde ‘groene geleidingszone’) herverkaveling een bijdrage kan leveren aan het realiseren van de reconstructiedoelen. Dit gebied is daarom aangeduid als planuitwerking. Voor Weerij-noord en Ulvenhout-Galder is de inzet van het instrument herverkaveling op dit moment niet noodzakelijk. Deze gebieden worden dan ook niet aangeduid als ‘planuitwerking reconstructieplan’. Wel wordt de landinrichtingscommissie gevraagd een aantal concrete projecten tot uitvoering te brengen.

Op grond van bovenstaande overwegingen is daarnaast een planuitwerking voorzien voor het gebied 4e Bergboezem (Haagse Beemden).

11.4 Juridische aspecten van de uitvoering

Artikel 31 van de wet bepaalt dat Gedeputeerde Staten per reconstructiegebied een uitvoeringsprogramma vaststellen. Dit is het zogenaamde regionaal uitvoeringsprogramma (RUP). Een uitvoeringsprogramma bevat een opsomming van activiteiten die zullen worden uitgevoerd om de doelstellingen van het reconstructieplan te kunnen realiseren. Op basis van dit uitvoeringsprogramma worden er afspraken gemaakt tussen Rijk en provincie over de financiering van de uitvoering. Ten minste eenmaal in de twee jaar bekijken Gedeputeerde Staten of het regionale uitvoeringsprogramma gewijzigd moet worden.

De wet kent ook een aantal juridische instrumenten om de doelstellingen van het plan te realiseren. Deze worden in deze paragraaf beschreven. Daarnaast wordt wanneer individuele belangen in het geding zijn flankerend beleid ingezet. Flankerend beleid wordt beschreven in hoofdstuk 12.

11.4.1 Planologische doorwerking

Een uitgangspunt van de Reconstructiewet is, dat bij de totstandkoming van een reconstructieplan alle ruimtelijk relevante aspecten van de reconstructie integraal zijn afgewogen. Daarom biedt de Reconstructiewet de mogelijkheid om in het reconstructieplan te bepalen dat de keuzes, die in het plan zijn gemaakt voor bepaalde, als zodanig aangewezen gebieden, bepalend zijn voor de ruimtelijke plannen van provincie (Streekplan) en gemeenten (bestemmingsplan). Dit wordt aangeduid met de term doorwerking. In §11.5 komt de doorwerking naar het Streekplan aan bod. In §11.6 wordt de doorwerking naar het bestemmingsplan behandeld. Daarnaast is ook de verhouding tussen het reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium van belang. Dit komt in §11.4.4. aan de orde.

11.4.2 Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie

Het ter inzage leggen van een ontwerpreconstructieplan brengt bepaalde rechtsgevolgen met zich mee. Ingevolge art 36 lid 1 Rcw is het vanaf dat moment verboden handelingen te verrichten met betrekking tot onroerende zaken, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren. Dit verbod duurt voort totdat het reconstructieplan voor die onroerende zaken verwezenlijkt is. Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek voor dergelijke handelingen ontheffing verlenen. Als er inderdaad sprake is van een ernstige belemmering ligt het niet voor de hand dat Gedeputeerde Staten die ontheffing zullen verlenen.

Het gaat hier om feitelijke handelingen waarvoor geen vergunning nodig is. Een bijvoorbeeld: het planten van meerjarige gewassen op percelen waarvoor in het ontwerpreconstructieplan een geheel andere functie is voorzien, bijvoorbeeld in de recreatieve sfeer. Een ander voorbeeld is het verrichten van handelingen die een beoogd waterbergingsgebied minder geschikt maken voor waterberging.

Eventuele schade die ontstaat doordat men bepaalde handelingen niet meer mag uitvoeren moet gezien worden als schade als gevolg van de reconstructie en valt derhalve onder artikel 30 Rcw zodat een dergelijke claim ingediend moet worden bij Gedeputeerde Staten.

11.4.3 Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.

Een aantal activiteiten in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan is vergunningplichtig op grond van sectorale wetgeving. Het meest in het oog springende voorbeeld hiervan is wel de milieuvergunning voor een te verplaatsen veehouderij. Maar ook zijn vaak bouw- en aanlegvergunningen van de gemeenten en peilbesluiten van de waterschappen nodig om de uitvoering gestalte te kunnen geven. De Reconstructiewet bevat hiervoor een procedurele coördinatieregeling. GS kunnen op basis van de wet een voortvarende uitvoering van de reconstructie bevorderen door de voorbereidings- en besluitvormingsprocedures in de tijd op elkaar af te stemmen. Let wel, het gaat hier enkel om een procedurele afstemming, niet om een inhoudelijke. De initiatieven om te komen tot een gecoördineerde behandeling kunnen komen van betrokken bestuursorganen of een of meerdere aanvragers van besluiten. Ook in het geval er alleen nog maar sprake is van een voornemen voor een aanvraag kunnen GS een gecoördineerde voorbereiding bevorderen.

11.4.4 Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium

In aansluiting op en ter uitvoering van het reconstructieplan zal de waterhuishouding in een aantal gevallen worden gewijzigd. Op die wijzigingen is het waterschapsinstrumentarium van toepassing. De Reconstructiewet heeft geen doorwerking naar het waterschapsinstrumentarium zodat bedoeld instrumentarium volledig van kracht blijft naast de regelgeving opgenomen in de Reconstructiewet. Dit heeft tot gevolg dat in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan het waterschap:

- aan derden ontheffingen verleent/ weigert voor ingrepen in de waterhuishouding
- zelf besluiten tot wijziging van de waterbeheersing neemt voor die projecten waar het waterschap zelf tot aanpassing van de waterhuishouding overgaat
- waar nodig de waterschapskeur afstemt op de beoogde wijzigingen.

Het kan natuurlijk wel zo zijn dat in het reconstructieplan al wordt aangegeven welke doelstelling bereikt moet worden. Als dit het geval is, is het reconstructieplan bepalend en dat heeft weer zijn weerslag op een aspect als planschade.

11.4.5 Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen.

Het reconstructieplan is vastgesteld op basis van het bepaalde in de Reconstructiewet.

Ingevolge deze wet wordt in een reconstructieplan beleid ontwikkeld (artikel 11) ter bevordering van een goede ruimtelijke structuur, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, alsmede ter verbetering van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur. Het reconstructieplan is daarmee een nieuwe rechtsfiguur waarin op regionaal niveau beleidskeuzen en uitgangspunten van beleid worden neergelegd over de meest wenselijke ruimtelijke structuur in een gebied naast het instrumentarium dat al een basis heeft in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, zoals het Streekplan. Hierdoor fungeert het reconstructieplan naast het Streekplan als toetsingskader voor de beoordeling van ruimtelijke plannen en zullen ook gemeenten initiatieven moeten beoordelen aan de hand van de uitgangspunten van zowel Streekplan als reconstructieplan. Voorgaande is slechts anders voor die delen die zijn aangewezen als rechtstreeks doorwerkend naar Streekplan of bestemmingsplan, zoals verwoord in paragrafen 11.5 en 11.6 van deel B. Naast het ruimtelijk beleidskader zijn in het reconstructieplan concrete uitvoeringsmaatregelen opgenomen op diverse terreinen; deze concrete maatregelen en voorzieningen hebben geen rechtstreeks planologisch gevolg en hoeven daartoe ook niet te leiden.

Daarnaast zijn inmiddels uitwerkingsplannen van het Streekplan vastgesteld waarin de gewenste verstedelijkingsrichting met betrekking tot wonen en werken voor de komende periode is aangegeven. Hiertoe zijn in de uitwerkingsplannen gebieden aangeduid waarbinnen transformatie naar stedelijk gebied afweegbaar is. Juist ten aanzien van deze gebieden waar transformatie afweegbaar is, bestaat er een overlap met het reconstructieplan. De integrale zonering uit het reconstructieplan is afgestemd op de voor transformatie afweegbare ruimten in de uitwerkingsplannen voor zover daarin concreet is voorzien in een verstedelijkingsopgave tot 2015 (in tekst en/of plankaarten). Dit heeft er in ieder geval toe geleid dat binnen deze gebieden geen landbouwonwikkelingsgebied is aangewezen.

11.5 Doorwerking naar het Streekplan

In februari 2002 hebben Provinciale Staten het Streekplan “Brabant in balans” vastgesteld. In dit Streekplan is al een duidelijke relatie gelegd met de reconstructie. Dit is bijvoorbeeld gebeurd in Bijlage 2: “Streekplan en revitalisering landelijk gebied”. Hierin wordt verwezen naar de “Hoofddlijnen Provinciale Uitgangspunten Reconstructie Zandgronden” van 1999 en de nota “Reconstructie aan zet; Koepelplan Reconstructie Zandgronden” van juni 2001. Bij het opstellen van het onderhavige reconstructieplan is het Streekplan als uitgangspunt geno-

men. Desondanks hebben zich bij het opstellen van de gewenste ruimtelijke indeling van het reconstructiegebied enkele ontwikkelingen aangediend, die noodzaken tot afwijken van het geldend Streekplan.

De Reconstructiewet maakt het mogelijk om in een reconstructieplan af te wijken van het Streekplan. In dat geval, geldt de vaststelling van het reconstructieplan op grond van artikel 11 lid 5 en artikel 16 Rcw voor deze onderdelen van rechtswege als een herziening van het Streekplan. Er is geen afzonderlijk besluit van Provinciale Staten meer nodig op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

Hoewel de Reconstructiewet hierin niet voorziet, is de Provinciale Planologische Commissie vanwege de ruimtelijke impact van het reconstructieplan in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de belangrijkste ruimtelijke elementen van het plan.

Op de volgende onderdelen geldt dit reconstructieplan als een herziening van het Streekplan Brabant in balans:

1. Ten aanzien van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij betreft het de volgende onderdelen:
 - Het aanwijzen van (secundair) landbouwonwikkelingsgebied in GHS-landbouw en AHS-landschap
 - Het plaatselijk begrenzen van een deel van de kernrandzone als verwevingsgebied.
 - Het plaatselijk begrenzen van de zone tussen 220 en 250 meter rondom A-gebieden als verwevingsgebied.
 - Het rekenen van nertsenhoudertijen tot de intensieve veehouderij.
 - In alle overige gevallen waarbij in het reconstructieplan ten aanzien van het agrarisch vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij afwijkende mogelijkheden worden geboden ten opzichte van het Streekplan 2002.
2. Het aanwijzen van concreet begrensde waterbergingsgebieden alsmede de op plankaart 14, in afwijking van het streekplan aangewezen ‘voorlopig reserveringsgebied’ regionale waterberging.
3. De begrenzing van de RNLE’n voorzover daarbij is afgeweken van de kaders die het Streekplan 2002 daarvoor geeft.

11.6 Doorwerking naar bestemmingsplannen

De Reconstructiewet (Rcw) gaat ervan uit dat het instrumentarium van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ook in relatie tot reconstructieplannen het uitgangspunt blijft vormen en dat de in artikel 27 van de Rcw opgenomen regeling van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid als sluitstuk dient. Een sluitstuk om te bereiken dat ontwikkelingen, die gewenst zijn ten behoeve van de uitvoering van het plan, op een procedureel betrekkelijk eenvoudige manier kunnen worden gerealiseerd maar dat daarnaast ook ontwikkelingen, die niet passen in het reconstructieplan, kunnen worden tegengegaan. Dit alles in afwachting van de noodzakelijke aanpassing van bestemmingsplannen.

Deze vorm van doorwerking betekent dat in het kader van een reconstructieplan voor deze onderdelen een volledige planologische afweging wordt gemaakt, die bepalend is voor het gemeentelijk beleid. Het instrument is vooral bedoeld om activiteiten, die gericht zijn op het verwezenlijken van het plan en die expliciet in het plan zijn voorzien – “ter uitvoering van” – op een procedureel eenvoudige wijze te kunnen realiseren. Bijvoorbeeld inrichtingsmaatregelen als opgenomen in artikel 11 lid 4 Rcw. Verder biedt het instrument de mogelijkheid om ontwikkelingen tegen te gaan, die in strijd zijn met het reconstructieplan.

De doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid op grond van artikel 27 Rcw omvat de volgende elementen:

Doorwerking vindt alleen plaats voor de in het reconstructieplan (of een latere wijziging of uitwerking) als zodanig aangeduide gebieden. Er is geen nader besluit nodig om de doorwerking te realiseren.

Het reconstructieplan geldt als voorbereidingsbesluit in de zin van artikel 21 WRO waardoor ongewenste ontwikkelingen kunnen worden voorkomen. Er ontstaat een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het geldend bestemmingsplan. Ook ontstaat er een aanhoudingsplicht voor aanvragen voor een aanlegvergunning. Een reeds bestaande aanhoudingsplicht op grond van een gemeentelijk voorbereidingsbesluit of een in procedure gebracht bestemmingsplan geldt niet voor aanvragen voor projecten ter uitvoering van een reconstructieplan.

Bij strijd tussen een reconstructieplan en een geldend bestemmingsplan geldt het reconstructieplan als vrijstellingsbesluit ex artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor (bouw)werken, die voortvloeien uit het reconstructieplan.

Een op grond van een gemeentelijk besluit bestaande aanlegvergunningplicht geldt niet voor werken en werkzaamheden ter uitvoering van een reconstructieplan.

Bij strijd tussen een reconstructieplan en een leefmilieuverordening (Wet stads- en dorpsvernieuwing), blijven de voorschriften van de leefmilieuverordening buiten toepassing.

Dit is een ingrijpende regeling, die sterk afwijkt van de gewone regeling in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Dit ingrijpende karakter wordt nog geaccentueerd doordat artikel 29 lid 3 van de Reconstructiewet bepaalt, dat er geen bedenkingen kunnen worden ingediend en dat er ook geen beroep mogelijk is tegen die onderdelen van een bestemmingsplan, die voortvloeien uit een bekendgemaakt reconstructieplan. Wanneer in een reconstructieplan artikel 27 van toepassing is verklaard, is er voor dat onderdeel sprake van een duidelijke keuze waartegen in het kader van het reconstructieplan volledige rechtsbescherming openstaat. Het zou een doubleure zijn indien vervolgens in het kader van het bestemmingsplan de keuze uit het reconstructieplan weer ter ten principale en zelfs tot en met de Afdeling bestuursrechtspraak ter discussie gesteld zou kunnen worden.

Omdat de geldende bestemmingsplannen in de meeste gevallen nog niet in overeenstemming zijn met dit reconstructieplan en de aanpassing veelal nog enige tijd op zich zal laten wachten, verklaren wij artikel 27 van de wet van toepassing op de volgende onderdelen van dit plan:

- de begrenzing en werking van de landbouwon ontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden (ofwel: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij)
- de begrenzing en werking van bestaande inundatiegebieden en de in te richten waterbergingengebieden;
- de begrenzing en werking van de natte natuurparels en een zone van de 500 meter rondom de natte natuurparels.

Op plankaarten 1 en 2 is dienaangaande duidelijk aangegeven welke onderdelen rechtstreeks doorwerken. Voorts werkt het geformuleerde beleid (paragraaf 11.6.1, 11.6.2 en 11.6.3) rechtstreeks door, behoudens voor zover expliciet is aangegeven dat een onderdeel van rechtstreekse werking is uitgesloten. Indien de rechtstreekse werking is uitgesloten, is medewerking aan initiatieven die passen binnen het geformuleerde beleid slechts mogelijk nadat daarvoor een separate procedure is gevolgd.

Gelet op de doelstelling en de tekst van de Reconstructiewet is de voorbereidingsbescherming die volgt uit artikel 27 alleen van toepassing op aanvragen die betrekking hebben op de rechtst-

reeks (door)werkende delen van het plan. Hieruit volgt dat de voorbereidingsbescherming, respectievelijk aanhoudingsplicht, uitsluitend betrekking heeft op een bouwaanvraag die betrekking heeft op de intensieve veehouderij. Voor andere bouwaanvragen geldt dat dus niet. Voorgaande geldt ook voor die gebieden waarin nadere aanlegvergunningplichten zijn opgenomen. Alleen voor de specifiek genoemde werkzaamheden geldt een voorbereidingsbescherming.”

De hiervoor omschreven doorwerking geldt totdat de bestemmingsplannen in overeenstemming zijn gebracht met het reconstructieplan en ook daadwerkelijk van kracht zijn geworden. Zolang de aanpassing van de bestemmingsplannen nog niet heeft plaatsgehad, dient bij de beoordeling van initiatieven overeenkomstig het verwoorde beleid in dit plan te worden gehandeld. Dit betekent dat medewerking aan initiatieven slechts mogelijk is indien duidelijk is dat de beoogde uitbreiding van de bebouwing past binnen de maximaal toelaatbare omvang van het bouwblok, die op grond van de rechtstreekse werking van dit plan is toegelaten.

Met de gemeenten zijn overigens in het kader van de bestuursovereenkomst afspraken gemaakt over de noodzakelijke aanpassing van hun bestemmingsplannen.

Bij de beoordeling van de aanpassing van die bestemmingsplannen aan het reconstructieplan, kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat wijzigingsplannen (artikel 11 WRO) geen goedkeuring behoeven mits er niet van zienswijzen tegen het wijzigingsplan is gebleken. GS hebben aangegeven van deze bevoegdheid gebruik te zullen maken indien het bouwblok niet groter wordt dan 1,5 hectare (verwevingsgebied) respectievelijk 2,5 hectare (Landbouwontwikkelingsgebied).

Planologische doorwerking kan verder alleen maar gelden voor de gebieden die in dit plan als zodanig zijn begrensd. Voor zover aanduidingen voor planologische doorwerking zouden zijn gelegen buiten deze begrenzing en binnen het stedelijk gebied hebben deze derhalve in dit kader geen status.

11.6.1 Integrale zonering intensieve veehouderij

In §6.9.1 is ingegaan op de uitgangspunten die wij gehanteerd hebben bij de integrale zonering. In deze paragraaf zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden beschreven. Om de reikwijdte van deze ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In onderstaand kader is een aantal begrippen die direct in relatie staan tot de integrale zonering intensieve veehouderij nader gedefinieerd.

Voor zover er sprake is van een gemengd bedrijf geldt het hierna geformuleerde beleid enkel voor de intensieve veehouderijtak van dat bedrijf.

In een beperkt aantal gevallen vindt onbedoeld een doorsnijding plaats van een vigerend bouwblok door de integrale zonering. Een dergelijke doorsnijding is vanuit oogpunt van rechtszekerheid niet gewenst. Bij doorsnijdingen wordt het lichter rechtsregiem van toepassing verklaard op het hele bouwblok, tenzij bij de betreffende doorsnijding een ‘harde’ grens van de integrale zonering in het geding is (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden), in dat geval is het zwaarste rechtsregiem van toepassing. Hierbij geldt dat extensiveringsgebied het zwaarste en landbouwontwikkelingsgebied het lichtste regiem omvat.

Indien de doorsnijding van een bouwblok een ‘harde’grens betreft en het gedeelte van het doorsneden bouwblok dat binnen het zwaarste regiem ligt (afstand van 220 meter rond A-gebieden

en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden) ondergeschikt en niet benut is, kan worden uitgegaan van het lichter regiem met als gevolg dat de bouw- en gebruiksrechten voor dat gedeelte komen te vervallen.

Begripsbepaling in verband met de integrale zonering intensieve veehouderij

Brabantbrede balans Intensieve veehouderij

De totale balans tussen de te verplaatsen intensieve veehouderijen en de locaties voor inplaatsing van deze bedrijven in de 7 reconstructiegebieden tezamen.

Bestemmingsplan gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002

Een bestemmings- of wijzigingsplan waarin directe bouwrechten zijn vastgelegd en waarover GS een besluit omtrent goedkeuring van dat plan hebben genomen na 17 juli 1992 en vóór 22 april 2005.

Uitbreiding

Onder uitbreiding van een agrarisch bedrijf wordt verstaan een vergroting van het bestaande bouwblok.

Hervestiging van een agrarisch bedrijf

Het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf van het ene agrarisch bouwblok naar een ander agrarisch bouwblok, waar de agrarische activiteiten zijn gestaakt.

Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf

De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.

Omschakeling van een agrarisch bedrijf

Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm dan wel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm.

Bouwblok

Een in een bestemmingsplan vastgelegde ruimtelijke eenheid, waarbinnen de bebouwing en voorzieningen ten behoeve van een bestemming dient te worden geconcentreerd.

Bouwblok op maat

Het bouwblok op maat principe gaat uit van de normaal te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden binnen een planperiode met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggende gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Hierbij worden de bestaande bebouwing en voorzieningen vervat in een bouwvlak, wordt rekening gehouden met een uitbreiding van ca. 15% (zie bijlage 5 voor een toelichting).

Bouwrecht

Een rechtstreeks – zonder vrijstellings- of wijzigingsprocedure – aan een bestemmingsplan c.q. een daarbinnen opgenomen bouwblok te ontleen recht om bebouwing te mogen oprichten, uitgezonderd omschakeling.

Concrete initiatieven voor uitbreiding

Van concrete initiatieven voor uitbreiding is sprake indien op de datum van de ter visie legging van het ontwerp-reconstructieplan bij de gemeente daarvoor een ontvankelijke bouwaanvraag is ingediend. Onder ontvankelijke bouwaanvraag wordt verstaan de aanvraag die met toepassing van artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht juncto artikel 47 Woningwet door burgemeester en wethouders in behandeling is genomen.

Bestaande intensieve veehouderij

Een intensieve veehouderij die als zodanig functioneert en waarvoor het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming is gerechtvaardigd gelet op de concrete bedrijfseconomische omstandigheden.

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare voor een intensieve veehouderij.

Ontwikkelingsplan

Een door of namens de gemeente opgesteld, uitvoeringsgericht plan voor een concreet landbouwontwikkelingsgebied in aanvulling op het ruimtelijke plan. Het plan richt zich vooral op functionele kwaliteiten en beschrijft hoe het landbouwontwikkelingsgebied optimaal en duurzaam wordt benut en ingericht. Het plan bevat een concrete uitvoeringsparagraaf, waaruit blijkt hoe de doelstellingen worden gerealiseerd.

Extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden

a. Extensiveringsgebieden

Een extensiveringsgebied is volgens de Reconstructiewet een “ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk wordt gemaakt.”

Dit betekent dat voor extensiveringsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging is op grond van de wet in extensiveringsgebieden niet toegestaan.
2. Gezien de doelstellingen van de Reconstructiewet in extensiveringsgebieden is omschakeling naar een vorm van intensieve veehouderij evenmin toegestaan aangezien omschakeling een toename betekent van de intensieve veehouderij.

Voor een bestaand bedrijf gelden mede gelet op hetgeen in de overeenkomst van Cork, d.d. 11 juli 2003 is overeengekomen de volgende beleidsuitgangspunten:

Toekenning van bouwblokken

Aan bestaande intensieve veehouderijen wordt een ‘bouwblok op maat’ toegekend. Het vertrekpunt hierbij is het respecteren van in (actuele) bestemmingsplannen toegekende bouwrechten. De volgende randvoorwaarden worden hierbij in acht genomen:

3. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok.
Bouwblokken in bestemmingsplannen die zijn gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002 maar waaraan goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5.
4. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een

aantoonbaar concreet initiatief hebben dat past binnen de vigerende bestemmingsplanregeling, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5;

5. Bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de intensieve veehouderij getrokken;

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 3 tot en met 5 bepaalde uitgangspunt mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid.

In bijzondere gebieden, zoals de EHS, dicht op de EHS of in Belvédèregebieden, worden bedrijven actief benaderd om ongewenste uitbreiding, die op grond van de voorgaande regels gerealiseerd zou kunnen worden, te voorkomen. Getracht wordt de invulling van niet gebruikte rechten hiermee te voorkomen. Argumenten hiervoor zijn onder andere het terugdringen van emissie en depositie van stank en ammoniak in de nabijheid van of op daarvoor gevoelige gebieden of objecten en van verstening.

b. Verwevingsgebieden

Een verwevingsgebied is volgens de Reconstructiewet een “ruimtelijk begrensde gedeelte van het reconstructiegebied gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, mits de ruimtelijke kwaliteit of functies zich daar niet tegen verzetten.”

Dit betekent dat voor verwevingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan.
2. Hervestiging en omschakeling naar een intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwblok is mogelijk mits de locatie kan worden aangemerkt als duurzaam.
3. Een locatie voor een intensieve veehouderij is duurzaam, tenzij de omgevingskwaliteiten anders uitwijzen. De handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (zoals opgenomen in bijlage 5, hierna te noemen “de handleiding”) dient hierbij als toetsingskader.
4. Op duurzame locaties zijn bouwblokken tot 1,5 hectare, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
5. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 1,5 hectare tot het maximum van 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

6. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok. Bouwblokken in bestemmingsplannen die zijn gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002 maar waaraan goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een ‘bouwblok op maat’. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5). Indien er al sprake is van

een groter bouwblok dan 2,5 ha zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.

7. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben, krijgen een beoordeling volgens 'bouwblok op maat', conform bijlage 5. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5);
8. Bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de bestaande intensieve veehouderij getrokken, tenzij sprake is van een duurzame locatie in welk geval er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 ha kan worden toegekend. De niet-duurzame locaties worden voor wat betreft het in te zetten flankerend beleid gelijkgesteld aan locaties in extensiveringsgebieden mits het een volwaardig bedrijf betreft én het bedrijf op het moment van vaststellen van dit plan nog ontwikkelingsmogelijkheden heeft.

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 6 tot en met 8 bepaalde uitgangspunt, mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid. Indien er sprake is van een duurzame locatie is uitbreiding tot maximaal 2,5 ha toegestaan, voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en opzet (Bouwblok op Maat).

c. Landbouwontwikkelingsgebieden

Een landbouwontwikkelingsgebied (LOG) is volgens de Reconstructiewet "een ruimtelijk begrensde gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat landbouw, dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij".

Dit betekent dat voor landbouwontwikkelingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

- a. Nieuwe bouwblokken zijn mogelijk op basis van de hieronder beschreven voorwaarden en alleen voorzover dit gepaard gaat met het planologisch, juridisch en feitelijk opheffen van een bouwblok bestemd voor de intensieve veehouderij buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8).
- b. De (gezamenlijke) omvang van de op te heffen locatie(s) zoals bedoeld onder a) bedraagt tenminste de omvang van één volwaardig bedrijf per nieuw bouwblok.
- c. Een nieuw bouwblok is enkel mogelijk voor de vestiging van een volwaardig bedrijf.
- d. In de op plankaart 2 als zodanig aangegeven secundaire landbouwontwikkelingsgebieden zijn nieuwe bouwblokken niet mogelijk.
- e. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden; aandachtsgebieden struweelvogels/dassen is nieuwvestiging alleen mogelijk op basis van een door de regionale reconstructiecommissie aan Gedeputeerde Staten aangeboden en door hen geaccordeerd plan van aanpak, waarin de invulling van de in hoofdstuk 6.9.4 genoemde randvoorwaar-

den in ieder geval zijn opgenomen. Een en ander onder de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor het toekennen van bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden

- f. Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:
 - GS hebben besloten dat de Brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
 - uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (leefgebied dassen en waterpotentiegebied) wordt begrensd;
 - de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging;

- g. Hervestiging op en omschakeling binnen een bouwblok is mogelijk.
- h. Omschakeling van een agrarisch bouwblok naar een bouwblok voor niet-agrarische bedrijvigheid of burgerbewoning is niet toegestaan.
- i. In een landbouwontwikkelingsgebied is ruimte voor mestverwerkingsinstallaties onder de voorwaarden als bepaald in het Streekplan Noord-Brabant 2002 (blz 127).
- j. Bouwblokken tot 2,5 hectare zijn, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
- k. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

- l. Bestaande bedrijven krijgen een beoordeling volgens het “bouwblok op maat” principe (bijlage 5), waarbij de maximale bouwblokomvang 2,5 hectare bedraagt. Indien er reeds sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.)
- m. Toekenning van nieuwe bouwblokken geschiedt voorts op één van de volgende wijzen (dit onderdeel werkt niet rechtstreeks door):
 - I Toekenning van een nieuw bouwblok geschiedt onder de voorwaarde dat door middel van onderzoek is aangetoond dat binnen een straal van 10 km van de beoogde nieuwvestigingslocatie geen reële mogelijkheid bestaat om het bedrijf te (her)vestigen op een bestaande of voormalige agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie.
 - II Toekenning van een bouwblok op “De Dekt” (gemeente Alphen) kan alleen geschieden wanneer middels een onderzoek van een deskundige is vast komen te staan dat binnen het landbouwontwikkelingsgebied “Oostflank Alphen/Baarle Nassau” geen reële mogelijkheid bestaat om het bedrijf te (her)vestigen op een nieuwe locatie. Toekenning van nieuwe bouwblokken is mogelijk indien toepassing wordt gegeven aan een door GS geaccordeerd Ontwikkelingsplan dat voldoet aan de randvoorwaarden zoals geformuleerd in paragraaf 6.6.2.

Uitbreiding van bouwblokken

Uitbreiding van bouwblokken is met inachtneming van relevante wet- en regelgeving mogelijk tot een omvang van maximaal 2,5 hectare. Dit voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en -opzet (Bouwblok op maat).

Toelichting vestigingbeleid in landbouwontwikkelingsgebieden

Algemeen

De beleidstekst voorziet in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet tegenover elke nieuwvestiging een volledige beëindiging staan buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in § 11.6.1 ad. b sub 8). Daarbij wordt de bestemming aangepast en worden vergunningen ingetrokken. De gebouwen voor intensieve veehouderij worden voor zover doelmatig gesloopt. Dat betreft zowel de stallen als andere gebouwen, bouwwerken, waaronder sleufsi-lo's, en verhardingen. Sloop is niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere, passende functie.

Het slopen zal deels financieel worden ondersteund vanuit verplaatsingsregelingen. Toch is het nodig deze bepaling op te nemen omdat niet alle verplaatsingen met financiële ondersteuning hoeven plaats te vinden, bijvoorbeeld via gefaseerde verplaatsing.

Alleen uitplaatsing van een volwaardig bedrijf buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in § 11.6.1 ad. b sub 8) geeft recht op een nieuw bouwblok. Dit hoeft niet per sé om één bedrijf te gaan; ook is het mogelijk dat meerdere kleinere locaties die tezamen de omvang hebben van een volwaardig bedrijf worden uitgeplaatst. Om te voorkomen dat nieuwe bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden ondoelmatig worden gebruikt geldt het vereiste van een volwaardig bedrijf.

Onderdeel I

Hier gaat het om nieuwvestigingen buiten het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied, met andere woorden 'losse initiatieven'. Zulke nieuwvestigingen moeten mogelijk zijn, omdat anders de nieuwvestigingsmogelijkheden geheel afhankelijk zouden zijn van het bestaan van ontwikkelingsplannen voor landbouwontwikkelingsgebieden. In dat geval zou de prikkel voor een afwaartse beweging te gering kunnen zijn, vanwege het ontbreken van voldoende ontwikkelingsplannen. Naarmate meer landbouwontwikkelingsgebieden worden ontwikkeld – al dan niet met een ontwikkelingsplan – wordt het moeilijker nog losse nieuwvestiging te realiseren.

De voorwaarde die er aangekoppeld is beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. In de praktijk is gebleken dat binnen een straal van 10 km van de beoogde vestigingslocatie meestal wel mogelijkheden zijn om een bestaande locatie te benutten.

Daarvoor moet wel een degelijk onderzoek worden verricht. Dat onderzoek bestaat uit:

- een inventarisatie van alle 'binnen een afstand van 10 km van de beoogde vestigingslocatie, te koop staande' bouwblokken (agrarisch en niet-agrarisch) met een beoordeling van de geschiktheid voor vestiging van het bedrijf;
- een inventarisatie van bestaande bouwblokken (zowel agrarisch als niet-agrarisch) geschikt voor (her)gebruik in de landbouwontwikkelingsgebieden binnen 10 km van de beoogde vestigingslocatie, die zijn beoordeeld op het beschikbaar komen binnen een termijn van 6 maanden

Onderdeel II, algemeen

Hier gaat het om de nieuwvestigingen ter uitvoering van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied. De beoordeling van het ontwikkelingsplan is aan Gedeputeerde Staten. Vorm en inhoud van het plan zijn in principe vrij, zolang het plan maar voldoet aan de gestelde eisen zoals verwoord in § 6.6.2 van dit plan. Hierdoor is maatwerk op gebiedsniveau mogelijk.

11.6.2 Waterberging in concreet begrensde gebieden

In §6.2.1. is opgenomen dat het realiseren van waterbergingsgebieden een van de drie sporen is om regionale wateroverlast te voorkomen. In dit plan zijn daarom “voorlopige reserveringsgebieden 2050” aangewezen waar kapitaalintensieve functies in principe geweerd dienen te worden. Daarnaast zijn op plankaart 1 tot op perceelsniveau begrensde concrete waterbergingsgebieden aangewezen. De inrichting van deze concreet begrensde waterbergingsgebieden is voorzien in de eerste planperiode.

Besloten is om voor deze concrete waterbergingsgebieden het instrument planologische doorwerking uit artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten. Dit betekent dat de gebieden zoals begreemd op plankaart 1 met de vaststelling van dit plan zijn aangewezen als gebieden waar een voorbereidingsbesluit geldt als bedoeld in artikel 21, eerste lid van de wet op de Ruimtelijke Ordening.

Aan dit voorbereidingsbesluit is een aanlegvergunningstelsel gekoppeld als hieronder beschreven.

In deze gebieden mogen enkel ontwikkelingen plaatsvinden die neutraal of dienstbaar zijn aan het doel van waterberging en worden ontwikkelingen die daarmee in strijd zijn geweerd. Om de reikwijdte van de ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In §11.6.1 zijn reeds de begrippen uitbreiding, hervestiging, nieuwvestiging, omschakeling, bouwblok en bouwrecht gedefinieerd. In onderstaand kader zijn de begrippen agrarisch bedrijf, bouwwerk en bebouwing gedefinieerd.

Begripsbepaling in verband met regionale waterberging

Begrippen verbonden met de landbouw

Agrarisch bedrijf

Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen of het houden van dieren.

Overige begrippen

Bouwwerk

Elke constructie van enige omvang, van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Bebouwing

Eén of meerdere bouwwerken.

Beleidsuitgangspunten voor bebouwing

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor agrarische bedrijven het volgende beleid:

- Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan;
- Hervestiging en omschakeling is mogelijk mits dit niet gepaard gaat met een uitbreiding;
- Uitbreiding is enkel mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast;
- Uitbreiding van de bebouwing binnen een bestaand bouwblok is mogelijk

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor overige bebouwing het volgende beleid:

- Bebouwing die ten dienste staat van waterberging is mogelijk tot een hoogte van maximaal 2 meter;
- Bebouwing die niet ten dienste staat van waterberging is mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een concreet begrensde waterbergingsgebied, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Ophogen van gronden;
 - b. Het aanbrengen van kaden of het wijzigen daarvan.
2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
3. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
4. Indien voor concreet begrensde waterbergingsgebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de functie van waterberging niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

11.6.3 500 meter zones rondom natte natuurparels

In dit reconstructieplan worden maatregelen voorgesteld om met prioriteit de sectorale waterdoelen in de natte natuurparels te behalen. Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van de natte natuurparels verder verslechtert, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd.

Dit beschermingsbeleid heeft betrekking op de natte natuurparels, inclusief de zogenaamde 'beschermingszone natte natuurparel' (een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen). De concrete begrenzing van deze gebieden zal door GS begin 2005 worden vastgesteld in het kader van de wijziging van de Verordening waterhuishouding en is opgenomen op plankaart 1. Het beleid in deze gebieden is gericht op een stand-still van de hydrologische condities voor de natte natuurparels. Daarmee ontstaat een externe bescherming voor ingrepen die een ongewenste beïnvloeding van natuurwaarden binnen de natte natuurparels kunnen hebben.

Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen zijn op plankaart 1 de natte natuurparels en beschermingszones aangegeven. Hiervoor geldt planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet met daaraan gekoppeld het hieronder opgenomen aanlegvergunningstelsel. Hiermee geldt voor deze gebieden een voorbereidingsbescherming tot het moment dat de gemeenten – indien noodzakelijk – hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Aanvragen voor werken en werkzaamheden moeten getoetst worden aan doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een natte natuurpleel en de 500 meter zone daaromheen, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Het verzetten van grond van meer dan 100 m³ of op een diepte van meer dan 60 centimeter onder maaiveld een en ander voorzover geen vergunning vereist is in het kader van de Ontgrondingenwet;
 - b. De aanleg van drainage ongeacht de diepte tenzij het gaat om vervanging van een reeds bestaande drainage;
 - c. Het verlagen van de waterstand anders dan door middel van het graven van sloten of het toepassen van drainagemiddelen met uitzondering van grondwateronttrekkingen;
 - d. Het aanbrengen van niet-omkeerbare verhardingen en/of verharde oppervlakten van meer dan 100 m² ander dan een bouwwerk.
2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
3. Het in lid 1 opgenomen aanlegvergunningvereiste geldt niet voor zover de daar genoemde werken en werkzaamheden worden uitgevoerd binnen een bouwblok.
4. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
5. Indien voor de als natte natuurpleel en de 500 meter zone daaromheen aangewezen gebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de waterhuishoudkundige situatie niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

Toelichting

Lid 1

Grondverzet van meer dan 100 m² of dieper dan 60 centimeter onder maaiveld

Hieronder vallen onder andere het diepploegen en diepwoelen. Reden hiervoor is het voorkomen dat lokale leem- en kleilaagjes worden doorbroken. Het doorbreken van deze lagen heeft veranderende stroming van water tot gevolg. Hierbij gaat het zowel om de verandering in kwantiteit, minder toestroming, als de kwaliteit door veranderde buffering van het water. Aantasting van natuurlijke en aan de waterhuishouding gerelateerde geomorfologische kenmerken wordt hiermee voorkomen (bijvoorbeeld het afgraven van stroomruggen, het ophogen van natuurlijke laagten, het normaliseren van natuurlijke profielen en oevers van waterlopen);

De aanleg van drainage, ongeacht de diepte.

Het gaat hier om de aanleg van nieuwe drainage. De vervanging van bestaande drainage (op dezelfde diepte, of minder diep, en met dezelfde diameter) valt niet onder het aanlegvergunningstelsel.

Het verlagen van de waterstand anders dan met sloten en drainagemiddelen (onderbemaling);

Het aanbrengen van verhardingen/verharde oppervlakten van meer dan 100 m², anders dan een bouwwerk.
Het gaat hierbij onder andere om de aanleg van parkeerterreinen en vloestofdichte bodem voor containerteelt. Bij een bouwwerk is al een vergunningprocedure waarbij de effecten meegewogen kunnen worden.

Lid 2

Het doel van dit artikellid is tweeledig. Enerzijds wordt hiermee bereikt dat de vergunningverlening getoetst wordt aan de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid, anderzijds geeft dit de gemeenten de mogelijkheid deze inhoudelijke toets ook daadwerkelijk door de waterschappen te laten verrichten. Dit laatste voorkomt dat de gemeenten op dit gebied zelf expertise zouden moeten opbouwen of aantrekken.

Lid 3

Aan activiteiten binnen een bouwblok worden geen verdere beperkingen opgelegd.

Lid 4

Werken en werkzaamheden die onder het normale onderhoud en beheer vallen zijn niet vergunningplichtig. Hieronder vallen ook werkzaamheden voor normaal agrarisch gebruik. Verder is hier bepaald dat werkzaamheden waarmee al was begonnen voor het moment van inwerkingtreding van de plannen niet alsnog vergunningplichtig worden.

Lid 5

De meeste gemeentelijke bestemmingsplannen kennen een eigen aanlegvergunningstelsel. Hierin wordt voor allerlei activiteiten een aanlegvergunning vereist ook voor activiteiten die in eerste instantie geen relatie lijken te hebben met het hydrologische beschermingsbeleid. Teneinde te voorkomen dat gemeenten bij het verlenen van vergunningen voor die andere activiteiten geheel voorbij gaan aan de hydrologische situatie is bepaald dat bij elke vergunningverlening de waterhuishoudkundige situatie in acht moet worden genomen.

11.7 Uitvoering en handhaving

Gedeputeerde Staten zijn op grond van artikel 37 Rcw in beginsel verantwoordelijk voor de uitvoering van de reconstructieplannen. Wij stellen het regionaal uitvoeringsprogramma vast en zien toe op de uitvoering zelf. Verder hebben wij een coördinerende rol bij de behandeling van met elkaar samenhangende aanvragen voor activiteiten ter uitvoering van het reconstructieplan.

De Reconstructiewet bevat geen afzonderlijke bepalingen voor ‘handhaving’.

Dit hangt samen met het feit, dat het reconstructieplan in belangrijke mate gericht is op uitvoering. Het is het veel minder normstellend van aard dan bijvoorbeeld een bestemmingsplan. Er zal dus minder sprake zijn van handhavingsvraagstukken, die rechtstreeks uit het reconstructieplan voortvloeien.

Een handhavingsvraagstuk, dat direct samenhangt met het reconstructieplan, vloeit voort uit het verbod om handelingen te verrichten, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren (artikel 36). Hier ligt een duidelijke taak voor Gedeputeerde Staten, die ook belast zijn met de besluitvorming op aanvragen om ontheffing van dit verbod.

Voor het overige blijft er op grond van artikel 125 Gemeentewet op handhavingsgebied een

belangrijke taak weggelegd voor burgemeester en wethouders. Immers zij blijven belast met het reguliere toezicht op de naleving van bestemmingsplannen en van de milieuwetgeving. De Reconstructiewet brengt hier geen verandering in, ook niet wanneer er sprake is van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid. Immers dit instrument is niet van invloed op de bevoegdheden als zodanig van burgemeester en wethouders, maar is wel van invloed op de wijze waarop burgemeester en wethouders met hun bevoegdheden moeten en kunnen omgaan. Een reconstructieplan, dat voor een bepaald gebied als voorbereidingsbesluit geldt, leidt tot een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het vigerend bestemmingsplan. Burgemeester en wethouders dienen dergelijke aanvragen op de gebruikelijke wijze te toetsen en te bezien of de aanhoudingsplicht kan worden doorbroken.

Voor zo ver een reconstructieplan voor een bepaald daarbij aangewezen project geldt als vrijstelling in de zin van artikel 19 WRO, kunnen (en moeten) burgemeester en wethouders een aanvraag om bouwvergunning voor dat project verlenen.

12 Flankerend beleid

Bij het opstellen en uitvoeren van een reconstructieplan spelen veel belangen een rol. In het Koepelplan zijn de uitgangspunten voor het flankerend beleid omschreven. Het Koepelplan legt een belangrijke taak bij de reconstructiecommissie bij de uitvoering van dit beleid. Al tijdens de totstandkoming van dit plan heeft de reconstructiecommissie gezocht naar oplossingen die zo min mogelijk schade toebrengen aan individuele belangen.

Ondanks het feit dat er tijdens planvorming en uitvoering van het reconstructieplan grote zorgvuldigheid in acht wordt genomen, kunnen zich situaties voordoen waarbij inwoners van en bedrijven in het reconstructiegebied zich niet kunnen vinden in de inhoud van het reconstructieplan. Bijvoorbeeld omdat ze vrezen hiervan schade en/of beperkingen te ondervinden. Om hieraan tegemoet te komen is flankerend beleid ontwikkeld. Het begrip flankerend beleid wordt gebruikt voor verschillende vormen van compensatie. Flankerend beleid is gericht op het voorkomen van schade en op het aanbieden van alternatieven. Dit is een heel algemene omschrijving die veel kan omvatten. Het leveren van maatwerk tijdens de totstandkoming van het reconstructieplan, is hierbij één van de uitgangspunten. Maar ook in een later stadium, bij de uitvoering van het reconstructieplan, kan er sprake zijn van flankerend beleid.

Leeswijzer

In §12.1 komt aan de orde wat onder flankerend beleid wordt verstaan. Aan bod komen vragen als: waarvoor is flankerend beleid ontwikkeld en voor wie is het bedoeld?

Vervolgens komt in §12.2 aan bod wanneer flankerend beleid ingezet kan worden en hoe dit in zijn werk gaat. Zo moet duidelijk zijn bij welke partij binnen het reconstructieproces een belanghebbende moet aankloppen om te bekijken of flankerende maatregelen een oplossing kunnen bieden §12.3. en paragraaf 12.4 besteedt specifiek aandacht aan flankerend beleid op het gebied van waterthema's.

In §12.5 is aangegeven wat een belanghebbende moet doen om voor flankerende maatregelen in aanmerking te komen. Als laatste wordt in §12.6 stilgestaan bij het aspect schade. Bij zo'n ingrijpend plan als het reconstructieplan moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat de inzet van flankerende maatregelen voor de belanghebbende geen soelaas biedt. In dat geval kan een belanghebbende een verzoek tot schadevergoeding indienen bij Gedeputeerde Staten.

12.1 Wat is flankerend beleid

In de inleiding is al aangegeven dat zich tijdens de planvorming en bij de uitvoering van het reconstructieplan situaties kunnen voordoen waarbij het reconstructieplan leidt tot schade of beperking van rechten. Mede om te voorkomen dat mensen schade leiden als gevolg van het reconstructieplan, is flankerend beleid ontwikkeld (Koepelplan). Daarnaast kan flankerend beleid een oplossing bieden in situaties waarin het niet zozeer om schadeaspecten gaat.

Flankerend beleid is een naam voor maatregelen die heel divers kunnen zijn. Het betreft alle maatregelen die de nadelige gevolgen voor belanghebbenden bij de realisering van de reconstructiedoelen zoveel mogelijk kunnen voorkomen. De maatregelen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- treffen van compenserende maatregelen (bijvoorbeeld oppervlakkige drainage aanbrengen om het door peilverhoging toegenomen risico op natschade te verkleinen);
- bieden van alternatieven (bijvoorbeeld het financieel en beleidsmatig ondersteunen van bedrijven bij het voortzetten van de activiteiten op een passender locatie of het ondersteunen van een ondernemer bij het aanpassen van zijn bedrijfsvoering aan de nieuwe situatie, maar ook het aanbieden van een beëindigingsvergoeding);
- financieel compenseren (bijvoorbeeld het vergoeden van het verschil in waarde van een onroerend goed voor en na de planuitvoering).

12.2 Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?

Het reconstructieplan doorloopt een bepaalde wettelijk voorgeschreven procedure. Deze staat in hoofdstuk 11 beschreven. In de verschillende fasen van deze procedure kunnen flankerende maatregelen een oplossing bieden. Bij de voorbereiding van het reconstructieplan zijn er mogelijk al signalen opgevangen dat er problemen kunnen ontstaan voor burgers als gevolg van het reconstructieplan.

Ook in de uitvoering van het reconstructieplan kan flankerend beleid een rol spelen. Het reconstructieplan vormt de basis voor het bestemmingsplan. Gemeenten zullen bij het aanpassen van het bestemmingsplan het reconstructieplan in acht moeten nemen. Indien een belanghebbende zich niet kan vinden in de inhoud van het reconstructieplan, moet deze ageren tegen het reconstructieplan. Dit is namelijk bij vaststelling van het bestemmingsplan niet meer mogelijk.

12.3 Flankerend beleid: een instrument van de overheid

Provincie

Flankerend beleid is een instrument waarvan de verantwoordelijke overheid gebruik maakt om de reconstructie te doen slagen. Provinciale Staten stellen het reconstructieplan vast en daarmee is de provincie in eerste instantie verantwoordelijk voor het reconstructieproces en daarmee ook voor de inzet van het flankerend beleid. In beginsel moeten alle verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten.

De reconstructiecommissie

Gezien de kennis van het gebied en de ervaring van de afgelopen ‘reconstructiejaren’ speelt de reconstructiecommissie bij het beoordelen van verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen wel een prominente rol.

Waterschappen en gemeenten

Bij het reconstructieproces zijn ook andere overheden betrokken. De waterschappen en gemeenten nemen bij de uitvoering een aparte positie in.

Gemeenten spelen een belangrijke rol omdat het reconstructieplan uiteindelijk ruimtelijk vertaald moet worden in het bestemmingsplan. Zodoende zullen de gemeenten ook een rol spelen bij het flankerend beleid. Een flankerende maatregel zou kunnen betekenen dat een ‘vrijstelling ex artikel 19’ van de Wet op de ruimtelijke ordening nodig is om de maatregel te kunnen verwezenlijken.

Voor de waterschappen is de situatie anders. Gelet op het feit dat er in de Reconstructiewet geen wettelijke relatie is gelegd met het waterschapinstrumentarium, wordt in de volgende paragraaf uiteengezet hoe de rol van het waterschap is binnen het flankerend beleid.

12.4 Flankerend beleid en Water

Zoals in hoofdstuk 6 aangegeven, wordt binnen de reconstructie een aantal waterthema's aangepakt.

Er zijn vijf waterthema's: gewenste grondwatersituatie (realiseren van natuurdoelen), beek- en kreekherstel, regionale waterberging, waterkwaliteit en ruimte voor de rivieren. Het laatste thema is de verantwoordelijkheid van het Rijk zodat het hier buiten beschouwing blijft. De thema's gewenste grondwatersituatie, beek- en kreekherstel en regionale waterberging worden in de vorm van projecten gerealiseerd. Bij elk project worden de gevolgen voor belanghebbende grondeigenaren en gebruikers in beeld gebracht. Ook wordt aangegeven op welke wijze met die belangen wordt omgegaan. Er gelden dezelfde waarborgen voor een objectieve beoordeling van de gevolgen van het project voor die belangen. Hiernaast zullen de waterschappen in het kader van de watertoets beoordelen of de effecten op de waterhuishouding van plannen met een ruimtelijk beslag voldoende inzichtelijk zijn gemaakt.

Tussen de provincie en waterschappen is een bestuursovereenkomst gesloten met betrekking tot de verhouding tussen de provincie en de waterschappen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de maatregelen ten behoeve van de realisering van de waterthema's, de instrumenten c.q. regelingen die in het kader van het flankerend beleid ingezet kunnen worden en wie er financieel verantwoordelijk is.

12.5 Praktische invulling

Indien het reconstructieplan nadelige gevolgen heeft voor een belanghebbende, ligt het initiatief in eerste instantie bij de belanghebbende om aan te geven dat hij voor bepaalde flankerende maatregelen in aanmerking wil komen. Er is een protocol opgesteld waardoor het voor een ieder duidelijk is waar deze terecht kan met zijn verzoek om flankerend beleid. Het protocol is eigenlijk een soort wegwijzer. Zoals eerder gemeld, is de provincie in beginsel verantwoordelijk voor de inzet van flankerende maatregelen. Kort gezegd komt het erop neer dat een verzoek om flankerend beleid wordt gericht aan Gedeputeerde Staten. Het verzoek wordt in behandeling genomen door het projectbureau van het betreffende reconstructiegebied. De gebiedscoördinator, tevens secretaris van de reconstructiecommissie, zal in overleg met de belanghebbende de eventuele mogelijkheden voor flankerend beleid bekijken. Het kan uiteraard ook andersom. Het uiteindelijke voorstel wordt in de reconstructiecommissie besproken, waarna zij advies uitbrengt aan Gedeputeerde Staten. Het voorstel en het advies van de reconstructiecommissie worden ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

De provincie is in beginsel verantwoordelijk. Maar het kan ook zijn dat de belanghebbende, gezien de aard van het project, bij het waterschap moet zijn voor flankerende maatregelen. Als een verzoek niet bij het juiste orgaan wordt ingediend, wordt het doorgezonden naar het bevoegde orgaan.

12.6 Verzoek om schadevergoeding

Hoe zorgvuldig dit flankerend beleid ook is en bij de uitvoering wordt toegepast; er moet rekening worden gehouden met situaties waarin de vaststelling van dit reconstructieplan tot schade leidt die redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de belanghebbende behoort te blijven. Dergelijke planschadeclaims kunnen pas worden ingediend nadat dit reconstructieplan rechtskracht heeft gekregen. Zij kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten die de verzoeken afwikkelen volgens de provinciale procedureverordening. De verordening voorziet onder meer in het inschakelen van een onafhankelijke adviescommissie en/of een onafhankelijk opererend

deskundig bureau als het SAOZ (Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken). Met deze werkwijze wordt een zo groot mogelijke objectiviteit bereikt.

Degene die een schadeclaim heeft ingediend krijgt altijd gelegenheid om mondeling of schriftelijk te reageren op een door een onafhankelijke commissie of deskundige uitgebracht advies.

Pas daarna neemt het college van Gedeputeerde Staten een besluit.

Als de indiener het niet eens is met het besluit, kan hij hiertegen een bezwaarschrift indienen en ten slotte is er nog beroep op de rechtbank en hoger beroep op de Afdeling bestuursrecht-spraak mogelijk.

Literatuurlijst

- ARCADIS, 2001. Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
- Besluit Milieueffectrapportage 1994, staatsblad 540, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 mei 1999, staatsblad 224
- Boomteelt en landschap. Inrichtingsprincipes voor het deelgebied Zundert in de Baronie 2004. Bureau Vista, Amsterdam
- Commissie Koopmans, 2000. Advies van de Commissie Herstructurering Melkveehouderij: Grondgebonden melkveehouderij: Regionaal maatwerk
- Commissie Wijfels, 2001. Advies Toekomst voor de Veehouderij
- Commissie Waterbeheer 21e eeuw, 2000. Waterbeleid voor de 21e eeuw
- Dienst Landelijk Gebied, 2001a. Verkenningnotitie De Baronie landschap en cultuurhistorie
- Dienst Landelijk Gebied, 2001b. Verkenningnotitie natuur De Baronie
- Dienst Landelijk Gebied, 2001c. Verkenningnotitie toerisme en recreatie De Baronie
- Dienst Landelijk Gebied, 2002. Ecologische aspecten van overstroming en inundatie
- Europese Commissie 2003. 2003/859/EG: Beschikking van de Commissie van 5 december 2003 tot wijziging van Beschikking 2002/106/EG betreffende de vaststelling van een discriminatoire test op klassieke varkenspest (Voor de EER relevante tekst) (kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 4522).
- Europese Gemeenschap, 1979. Vogelrichtlijn, Richtlijn van de raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, 1979-1997
- Europese Unie, 1991. Richtlijn nr. 91/676/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (Nitraatrichtlijn)
- Europese Unie, 1992. Habitatrichtlijn
- Europese Unie, 1996. Europese Kaderrichtlijn Water
- Flora- en faunawet, 2002. Staatsblad 1998, 403.
- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Staatscourant 1993, nr. 7; zoals laatst gewijzigd bij besluit van 18 december 2002, Staatscourant 247
- Iwaco, 2001. Voorrangsinventarisatie Perspectiefgebieden Intensieve Veehouderij
- Landinrichtingswet. Staatsblad 1985, 299
- Marktplan Adviesgroep BV i.o.v. Kamer van Koophandel Midden Brabant, Provincie Noord-Brabant, ZLTO, 2003. Agrotourisme, z'n investering waard?
- Meststoffenwet, Staatsblad 1998, 100, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 december 2000, Staatsblad 538

- Ministerie van LNV, 1990. Natuurbeleidsplan.
- Ministerie van LNV, 1995. Structuurschema Groene Ruimte
- Ministerie van LNV, 2000a. Natuur voor Mensen, Mensen voor de Natuur. Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw
- Ministerie van LNV, 2000b. Nota Voedsel en Groen, Het Nederlandse Agro-food Complex in perspectief
- Ministerie van LNV, 2001a. Structuurschema Groene Ruimte 2. Samenwerken aan Groen Nederland, PKB deel 1
- Ministerie van LNV, 2001b. Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
- Ministerie van LNV, in ontwikkeling. Integrale aanpak mestbeleid.
- Ministerie van LNV, 2002a. Rijks Uitgangspunten Notitie
- Ministerie van LNV, 2002b. Rijkskader Reconstructieplannen
- Ministerie van LNV, persbericht van 16 september 2003
- Ministeries van LNV, VROM, V&W, VWS en SZW, 2001. Zicht op gezonde teelt
- Ministeries van OCenW, LNV, VROM en V&W, 1999. Nota Belvédère, Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting
- Ministeries van OCenW, VROM, V&W en LNV, 2000. Ontwerpen aan Nederland: architectuurbeleid 2001-2004
- Monumentenwet, Staatsblad 1988, 638, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 6 december 2001, Staatsblad 584
- Ministerie van VROM, 1992. Nationaal Milieubeleids Plan 3
- Ministerie van VROM, 1992, 1993. Vierde nota ruimtelijke ordening (VINEX en VINAC)
- Ministerie van VROM, 2001a. Op grond van nieuw beleid. Nota grondbeleid
- Ministerie van VROM, 2001b. Nationaal Milieubeleids Plan 4
- Ministeries van VROM, VWS, 1997. Beleidslijn Ruimte voor de Rivier
- Ministerie van VWS, 1999. Werken aan sociale kwaliteit
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1990. Structuurschema Verkeer en Vervoer II/ Nationaal Verkeers- en Vervoersplan.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1999. Vierde Nota Waterhuishouding
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000. Waterbeleid in de 21e eeuw, anders omgaan met water
- Natuurbeschermingswet. Staatsblad 1998, 403
- Voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, 2001
- Natuurschoonwet 1928, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 14 december 2000, staatsblad 551.
- Provincie Noord-Brabant, 1998. Waterhuishoudingsplan 2 “Samen werken aan water” 1998-2002
- Provincie Noord-Brabant, 1999a. Beleidsnota Glastuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 1999b. Brabant Contrastrijk. Ruimtelijke visie op de toekomst van Brabant
- Provincie Noord-Brabant, 2000a. Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2000b. Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant.
- Provincie Noord-Brabant, 2000c. Nota landschapsbeeld.
- Provincie Noord-Brabant, 2000d. Plan van aanpak Biologische landbouw Noord-Brabant 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000e. Provinciaal Milieubeleidsplan 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000f. Reconstructieplan Pilot De Hilver

- Provincie Noord-Brabant, 2000g. Reconstructieplan Pilot Gemert-Bakel
- Provincie Noord-Brabant, 2001a. Beleidsnota landbouwkundige verbeteringen “De bodem in zicht”
- Provincie Noord-Brabant, 2001b. Leidraad Mest, beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven
- Provincie Noord-Brabant, 2001c. Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie
- Provincie Noord-Brabant, 2001d. Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN).
- Provincie Noord-Brabant, 2001e. Reconstructie aan zet. Koepelplan reconstructie concentratiegebieden
- Provincie Noord-Brabant, 2001f. De Baronie Verkenningennotitie Landbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2001g. De Baronie Verkenningennotitie Stille en Duisternis
- Provincie Noord-Brabant, 2001h. Verkenning water en bodem De Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2001i. Verkenningennotitie agrarisch stankbeleid reconstructiegebied De Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2001j. Verkenningennotitie ammoniak De Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2002a. Brabant in Balans. Streekplan Noord-Brabant 2002
- Provincie Noord-Brabant, 2002b. Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012
- Provincie Noord-Brabant, 2002c. Natuurgebiedsplan; streefbeelden en subsidies voor natuur en landschap
- Provincie Noord-Brabant, 2002d. Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006
- Provincie Noord-Brabant, 2002e. Kookboek Cultuurhistorie.
- Provincie Noord-Brabant, 2002f. Provinciale milieuverordening.
- Provincie Noord-Brabant, 2002g. RNLE De Baronie, toekomstvisie
- Provincie Noord-Brabant, 2002h. Startnotitie Milieueffectrapportage reconstructie De Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2003a. Integraal Hydrologisch Streefbeeld De Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2003b. Richtlijnen voor milieueffectrapport reconstructiegebied De Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2004. Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart Noord-Brabant; gedetailleerde begrenzing (1:25.000) van de op plankkaart 2 van het streekplan geselecteerde gebieden
- Provincie Noord-Brabant, 27 april 2004, Concept beleidsnota "Buitengebied in ontwikkeling"
- Provincie Noord-Brabant, 2004. Ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport Baronie, Deel A en B
- Provincie Noord-Brabant, 2005. Bedenkingennota Ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport Baronie
- Provincie Noord-Brabant, 2005. Nota van wijzigingen Ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport Baronie
- Raad voor het Landelijk Gebied, 2001, Bergen met beleid
- Reconstructiewet concentratiegebieden, Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van de concentratiegebieden
- Regionale reconstructiecommissie De Baronie, 2001. Streefbeeld De Baronie
- Regionale reconstructiecommissie De Baronie, 2003. Toeristisch-Recreatieve Visie en Ontwikkelingskaart De Baronie
- Regionale reconstructiecommissie De Baronie, 2004. Eerste concept reconstructieplan/MER De Baronie
- Regionale reconstructiecommissie De Baronie, 2004. Onderbouwing integrale zonering

Sociaal-economisch platform De Baronie, 2003. Sociaal-economische visie De Baronie

Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening/Nota Ruimte

Wet geluidhinder, 16 februari 1979

Wet Milieubeheer (Wm), 1980. Staatsblad 1979, 442, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 20 juni 2002, 347

Besluit luchtkwaliteit, Staatsblad 2001, 269

Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO), 1995

Wet herstructurering varkenshouderij. Staatsblad 1998, 236, zoals laatst gewijzigd bij ministeriële regeling van 28 juli 2000, Staatscourant 146

Bijlage 1 Verklaring afkortingen

AHS	Agrarische hoofdstructuur
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
AO	Autonome ontwikkeling
ASP	Aankoopstrategieplan
Awzi	Afvalwaterzuiveringinstallatie (bij bedrijven)
AWG	Ambtelijke werkgroep
BBL	Bureau beheer landbouwgronden
BEVAR	Beëindigingsregeling varkenshouderijen
BL	Brabants Landschap
BLOW	Bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BMF	Brabantse Milieu Federatie
BOM	Brabantse ontwikkelingsmaatschappij
BPG	Brabants Particulier Grondbezit
BVB	Bestand Veehouderijbedrijven (Provincie Noord-Brabant)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	Cultuurhistorische waarden
Cie m.e.r.	Commissie voor de milieueffectrapportage
DIAS	Distributie Ammoniak en Stank
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EU	Europese Unie
EVZ	Ecologische verbindingszone
GEA	Geologische en aardkundige waarden
GECO	Gebiedscoördinator
GGOR	Gewent grond- en oppervlaktewaterregime
GHS	Groene hoofdstructuur
GIAB	Geografische Informatie Agrarische Bedrijven
GIOS	Groen in en om de stad
GIS	Geografisch informatie systeem
GS	Gedeputeerde Staten
GVE	Grootvee eenheid
HEGS	Hergebruik en eindbestemming gesloten stortplaatsen
HRL	Habitatrichtlijn
HS	Huidige situatie
HSL	Hoge Snelheidslijn
IBA	Individueel behandelingsstelsel afvalwater
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHS	Integraal hydrologisch streefbeeld
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied
IPO	Interprovinciaal overleg
IPPC	Integrated pollution prevention and control

IV	Intensieve veehouderij
IWB	Integraal waterbeheer
IZ	Integrale zonering
KBG	Klankbordgroep
KRW	Kaderrichtlijn water
kton	Kiloton
Leader+	Europese subsidieregeling voor plattelandsgebieden
LEI	Landbouw Economisch Instituut
LI	Landinrichting
LNv	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOP	Landbouwontwikkelingsplannen
MER	Milieu effect rapport (het product)
m.e.r.	Milieu effect rapportage (het proces)
MINAS	Mineralen aangiftesysteem
MIR	Management informatie systeem
MJP	Meerjarenprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKZ	Mond- en klauwzeer
MMA	Meest milieuvriendelijk alternatief
MTR	Maximaal toelaatbaar risico
N	Stikstof
NEC	National emissions ceiling
NED	Nieuwe economische drager
Nevedi	Nederlandse vereniging diervoederindustrie
Nb-wet	Natuurbeschermingswet
NGE	Nederlands grootte eenheid
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
NW4	Vierde Nota Waterhuishouding
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OBIV	Ontwikkelingsbureau Intensieve veehouderij
P	Fosfaat
PBTB	Platform Brabants toeristisch bedrijfsleven
PCLG	Provinciale commissie voor het landelijk gebied
PMC	Product-markt-combinatie
PMV	Provinciale milieuverordening
PKB	Planologische kernbeslissing
POP	Plattelandsontwikkelingsplan
PPC	Provinciaal planologische commissie
PPS	Publiek-private samenwerking
PS	Provinciale Staten
PUN	Provinciale uitgangspunten nota
Rav	Regeling ammoniak en veehouderij
RBON	Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling
RBV	Regeling beëindiging veehouderijtakken
Rcw	Reconstructiewet concentratiegebieden
REV	Robuuste ecologische verbinding
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu
RK	Rijkskader
RLG	Revitalisering van het landelijk gebied
RNLE	Regionale natuur- en landschapseenheid

ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
RRC	Regionale reconstructie commissie
RvR	Ruimte voor de rivier
RvR-regeling	Ruimte voor ruimte regeling
RvSt	Raad van State
RUN	Rijks uitgangspunten nota
Rcw	Reconstructiewet
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAN	Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer
SAOZ	Stichting adviesbureau onroerende zaken
SBB	Staatsbosbeheer
SEOB	Sociaal economisch overlegorgaan Brabant
SEP	Sociaal-economisch platform
SES	Sociaal Economisch Samenwerkingsverband
SGB	Subsidieregeling gebiedsgericht beleid
SGP	Strategisch groenproject
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
SN	Subsidieregeling natuurbeheer
Stb	Staatsblad
TELOS	Brabants centrum voor duurzaamheidsvraagstukken
T&R	Toerisme en recreatie
TOM	Tuinbouw ontwikkelingsmaatschappij
URP	Uitwerking van het reconstructieplan
VAB	Voormalige agrarische bedrijfslocatie, ook wel: vrijkomende agrarische bebouwing
VHR	Vogel- en Habitatrichtlijn
VIP	Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
VIV	Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij
VKA	Voorkeursalternatief
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRL	Vogelrichtlijn
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VVZ	Varkensvrije zone
V&W	Verkeer en Waterstaat
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
WB21	Waterbeheer in de 21e eeuw
Wm	Wet milieubeheer
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
Wsv	Wet stankemissie veehouderijen in landbouwonwikkelings- en verwevingsgebieden
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie

Bijlage 2 Waterparagraaf

Algemeen

Onder regie van waterschap de Brabantse Delta is het onderdeel ‘advies’ van de watertoets door de waterbeheerders uitgevoerd. Uit een analyse van dit advies blijkt dat niet alle opmerkingen binnen de criteria van de watertoets vallen. Dit zijn opmerkingen over de MER, tekstuele opmerkingen of aspecten die naar mening van de waterbeheerders verder uitgewerkt hadden kunnen worden.

In deze bijlage is alleen ingegaan op die onderdelen van het advies van de waterbeheerder die binnen de criteria van de watertoets vallen.

Het advies van de waterbeheerders is ingedeeld in categorieën. Elk advies is voorzien van het kopje ‘opmerking’, waarna vervolgens onder het kopje ‘reactie’ is weergegeven op welke wijze de betreffende opmerking, indien van toepassing, is verwerkt in het ontwerp-reconstructieplan.

Adviezen waterbeheerders

Planologische doorwerking

Opmerking

De visie van de Brabantse waterschappen over planologie en flankerend beleid m.b.t. de waterthema's waterberging, waterdoelen en beekherstel is nog onvoldoende terug te zien in de MER en concept reconstructieplannen. Wij vragen u extra aandacht te besteden aan de afspraken die hierover zijn gemaakt.

Reactie

De plannen zijn hier op aangepast. Voor concrete waterbergingslocaties en 500m. beschermingszones rondom natte natuurplek wordt gebruik gemaakt van zogenaamde art.27 procedure in de Reconstructiewet. Voor een aantal te herstellen beken is in dit ontwerp-reconstructieplan eveneens gebruik gemaakt van dit instrumentarium. Voor wat betreft flankerend beleid zijn in de bestuursovereenkomst tussen de waterschappen en de provincie Noord-Brabant sluitende afspreken gemaakt, die niet in dit plan zijn opgenomen, maar wel leidend zijn bij de uitvoering van de reconstructie.

GGOR

Opmerking

Er is geen GGOR voor landbouwgronden afgesproken. In het RC-plan een procesafpraak opnemen dat dit voor de 2e generatie RC-plannen wordt uitgewerkt.

Reactie

De afspraken zoals in het Nationaal bestuursakkoord Water zijn opgenomen ten aanzien van de GGOR houden in dat de provincie het ‘kader voor de GGOR’ uiterlijk in 2005 vaststelt. De waterschappen werken dit uit en stellen, uiterlijk in 2010 de GGOR vast. Met het reconstructieplan worden de bestuurlijke keuzes en afwegingen voor het kader van de GGOR bepaald, ook ten aanzien van landbouw. De provincie vult dit kader verder aan met technische bouwstenen en procesafspraken.

Voor wat betreft de aanpak van droogteschade is het belang van waterconservering op landbouwgronden expliciet in de plannen opgenomen”

Opmerking

Essentieel is de uitgesproken verwachting dat de fosfaat- en nitraatnormen in 2022 niet zullen worden gehaald. Wij verzoeken u dan ook om, binnen uw mogelijkheden en bevoegdheden, dit naar zowel het Rijk als naar de Europese Unie kenbaar te maken, zodat hiermee bij de verdere invulling van de Europese Kaderrichtlijn Water rekening kan worden gehouden.

Reactie

GS kennen en onderkennen de problematiek. Voorliggend plan kan vanzelfsprekend geen oplossing bieden aan de door de waterbeheerder voorgestelde aanpak. Het IPO zal een brief over deze problematiek naar het Rijk verzenden.

Opmerking

Bij de ‘Wijze van effectbepaling’ wordt gesteld dat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de waterkwaliteit. En: Bij de ‘Wijze van effectbepaling’ wordt gesteld dat het reconstructieplan zich niet uitspreekt over grootschalige teeltwijzigingen, zodat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de (grond)waterkwaliteit.

Reactie

Conform de Reconstructiewet is de integrale zonering gericht op de intensieve veehouderij. Voor een sturing op grondgebruik kan de Reconstructiewet niet gebruikt worden tenzij men overgaat tot schadevergoedingen. Deze mogelijkheid wordt niet benut en de komende jaren zal gekeken worden of er andere instrumenten bedacht kunnen worden om deze problematiek aan te pakken.

Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Noord-Brabant

Reconstructiedoelen in fase 1

Water en bodem

Regionale waterberging

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen door: - het instandhouden of repareren van natuurlijke overstromingsvlakten in de beekdalen, stroomvertraging en peilverhoging - water vast te houden bij de bron - scheppen van ruimte om bij hoge afvoer tijdelijk water te bergen (retentiegebieden) en deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Randvoorwaarde: Combineren van rivierverruiming en waterrecreatie

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd.
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd.
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd.

Water- en bodemkwaliteit

- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald.
- In uitspoelingsgevoelige gebieden, wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald.
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid.

Beekherstel

- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden wordt hersteld.

Milieu

Ammoniak

- Vermindering van de belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare natuurgebieden.

Stank

- Vermindering van het percentage stankgehinderden tot 12% van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2010.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2011

Regionale natuur- en landschapseenheden

- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begrensd.

Landschap en cultuurhistorie

Agrarische bebouwing

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt de intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Landbouw

Ruimtelijke structuur landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (Commissie Koopmans).

Wonen, werken, leefbaarheid

Sociaal-economische structuur

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen.
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd.
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland.
- Stimuleren van het sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Reconstructiedoelen in fase 2

Water en bodem

Ruimte voor de rivier

- Ter voorkoming van wateroverlast van de grote rivieren draagt reconstructie bij aan de realisatie van een riviersysteem dat voldoet aan de wettelijke veiligheidsnormen zoals uitgewerkt in 'waterbeheer 21e eeuw'. Hiervoor wordt een begrenzing van potentiële zoekgebieden voor rivierverruiming opgenomen in het reconstructieplan. De gebieden binnen deze begrenzing worden gevrijwaard van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Water- en bodemkwaliteit

- Ter verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit worden maatregelen genomen die leiden tot de kwaliteitsnormen conform de EU-nitraatrichtlijn in 2017. Verder worden maatregelen genomen die leiden tot vermindering van de fosfaat- en bestrijdingsmiddelenbelasting van bodem en grondwater.
- Er worden maatregelen genomen om de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit conform de

MTR-norm en de Europese Kaderrichtlijn Water in 2022 voor fosfaat, nitraat en voor bestrijdingsmiddelen te behalen.

- In grondwaterbeschermingsgebieden met een 25 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.
- In zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden met een 100 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.

Milieu

Geluid

- Behouden of verminderen van de huidige geluidsbelasting in stiltegebieden.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2011.
- Bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijv. verdroging en vermesting) en het scheppen van randvoorwaarden voor de realisatie van natuurdoelen.

Verbindingszones

- Ten behoeve van het realiseren van een duurzaam ecologische netwerk en het versterken van de milieu- en ruimtelijke kwaliteit van de EHS, worden ecologische verbindingzones (evz) gerealiseerd in 2010.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de EVZ's streven naar meervoudig grondgebruik.
- Voor het beschermen van bijzondere soorten worden REV's begrensd en gerealiseerd.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de REV's wordt gestreefd naar meervoudig grondgebruik.

Soortenbescherming

- De reconstructie draagt bij aan instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid van wilde dier- en plantensoorten, door een bijdrage te leveren aan uitvoering van soortenbeschermingsplannen.
- Beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap zoals weergegeven in het Streekplan 2002 van de provincie Noord-Brabant.

Beheer van natuur en landschap

- Randvoorwaarde:
Bereiken bestuurlijke overeenstemming over afstemming Nationale Parkenbeleid en reconstructie.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Behoud en herstel van cultuurhistorische (inclusief archeologische), architectonische en aardkundige waarden zoals aangegeven in de Belvédèregebieden en gebieden aangegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart en Aardkundig Waardevolle gebiedenkaart (Noord-Brabant).

Landbouw

Ruimtelijke structuur landbouw

- De ruimtelijke structuur voor grondgebonden bedrijven (zoals grondgebonden veehouderij, akker- en tuinbouw) wordt geoptimaliseerd.
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw krijgen

sterke IV- bedrijven die als gevolg van reconstructie in hun ontwikkelingen worden belemmerd de mogelijkheid tot voortzetting op een andere, wel geschikte locatie.

- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt aan glastuinbouwbedrijven de mogelijkheid gegeven en worden zij gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties (zoals aangegeven in het Streekplan 2002).
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt in de Peel wordt één projectvestiging glastuinbouw gerealiseerd.
- Randvoorwaarde: Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden.
- Randvoorwaarde: Ondersteunende voorzieningen worden toegestaan of geweerd conform de Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen.

Recreatie en toerisme

- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector wordt een regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie (ofwel toeristisch-recreatieve visie) uitgewerkt.
- Ter realisering van het regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie worden ruimtelijke randvoorwaarden geschapen, onder andere voor verplaatsing van kansrijke recreatiebedrijven naar geschikte locaties.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Mobiliteitseffecten veroorzaakt door maatregelen in het kader van de reconstructie hebben geen negatieve gevolgen voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reconstructiedoelen in fase 3

Water en bodem

Bodembeheer

- Verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem.
- Het reconstructieplan draagt bij aan inpassing van voormalige stortplaatsen.
- Het reconstructieplan draagt bij aan het oplossen van de problematiek van bodemverontreiniging in de Kempen.

Milieu

Ammoniak

- Het reconstructieplan draagt bij aan het in balans brengen van de totale ammoniakemissie met het emissieplafond van het reconstructiegebied.

Mestver- en bewerking en duurzame energie

- Optimaal benutten van kansen voor het produceren van groene energie.
- Bijdragen aan verantwoorde mestbewerking en –verwerking conform de Leidraad Mest.

Licht

- Behoud en herstel van donkere gebieden.

Natuur

Verbindingszones

- De werking van de evz's wordt versterkt door het benutten van de groenblauwe dooradering.
- Ter verbetering van de ruimtelijke en intrinsieke kwaliteit van natuurgebieden wordt de

versnippering van natuurgebieden teruggebracht of voorkomen.

Regionale natuur- en landschapseenheden

- Doelstellingen voor de RNLE zoals aangegeven in het Streekplan 2002 worden gerealiseerd.

Beheer van natuur en landschap

- Optimale inzet van agrarisch natuurbeheer in de GHS, EHS, RNLE'n, EVZ's, REV's en Landschapsecologische zones, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden tussen agrariërs voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
- Maximale afsluiting van beheersovereenkomsten binnen beheersgebieden in de EHS.
- Randvoorwaarde: Agrarisch natuurbeheer draagt optimaal bij aan soortenbescherming.
- Randvoorwaarde: Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) draagt agrarisch natuurbeheer optimaal bij aan het behoud en de versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- Randvoorwaarde: Reconstructie en Nationale Parkenbeleid versterken elkaar wederzijds.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) levert reconstructie een bijdrage aan de realisatie van nieuwe landgoederen.

Stedelijke regio's

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) worden boslocaties bij de stadsregio's gerealiseerd.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) blijven groene en open gebieden tussen de stedelijke regio's behouden en/of versterkt.
- Randvoorwaarde: Afstemmen van de planvorming voor het landelijk en het stedelijk gebied.
- Randvoorwaarde: Verankeren van het convenant GIOS en hieruit voortvloeiende Provinciale stadsconvenanten in de planvorming.

Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid

- De veterinaire veiligheid wordt verbeterd door ontwikkeling van de ketenbenadering in de landbouwsector.

Verbrede landbouw

- Ten behoeve van de economische basis voor agrariërs en voor de versterking van recreatie en landschap wordt verbrede landbouw gestimuleerd. Vormen van verbrede landbouw waar aan gedacht wordt zijn landbouw en zorg, agro-toeristische diensten, streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.

Duurzame productie

- Groei van de biologische landbouw met gemiddeld 40% per jaar.
- Minimaal evenredige groei van de biologische landbouw in de intensieve sectoren.
- Het stimuleren van clustering van biologische landbouw.
- Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productie, waaronder energiebesparing

en gesloten, schone productiesystemen op bedrijfs-, keten- en gebiedsniveau.

Recreatie en toerisme

- Stimuleren van een kwaliteitsverbetering, verhoging van verscheidenheid en professionalisering van het toeristisch recreatief product.
- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector wordt de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroot.
- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector worden routes en routenetwerken ontwikkeld.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Ter verbetering van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijk en stedelijk gebied wordt het recreatieve netwerk van fietspaden verbeterd, waar mogelijk gecombineerd met het utilitair fietsverkeer.
- De principes van het convenant Duurzaam Veilig worden op het gemeentelijk wegennet geïmplementeerd.

Bijlage 4 Samenvatting milieueffectrapporten

4.1 Aanleiding en doel

In de Reconstructiewet Concentratiegebieden is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten (GS) een reconstructieplan opstellen dat, na ter visie legging en inspraak, wordt vastgesteld door Provinciale Staten (PS). Gekoppeld aan het reconstructieplan wordt een milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure) doorlopen. Hiermee wordt vooruitgelopen op de actualisatie van het Besluit milieueffectrapportage waarin wordt vastgelegd dat reconstructieplannen m.e.r.-plichtig zijn.

Milieueffectrapportage is in het leven geroepen om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. In dit milieueffectrapport (MER) worden overigens niet alleen milieu- en omgevingsaspecten, maar ook de sociale en economische aspecten meegenomen. Doel van de effectrapportage is het ondersteunen van PS, GS en de reconstructiecommissies bij het maken van keuzes.

4.2 Procedure

Gezien de grote transparantie in het reconstructieproces en de intensieve betrokkenheid van diverse partijen is er voor gekozen de m.e.r.-procedure integraal onderdeel uit te laten maken van het planvormingsproces in het kader van de Reconstructiewet.

Zodra de eerste contouren van het plan zich aftekende is een eerste effectbepaling ingezet en gepresenteerd in de reconstructiecommissies. Toen eind 2003 het eerste volledige conceptplan beschikbaar was is op een gestructureerde manier via een tevoren bepaald beoordelingskader voor alle zeven de reconstructiegebieden de effectbepaling uitgevoerd. De uitkomsten van de effectbepaling hebben geleid tot enkele aanpassingen van het voornemen. Om de hoeveelheid papier in te perken en de nauwe relatie tussen plan en MER te benadrukken is er voor gekozen het MER integraal onderdeel te laten zijn van het plan.

De m.e.r.-procedure is begonnen met een Startnotitie (Provincie Noord-Brabant, oktober 2002). Deze gaf in hoofdlijnen informatie over aanleiding en doel van het reconstructieplan en het verloop van de procedure. Vervolgens is via inspraak op de Startnotitie aan de betrokkenen en de wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het MER onderzocht moeten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant vinden. De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage en het bevoegd gezag (BG; PS gedelegeerd aan GS) hebben mede op basis van deze inspraak aanbevelingen gedaan voor de inhoud van het MER. Deze zijn opgenomen in de Richtlijnen voor het MER (provincie Noord-Brabant, april 2003). Deze richtlijnen zijn bepalend geweest voor de inhoud van de MER-onderdelen in het reconstructieplan. Het resultaat van de wettelijk verplichte watertoets en de natuurtoets (Habitattoets op basis van de Europese Habitatrichtlijn) is eveneens opgenomen in het plan.

Op dit moment ligt het reconstructieplan/MER voor. Het plan is in samenspraak met de reconstructiecommissies tot stand gekomen. De werkgroep BG van de provincie, GS en het Rijk hebben positief geadviseerd over de inhoud en gevolgde aanpak. Het reconstructieplan/MER wordt in de inspraak gebracht en gedurende vier weken ter visie gelegd.

In deze periode kunnen bedenkingen worden ingebracht en er wordt een hoorzitting georganiseerd. Op grond van de inspraakreacties en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, besluiten GS om het plan- waar nodig- te wijzigen. PS stellen het reconstructieplan vast. Het plan moet vervolgens nog worden goedgekeurd door de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid (LNV) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

4.3 Plaats van het MER in het plan

Het reconstructieplan/MER voldoet uiteraard aan de eisen die de wetgever stelt aan een MER. De belangrijkste zaken zijn opgenomen in deel A van het reconstructieplan/MER. In deel B zijn alle wettelijk benodigde onderdelen van een MER opgenomen. In deel A is een schema opgenomen waar in de rapporten de MER-onderdelen te vinden zijn.

Het ontwerp-reconstructieplan/MER geeft een beschrijving van de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en een aantal (realistische) alternatieven. De alternatieven sluiten aan bij het abstractieniveau van het plan en zijn gericht op kernonderdelen die wezenlijke verschillen in (milieu-)effect geven.

Ook bevat het MER een beschrijving van de huidige situatie, de te verwachten autonome ontwikkeling en een overzicht van de optredende (milieu-)effecten gerelateerd aan de gestelde doelen. Verder wordt ingegaan op de genomen en te nemen besluiten (het beleidskader), de leemten in kennis en informatie en een aanzet voor de evaluatie en monitoring van de optredende effecten gerelateerd aan de geldende doelen.

4.4 Wat beschrijft deze samenvatting verder

In deze samenvatting zijn de belangrijkste Brabantbrede conclusies uit het MER samengevat. Hierbij wordt ingegaan op de voorgenomen activiteiten, de alternatieven, de belangrijkste (milieu-)effecten, de leemten in kennis en informatie, het MMA en de vergelijking van alternatieven. In deze samenvatting wordt niet ingegaan op de verschillen tussen de reconstructiegebieden. Ook wordt niet ingegaan op de varianten.

4.5 De voorgenomen activiteit

Het reconstructieplan is gericht op een ingrijpende verandering van het landelijke gebied in Noord-Brabant. Per gebied variëren de doelen. De volgende activiteiten zijn in de meeste plannen opgenomen:

- Herstel van het **water- en bodemsysteem**. Het streven is erop gericht om het water bovenstrooms zo lang mogelijk vast te houden en -waar mogelijk- het grondgebruik af te stemmen op het natuurlijke watersysteem. Om wateroverlast te voorkomen worden bepaalde gebieden aangewezen voor waterberging (rivierverruiming en noodoverloopgebieden). Ook zullen waterbergingsgebieden voor het regionale watersysteem worden aangewezen. Om de verdroging in een aantal natuur- en landbouwgebieden op te lossen, zijn aanpassingen nodig. In deze gebieden worden maatregelen getroffen om het water langer

vast te houden en de grondwaterstanden te verhogen. Ook is het noodzakelijk om de waterkwaliteit te verbeteren, bijvoorbeeld door de ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 te saneren, maar ook door het uitvoeren van specifieke pilots om de waterkwaliteit te verbeteren. Voor een groot aantal beken wordt de ecologische en landschappelijke kwaliteit hersteld. Ook voor de nabij breuken gelegen wijstgronden zal de waterhuishouding hersteld worden.

- De **milieukwaliteit** verbeteren we door de ammoniakbelasting op de zeer kwetsbare natuurgebieden terug te dringen en door een balans te vinden tussen de totale ammoniakemissie en het regionale emissieplafond. Via de introductie van een integrale zonering met drie typen gebieden: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden wordt de groei van ammoniakuitstoot nabij natuurgebieden ingeperkt. Deze gebieden kennen ieder een eigen regime voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij. Bedrijven worden gestimuleerd om te verplaatsen naar duurzame locaties in verwevingsgebieden of landbouwontwikkelingsgebieden. De integrale zonering is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en gestreefd is naar grotere eenheden. Ook rondom kernen is extensiveringsgebied gelegd waardoor het aantal mensen dat door stank gehinderd wordt, af kan nemen. Ook worden projecten gestart gericht op mestverwerking en -bewerking en duurzame energie. Ook worden maatregelen genomen die zorgen voor minder lawaai in stiltegebieden en zijn er initiatieven die donkere gebieden weer donker maken.
- De **natuurwaarden** worden versterkt door een versnelde realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS) in 2010 (aankoop en beheersovereenkomsten) en door bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijvoorbeeld verdroging en vermessing). Daarnaast wordt gezorgd voor betere randvoorwaarden voor de realisatie van de gewenste natuurdoelen. Ook de ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd in 2010. Zij versterken de ruimtelijke kwaliteit van de EHS als duurzaam ecologisch netwerk. Verder zijn er een aantal robuuste (grootschaligere) ecologische verbindingzones begrensd. Via dit plan worden ook de zogenoemde regionale natuur- en landschapseenheden begrensd. Om de doelstellingen voor de robuuste verbindingen en de regionale natuur- en landschapseenheden te realiseren, wordt gestreefd naar een optimale inzet van agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden van agrariërs. Agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten en maatregelen dienen tenslotte ook een bijdrage te leveren aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan planten- en diersoorten.
- De kenmerkende kwaliteiten van **landschap en cultuurhistorie** worden via dit plan behouden, versterkt en verder ontwikkeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de cultuurhistorische, archeologische, architectonische en aardkundige waarden. Dit is onder andere aan de orde bij het aanwijzen van gebieden waar nieuwe functies kunnen komen en bij de uitwerking van reconstructieprojecten. Hierbij worden bestaande waarden gerespecteerd en wordt de diversiteit van het landschap (bijvoorbeeld open en besloten, droge en natte gebieden) behouden en waar mogelijk versterkt. Nieuwe intensieve agrarische bedrijven moeten goed ingepast worden in het landschap. Daarnaast verbetert het landschapsbeeld door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Ten slotte kunnen ook nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten.
- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame landbouw is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Allereerst behouden bedrijven op goede locaties hun ontwikke-

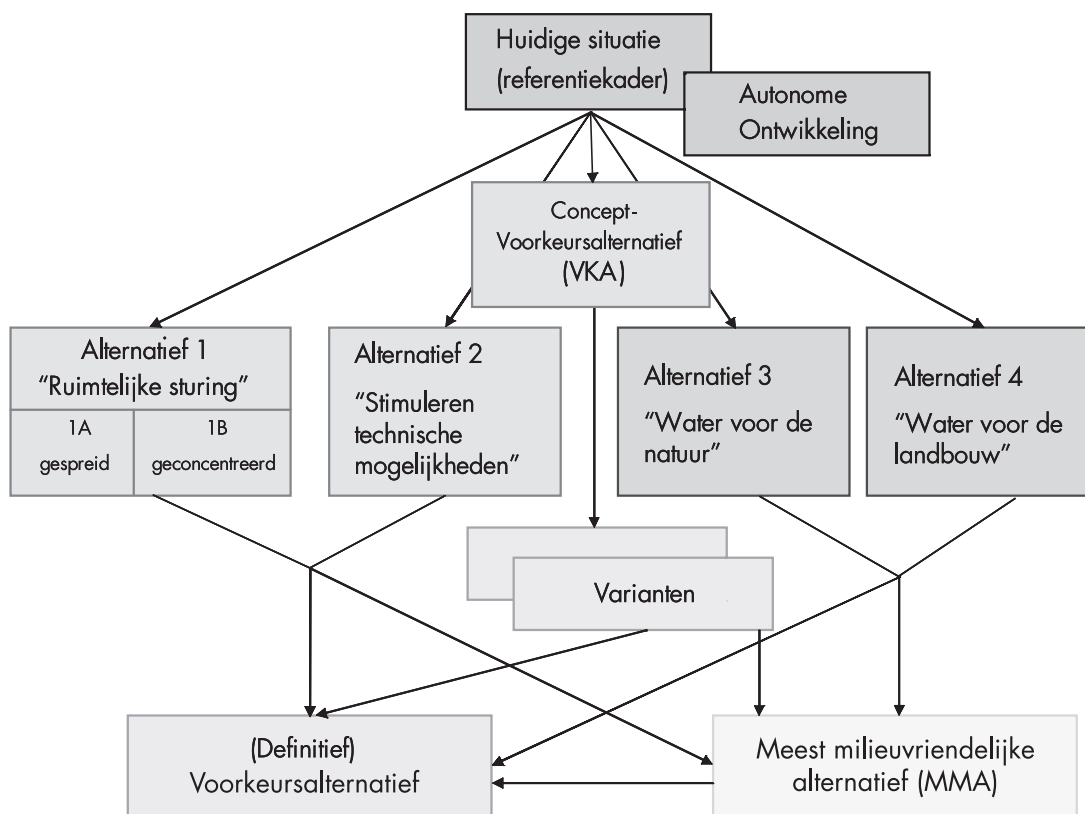
lingsmogelijkheden. Daarnaast zijn locaties en gebieden aangewezen waar intensieve veehouderijbedrijven die in hun ontwikkelingen worden belemmerd, de mogelijkheid krijgen verder te gaan. Het kan hierbij gaan om een bestaande duurzame locatie in een verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied. Ook kan het een nieuwe locatie betreffen in een landbouwontwikkelingsgebied (in het reconstructiegebied Maas en Meierij zijn geen nieuwvestigingsmogelijkheden opgenomen).

- Voor de varkenshouderij is het van belang dat er maatregelen worden getroffen om de verspreiding van epidemieën onder varkens te voorkomen. Het ontwikkelen van de ketenbenadering levert hieraan een bijdrage. De melkveehouderij moet op een aantal plaatsen extensiveren, om de bodem- en waterkwaliteitsdoelen te realiseren. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ruimtelijke structuur. Voor de melkveehouderij, maar ook voor andere grondgebonden bedrijven dient de ruimtelijke structuur te worden geoptimaliseerd. Hiervoor zullen wij een aantal projecten starten.
- Voor de boom- en vaste plantenteelt wordt door middel van maatwerk een oplossing geboden aan bedrijven die op maatschappelijk gezien ongunstige locaties liggen. Ook voor de glastuinbouw wordt een optimale ruimtelijke structuur ontwikkeld. Naast de gangbare landbouw wordt de biologische en verbrede landbouw gestimuleerd. Hierbij wordt gestreefd naar een groei van de biologische landbouw met gemiddeld 10% per jaar. Vormen van verbrede landbouw die gestimuleerd zullen worden zijn: de combinatie van landbouw en zorgfuncties, agrotouristische diensten, verkoop van streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.
- Ter versterking van **recreatie en toerisme** worden ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Het kan daarbij gaan om nieuwe locaties voor recreatiebedrijven die zich op hun huidige locatie niet verder kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij kwetsbare natuur liggen. Ook het toeristisch-recreatieve product wordt opgewaardeerd en geprofessionaliseerd, onder andere door het stimuleren van kwaliteitsverbetering en vergroting van de verscheidenheid. Op verschillende plekken worden nieuwe routes en routenetwerken ontwikkeld, die de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroten.
- Om de **sociale en economische structuur te versterken** worden vier speerpunten onderscheiden. Allereerst worden de sociale en economische aspecten van veranderingen binnen de landbouw opgevangen. Dit is in met name bij de intensieve veehouderij van belang. Daarnaast willen we nieuwe economische dragers voor het platteland ontwikkelen. Ook wordt er aandacht besteed aan maatregelen die de leefbaarheid op het platteland kunnen vergroten. Hiervoor zal er voor een aantal kernen een ruimtelijke, sociale en economische visie worden ontwikkeld. Tenslotte zal extra aandacht besteed worden aan de uitvoering van het sociale en economische beleid.
- Bij **verkeers- en vervoersprojecten** die in het kader van de reconstructie worden opgepakt, wordt aangesloten bij de principes van Duurzaam Veilig. Zo kunnen de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid worden vergroot door ontbrekende schakels in het (recreatieve) fietspadennetwerk aan te leggen. Algemeen geldt dat reconstructie-maatregelen positieve gevolgen moeten hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

4.6 Alternatieven

In een milieueffectrapport moeten de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) worden beschreven. Het MMA is het alternatief dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Het is gebruikelijk om ook andere alternatieven uit te werken. In dit Reconstructieplan/MER zijn vier alternatieven uitgewerkt. Ze variëren op twee kernkwesties in het reconstructieplan: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij (alternatief 1 en 2) en de waterdoelen (alternatief 3 en 4).

Naast de alternatieven is ook naar varianten gekeken. Een variant heeft betrekking op een gebiedsspecifiek aandachtspunt in een sector of deelgebied. De alternatieven en varianten zijn in figuur B4.1 schematisch weergegeven. In de tekstkaders worden ze verder toegelicht.

Figuur B4.1 Alternatieven en varianten in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief

Alternatief 1 ‘Ruimtelijke sturing’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en kwetsbare waarden. De extensiveringsgebieden worden groter dan in het voorkeursalternatief. De landbouwonwikkelingsgebieden worden kleiner ten opzichte van het voorkeursalternatief: alleen de beste locaties voor inplaatsing zijn aangeduid als landbouwonwikkelingsgebied. Binnen dit alternatief zijn twee subalternatieven onderscheiden:

Alternatief 1a: beperkte concentratie met in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook uit de verwevingsgebieden.

Alternatief 1b: Sterke concentratie in enkele landbouwonwikkelingsgebieden. Het gaat om de gebieden die binnen de zeven reconstructiegebieden als meest geschikt naar voren komen op basis van een aantal verschillende criteria.

Alternatief 2 ‘Stimuleren en technische mogelijkheden’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Het alternatief gaat verder uit van een beperkte regulering. De extensiveringsgebieden zijn in dit alternatief kleiner dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 3 ‘Water voor de natuur’

In de gehele EHS (en niet alleen in de natte natuurplekels zoals is opgenomen in het voorkeursalternatief) worden maatregelen met uitstraling op de omgeving genomen. Daarnaast worden in die natte natuurplekels waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze plekken genomen.

Alternatief 4 ‘Water voor de landbouw’

De maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn voorgesteld worden aangevuld met waterconserveringsmaatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Varianten

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke aandachtspunten waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

Meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)

In het MMA staat het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop.

Bij het uitwerken van het MMA wordt vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen worden daarvoor bekeken. Verder valt te denken aan stimulerende en/of technische maatregelen om emissies verder te beperken dan wettelijk verplicht is, aan extra maatregelen ten behoeve van bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, aan extra en/of strenger regulerend beleid en aan het verbeteren van de landschappelijke en natuurkwaliteit.

Dit pakket aan maatregelen, voor zover reëel en haalbaar is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld op basis van de effectbeschrijving en de vergelij-

king van de alternatieven. Figuur 1 geeft schematisch de positie van het MMA ten opzichte van de andere alternatieven weer.

4.7 Beoordelingskader (milieu-) effecten

De effectbepaling is gericht op een viertal milieu- en omgevingsaspecten; water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, geluid en licht), natuur en landschap & cultuurhistorie. Daarnaast zijn de effecten bepaald voor de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn; de economische vitaliteit in de landbouw, recreatie & toerisme, de aan deze sectoren gerelateerde werkgelegenheid en de leefbaarheid op het platteland. De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over de aspecten; water & bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap & cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie & toerisme (3) en wonen, werken & leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te hantieren. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon. Het beoordelingskader is gedurende het opstellen van het plan verder uitgewerkt en mede tot stand gekomen op basis van inspraak op de Startnotitie m.e.r. en na uitgebreide interactie met diverse betrokken partijen. De effectbeschrijving sluit aan bij het abstractieniveau van de plannen en is deels getalsmatig bepaald (bijvoorbeeld voor ammoniak, stank, grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit) en deels beschrijvenderwijs (kwalitatief) vastgelegd.

De criteria zijn steeds gekoppeld aan de doelen van het reconstructieplan. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve als de negatieve effecten. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden (volledige doelrealisatie leidt tot een maximale score). Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbepalingmethode en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijving is primair gericht op het concept-VKA. Omdat de alternatieven betrekking hebben op slechts enkele van de aspecten en planelementen (de zonering in alternatief 1 en 2 en de mate van vernatting bij natte natuurelementen in alternatief 3 en vernatting in landbouwgebieden in alternatief 4) is apart aangegeven welke milieuvoordelen en nadelen de alternatieven hebben. De alternatieven zijn bedoeld om te bezien of met een andere zonering en een verdergaande vernatting, een hoger doelbereik gerealiseerd kan worden.

De beschrijvingen zijn steeds gericht op de situatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). In het plan is ook vastge-

legt welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling ook zichtbaar gemaakt. In deze samenvatting is dit buiten beschouwing gebleven. Deze notitie gaat in op de belangrijkste (Brabantbrede) effecten en de daaraan te verbinden conclusies en overwegingen.

In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

---	= sterk negatief effect
--	= negatief effect
-	= licht negatief effect
0	= geen effect
+	= licht positief effect
++	= positief effect
+++	= sterk positief effect

Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste effecten per aspect.

Uit de effectbepaling zal blijken dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water & bodem, milieu, natuur, landschap & cultuurhistorie) alsook voor de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen- werken & leefbaarheid). De totaalbalans is veelal positief, wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De mate van verbetering varieert sterk. Wel blijkt dat een deel van de verbetering ook zonder het reconstructieplan zou plaatsvinden en dat de doelen uit het Europees-, Rijks- en provinciaal beleid niet altijd worden gehaald. Uit de hierna volgende Brabantbrede beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden. In deze samenvatting wordt niet ingegaan op de verschillen tussen de reconstructiegebieden. Ook wordt niet ingegaan op de varianten.

4.8 Effecten per aspect

Water en Bodem

Tabel B4.1 Overzicht effecten water en bodem

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Water en bodem	
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	-
Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+
Beïnvloeding wateroverlast	++
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	++
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+
Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++
Beïnvloeding beekherstel	+++
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+

De reconstructieplannen vrijwaren niet alle zoekgebieden van kapitaalsintensieve ontwikkelingen. Het reconstructieplan zorgt wel voor minder wateroverlast door het realiseren van waterberging. Dit geldt voor de zoekgebieden voor rivierverruiming en de mogelijke overloopgebieden bij de Maas en voor de regionale waterbergingsgebieden verspreid over de provincie. In 2016 zal een deel van de regionale waterbergingsgebieden zijn ingericht. De waterschappen zullen de gebieden nog verder begrenzen.

De verdroging van natuurgebieden neemt autonoom al sterk af. Rondom de natte natuurplek zal ook vernatting in omliggende landbouwgebieden worden toegestaan hetgeen leidt tot een verdere afname van het areaal verdroogd natuurgebied (46% ten opzichte van het referentiejaar 1994). Er zal voldaan worden aan de Rijksdoelstelling om 40% van het areaal hersteld te hebben in 2010.

Op 7% van de Brabantse landbouwgronden (19.500 ha) treedt een verslechtering op van de productieomstandigheden terwijl op 19.800 hectare een verbetering optreedt. De natschade zal gecompenseerd worden.

Ten aanzien van de waterkwaliteit treedt een lichte verbetering op van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit voor nitraat en fosfaat. Hiermee blijft de waterkwaliteit nog ver van de normen uit de Europese Kaderrichtlijn Water. Binnen de natuurgebieden neemt uitspoeling van nitraat naar het grondwater af. De uitspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewater neemt eveneens af. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een grotere fosfaatspoeling die echter (op termijn) wordt gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Voor zware metalen geldt dat de afname door een veranderend grondgebruik groter zal zijn dan de toename van uitspoeling door grondwaterstandsverhoging.

Qua beekherstel geldt dat een aanzienlijke verbetering wordt gerealiseerd.

Verdergaande vernatting rondom de natte natuurplek (conform alternatief 3) loont op een aantal locaties. Op andere plekken zou de natschade voor de landbouw te groot worden. Extra

vernatting in landbouwgebieden (alternatief 4) leidt tot een vermindering van droogteschade voor de landbouw. De natuur profiteert hiervan maar voor de fosfaatuitspoeling ontstaat voor lange tijd een negatief effect.

Milieu

Tabel B4.2 Overzicht effecten milieu

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Milieu	
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	+
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++
Samengestelde score emissie van ammoniak en stikstof	++
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	+
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++
Samengestelde score depositie van ammoniak	++
Afname van aantal stankgehinderden door stank uit stallen	++
Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	+
Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	-
Verandering kwaliteit donkere gebieden	0

Het reconstructieplan zorgt voor een verbetering van de milieukwaliteit. In 2016 is er sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie neemt Brabantbreed af van 31 kton in de huidige situatie tot 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald. De afname is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AmvB Huisvesting, mestafzetcontracten e.d.).

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in de plannen zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. Verplaatsing en beëindiging leiden lokaal tot een significante afname van stalemissies. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn ruim en kunnen daarom tot extra stalemissies in de nabijheid van de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Daarnaast liggen plaatselijk landbouwontwikkelingsgebieden zeer dicht bij zeer kwetsbare en kwetsbare natuur, waardoor ook hier een toename van de ammoniakemissie in zones rondom kwetsbare natuur plaats kan vinden.

De gemiddelde stikstofdepositie op natuurgebieden in de reconstructiegebieden daalt van 3200 mol per hectare naar 2100 mol per hectare, op basis van verwachtingen ten aanzien van de mesttoediening en de implementatie van de AMvB Huisvesting. Door de reconstructieplannen neemt de depositie in reconstructiegebieden verder af tot 2080 mol per hectare. Door verplaatsing of beëindiging van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan een extra daling van gemiddeld 6% bereikt worden ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Deze daling varieert tussen de reconstructiegebieden van 3% in De Baronie tot ruim 8% in Peel en Maas en Maas en Meierij. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, is de extra daling beperkter.

Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarden van minder dan 1400 mol per ha. Ondanks de verwachte daling van de gemiddelde depositie, die dus vooral toe te schrijven is aan de autonome ontwikkeling, worden dus ook in 2016 de kritische depositiewaarden van de meeste kwetsbare natuurgebieden nog steeds overschreden. De begrenzing van de extensiveringsgebieden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van depositie op de meest kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leiden tot een significante afname van lokale depositiepieken op de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn echter ruim en kunnen daarom tot nieuwe depositiepieken op de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Ook groei en nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebieden nabij kwetsbare natuur kunnen een dergelijk effect veroorzaken.

Voor wat betreft stank geldt dat circa 82.800 inwoners in Brabant (een kans op) hinder door stank uit stallen ondervinden. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. De extra daling van het aantal gehinderden door stalemissies die door verplaatsing of beëindiging van intensieve veehouderijen uit extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 16% (t.o.v. de huidige situatie). De norm (geen stankgehinderden) wordt hiermee niet gehaald. Door het verplaatsen van bedrijven en het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen, zoals dat is opgenomen in de reconstructieplannen, kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 20-25% afnemen.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden en de hiermee gepaard gaande beperking van de uitbreidingsmogelijkheden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankhinder in een groot deel van de zones rondom woongebieden. De verplaatsing van locaties en het (financieel stimuleren van) het toepassen van bovenwettelijke technische maatregelen om de geuroverlast te beperken leidt tot een significante afname van de stankhinder door stalemissies in deze zones. De planologische en milieuruimte die wordt geboden in de verwevingsgebieden rondom kernen kan dit positief effect weer teniet doen. Dit komt doordat veel locaties in verwevingsgebieden dichtbij kernen meer uitbreidingsmogelijkheden krijgen dan ze hadden op basis van het Streekplan.

Door het wegvallen van de cumulatieve toets in de verwevingsgebieden (dit gebeurt met de vaststelling van de reconstructieplannen) kan het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied toenemen (de stank neemt niet toe maar wel de wijze van effectbepaling). De cumulatieve toets houdt in dat bij berekening van de stankcirkel ook de stankproductie van nabijgelegen locaties in beschouwing genomen moet worden. Ook bij het wegvallen van de cumulatieve toets door veranderingen in de landelijke regelgeving is het mogelijk dat het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen toeneemt.

Belangrijk om te vermelden is dat de meeste stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbron (het zijn piekbelastingen). De reconstructieplannen nemen geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast. Ze richten zich op de omvang en ruimtelijke spreiding van stalemissies. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom licht af (bijvoorbeeld door het sluiten van mestafzetcontracten).

De doelstelling om de toename van geluidbelasting in stiltegebieden te realiseren wordt niet gehaald. De locaties van (met name) de recreatieve gebieden zijn, vanuit het perspectief van de stiltegebieden bekeken, niet in alle gevallen gunstig. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in de Peel waar een recreatieve poort in het stiltegebied Strabrechtse heide ligt, en in Beerze Reusel waar

bijvoorbeeld intensief recreatieve gebieden tegen een drietal stiltegebieden ligt. De plannen bevatten geen concrete voorstellen voor verplaatsingen van recreatieve objecten om het geluidsniveau in de stiltegebieden terug te dringen. Ook autonoom neemt de geluidsbelasting toe, bijvoorbeeld door toename van verkeer en lawaaisporten. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de geluidsbelasting van stiltegebieden niet toe te laten nemen. In Beerze Reusel, De Baronie en Maas en Meierij wordt bovendien voorgesteld om het areaal stiltegebied uit te breiden. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan geluidsbelasting volledig tegen te gaan.

De huidige lichtbelasting verandert met name door projectvestigingen glastuinbouw (bijvoorbeeld in De Peel), die bovendien niet autonoom zouden worden ontwikkeld, en door door-groeigebieden glastuinbouw. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de hoeveelheid licht niet toe te laten nemen (mitigerende maatregelen). In Peel en Maas wordt voor de Maashorst voorgesteld de lichthinder vanuit straatverlichting e.d. terug te dringen. In de Baronie wordt voorgesteld om met België te overleggen over de lichthinder die vanuit België komt. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan licht volledig tegen te gaan.

Natuur

Tabel B4.3 Overzicht effecten natuur

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Natuur	
Kwaliteit gerealiseerde EHS	++
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	++
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+
Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++
Verandering verstoringgevoelige natuur	+

De EHS wordt bijna geheel gerealiseerd, maar dit zal naar verwachting pas in of na 2016 het geval zijn. De plannen bevatten diverse maatregelen die de aankoop van de EHS kunnen versnellen zoals aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Gegeven de beperkte grondbiliteit en de benodigde organisatorische en beheersmatige inspanningen voor versnelde realisatie, lijkt het desondanks niet waarschijnlijk dat de totale EHS in Brabant in 2010 is gerealiseerd. De kwaliteit van de EHS neemt tijdens de planperiode duidelijk toe. De samenhang en omvang krijgt een impuls met de versnelde realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar de waarden worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald. De ontwikkeling van recreatie vindt in de reconstructiegebieden vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. De plannen bevatten echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS te verplaatsen.

De ecologische verbindingzones worden bijna geheel gerealiseerd en de versnippering door infrastructuur vermindert. Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een toename van de ontsnippering worden verwacht. Aanleg van faunapassages is veelal pas voorzien in de periode 2012-2016. Verbindingszones functioneren pas optimaal zodra de versnipperingsknelpunten zijn opgeheven. Realisatie in 2012 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones.

De verwachting is dat de plannen voor de meeste RNLE'n zullen leiden tot een toename van de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt met name door maatregelen zoals reeds beschreven bij realisatie en kwaliteit van de EHS. De plannen bevatten geen maatregelen die specifiek bedoeld zijn om de natuurwaarden van de RNLE'n te versterken, maar gaan ervan uit dat maatregelen zoals hierboven genoemd, voldoende bijdragen aan de natuurkwaliteit van de RNLE'n.

Ook met de beschermde planten- en diersoorten zal het in de toekomst beter gaan door de realisatie van de EHS en verbindingzones, de verbetering van de milieumstandigheden, agrarisch natuurbeheer, landschapsherstel en soortenbescherming. Vooral amfibieën profiteren. De kwaliteit van hun habitat verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermesting en door de realisatie van landschapselementen. De kwaliteit van de leefgebieden van de (meest) kwetsbare soorten is in 2016 nog niet optimaal, door te hoge stikstofdepositie, kwaliteit van water en bodem en plaatselijk ook door het niet halen van de waterdoelen. De ontwikkelingen op het gebied van landbouw (met name de landbouwontwikkelingsgebieden) en recreatie (de projectlocatiegebieden en intensief recreatieve gebieden) vormen een risico voor diverse Habitatrichtlijnsoorten. De effecten zijn afhankelijk van de exacte plaats en vorm van de ingreep in relatie tot de exacte verspreiding van de beschermde soorten. Dit zal bij de uitwerking nader moeten worden gezien.

De leefgebieden voor struweelvogels, dassen en weidevogels kennen nog een overlap met landbouwontwikkelingsgebieden. Deels kunnen de waarden worden gecompenseerd. Hier geldt dat effecten op de hier aanwezige soorten afhankelijk zijn van de exacte plaats en mate van inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijen.

Voor Habitatrichtlijnsoorten, weidevogels, struweelvogels en dassen zal het leefgebied als gevolg van de reconstructieplannen per saldo verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. Maatregelen op het gebied van natuur en water, zoals de realisatie van ecologische verbindingzones, beekherstel en agrarisch natuurbeheer, dragen bij aan deze verbetering. In de "richtlijn gebieden" krijgt realisatie van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Rond de meeste beschermde gebieden dragen de plannen bij aan afname van de verstoring door recreanten. De plannen bevatten echter ook maatregelen die een negatieve invloed (kunnen) hebben op de kwaliteit van richtlijngebieden. Met name landbouwontwikkelingsgebieden nabij richtlijngebieden kunnen bij een sterke mate van uitbreiding en inplaatsing een negatief effect hebben op de kwaliteit van voor verzuring gevoelige richtlijngebieden.

Landschap en cultuurhistorie

Tabel B4.4 Overzicht effecten landschap en cultuurhistorie

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Landschap en cultuurhistorie	
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+
Beïnvloeding archeologische waarden	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	0
Inpassing agrarische bedrijven	++
Ruimtelijke kwaliteit	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0

De planvoornemens uit de reconstructieplannen bieden kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in Brabant. Deze positieve impulsen zullen vooral tot uiting komen in de Belvédère-gebieden, binnen de RNLE-gebieden en in de beekdalen.

Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden. Een voorbeeld hiervan is het herstellen van de wijstgronden in de reconstructiegebieden Peel en Maas, Maas en Meierij en de Peel.

Daarnaast zijn er ook bedreigingen voor de landschappelijke en cultuur-historische waarden, zoals de inrichting van landbouwontwikkelingsgebieden, gebieden voor intensieve recreatie, boomteelt- en glastuinbouwgebieden en sociale en economische ontwikkelings-zones. De mate waarin ontwikkelingen in Belvédèregebieden leiden tot negatieve effecten, is sterk afhankelijk van de vormgeving en inpassing van deze ontwikkelingen. Het credo van Belvédère is immers: 'behoud door ontwikkeling'.

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van de reconstructie-ingrepen zullen een licht positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. In verschillende landschappelijk open gebieden is inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven voorzien, zoals in Peel en Maas in de Peelontginningen. Veelal wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. Een uitzondering vormen de komgronden in de polders bij Lith. In het reconstructieplan Maas en Meierij is hier echter geen nieuwvestiging voorzien. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd. Met behulp van beeldkwaliteitsplannen wordt aandacht besteed aan een adequate landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen. De plannen zorgen voor extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen. De sociale en economische ontwikkelingszones rond verschillende kernen verdienen aandacht met het oog op de invloed die ze kunnen hebben op historisch geografische en/of archeologische waarden.

De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelingen. De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen

de RNLE uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbetert in vergelijking met de huidige situatie.

In de groene open ruimtes (landschapsecologische zones) zal de kwaliteit waarschijnlijk niet of nauwelijks veranderen ten opzichte van de huidige situatie, met name vanwege de sociale en economische ontwikkelingen. Er worden enerzijds maatregelen genomen om de openheid verder te benadrukken, maar de plannen laten ook mogelijkheden open voor een verdere versterking en verglazing van de groene open ruimte en stimuleren deze ontwikkeling ook ten dele.

De reconstructieplannen geven niet of nauwelijks aan hoe landschappelijk om wordt gegaan met de dynamiek van de intensieve veehouderij in de verwevingsgebieden en de dynamiek in andere agrarische sectoren, zoals rundveehouderij, glastuinbouw of boomteelt. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelandsvernieuwing. Bij de verdere uitwerking zal dit aandacht moeten krijgen.

Landbouw

Tabel B4.5 Overzicht effecten landbouw

Criterion	VKA t.o.v. huidige situatie
Landbouw	
Verbetering van veterinaire veiligheid	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++

De veterinaire veiligheid neemt toe door minder, maar grotere bedrijven en door maatregelen in de keten. Dit gebeurt deels ook al autonoom.

De intensieve veehouderij krijgt veel meer perspectief door de begrenzing van verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden en het stimuleren van bedrijfsverplaatsing. In de extensiveringsgebieden neemt het perspectief (plaatselijk) af. Circa 31 % van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor circa 70% van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stank-cirkelproblematiek (individuele cirkels), de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden (de zogenaamde Wav-A gebieden) of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de gebieden die zijn aangeduid als GHS-natuur.

Er liggen ruim 600 locaties met een vergunning volwaardige tak intensieve veehouderij (70 nge of meer, circa 1 arbeidskracht) in de extensiveringsgebieden. Circa 80% van deze locaties heeft te maken met de hiervoor geschetste beperkingen in hun ontwikkelingsmogelijkheden. In de reconstructieplannen is voorzien in de verplaatsing van bijna de helft van het huidig (vergund) aantal grotere intensieve veehouderij-locaties in de extensiveringsgebieden.

Circa 50% van de grotere intensieve veehouderij-locaties is gelegen in de verwevingsgebieden en circa 13% in de landbouwontwikkelingsgebieden. De rest (circa 6%) is gelegen in de niet-reconstructiegebieden (stedelijke bebouwing en toekomstige uitbreidingen).

Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen

de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 50% van alle intensieve veehouderij-locaties in de verwevingsgebieden en 83% in de landbouwontwikkelingsgebieden. Dankzij de planologische doorwerking voor de integrale zonering voor de uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven, neemt voor ruim 1000 locaties de planologische mogelijkheden voor uitbreiding toe. Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregeling (beperking van het areaal kwetsbare gebieden in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij en het vervallen van de toets op cumulatie van stankcirkels) krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In de reconstructieplannen is bijna 18000 hectare landbouwontwikkelingsgebieden opgenomen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Daarnaast zijn er ruime mogelijkheden voor omschakeling naar intensieve veehouderij in (delen van) de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

Per saldo zijn er beduidend meer intensieve veehouderij-locaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan locaties waar sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevatten de plannen ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu of op basis van de reconstructieplannen weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen.

Het perspectief voor grondgebonden landbouwsectoren verbetert voor circa een kwart van het landbouwareaal door onder andere herverkaveling en een betere waterhuishouding. Voor de boom- en vaste plantenteelt en glastuinbouw zijn er mogelijkheden voor het oplossen van knelpuntsituaties en het bieden van ontwikkelingslocaties.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook enigszins vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Daarentegen zal intensivering van de melkveehouderij met milieunadelen zich blijven voordoen.

Veel van de in de reconstructieplannen opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw, zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet.

Glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties.

Daarnaast is in een aantal plannen nieuw regulerend beleid aangekondigd voor boomteelt en intensieve teelten.

De kansen voor verbreding en duurzame productie nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. De plannen bieden meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast worden ontwikkelingen gericht op verbreding, financieel ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd.

De reconstructieplannen hebben een licht positief effect op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. De vraag van consumenten is vooral leidend voor het perspectief. De plannen bevatten wel ambities op dit punt maar geen of weinig concrete maatregelen. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gehaald.

Recreatie en toerisme

Tabel B4.6 Overzicht effecten recreatie en toerisme

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Recreatie en toerisme	
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++
Verbetering ruimtelijke structuur	+
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++

Het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector verbetert door het reconstructieplan. Deze verbeteringen betreffen allereerst het ontwikkelen van projectlocaties en recreatieve poorten. De ruimtelijke structuur en het aanbod verbeteren en het aanbod wordt breder. Voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven die in de Groene Hoofdstructuur liggen en zich niet duurzaam (verder) kunnen ontwikkelen, is een oplossing gezocht. De belevingswaarde van het landschap neemt toe door routestructuren, verbetering van het landschap en uitbreiding van de natuur.

Wonen, werken en leefbaarheid

Tabel B4.7 Overzicht effecten wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Wonen, werken en leefbaarheid	
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector. Op het gebied van wonen, werken en leefbaarheid roept het reconstructieplan een halt toe aan de afname van de werkgelegenheid en vermindering van de leefbaarheid in kleine kernen. In de plannen zijn diverse (rechtstreekse) maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de werkgelegenheid. De belangrijkste hiervan zijn: de versterking van nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw en verruiming van de planologische voorwaarden.

In de reconstructieplannen is wel aangegeven dat het niet mogelijk zal zijn om het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector in zijn geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van de plannen zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling in Brabant beperkt zal zijn.

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of

positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook zonder reconstructie voor. Het proces van reconstructie zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In de plannen zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen (zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen) als de ondersteuning van initiatieven. De leefbaarheid in de kernrandzones zal toenemen door verplaatsing van bedrijven, het terugdringen van stankhinder en het bevorderen van goed ingepaste nieuwe economische dragers. Daarnaast ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor woningbouw.

Op het gebied van verkeer en vervoer treedt een verschuiving op. Door de afname van het aantal landbouwbedrijven en een betere ruimtelijke zonering neemt de verkeershinder licht af. Een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Hier staat tegenover dat er een toename van het verkeer optreedt rond de landbouwontwikkelingsgebieden, de projectlocaties recreatie en de recreatieve poorten. Enkele landbouwantwikkelingsgebieden liggen ongunstig ten opzichte van de provinciale ontsluitingswegen, waardoor het landbouwverkeer via omliggende kernen zal moeten rijden. Dit kan overlast geven. Ook rond de recreatieve gebieden kan op verschillende dagen een piek in de verkeersbelasting optreden.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom (zonder reconstructie) zal toenemen ten opzichte van nu. De afname van het landbouwverkeer draagt bij aan een grotere verkeersveiligheid.

4.9 Leemten in kennis en informatie

De effectbepaling zoals hierboven beschreven kent een aantal beperkingen die als volgt samen te vatten zijn:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed;
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Vervolgens zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden;
- Om gedetailleerde conclusies te kunnen trekken zijn ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen vereist die op dit moment technisch niet uitvoerbaar zijn door het ontbreken van voldoende gegevens (bijvoorbeeld de verspreiding van zware metalen en bestrijdingsmiddelen);

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg. Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw in beschouwing te nemen via monitoring en een evaluatieprogramma. Hierin is voorzien.

4.10 Het Meest milieuvriendelijke alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het VKA en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie.

Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen. Het MMA bevat de volgende hoofdrichtingen:

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA ontwikkeld met de gedachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is.

1. Overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden

In het MMA is er voor gekozen een aantal of delen van landbouwontwikkelingsgebieden uit het VKA te begrenzen als verwevingsgebied: gebieden die overlap vertonen met de leefgebieden voor dassen en struweelvogels, gebieden die gereserveerd zijn voor waterberging en gebieden die minder optimaal gelegen zijn voor wat betreft ammoniak en stank. Ook wordt ruime afstand gehouden tot Habitatrichtlijn-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden. Ook de delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die op relatief korte afstand van kernen liggen of overlappen met hoge landschappelijke waarden, zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied.

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden

Veel ontwikkelingen in de intensieve veehouderij zullen in de verwevingsgebieden plaatsvinden. Voor het bereiken van de in het reconstructieplan genoemde doelstellingen is het van belang dat schaalvergroting op relatief ongunstige locaties wordt voorkomen. De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst, die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing, nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij op locaties die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om in eerste instantie een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen voor de (zeer) goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten die optreden door door verplaatsingen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden, deels teniet worden gedaan door schaalvergroting op ongunstig gelegen locaties in verwevingsgebieden. Dit principe geldt het sterkst binnen een zone van 500 meter rond kernen. Bij natuurgebieden is dit effect met name relevant voor depositiepieken op natuurgebieden (binnen 500 meter van kwetsbare gebieden).

3. Waterdoelen rondom natte natuurplek

In het VKA is opgenomen dat er overal rond natte natuurplek een bufferzone komt van 500 meter, maar dat er geen maatregelen genomen worden in die 500 meterzone die leiden tot een verdere vernatting. Voor de natte natuurplek loont het om rondom enkele natte natuurplek in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

4. Versnelde realisatie EHS

Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurplek. In natte natuurplek kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw

In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst als gevolg van verbetering van groeiomstandigheden in droge gebieden en slechts beperkt nadelig als gevolg van extra vernatting in reeds natte gebieden. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

-
- Alleen intensieve veehouderijbedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek
 - Inzet van een extra sloopregeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
 - Nieuwvestiging alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinair rendement en concentratie;
 - Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken;
 - Meer inzet op toepassing van technische maatregelen ten aanzien van ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden conform alternatief 2;
 - Ook zonering en bijbehorende regels toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
 - Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik);
 - Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrandzones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden);
 - Vrijwaren zoekgebieden voor regionale waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen;
 - Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen;
 - Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc., ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
 - Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
 - Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten waardoor verbindingzones eerder functioneren;
 - Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren;
 - Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
 - Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokalisering intensieve recreatie en sociale en economische zones;
 - Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook in glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Differentiatie aanbrengen in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in en buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
 - Minder planologische ruimte in de groene open zone (zand- en broekontginningen);
 - Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.
-

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld er beschikbaar is, hoe positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Of anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd.

seerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit ontwerpconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het Reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Het MMA zet de middelen meer in op het stimuleren van bovenwettelijke technieken (stallen en veldemissies) om het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

4.11 Vergelijking

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn.

Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden: waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en –voordeel kan daarmee gehaald worden.

De alternatieven en het MMA zijn mede bepalend geweest voor het uiteindelijke plan (Voorkeursalternatief). De volgende wijzigingen zijn mede op basis van de MER-uitkomsten doorgevoerd:

1. De gebieden binnen 1000 meter van Vogel-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn standaard aangewezen als verwevingsgebied.
2. De Landbouwontwikkelingsgebieden zijn ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. De gebieden binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, das-senleefgebieden, zoekgebieden rivierverruiming, zoekgebied overloopgebieden en water-potentiegebied zijn aangewezen als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Daar kan alleen nieuwvestiging plaats in een later stadium via een wijzigingssbevoegdheid van het bestemmingsplan mits de noodzaak daartoe aanwezig is. Er resteert 12.250 hectare primair en 2.850 hectare secundair landbouwontwikkelingsgebied;
3. Alle gebieden binnen 220 meter van kwetsbare natuurgebieden zijn aangewezen als extensiveringengebied;
4. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurparels) tegen verdroging door inzet van verdergaande maatregelen.

Geen van deze maatregelen leiden naar verwachting tot een negatievere effectscore op één of meerdere milieucriteria.

De aanpassingen leiden kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen (substantieel betere scores op de 7-puntsschaal):

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten op het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurparels (conform alternatief 3).

De belangrijkste resterende verschillen in effecten tussen het MMA en VKA zijn:

- Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden tegen verzuring en verdroging;
- Extra vermindering van het aantal stankgehinderden;
- Extra realisatie doelstellingen van EHS, waterberging en beekherstel;
- In het MMA neemt het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij minder toe dan in het VKA.

Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Bijlage 5 Vestigingsbeleid integrale zonering

Bijlage 5.1 Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)

Het betreft de integrale tekst van de, door Gedeputeerde Staten op 2 december 2003, vastgestelde handleiding

INHOUD

- 1 Inleiding
- 2 Opbouw
- 3 Achtergrond
- 4 Beleidskader
 - 4.1 Duurzaamheid
 - 4.2 Planologisch kader streekplan
 - 4.3 Revitalisering Landelijk Gebied
- 5 Beoordelingskader
 - 5.1 Omvang bedrijf
 - 5.2 Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie
 - 5.3 Procedure
- 6 Beoordelingstabel duurzame locaties
 - 6.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)
 - 6.2 Overige randvoorwaarden
- 7 Beoordelingstabel duurzame projectlocaties
 - 7.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)
 - 7.2 Overige randvoorwaarden
- Bijlage Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

1 Inleiding

Voorliggende handleiding vormt het toetsingskader voor Gedeputeerde Staten voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het in het Streekplan Noord-Brabant 2002, het Koepelplan “Reconstructie aan zet” (2001) en de uitgangspuntennota “Hand aan de ploeg voor West-Brabant” (2001) geformuleerde provinciaal beleid met betrekking tot duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. Dit provinciaal beleid is de afgelopen jaren op enkele punten nader ingevuld en aangevuld met nieuwe inzichten (o.a. naar aanleiding van het “akkoord van Cork” in juli 2003). De handleiding is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG), welke plannen worden vastgelegd in Reconstructieplannen en (voor West-Brabant) Gebiedsplannen, voor het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen door de provincie van initiatieven en plannen in het kader van de ruimtelijke ordening. Over een concept van deze handleiding hebben Gedeputeerde Staten advies gevraagd aan de Provinciale Planologische Commissie (PPC) en de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG).

2 Opbouw

De handleiding is als volgt opgebouwd:

- Achtergrond: Hier wordt kort de positie van duurzame (project)locaties aangegeven.
- Beleidskader: In het Streekplan is aangegeven in welke gebieden onder voorwaarden duurzame (project)locaties mogelijk zijn en welke ontwikkelingen mogelijk zijn op een duurzame (project)locatie. Daarnaast bieden ook de in het kader van RLG op te stellen Reconstructieplannen en Gebiedsplannen een ruimtelijk kader.
- Beoordelingskader: In algemene zin wordt aangegeven op welke wijze tot een beoordeling van duurzame (project)locaties moet worden gekomen en welke procedure hiervoor geldt.
- Beoordelingstabel duurzame locaties: In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame locaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.
- Beoordelingstabel duurzame projectlocaties: In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame projectlocaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.

3 Achtergrond

In het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG) zijn de begrippen duurzame locatie en duurzame projectlocatie voor de intensieve veehouderij ontwikkeld. In het Streekplan hebben deze begrippen een verankering in het ruimtelijk ordeningsbeleid van de provincie gekregen en zijn deze als volgt gedefinieerd:

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt.

Daarnaast zijn er bestaande situaties waarbij het vigerende bouwblok groter is dan 2,5 ha.; ook in deze gevallen kan er sprake zijn van duurzame locaties.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij

Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu- oogpunt als vanuit ruimtelijk oogpunt verantwoord is om daar enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie intensieve veehouderij is dus nieuwvestiging mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 hectaren.

Duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden, omdat alleen in deze gebieden nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De beoordeling of locaties of projectlocaties duurzaam zijn, dient door gemeenten in het kader van het bestemmingsplan of een zelfstandige projectprocedure (artikel 19 WRO) te worden gemaakt. Het streekplan geeft aan binnen welke gebiedscategoriën van het streekplan duurzame (project)locaties aan de orde kunnen zijn. De Reconstructie- en Gebiedsplannen hebben de mogelijkheid om dit streekplankader nader in te vullen. Deze in het kader van RLG op te stellen plannen moeten aangeven in welke gebieden de intensieve veehouderij zal moeten afbouwen (de extensiveringsgebieden) en in welke gebieden cq op welke locaties onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij aanwezig zijn (de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden).

Zowel voor gemeenten als voor reconstructie- en gebiedscommissies is het dus van belang om duidelijkheid te hebben over in welke gebieden en onder welke voorwaarden duurzame locaties en duurzame projectlocaties kunnen voorkomen. Ook voor de provincie, in haar rol als planbegeleider/-toetsers is het van belang om op eenduidige wijze te kunnen adviseren en oordelen over initiatieven ten aanzien van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij.

Indien men wil afwijken van de gehanteerde definities van duurzame (project)locaties zal een streekplanafwijkingprocedure moeten worden gevolgd. Dit vereist uiteraard een zorgvuldige onderbouwing en een goed vooroverleg. Reconstructieplannen bieden een wettelijk kader hier rechtstreeks in te voorzien.

4 Beleidskader

4.1 Duurzaamheid

Een duurzame ontwikkeling is gericht op het bereiken van een meerwaarde ten aanzien van economie, ecologie en maatschappij. In het streekplan zijn deze belangen integraal afgewogen. Ten aanzien van een duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij spelen een drietal duurzaamheidsaspecten:

1. Duurzaamheidscriteria locatie
2. Duurzaamheidscriteria productiewijze
3. Duurzaamheidscriteria op gebiedsniveau

Duurzaamheidscriteria locatie

Het RO-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid geven kaders voor waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van intensieve veehouderij mogelijk is. Dit op basis van de

afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden (zoals de grootte van het bouwblok) voor de intensieve veehouderij.

Binnen RLG worden deze kaders middels de integrale zonering nader uitgewerkt. In de paragrafen 6 en 7 worden vanuit verschillende beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd voor de duurzame ontwikkeling van locaties.

Duurzaamheidscriteria productiewijze

Via wet- en regelgeving (mestbeleid, welzijnseisen, e.d.) en maatschappelijke wensen (biologische productiewijze, voedselveiligheid) worden eisen gesteld aan de productiewijze. De markt en het (EU-)beleid bepalen in belangrijke mate het economisch perspectief. Op deze aspecten wordt in deze handleiding niet verder ingegaan¹⁴.

Duurzaamheidscriteria op (regionaal) gebiedsniveau

Er zal een balans moeten zijn tussen gebieden waar gestreefd wordt naar uitplaatsing van intensieve veehouderij en gebieden waar ruimte is voor ontwikkeling van bedrijven die elders geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben. Ten aanzien van deze balans is in het kader van RLG vastgesteld dat groei in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden gekoppeld is aan een meer dan evenredige krimp in de extensiveringsgebieden en dat er geen uitplaatsing zonder inplaatsing zal plaatsvinden. In de toelichtende tekst van het streekplan is aangegeven dat nieuwvestiging van intensieve veehouderij aan de orde kan zijn als er onvoldoende geschikte (bestaande) bouwblokken vrijkomen voor de opvang van intensieve veehouderijen die moeten worden verplaatst uit kwetsbare gebieden of vanwege stedelijke uitbreidingen.

4.2 Planologisch kader streekplan

In het streekplan wordt voor het landelijk gebied een indeling gemaakt in de Groene en de Agrarische Hoofdstructuur (GHS en AHS). De GHS en AHS zijn beide onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur, GHS-landbouw, AHS-landschap en AHS-landbouw. Deze indeling is nader onderverdeeld in subzones. De mogelijkheden voor duurzame (project)locaties verschillen per subzone.

¹⁴ Aan deze duurzaamheidscriteria wordt verder inhoud gegeven in het project "Op weg naar een duurzame intensieve veehouderij in Brabant", dat als doel heeft om met behulp van een "Menukaart duurzame intensieve veehouderij" het provinciaal bestuur concrete en praktisch uitvoerbare voorstellen voor te leggen, op basis waarvan de transitie naar een duurzame veehouderij, tesamen met de maatschappelijke partners, ter hand kan worden genomen.

In de onderstaande tabel is aangegeven in welke subzones onder voorwaarden mogelijkheden voor duurzame (project)locaties aanwezig zijn.

Hoofdzone	Subzone	Onder voorwaarden mogelijkheden voor:	
		Duurzame locaties	Duurzame projectlocaties
GHS-Natuur	Natuurparels	Nee	Nee
	Overig bos- en natuurgebied	Nee	Nee
	Ecologische verbindingzones	Nee	Nee
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: weidevogels	Ja	Nee
	Leefgebied kwetsbare soorten: overig	Nee	Nee
	Leefgebied struweelvogels	Ja	Nee
	Natuurontwikkelingsgebied	Nee	Nee
AHS -Landschap	Leefgebied dassen: gelegen in RNLE	Ja	Nee
	Leefgebied dassen: niet gelegen in RNLE	Ja	Ja
	Waterpotentiegebied	Ja	Nee
	RNLE-Landschapsdeel	Ja	Nee
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdichtingsgebieden	Ja	Ja
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Glasboomteeltgebied	Ja	Ja
	AHS-overig	Ja	Ja

Het streekplanbeleid is gericht op zuinig ruimtegebruik. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende (agrarische) bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

In Noord-Brabant hebben veel intensieve veehouderijbedrijven meerdere locaties. Het samenvoegen van locaties op een duurzame locatie is een optie die past binnen zuinig ruimtegebruik. Nieuwe bouwblokken op duurzame projectlocaties zijn dus alleen mogelijk als er geen reële mogelijkheden aanwezig zijn om gebruik te maken van vrijkomende bouwblokken of locaties waar het bedrijf kan samenvoegen.

Het streekplan maakt ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw onderscheid in: nieuwvestiging, omschakeling en uitbreiding van het bouwblok. Daarnaast zijn er nog de begrippen: hervestiging en samenvoegen locaties.

Hierna zijn deze begrippen omschreven.

- *Nieuwvestiging*
De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.¹⁵
- *Omschakeling*
Het omzetten van een bouwblok van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm of het omzetten van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok.¹⁶ Omschakeling wordt dus niet beschouwd als nieuwvestiging. Omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok naar een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij is conform het streekplan overigens alleen mogelijk in de AHS-Landbouw; in de GHS en in de AHS-Landschap moet een duurzame locatie altijd een bestaand agrarisch bouwblok betreffen
- *Uitbreiding bouwblok*
Het vergroten van een bestaand (vigerend) agrarisch bouwblok ten behoeve van de continuering van de huidige agrarische bedrijfsvorm.
- *Hervestiging*
Het overnemen van een (vigerend) agrarisch bouwblok door een agrariër die elders een (vigerend) agrarisch bouwblok verlaat. Hervestiging komt dus neer op het verplaatsen van een activiteit van het ene agrarische bouwblok naar het andere agrarische bouwblok. Planologisch verandert op de locatie waar de activiteit naartoe wordt verplaatst niets, tenzij sprake is van een andere agrarische bedrijfsvorm. In dat geval is er sprake van hervestiging in combinatie met omschakeling. Ook vanuit milieu-oogpunt behoeft er niets te veranderen (de milieuvergunning is gekoppeld aan de locatie), tenzij sprake is van een verandering in aard of aantal van de te houden dieren.
- *Samenvoegen locaties*
Het samenvoegen van één of meerdere locaties op een reeds bestaande locatie. Dit zal vrijwel altijd leiden tot uitbreiding van het bouwblok.

Het streekplanbeleid ten aanzien van *duurzame locaties* voor de intensieve veehouderij is:

- geen nieuwvestiging; een duurzame locatie betreft per definitie een bestaande locatie;
- hervestiging kan;
- omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-Landbouw);

¹⁵Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van nieuwvestiging als de nieuwvestigingslocatie niet is voorzien van een agrarisch bouwblok en is er dus ook sprake van nieuwvestiging als er op de nieuwvestigingslocatie al wel een niet-agrarisch bouwblok aanwezig is. Conform de streekplantekst valt echter de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok onder "omschakeling" en niet onder "nieuwvestiging". Voor deze laatste interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

¹⁶Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van omschakeling bij het overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm. Conform de streekplantekst wordt echter ook de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok als "omschakeling" beschouwd. Voor deze laatste, bredere, interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

- uitbreiding bouwblok kan tot maximaal 2,5 hectare.

Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij is:

- nieuwvestiging kan;
- hervestiging kan;
- omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-landbouw);
- uitbreiding bouwblok kan : er is geen maximale maatvoering opgenomen; de totale omvang van een projectlocatie bedraagt ca. 10 ha.

Mestbewerking

Conform het streekplan is in bijzondere gevallen vestiging van een mestbewerkingsinstallatie mogelijk op een duurzame (project)locatie voor de intensieve veehouderij. Het “bijzondere” betekent dat deze locaties pas als stap 3 aan de orde kunnen komen als het zogenoemde “stapenplan mestlocaties” conform het streekplan (pag 127) is doorlopen. Dat wil zeggen dat eerst locaties moeten worden gezocht die voldoen aan stap 1: bedrijventerrein, veeverdichtingsgebied, vestigingsgebied glastuinbouw, terreinen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties of stortplaatsen. Als dit aantoonbaar niet tot resultaten leidt, komen locaties aan bod die voldoen aan stap 2: bouwblokken gelegen in een landbouwontwikkelingsgebied. Als ook dit niet tot resultaten leidt komen locaties aan bod die voldoen aan stap 3. In de praktijk betekent dit dat in stap 3 alleen nog duurzame locaties aan de orde zijn, omdat duurzame projectlocaties altijd gelegen zijn in een landbouwontwikkelingsgebied (stap 2).

De capaciteit van een mestbewerkingsinstallatie op een duurzame locatie of op een duurzame projectlocatie mag niet meer bedragen dan 25.000 ton per jaar.

4.3 Revitalisering Landelijk Gebied

Het reconstructieplan cq het gebiedsplan zal een ruimtelijk kader bieden. In het reconstructieplan cq gebiedsplan zal, middels de integrale zonering, worden aangegeven in welke gebieden duurzame locaties en duurzame projectlocaties mogelijk zijn. Dit zal veelal een nadere afweging en inkadering zijn van de uitgangspunten uit het RO-, milieu-, natuur-, landschaps- en waterbeleid.

In de terminologie van de Revitalisering landelijk Gebied zullen duurzame locaties voor de intensieve veehouderij uitsluitend te vinden zijn binnen de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en niet in de extensiveringsgebieden. In verwevingsgebieden kunnen de bestaande agrarische locaties duurzame locaties zijn, mits de omgevingskwaliteiten in brede zin (natuur, landschap, water, milieu, e.d.) dat toelaten. De insteek in verwevingsgebieden met betrekking tot duurzame locaties betreft al met al een “ja mits”- en tegelijkertijd een maatwerk-benadering. In paragraaf 6 van deze handleiding wordt deze benadering nader gepreciseerd door de randvoorwaarden te benoemen die vanuit de verschillende omgevingsaspecten aan duurzame locaties worden gesteld.

Duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij zullen uitsluitend in landbouwontwikkelingsgebieden te vinden zijn. Gezien de omvang van een duurzame projectlocatie (circa 10 hectaren) en de mogelijkheid hier nieuwe intensieve veehouderijen te vestigen, dient een dergelijke locatie of het gebied waarbinnen een dergelijke locatie ligt als een landbouwontwikkelingsgebied conform de Reconstructiewet te worden betiteld.

5 Beoordelingskader

5.1 Omvang bedrijf

Een bedrijf zal een bepaalde omvang moeten hebben om economisch duurzaam te zijn.

Ontwikkeling naar een bedrijf van de toekomst (bedrijf met een omvang van wat over 10-15 jaar als perspectiefrijke omvang noodzakelijk wordt geacht) dient mogelijk te zijn om te kunnen spreken van een duurzame (project)locatie.

Voor het bepalen of de locatie voldoende duurzaam is voor een dergelijke ontwikkeling is het van belang om te weten wat een dergelijke ontwikkeling betekent ten aanzien van de impact op het milieu (met name stank en ammoniak) en op de ruimte (omgevingskwaliteiten in brede zin).

Ontwikkeling naar bedrijf van de toekomst kan als minimumvariant worden gezien waaraan een duurzame (project)locatie zal moeten voldoen. Welke omvang en bijbehorende impact op milieu en ruimte hieraan is verbonden, is sterk afhankelijk van ontwikkelingen in markt en maatschappij, de bedrijfsspecifieke situatie en strategie van de ondernemer. Zo is bijvoorbeeld de noodzakelijke omvang en bijbehorende impact voor een zeugenbedrijf van een andere orde dan die voor een vleesvarkensbedrijf. Het is dan ook niet doenlijk om algemene normen vast te stellen voor de omvang en impact van bedrijven.

Om een beeld te krijgen van de omvang van het bouwblok in relatie tot het aantal gehouden dieren is als voorbeeld een toekomstgericht gesloten varkensbedrijf van 350 zeugen met 2100 vleesvarkens (en bijbehorende biggen) genomen. De omvang van het totale bouwblok (inclusief erfbeplanting, aan- en afvoerwegen, mestopslag, voersilo's, woonhuis e.d.) bedraagt op basis van de huidige praktijk dan ongeveer 1,75 ha. Door efficiënt te bouwen kan dit echter omlaag worden gebracht tot ongeveer 1,25 ha. Op een bouwblok van 2,5 ha kunnen bij een efficiënte indeling zelfs 3 tot 4 keer zoveel dieren (dus 1050 - 1400 zeugen met 6300 - 8400 vleesvarkens) worden gehouden.

Vigerende bouwblokken voor intensieve veehouderijen die nu al groter zijn dan 2,5 hectaren (en ingevuld met bedrijfsbebouwing) kunnen niet verkleind worden, onder andere in verband met planschade-aspecten. In zo'n geval wordt de huidige situatie erkend en vastgelegd/bevoren en kan er dus sprake zijn van een duurzame locatie, bijvoorbeeld in een verwevingsgebied, met een bouwblok groter dan 2,5 ha.

5.2 Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie

Hergebruik boven nieuwvestiging

Centraal uitgangspunt van het streekplan is zuinig ruimtegebruik, waarbij is aangegeven dat het agrarisch hergebruik van bestaande bouwblokken centraal staat boven het toestaan van nieuwe bouwblokken. Dat betekent dat duurzame projectlocaties (met mogelijkheden voor nieuwvestiging!) alleen aan de orde zijn als, uit onafhankelijk onderzoek, blijkt dat er binnen het desbetreffende reconstructiegebied geen alternatieve bestaande locaties beschikbaar zijn. Bij het bepalen van deze mogelijkheden speelt het tijds- of kostenaspect in eerste instantie geen doorslaggevende rol. Uit het (onafhankelijk) onderzoek moet voldoende moeten blijken welke inspanningen zijn verricht bij het zoeken naar vrijgekomen of vrijkomende locaties en moet per onderzochte locatie kunnen worden gemotiveerd waarom een bepaalde locatie wel of niet geschikt is voor de vestiging van het bedrijf.

Wijze van beoordeling

Binnen de aanduiding duurzame (project)locaties is een gradatie in ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk. Ook is de benodigde ontwikkelingsruimte sterk afhankelijk van het type bedrijf en de strategie van de ondernemer. Zo zullen niet alle duurzame locaties geschikt zijn voor bouwblokken van 2,5 ha, maar kunnen desondanks nog voldoende ontwikkelingsruimte hebben (zeker als efficiënt wordt gebouwd binnen het bouwblok en allerlei emissiereducerende maatregelen worden getroffen) voor een duurzame economische ontwikkeling voor de komende 10 tot 15 jaar. Kortom, een locatie voor intensieve veehouderij kan in bepaalde gevallen ook bij een kleinere oppervlakte dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Ook binnen duurzame projectlocaties is een verscheidenheid aan ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk en is maatwerk, afgestemd op de specifieke lokale omstandigheden en de strategie van de betrokken ondernemer(s), noodzakelijk.

Deze constatering maakt dat het vooraf concreet bestempelen van bestaande locaties als duurzame locaties, evenals het op voorhand concreet begrenzen en bestempelen van duurzame projectlocaties niet goed mogelijk is. Vanuit het oogpunt van speculatie en eventuele prijsopdriving lijkt het op voorhand aanduiden van locaties ook niet wenselijk.

Het begrip duurzame (project)locatie moet daarom veeleer als een bepaalde manier van toetsen van concrete initiatieven worden gezien. In paragraaf 4.2. is al aangegeven in welke (sub)zones van het streekplan geen respectievelijk (onder voorwaarden) wel mogelijkheden bestaan voor duurzame locaties en/of duurzame projectlocaties. Voor zover de streekplanzonering duurzame (project)locaties mogelijk maakt is in hoofdstuk 6 respectievelijk 7 middels een beoordelingstabel voor duurzame locaties respectievelijk duurzame projectlocaties aangegeven met welke randvoorwaarden rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling van dergelijke locaties. Deze randvoorwaarden zijn afkomstig uit het rijks- en provinciaal beleid en zijn nader uitgewerkt ten behoeve van het kunnen maken van een beoordeling van duurzame (project)locaties. De beoordeling is alleen gericht op de effecten van(uit) het agrarisch bouwblok.

Voor een beoordeling of sprake is van een duurzame (project)locatie dient in eerste instantie door de initiatiefnemer zelf te worden aangegeven op welke wijze met de thema's in de beoordelingstabel rekening is gehouden. Dit kan worden gezien als een integrale omgevingstoets. Zeker bij duurzame projectlocaties zal gezien de te verwachten omvang van de hier nieuw te vestigen bedrijven waarschijnlijk ook een MER(boordelings)plicht gelden. De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor een benodigde herziening van het bestemmingsplan, wijzigingsplan of zelfstandige projectprocedure (Artikel 19-1, WRO).

Voor een aantal thema's geldt dat als een locatie hier negatief op scoort er geen sprake kan zijn van een duurzame (project)locatie. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van ligging binnen 250 meter van een voor verzuring zeer kwetsbaar bos- en natuurgebied volgens de definitie in het Streekplan en de PUN (verplicht extensiveringsgebied!). Voor de meeste thema's geldt echter dat ontwikkeling er mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden (gericht op instandhouden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden) of dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een gebied in de GHS-landbouw met zeer hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame (project)locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt is maatwerk per gebied en zal moeten blijken uit een degelijke ruimtelijke onderbouwing, waarin aandacht

moet worden besteed aan minimaal alle genoemde aspecten uit de beoordelingstabel. Hierbij is het van belang om RO- en milieu-aspecten in onderlinge samenhang en in het licht van de komende RLG-zonering te bezien. Wanneer op grond van milieu-aspecten, dan wel de komende RLG-zonering, twijfels over de duurzaamheid van een locatie bestaan, kan dit reeds een argument zijn om ook in het kader van de RO de locatie niet als duurzaam te bestempelen.

Het is aan de commissie AAB (Advies Agrarische Bouwaanvragen) om concrete initiatieven te beoordelen ten aanzien van een duurzame economische omvang. Volwaardigheid en voldoende continuïteit zijn hierbij belangrijke toetsingsaspecten. Deze taak heeft de commissie AAB reeds nu.

5.3 Procedure

Deze handleiding is een nadere verduidelijking van het Streekplan. Bij de toepassing hiervan zijn dan ook de gebruikelijke RO-procedures van kracht. Dat betekent dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het toepassen van de handleiding. De provincie zal bij het beoordelen van gemeentelijke bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of artikel 19-aanvragen beoordelen of gemeenten voldoende rekening met deze handleiding hebben gehouden.

Gedeputeerde Staten zien geen noodzaak om duurzame locaties in bestemmingsplannen buitengebied concreet aan te wijzen. Zij raden dit zelfs af. Iedere voorgenomen ontwikkeling op een bepaalde locatie zal immers telkens opnieuw moeten worden beoordeeld of zij voldoet aan de in deze handleiding geformuleerde uitgangspunten. Duurzame projectlocaties kunnen eventueel wel concreet worden aangewezen. Hiervoor geldt immers een ander planologisch beleid. Ook hier geldt echter dat iedere nieuwe ontwikkeling telkens opnieuw zal moeten worden beoordeeld.

6 Beoordelingstabel duurzame locaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame locaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

6.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: subcategorie weidevogels	De handhaving van rust, openheid, hoge waterpeilen en stabiliteit in de inrichting en het beheer van het gebied dienen gewaarborgd te zijn (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op weidevogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • De ligging van het bouwblok. De effecten van uitbreiding of omschakeling zijn bij ligging midden in het leefgebied weidevogels veelal groter dan bij de ligging aan de rand van het leefgebied. • De richting van uitbreiding. Uitbreiding dient zo veel mogelijk niet plaats te vinden in de richting van de kern van het leefgebied weidevogels.
GHS- Landbouw	Leefgebied Struweelvogels	De handhaving van een besloten of halfopen landschapstructuur met een kleinschalige parcelering, houtwallen, ruige perceelranden en slookanten, overhoekjes, solitaire bomen, dijken en onverharde wegen en paden dient gewaarborgd te zijn (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op struweelvogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren of andere waardevolle elementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en andere waardevolle elementen te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op dassen beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime, verplichte, functionele groene inpassing van het bouwvlak plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
	Waterpotentie-gebied	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de kwelotentie. In de praktijk zal de invloed van de uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven op de kwelotentie gering zijn. Indien sprake is van een structurele ingreep in de waterhuishouding, welke tot gevolg heeft dat de kwelotentie onomkeerbaar verminderd, is een duurzame locatie niet toegestaan.
RNLE-landschapsdeel	Ontwikkeling van natuur en landschap in de RNLE als geheel dient te worden ondersteund (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen de desbetreffende RNLE dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en waardevolle landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en waardevolle landschapselementen te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime verplichte functioneel groene inpassing van het bouwvlak plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-landbouw	Zoekgebied veeverdi- tings-gebieden	Geen specifieke randvoor- waarden voor duurzame locaties	
	Vestigingsgebied glastuin- bouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigin- gen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame locaties zijn.
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glasboomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoor- waarden voor duurzame locaties	

6.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per subzone uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een locatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stankgevoelige objecten	In kernrandzones zijn duurzame locaties niet mogelijk (streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voorsnog een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kommen vanuit stankoogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame locaties mogelijk zijn.
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatief totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object van gehinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie moet op basis van de wet- en regelgeving (zowel huidig als toekomstig) worden gedacht aan de volgende te hanteren afstanden tot de verschillende categorieën (indeling in categorieën conform de nieuwe stankwetgeving): • Afstand tot cat. 1 > 400 respectievelijk 600 meter • Afstand tot cat. 2 > 300 respectievelijk 450 meter • Afstand tot cat. 3 > 200 respectievelijk 300 meter • Afstand tot cat. 4 > 150 respectievelijk 200 meter • Afstand tot cat. 5 > 50 meter Bovengenoemde afstanden zijn indicaties (afgerond op 50 meter) op basis van een bedrijf van 2500 respectievelijk 5000 mestvarken-eenheden (mve). e te hanteren afstand is afhankelijk van de omvang van het bedrijf en het type stalsysteem. De afstanden zijn dan ook puur indicatief. De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter, nader aan te wijzen als extensiveringsgebied, rondom deze zeer kwetsbare locaties zijn duurzame locaties niet mogelijk.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. (Streekplan).	<i>Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare bos- en natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemis-sieplafond, welke voortkomt uit de Wav. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden aan deze nieuwe wet en zal ook de beoordeling van duurzame locaties voor de intensieve veehoude-rij vanuit het beoordelingsaspect "verzuring" nog kunnen veranderen.
	De ontwikkeling moet pas-sen binnen de wet- en regelgeving voor ammo-niak (Wet ammoniak en veehouderij, MER, IPPC, Natuur-beschermingswet-gebieden, Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden)	<i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door omschakeling of uitbreiding van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te bescher-men Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzake-lijk kan zijn. Indien omschakeling of uitbreiding significante gevolgen voor het gebied heeft, en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet- en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van deze richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenomen initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor Vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelsoorten. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te wor-den beoordeeld of mogelijke andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden.
		<i>MER / IPPC</i> Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzu-ring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC van toepassing is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Ecologische verbindings-zone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstig te realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbinding dient voorop te staan. De uitbreiding van het bouwblok dient in principe gepaard te gaan met de inrichting van een aangrenzende ecologische verbindingszone.
Cultuur-historisch waardevolle gebieden	In de historisch landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat uitbreidingen van bestaande bedrijven de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantasten. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. De mogelijkheid om aan de genoemde randvoorwaarde te voldoen verschilt per type gebied. Zo zal bijvoorbeeld in jonge heide-ontginningen eerder aan deze randvoorwaarde kunnen worden voldaan dan in bijvoorbeeld oude cultuurlandschappen.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkeigebieden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: • uitbreiding van het bouwblok leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties; • de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar; • er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties).
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde, zoals deze is weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) dienen door middel van onderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardeval terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overbouwd.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen dienen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek-en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de GHS of in de AHS-landschap zijn duurzame locaties in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat dit geen fysieke aantasting (van reliëf en bodemopbouw) en visuele aantasting (zichtbaarheid en herkenbaarheid van deze gebieden in het landschap) met zich meebrengt, alsmede geen verstoring van landschappelijke samenhangen (bijv. overgangen van hoog naar laag of overgangen tussen en binnen landschapstypen) veroorzaakt. Hierbij zal altijd een goede hoogwaardige inpassing vereist zijn. In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de AHS-landschap zijn duurzame locaties mogelijk, mits wordt gezorgd voor een goede hoogwaardige inpassing en de zichtbaarheid van het aanwezige reliëf niet vermindert. Dit is met name het geval in het grote en gevarieerde gebied van de Maasterrassen in Noordoost-Brabant. Onder een hoogwaardige inpassing verstaan we een inpassing waarbij geen schade wordt veroorzaakt aan de fysieke en visuele aspecten van deze gebieden en hun samenhang met het omliggende landschap, maar deze juist worden geaccentueerd. Ook in de gebieden aangrenzend aan de aardkundig waardevolle gebieden dient rekening te worden gehouden met de effecten van duurzame locaties op de zichtbaarheid van en de landschappelijke samenhang met de aanwezige aardkundige waarden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Grondwater- beschermings- gebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame locaties zijn mogelijk in de 25-jaars(beschermings)zone van kwetsbare en in het gebied tussen de 25- en 100-jaarszonedgrens van de zeer kwetsbare grondwaterwinningen, mits bij de uitbreiding van agrarische bedrijfsgebouwen en voorzieningen er aanvullende beschermende maatregelen (conform de provinciale milieuverordening) worden getroffen om te voorkomen dat de risico's voor de kwaliteit van het grondwater toenemen. Een en ander moet blijken uit een watertoets, waarbij het waterwinbedrijf wordt betrokken. Duurzame locaties zijn alleen mogelijk in de 25-jaarszone rond zeer kwetsbare grondwaterwinningen voor zover er geen sprake is van "oprichten" van vormen van intensieve veehouderij als omschreven in de PMV. Omschakeling van bijvoorbeeld een akkerbouwbedrijf naar een intensieve veehouderij wordt als oprichten in de zin van de PMV beschouwd! Het verdient verder aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.
Regionale water- berging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch streefbeeld)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt. De zoekgebieden regionale waterbergingsgebieden vindt plaats in één of meer uitwerkingstengebied gebruikelijke bebouwing. De definitieve aanwijzing van de regionale waterbergingsgebieden wordt plaats in één of meer uitwerkingsplannen "regionale waterberging". De aangewezen waterbergingsgebieden worden voorzien van een op de waterberging afgestemd planologisch regime. Totaal deze uitwerkingsplannen zijn vastgesteld zijn duurzame locaties mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt.
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. De zoekgebieden rivierverruiming houden geen beperking in voor de in het buitengebied aanwezige bebouwing. Bestaande rechten worden gerespecteerd. Aan uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen zal over het algemeen medewerking kunnen worden verleend. Omschakeling naar een intensieve veehouderij is niet wenselijk vanuit de gedachte om in deze zoekgebieden (grootschalige) kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan; nieuwe intensieve veehouderijen zijn dan ook in beginsel niet toegestaan. De overstroomingsfrequentie van de uiteindelijk aan te wijzen gebieden is naar verwachting relatief gering, maar de impact hiervan kan behoorlijk groot zijn. Bij definitieve aanwijzing/begrenzing van deze gebieden zal hierover meer duidelijkheid bestaan. Dan zullen ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden nader worden vastgelegd. Wanneer een gebied feitelijk geschikt gemaakt wordt voor inzet ten behoeve van rivierverruiming zullen passende maatregelen voor de hierbinnen gelegen bedrijven genomen moeten worden.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. Alleen ten aanzien van nieuwe grootschalige kapitaalintensieve functies gelden restricties. Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied", binnen welke gebieden maatregelen gericht op het behoud en de versterking van de hydrologische "bufferwerking", zoals het dicht en verondiepen van waterlopen, waterconservering en het verhogen van het (grond)waterpeil, gewenst zijn. Bij de inrichting van een duurzame locatie dient rekening te worden gehouden met deze specifieke waterdoelen en daarvoor benodigde maatregelen.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet)	Duurzame locaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame locaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn wel mogelijk.
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame locaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezone-
ring en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructie-zone- ring I	Duurzame locatie moet passen binnen doelstellin- gen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden geboeid of de locatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat duurzame locaties gelegen zijn binnen de zones "ver- wevingsgebied" en "landbouwontwikkelingsgebied" (zie verder par. 4.3. van deze handleiding). Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Sreekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Sreekplan leidend; eventuele afwijkingen van het streekplanbeleid vereisen dan ook een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruim- telijke ontwikkelin- gen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame locaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige geplande en vastgestelde ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame locatie.

7 Beoordelingstabel duurzame projectlocaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame projectlocaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

7.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)

	Streekplansubzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen, niet zijnde RNLE	De handhaving van bestaansvoorwaarden van de das dient gewaarborgd te zijn. Dit betekent dat burchten met rust worden gelaten, de dassen kunnen fourageren en er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeide slootkanalen, vochtige graslanden en dergelijke aanwezig zijn (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe mogelijk, mits wordt aangetoond dat geen afbreuk wordt gedaan aan de genoemde randvoorwaarden en mits de locatie noodzakelijk is voor de opvang van te verplaatsen intensieve veehouderijen in het kader van het project "Revitalisering Landelijk Gebied". Realisatie van een projectvestiging in een dassenleefgebied kan gezien de omvang en uitstraling een behoorlijk effect hebben op de leefomstandigheden voor de das. Bij eventuele realisatie dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: • De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. • Bij nieuwvestiging en uitbreiding dient een ruime, verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
AHS-Landbouw	Zoekgebied veevoedingsgebieden	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame projectlocaties zijn.
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouwbedrijven niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-landbouw	Glasboomteeltgebied	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende (glas)boomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHS-overig	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	

7.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per gebiedscategorie uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een projectlocatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stank	In kernrandzones zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (Streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plandoelstelling voortsnog een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplanen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kom mem vanuit stankoogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame projectlocaties mogelijk zijn (duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden).
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hindervet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatieve (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatieve (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van stank van de op de projectlocatie aanwezige bedrijven (3-5) kan worden uitgegaan van de indicatie-afstanden zoals vermeld onder duurzame locaties (paragraaf 6.2).

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. (streekplan).	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. <i>Wet ammoniak en veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemisiespleefond, welke voortkomt uit de Wav. Nieuwvestiging en daarmee duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden en zal ook de beoordeling van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect “verzuring” nog kunnen veranderen. <i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) significante gevolgen voor het gebied heeft en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en is een duurzame projectlocatie dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van de richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenoemen initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelwaarden. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijk andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden. <i>MER / IPPC</i> Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van nieuwvestiging of omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Bij duurzame projectlocaties zal altijd sprake zijn van zo'n omgevingsstoets. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat nieuwvestiging, omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame projectlocaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit MER of IPPC van toepassing is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Ecologische verbindingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de nieuwvestiging cq. uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstige realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbindingszone dient voorop te staan. Als een duurzame projectlocatie in de onmiddellijke nabijheid ligt van een ecologische verbindingszone dient de inrichting van de locatie gepaard te gaan met de inrichting van deze (aangrenzende) ecologische verbindingszone.
Landschap	Bij de inrichting van een duurzame projectlocatie dient een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie te worden toegepast.	Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwikkelen van een duurzame projectlocatie is dat daarbij gestreefd wordt naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, in combinatie met een goed functionerende sociaal-economische structuur. De ruimtelijke kwaliteit is af te lezen aan een herkenbare identiteit en een hoge informatie- en belevingswaarde van het landschap. Over het algemeen dient een goede architectonische en landschappelijke inpassing van bedrijven gegarandeerd te zijn; een beeldkwaliteitsplan vormt hierbij een uitstekend hulpmiddel. In paragraaf 8.7.2 van het Koepelplan wordt nader aandacht besteed aan het beleid voor de ontwikkeling en het behoud van de kwaliteit en diversiteit van het landschap. In de onderstaande thema's wordt aangegeven hoe met de specifieke aspecten cultuurhistorie, openheid en archeologische en aardkundige waarden moet worden omgegaan.
Cultuurhistorie	In de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart, zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij realisatie van een projectlocatie de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantast. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. Cultuurhistorische waarden behoeven niet altijd een belemmering te zijn, maar kunnen ook als inspiratiebron dienen bij het localiseren en inrichten van duurzame projectlocaties. In een aantal typen gebieden zal gezien de aard van deze gebieden nieuwvestiging uitgesloten zijn. Nieuwvestiging in gebieden met een historisch-landschappelijk hoge of zeer hoge waarde, die getypeerd zijn als <i>oude ontginningen</i> is uitgesloten. Nieuwvestiging in gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde, die geclassificeerd zijn als <i>jonge heide-ontginningen</i> is in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangevoerd dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan. In gebieden die een andere classificatie hebben, zal per gebied moeten worden beoordeeld of nieuwvestiging op voorhand is uitgesloten of dat dit in principe niet mogelijk is, tenzij wordt aangevoerd dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkleigebieden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: - Realisatie van de projectlocatie leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties - de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar - Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties)

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde (zie Cultuurhistorische Waardenkaart) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen en nieuwvestiging alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij nieuwvestiging of uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardeval terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologievriendelijk overbouwd.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen dienen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk in aardkundig waardevolle gebieden, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en nadat onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn, of andere oplossingen waardoor aantasting van de hier aanwezige waarden wordt voorkomen. In het geval van een dergelijke onontkoombaarheid moet verzekerd zijn dat de aantasting van de aardkundige waarden en de daarmee samenhangende natuur- en landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd. Duurzame projectlocaties vallen namelijk onder het nee-tenzij principe uit het Streekplan. In het Streekplan is aangegeven wat moet worden verstaan onder zwaarwegende maatschappelijke belangen, alternatieve locaties of andere oplossingen en compensatie.
Grondwater- beschermings- gebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk binnen de beschermingszones van grondwaterwinningen. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is conform het streekplan namelijk uitgesloten in alle beschermingszones van kwetsbare (2,5-jaars zones) en zeer kwetsbare (100- en 25-jaars zones) grondwaterwinningen. Het verdient aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.
Regionale Waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor regionale waterberging niet verloren gaat. De impact van een projectlocatie op bergings- en afvoercapaciteit kan behoorlijk zijn. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor rivierverruiming niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan). Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra waterhuishouding", "maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied".	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk. Dit conform het streekplanbeleid ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige, kapitaalintensieve functies in potentieel natte gebieden, gelegen in de landelijke regio's, zoals aangeduid in het Streekplan. Een uitzondering is mogelijk als alternatieven voor de ontwikkeling van dit soort functies elders in de betreffende landelijke regio ontbreken of de ontwikkeling hiervan duidelijke ruimtelijke voordelen oplevert. Ruimtelijke voordelen zijn bijvoorbeeld het sparen van belangrijke natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische (landschaps)waarden. Wel moet in dat geval op basis van een watertoets worden aangetoond, dat afdoende rekening wordt gehouden met de redelijkerwijs te verwachten opgaven vanuit het waterbeheer. De schaderisico's en het gebruik van ophoogzand moeten hierbij binnen aanvaardbare grenzen blijven.
Watertoets	Voor duurzame projectlocaties is de watertoets verplicht (Streekplan).	Bij de locatiekeuze, de (her)inrichting en het beheer van nieuwe ruimtelijke functies, waaronder duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij, dienen relevante waterhuishoudkundige aspecten (rekening houden met natte gebieden, waterberging, kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, tegengaan van verdroging) te worden meegenomen. Het is van belang om de desbetreffende waterbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming te betrekken, om in gezamenlijk overleg met de initiatiefnemer te bepalen welke waterhuishoudkundig relevante aspecten aan de orde zijn en hoe daarmee moet worden omgegaan. Het advies van de waterbeheerder weegt zwaar mee in de beoordeling van het plan.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet).	Duurzame projectlocaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame projectlocaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn in principe wel mogelijk.
Meest geschikte gronden voor de grondgebonden landbouw	Agrarisch belang van deze gronden moet worden meegewogen bij aanduiding als duurzame projectlocatie (Streekplan)	GS geven hiervoor geen nadere uitwerking

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame projectlocaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.
Verkeer en vervoer	Eventuele toename van verkeersbewegingen moet passen binnen algemene randvoorwaarden gebied	Mobiliteitseffecten veroorzaakt door een duurzame projectlocatie (toename van relatief zwaar transport) mogen geen negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bij de locatiekeuze dient hiermee rekening te worden gehouden en zonodig dient de infrastructuur daarop te worden afgestemd.

Naaast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezone-ring en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructie-zone-ring	Duurzame projectlocatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezone-ring	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden geboeid of de projectlocatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat projectlocaties deel uitmaken van de zone "landbouwontwikkelingsgebied". Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het Streekplan vereisen een streekplandwijkingsprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame projectlocaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige (geplande en vastgestelde) ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame projectlocatie.

Bijlage

Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

Milieu Effect Rapportage (MER)

Voor een aantal diersoorten geldt vanaf een bepaalde omvang van de veestapel een MER-plicht of een MER-beoordelingsplicht bij de aanvraag om een milieuvergunning. Bij een beoordelingsplicht moet de gemeente beoordelen of deze bedrijven een MER moeten laten opstellen. Of dit het geval is hangt af van de omgeving van het bedrijf. Indien hier kwetsbare waarden op het gebied van natuur, landschap, milieu, e.d. voorkomen kan een gemeente besluiten om een MER verplicht te stellen. Tabel 1 geeft de ondergrens voor de beoordelings- en MER-plicht voor verschillende diersoorten (Besluit milieu-effectrapportage 1994).

Tabel 1 ondergrens voor MER-plicht en MER-beoordelingsplicht

Diersoort	MER verplicht vanaf oprichting of uitbreiding met meer dieren dan	MER-beoordelingsplicht bij oprichting of uitbreiding met meer dieren dan
Mesthoenders	85.000	60.000
Hennen	60.000	45.000
Mestvarkens	3.000	2.200
Zeugen	900	350

International Pollution Prevention Control (IPPC)

De IPPC-richtlijn is een Europese richtlijn die verplicht dat bedrijven die uitbreiden boven een bepaalde omvang, de beste beschikbare emissie-beperkende technieken moeten toepassen. Daarnaast geldt voor deze bedrijven een verplichte omgevingstoets. De richtlijn is van toepassing op pluimveebedrijven vanaf 40.000 dierplaatsen, vleesvarkensbedrijven vanaf 2000 dieren en fokzeugenbedrijven vanaf 750 zeugen.

Bijlage 5.2

Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken van bestaande intensieve veehouderijen

De hieronder geschetste werkwijze sluit nauw aan op de gangbare praktijk die gemeenten hanteren bij het vormgeven van bouwblokken bij (integrale herziening van) bestemmingsplannen buitengebied en de daarbij in de bestemmingsplanvoorschriften op te nemen flexibiliteitsbepalingen (“wijziging”). De stappen zijn schematisch weergegeven in figuur B5.2. Het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming (bouwblok) is pas aan de orde als sprake is van een bestaande, als zodanig functionerende, intensieve veehouderij.

Stap 1

Op basis van de al bestaande bebouwing (bedrijfswoning, bijgebouwen, stallen, machineberging, mestopslag, voedersilo's e.d.) en voorzieningen (tuin, erfverhardingen, kuilvoerplaten, erfbeplanting) wordt een “nauw begreemd bouwblok” vorm gegeven.

Dit betreft in de meeste gevallen een fictief bouwblok. Afgesproken is om dit nauw begrensde bouwblok alleen daadwerkelijk te hanteren:

in extensiveringsgebieden wanneer het bestemmingsplannen betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven voor uitbreiding (zie hiervoor de begripsbepalingen onder 11.6.1);

in verwevingsgebieden wanneer het bestemmingsplannen betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven (zie hiervoor de begripsbepalingen onder 11.6.1), en waarbij ook geen sprake is van een duurzame locatie.

Stap 2

In alle andere gevallen wordt een “bouwblok op maat” vorm gegeven. Het bouwblok op maat-principe gaat uit van de normaal binnen een bestemmingsplanperiode te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden, met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggende gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Bij de begrenzing van het bouwblok op maat wordt ook bij het ontbreken van aantoonbaar concrete initiatieven rekening gehouden met een uitbreiding van ca. 15% van het (fictieve) nauw begrensde bouwblok. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan, afhankelijk van de integrale zonering, ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

In de *extensiveringsgebieden* is in de bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 al een bouwblok op maat aan intensieve veehouderijen toegekend; deze bouwblokken blijven in stand, maar kunnen niet meer uitgebreid worden (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen). In de *extensiveringsgebieden* kan aan intensieve veehouderijen met aantoonbaar concrete initiatieven gelegen in bestemmingsplannen die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 ook een bouwblok op maat worden toegekend. Bij het vormgeven van deze bouwblokken wordt rekening gehouden met een uitbreiding van het bouwblok met maximaal 15%. Vergroting van het aldus toegekende bouwblok is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *verwevingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen, mits en voorzover de locatie

als duurzaam kan worden aangemerkt, een bouwblok vorm gegeven conform het bouwblok op maat-principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Dit bouwblok op maat kan ten hoogste 2,5 ha. groot zijn. De maximummaat van een duurzame locatie kan ook kleiner zijn, bijvoorbeeld 1,5 of 2 ha. Daardoor kunnen ook bouwblokken kleiner dan 2,5 ha als duurzaam aangemerkt worden. Indien er in de huidige situatie al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha. wordt maatwerk geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik (bouwblok op maat) uitgangspunt is. Voor de vaststelling van bouwblokken in *verwevingsgebieden* worden voor locaties die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt de bouwrechten gerespecteerd in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 of 2002.

Vergroting van het aldus toegekende bouwblok op een niet duurzame locatie is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen een bouwblok toegekend conform het bouwblok op maat principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Stap 3

Een eenmaal toegekend bouwblok op maat kan door middel van een in bestemmingsplannen opgenomen wijzigingsbevoegdheid (wijziging, artikel 11 WRO) vergroot worden. Via de in de voorschriften van het bestemmingsplan op te nemen wijzigingscriteria wordt aangegeven aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om vergroting van het bouwblok mogelijk te maken. Dit betreft ten minste het aanwezig zijn van concrete uitbreidingsplannen en het voldoen aan de relevante wet-en regelgeving (watertoets, milieuregelgeving e.d.). Verder is voor elke toepassing van de wijzigingsbevoegdheid de goedkeuring van GS vereist (tenzij GS bij de goedkeuring van het desbetreffende bestemmingsplan heeft aangegeven dat dit in bepaalde gevallen niet nodig is).

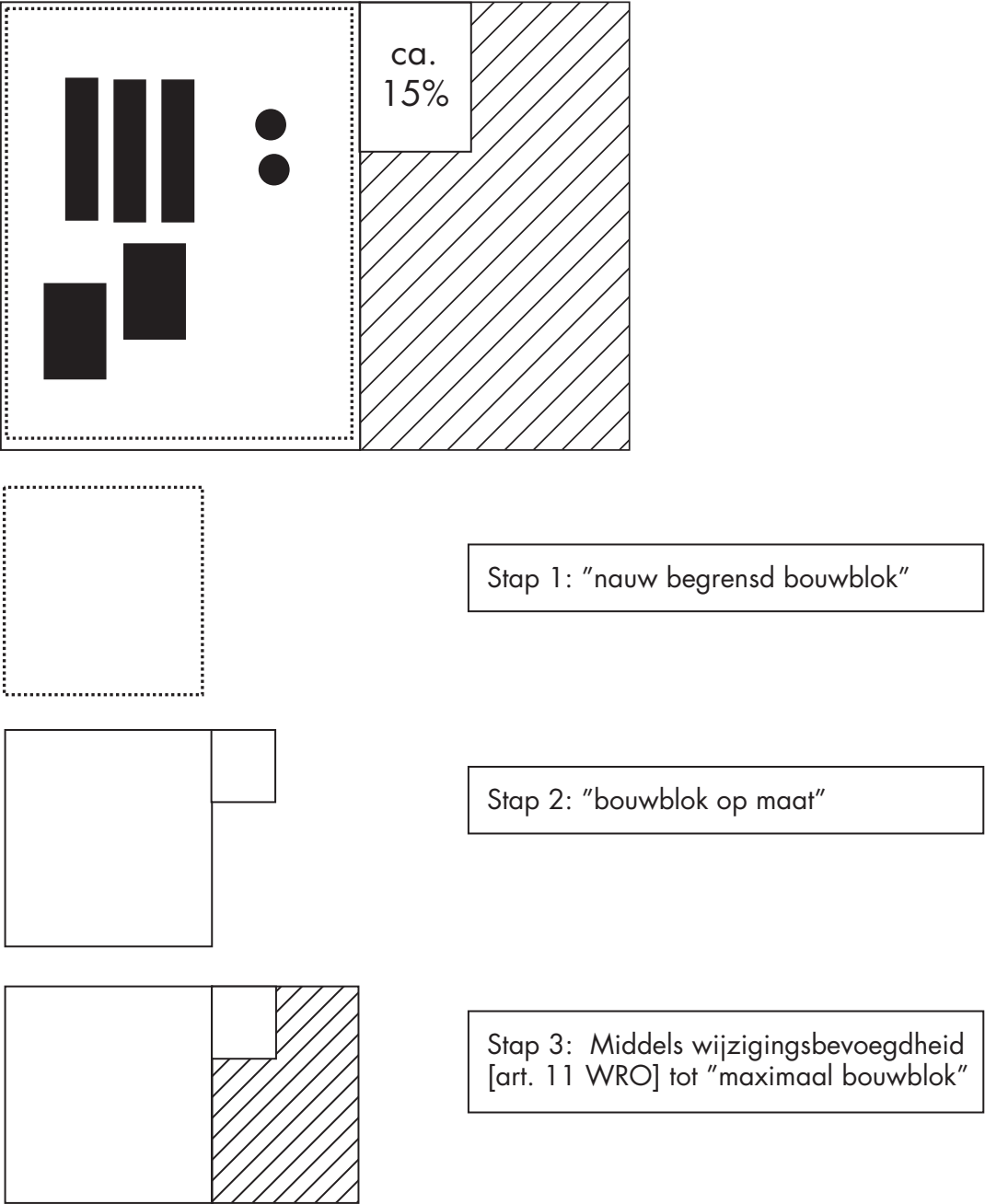
In *verwevingsgebieden* wordt een uitbreiding van het bouwblok via de wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 2,5 ha toegestaan mits voor de desbetreffende intensieve veehouderij voldaan wordt aan het begrip “duurzame locatie” (zie handleiding).

In *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt uitbreiding van het bouwblok toegelaten via de wijzigingsbevoegdheid. In sommige reconstructieplannen wordt ook in landbouwontwikkelingsgebieden een maximum voor de bouwblokomvang bepaald, (“maximaal bouwblok” te bereiken door middel van wijzigingsbevoegdheid).

In *verwevingsgebieden* heeft een vergroting van het bouwblok tot 1,5 ha middels een wijziging geen goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

In *landbouwontwikkelingsgebieden* kan goedkeuring achterwege blijven bij een vergroting van het bouwblok tot 2,5 ha.

In beide gevallen is dit alleen maar mogelijk als Gedeputeerde Staten dit bij de goedkeuring van die bestemmingsplannen hebben bepaald en mits niet gebleken is van zienswijzen tegen het wijzigingsplan. Gedeputeerde Staten zullen dit in het dictum van het goedkeuringsbesluit omtrent het bestemmingsplan opnemen.

Figuur B5.2 Stappen toekenning en vergroting bouwblokken

Bijlage 6 Balans inplaatsing-uitplaatsing

Onderbouwing aanwijzing landbouwontwikkelingsgebieden De Baronie in relatie tot balans uitplaatsing / inplaatsing van de intensieve veehouderij

Doel

Het onderbouwen van de omvang van de landbouwontwikkelingsgebieden in relatie tot de te verplaatsen bedrijven uit de extensiveringsgebieden. Deze notitie geeft inzicht in de balans tussen de in- en uitplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven binnen het reconstructiegebied De Baronie.

Leiding

ZLTO Advies heeft in opdracht van de provincie, d.d. september 2002, onderzoek gedaan naar de inplaatsingsbehoefte van de intensieve veehouderij (IV) in De Baronie ('*Onderzoek naar de inplaatsingsbehoefte van de IV in Noord-Brabant; ZLTO, september 2002*'). De resultaten van het onderzoek, kunnen als volgt worden weergegeven:

76 IV bedrijven zijn gelegen in het (toendertijd potentieel) extensiveringsgebied.

Naar schatting zullen tussen de 19 en 23 IV bedrijven in deze zone een uitplaatsingsbehoefte hebben. Dit is bijna 1/3 van de bedrijven gelegen in het extensiveringsgebied. Dit, omdat daadwerkelijke verplaatsing wordt bepaald door:

- vermogenspositie ondernemer,
- waarde van de te verlaten locatie en de kosten van een nieuwe locatie,
- beschikbaarheid van inplaatsingslocaties,
- aanwezige middelen en instrumenten om inplaatsing te kunnen realiseren,
- de individuele behoefte om te verplaatsen,

Feitenonderzoek (voorjaar 2003)

In het kader van het feitenonderzoek intensieve veehouderij (maart 2003) zijn binnen De Baronie 108 intensieve veehouderijen, die gelegen zijn binnen een extensiveringsgebied, geteld. Bij de bespreking van dit feitenonderzoek werd geconstateerd dat de ernst en omvang van de problematiek voor deze bedrijven niet gelijk is. Daarnaast werden er verschillen in wijze van tellen geconstateerd.

Om deze reden is besloten een verdiepingsslag uit te voeren. In het kader van deze verdiepingsslag zijn de 108 bedrijven, door vertegenwoordigers vanuit de gemeente en de ZLTO, beoordeeld op o.a. omvang, leeftijd bedrijfshoofd, toekomstvisie, etc. Dit leidde tot de conclusie dat met ca. 40 van deze bedrijven een gesprek over hun toekomst zou moeten worden aangegaan.

Het aantal intensieve veehouderijbedrijven dat voor verplaatsing afhankelijk is van nieuwvestiging is hier een afgeleide van. Het feit dat een aantal ondernemers, gelet op de huidige situatie binnen de intensieve veehouderij, zullen kiezen voor het beëindigen van het bedrijf en het herbenutten van bestaande locaties zal het aantal te realiseren nieuwe bouwpercelen verminderen. Toekomstige uitbreidingen van bebouwde kommen en realisatie van waterfuncties (waterber-

ging, waterdoelen etc.) zijn ontwikkelingen die juist zullen leiden tot een toename van de behoefte aan nieuwe bouwpercelen.

Het een en ander overwegende wordt door de reconstructiecommissie ingeschat dat er in De Baronie een behoefte is aan ca. 20 nieuwe bouwpercelen.

Invloed van het akkoord van Cork

In het onderzoek van de ZLTO is gekeken naar de bedrijven die de wil en de potentie hebben te verplaatsen en op een andere locatie door te groeien, vanuit het interne bedrijfs perspectief. Deze potentie om te verplaatsen is onafhankelijk van de planologische en milieutechnische mogelijkheden op de huidige locatie in het extensiveringsgebied. Door het akkoord van Cork, waarbij afgesproken is dat bestaande bouwrechten in beginsel worden gerespecteerd, verandert de potentie van een bedrijf om te verplaatsen dus niet.

Wel kan het zijn dat bedrijven langer op de huidige locatie zullen blijven of tot de conclusie komen dat het door het respecteren van bestaande rechten, mogelijk blijft het bedrijf op de huidige locatie te exploiteren. Hierdoor kunnen verplaatsingen langzamer tot stand komen of kan het aantal verplaatsingen zelfs verminderen.

Invloed uiteindelijke zonering/actualisatie inschatting van het aantal verplaatsers

Op basis van de zonering, zoals die in het reconstructieplan is opgenomen, is het werkelijke aantal bedrijven in extensiveringsgebieden bekend. Voor De Baronie zijn er 180 bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij of overige veehouderij (niet rundvee). Hiervan hebben er 55 een totale bedrijfsomvang (dus inclusief een eventuele rundveetak) van boven 70 nge. 70 nge wordt gewoonlijk beschouwd als de ondergrens voor een op termijn levensvatbaar bedrijf. Ter illustratie: 70 nge komt overeen met circa 2.100 vleesvarkens, 250 zeugen (met biggen), 50.000 vleeskuikens, 23.000 legkippen.

Opgemerkt wordt dat de MER tot een iets lager aantal komt. Dit komt omdat de MER als ondergrens genomen heeft dat alleen de IV-tak groter moet zijn dan 70 nge. Het aantal gespecialiseerde IV bedrijven dat de MER hanteert is 47.

Het ZLTO onderzoek houdt voor de bepaling van het aantal verplaatsers rekening met de bedrijfsgrootte, aantal hectare grond in eigendom, leeftijd ondernemer en de aanwezigheid van een opvolger. Hierdoor is er een aantal gemiddelde en kleine bedrijven die ondanks een betrekkelijk kleine bedrijfsomvang wel kunnen verplaatsen en valt er een aantal grote bedrijven af die wegens gebrek aan een opvolger niet verplaatsen. Het ZLTO onderzoek heeft als basis GIAB gebruikt. De provincie en MER werken met het BVB bestand. Vergelijking van GIAB 2000 (op basis van metellingen) met BVB 2000 (op basis van milieuvergunningen) leert dat er per GIAB 2000- opgave gemiddeld 1,7 locaties volgens BVB zijn. Derhalve ligt de aantallen op basis van BVB aanzienlijk hoger dan op basis van GIAB. Wanneer getracht wordt het ZLTO-onderzoek te actualiseren ten opzichte van de integrale zonering, kan dit als volgt gebeuren. In De Baronie zijn totaal 180 locaties met hoofdtak IV of overig (zowel klein, gemiddeld als groot, op basis van BVB). Wanneer dit gecorrigeerd wordt naar het aantal bedrijven op basis van GIAB, resteren er 180:1,7 is 106 bedrijven. Wanneer hiervan conform het gemiddelde percentage uit het ZLTO-onderzoek 25-30% verplaatst zijn dit 27-32 bedrijven (gemiddeld 29).

Het MMA van de MER gaat ervan uit dat er 2 of meer knelpunten moeten zijn voor een bedrijf om voor verplaatsing in aanmerking te komen. In De Baronie gaat het dan om 16

bedrijven. Het MMA gaat ervan uit dat 35% van dit aantal verplaatst, dit is dus 6 bedrijven. In beginsel kunnen alle bedrijven in extensiveringsgebieden in aanmerking komen om te verplaatsen. Wanneer 35% van alle bedrijven met een IV-tak > 70 nge in extensiveringsgebieden verplaatst wordt is dit op basis van de MER-getallen $35\% \times 47$ is 16.

Benutten duurzame locaties: In de MER is ingeschat hoeveel duurzame locaties er in de landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden in De Baronie vrijkomen. Uit het onderzoek, in combinatie met de steekproef waaruit blijkt dat dit aantal naar schatting met 30% verminderd moet worden door bijvoorbeeld bestaande burgerwoningen in het buitengebied, blijkt dat de volgende aantallen overblijven:

Er zijn 132-301 duurzame locaties voorhanden, waarvan er nu op 85-214 locaties al sprake is van IV.

Naar schatting zal 22 % van de bestaande IV-bedrijven op een duurzame locatie hun bedrijf in de reconstructieperiode te koop aanbieden. Dit aantal is gebaseerd op de verwachting dat op termijn 40 % van de bedrijven zal doorgaan, en 60 % zal stoppen. Niet alle stoppende bedrijven worden te koop aangeboden, omdat de bedrijfsbeëindiger dan wel een van hun kinderen blijft wonen. Aangenomen wordt dat 3 % van het aantal beëindigende bedrijven jaarlijks te koop komt. Dit is per jaar $60\% \times 3\%$ is 1,8%. Voor de reconstructieperiode van 12 jaar is dit totaal afgerond 22%.

Er zullen in de reconstructieperiode daardoor zo'n 29-66 duurzame locaties (22% van 132-301) op de markt voor inplaatsing vrijkomen, waarvan nu op 19-47 locaties (22% van 85-214) reeds sprake is van een IV-tak.

Landbouwontwikkelingsgebieden

De groei van nieuwe agrarische ontwikkelingen in landbouwontwikkelingsgebieden kan op twee manieren gestalte krijgen:

- ontwikkeling van nieuwe agrarische bouwblokken
- benutten van niet-agrarische bouwblokken

In De Baronie wordt op basis van beeldkwaliteitsplannen voorlopig ingeschat dat er ruimte is voor 20 nieuwvestigingslocaties in alle LOG's. Met een iets minder strikte toepassing van de gehanteerde criteria kan dit aantal nog wat hoger worden.

Conclusie

Inplaatsingsbalans			
Inplaatsingsbehoefte ZLTO	16-29	herbenutten duurzame locaties	19-66
Feitenonderzoek	ca. 40	Nieuwvestiging in L.O.	20
16-29/40		39-86	

In de praktijk zal blijken dat de behoefte aan het aantal inplaatsingslocaties kleiner is dan het aantal verplaatsters. Hiervoor kunnen de volgende redenen worden aangevoerd:

Een aantal bedrijven heeft meerdere locaties en zal verplaatsen naar een bestaande eigen locatie;

Een aantal bedrijven zal buiten het reconstructiegebieden De Baronie verplaatsen.

Gelet op het bovenstaande kan, gelet op de gehanteerde aannames, en het feit dat de land-

bouwontwikkelingsgebieden wat ruimer zijn begrensd om speculatie tegen te kunnen gaan, geconcludeerd worden dat er in de Baronie voldoende ruimte is om de inplaatsingsbehoefte op te vangen. Wel zal nog moeten blijken in hoeverre verplaatsing naar een locatie in een verwevingsgebied realistisch is, of dat verplaatsters zich zullen richten op landbouwontwikkelingsgebieden. Hiervoor kan nieuwvestiging noodzakelijk blijven.

Bijlage 7 Teeltondersteunende voorzieningen

Intensieve teelten en ondersteunende voorzieningen

Het gebruik van Teelt Ondersteunende Voorzieningen heeft voor de ondernemer en zijn omgeving een aantal voordelen. Gedacht kan worden aan het beheersbaar maken van emissiestromen vanaf het bedrijf (milieuhygiënisch), het beheersbaar maken van de vraag naar piekarbeid en het verbeteren van arbeidsomstandigheden (sociaal) en niet in de minste plaats de mogelijkheid tot jaarronde teelt en kwaliteitsverbetering (economisch). Vanuit deze voordelen is het gebruik van TOV de laatste jaren aanzienlijk toegenomen. Niet ontkend kan worden dat aan het gebruik van TOV ook nadelen zitten. In dit kader kan genoemd worden landschappelijke verstoring, toename verhard oppervlak, etc. Vanuit dit perspectief heeft GS besloten het gebruik van TOV te reguleren. Het kader hiervoor is geschapen in het Streekplan. Gelet op de grote variëteit in TOV en de snelle ontwikkelingen op dit terrein is een en ander echter verder uitgewerkt in de Beleidsnota Teeltondersteunende Voorzieningen. Deze nota is in het voorjaar van 2003 vastgesteld.

De reconstructiecommissie hanteert de Beleidsnota TOV als uitgangspunt bij de beoordeling van aanvragen inzake het gebruik van TOV. Eén uitzondering wil zij hierbij maken voor bedrijven in de gebieden die op plankaart 2 zijn aangeduid met de legenda-eenheid “verruimde mogelijkheden”. Het gaat hierbij om gebieden zonder natuur- en landschapswaarden met een bijzonder hoge concentratie aan vollegrondstuinbouwbedrijven, met name kleinfruitbedrijven. Vanwege de aard en de omvang van de hierin gelegen bedrijven wil de reconstructiecommissie hier meer ruimte toestaan voor hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen. Het gaat vooral om bedrijven die gelet op de huidige omvang van de hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen, nu al tegen de grenzen van de Beleidsnota TOV aanlopen. Een uitgebreide beschrijving voor de aanleiding en begrenzing van deze gebieden is te vinden in de achtergronddocumenten “Startnotitie aardbeienteelt voorzieningen Zundert en Rucphen” en “Teeltondersteunende Voorzieningen in De Baronie”.

De vollegrondstuinbouw is beeldbepalend voor de agrarisch sector in de omgeving Zundert en Rucphen. De reconstructiecommissie ziet voor deze sector, gelet op de toegevoegde waarde en de huidige marktomstandigheden, een belangrijke rol weggelegd als drager van de lokale economie. Naast het zoeken naar nieuwe economische dragers wil de reconstructiecommissie deze sector dan ook verder ondersteunen. Deze ondersteuning krijgt vorm door het toestaan van extra mogelijkheden voor hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen voor bedrijven gelegen in de gebieden die op plankaart 2 staan aangegeven als “verruimde mogelijkheden”. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- a) Onderstaande randvoorwaarden vormen het toetsingkader voor het gebruik van Hoge Permanente Teeltondersteunende Voorzieningen door bedrijven die inkomsten halen uit de teelt van kleinfruit.
- b) In afwijking van de Beleidsnota TOV geldt voor bedrijven gelegen in de gebieden die op plankaart 2 staan aangeduid als “verruimde mogelijkheden” een maximale omvang voor

hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen van 1 hectare mits noodzakelijk voor de bedrijfsvoering. De maxima voor de overige categorieën TOV, zoals genoemd in de beleidsnota TOV, worden niet gewijzigd.

- c) Bij de vertaling van plankaart 2 naar de bestemmingsplannen buitengebied zal de nadere begrenzing van de waterbergingsgebieden, zoals deze door het Waterschap Brabantse Delta wordt uitgevoerd, betrokken worden.
- d) Om gebruik te kunnen van de extra ruimte voor uitbreiding van hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen van 0,5 tot 1 ha geldt als randvoorwaarde dat de NGE's uit de volle grond meer dienen te beslaan dan 30 % van de NGE's uit TOV. Voor het bepalen van de verhouding wordt, met betrekking tot het aantal aanwezige NGE's uit de TOV uitgegaan van alle, in de beleidsnota genoemde categorieën TOV die op het bedrijf aanwezig zijn. De provincie stelt deze randvoorwaarde om de grondgebondenheid en de "teeltondersteuning" te waarborgen.
- e) De nokhoogten van de hoge permanente teeltondersteunende voorzieningen wordt bepaald door het vigerende bestemmingsplan buitengebied.
- f) Bij de beoordeling van de aanvraag tot extra TOV gelden de algemene criteria uit de Beleidsnota TOV (blz. 3). In het bijzonder wordt hier genoemd: Landschappelijke, natuurlijke, aardkundige en cultuurhistorische waarden (bijvoorbeeld openheid, beekdalen, bolle akkers, reliëf, oude herkenbare (lijn)structuren, etc.) mogen door gebruik van TOV niet geschaad worden. Aandacht moet er ook zijn voor de landschappelijke inpassing van de TOV (landschaps- /beeldkwaliteitsplan). De gemeente Rucphen neemt het initiatief om deze landschappelijke inpassing, in overleg met de meest betrokken partijen, verder uit te werken.
- g) Een bedrijf dat gebruik maakt van de ruimere mogelijkheden verplicht zich tot het opvangen van regenwater, zodanig dat wateroverlast bij burens en omgeving voorkomen wordt. Toename van het verhard oppervlak mag niet leiden tot verhoogde (piek)afvoeren. Indien er sprake is van ondergrondse waterberging zullen de eisen voor wat betreft ontgrondingen en archeologisch onderzoek te worden nageleefd.
- h) Bedrijven die gebruik maken van de ruimere mogelijkheden moeten volwaardig zijn.
- i) Het voorstel wordt na 2 jaar geëvalueerd. Op grond van deze evaluatie kan tot aanpassing gekomen worden.
- j) In individuele situaties die behoefte hebben aan een uitbreiding boven deze maat zal de reconstructiecommissie (indien zij dit noodzakelijk en gewenst acht), in de daarvoor geëigende planologische procedures, een goed onderbouwd en gemotiveerd verzoek tot maatwerk ondersteunen.
- k) Bovenstaande ontwikkelingsruimte mag niet leiden tot het omschakelen of doorgroeien van bedrijven met Hoge Permanente Teeltondersteunende Voorzieningen tot zelfstandige glastuinbouwbedrijven.
- l) De AAB wordt inzake de onderdelen b, d, h en k om advies gevraagd.

Het bovenstaande zal door de gemeenten Zundert en Rucphen verder vertaald worden richting het bestemmingplan buitengebied. Hierbij zal met name ingegaan worden op:

- De juridische verankering dat de geboden ontwikkelingsruimte niet mag leiden tot het omschakelen of doorgroeien van bedrijven met hoge permanente voorzieningen naar zelfstandige glastuinbouwbedrijven.
- De, in relatie tot de nadere begrenzing door het Waterschap van de waterbergingsgebieden, concrete begrenzing van het gebied waarop de extra ruimte van toepassing is.
- Een, mede op grond van de nge-aanduidingen, praktische en eenduidige uitwerking van de verhouding TOV versus Vollegronds teelt.

Bij deze uitwerking zal nadrukkelijk de samenwerking met de provincie Noord-Brabant gezocht worden.

Bijlage 8 Projectlokaties Recreatie en Toerisme

Wij zijn van oordeel dat de positie die de recreatiemarkt inneemt, gehandhaafd moet blijven. Dat kan betekenen dat de bedrijfstak zich moet kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld om in te kunnen spelen op veranderende behoeften van de consument. Veelal vertaalt kwaliteitsverbetering zich ook in extra ruimtebehoefte. Bijvoorbeeld om ruimere (kampeer)plaatsen te creëren of om extra voorzieningen aan te brengen.

Met het uitgangspunt dat ontwikkelingen de draagkracht van natuur en landschap in het gebied niet te boven mogen gaan, zullen er in De Baronie ontwikkelingskansen geboden worden aan recreatiebedrijven. Een inventarisatie onder 34 recreatiebedrijven in het reconstructiegebied De Baronie geeft aan dat er een uitbreidingsbehoefte bestaat van ca 92 ha. Deze extra ruimtebehoefte zal niet worden gecreëerd op die plaatsen waar permanent wordt gewoond.

Voor behoud van de sterke positie van De Baronie is met name behoud en uitbouw van de draagkracht van de grotere bedrijven van belang. Er zijn maatregelen nodig om de economische basis van veel recreatiebedrijven (ook de minder grote) gezond te houden. Indien de bestaande kaders (Streekplan, afsprakenkader) hiervoor onvoldoende ruimte bieden, zullen wij aangeven op welke wijze de noodzakelijke uitbreiding kan worden gerealiseerd, zodat de bedrijven een breed gesteunde aanvraag bij het bevoegd gezag in kunnen dienen. Zo kan het voorkomen dat wij recreatiebedrijven zullen adviseren bij het maken van plannen de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf mee te nemen.

Niet aangenomen kan worden dat alle plannen zonder meer kunnen worden gerealiseerd. Daarvoor zijn de aanwezige (landschappelijke) waarden te kwetsbaar of te belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied.

Als met verplaatsing belangrijke natuur- en landschappelijke doelen kunnen worden bereikt, moet ook uitplaatsing van een recreatiebedrijf bespreekbaar zijn. Voorwaarden die wij daarbij stellen zijn de vrijwilligheid van de ondernemer en de beschikbaarheid van alternatieven (geen uitplaatsing zonder inplaatsing elders).

Binnen het reconstructiegebied De Baronie zijn projectlocatiegebieden gelegen: bij Rucphen, Bavel en Chaam. Wij zijn van mening dat op deze plaatsen een clustering van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties en intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen mogelijk moet zijn. Nieuwvestiging kan plaatsvinden en er wordt ruimte gecreëerd ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen.

De gemeenten zullen deze projectlocaties verder uitwerken. Dit geldt zowel voor de projectlocatiegebieden bij Rucphen en Bavel als voor het projectlocatiegebied bij Chaam.

In het kader van het Streekplan 2002 zijn delen van dit laatste gebied aangeduid als natuurontwikkelingsgebied. Daarnaast hebben de randen (noord en oost) van het gebied en een locatie in het midden (omgeving Flaashoeve), de aanduiding leefgebied kwetsbare soorten (amfibien/reptielen) gekregen. Natuurontwikkelingsgebieden zijn landbouwgronden die bijzonder geschikt zijn voor het ontwikkelen van nieuwe natuur. De reconstructiecommissie onderkent

deze waarden. De ligging tussen de Chaamse Bossen en de Alphense Bergen en de aanwezigheid van 2 beken spreekt in dit kader voor zich.

Desalniettemin is bij de nadere begrenzing van de RNLE besloten dit gebied buiten de begrenzing te laten. Redenen hiervoor zijn gelegen in het feit dat de reconstructiecommissie in toerisme en recreatie goede mogelijkheden ziet voor een versterking van de sociaal-economische structuur in het landelijk gebied. Dit gebied is in dit kader, gelet op haar ligging en de reeds aanwezige bedrijven, uitermate geschikt voor een verdere ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve sector en daarmee voor de versterking van de lokale economie. De toeristisch-recreatieve ontwikkeling van het gebied kan dan ook een belangrijke rol spelen bij de opvang van sociaal-economische gevolgen van de veranderingen binnen de landbouw. Als compensatie voor het terug leggen van de RNLE grens is o.a. de omgeving De Rith bij Breda aan de RNLE toegevoegd.

De reconstructiecommissie wil de afwegingen die een rol hebben gespeeld bij het begrenzen van de RNLE ook een doorvertaling geven ten aanzien van de Streekplan-aanduidingen “GHS-Landbouw: natuurontwikkelingsgebied” en “GHS-landbouw: leefgebied kwetsbare soorten”. Concreet betekent dit dat wordt voorgesteld te komen tot een herbegrenzing van de aanduiding “natuurontwikkelingsgebied en leefgebied kwetsbare soorten” binnen het projectlocatiegebied, zoals begrensd op kaart 20. Deze herbegrenzing houdt in ieder geval in dat voor de omgeving van de Grote of Roode Beek de aanduiding “natuurontwikkelingsgebied” en voor de omgeving van de Flaashoeve de aanduiding “leefgebied kwetsbare soorten” gehandhaafd blijft. De exacte begrenzing dient, zoals al eerder is aangegeven, door de gemeente nog nader te worden uitgewerkt.

Teneinde optimale voorwaarden te creëren voor een duurzame ontwikkeling wil de reconstructiecommissie in dit gebied verder de volgende voorwaarden stellen aan de te ontwikkelen toeristisch-recreatieve activiteiten:

- Er dient een integrale visie op de inrichting van het gebied te worden gemaakt. Naast de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen dient hierin ook aangegeven te worden hoe de bestaande natuur en landschapswaarden kunnen worden behouden en waar mogelijk versterkt. Van belang hierbij is dat de samenhang tussen het gebied en de omliggende natuur- en bosgebieden op een integrale wijze wordt uitgewerkt.
- Het behoud en de ontwikkeling/verbetering van het leefgebied voor de kwetsbare soorten dient op een integrale manier in de visie te worden verwerkt.
- De beekdalen van de Groote of Roode beek en de Strijbeekse Beek dienen te worden gevrijwaard:
 - van toeristisch-recreatieve activiteiten die de toekomstige inrichting van deze beekdalen voor natuur-, landschaps- en waterdoelen frustreren.
 - er dient een oplossing gevonden te worden voor toename van de verkeersintensiteit die met deze ontwikkelingen plaats vindt.

Bijlage 9 Onderbouwing begrenzing Integrale Zonering

Vooraf

In het hiernavolgende is de “onderbouwing begrenzing Integrale Zonering” opgenomen, zoals deze door de reconstructiecommissie De Baronie aan Gedeputeerde Staten is aangeleverd. Gedeputeerde Staten heeft deze onderbouwing betrokken in haar beoordeling van het reconstructieplan De Baronie. Het resultaat van deze beoordeling is beschreven in de paragrafen 6.9, 11.5 en 11.6.

Inleiding

In dit document wordt alleen de argumentatie gegeven bij de afwijkingen t.o.v. de provinciale kaart die als vertrekpunt diende bij het begrenzen van de Integrale Zonering. Vanwege privacy-gevoelige informatie wordt geen uitspraak gedaan over de levensvatbaarheid e.d. van een individueel bedrijf.

Afwijking

Bedrijven op rand 250 m zone A-gebied

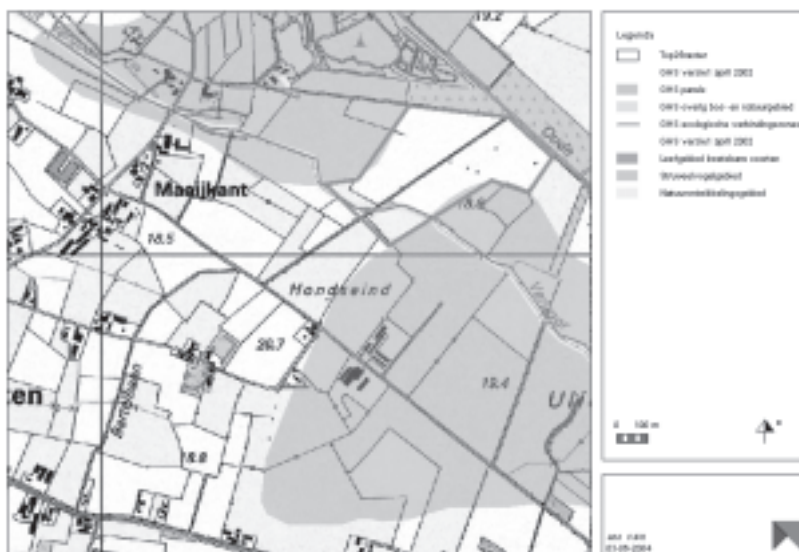
Uitgangspunt is dat een zone van 250 m rond een A-gebied verplicht extensiveringsgebied is. Op zeer beperkte schaal is het, in het kader van de spelregels Integrale Zonering Intensieve Veehouderij, echter mogelijk om het beleid in deze zone aan te passen. Daarbij zijn een 3-tal mogelijkheden genoemd.

1. Het terugleggen van de zone van 250 naar 220 meter.
2. Via een Streekplanafwijking
3. Het veranderen van de A-status van een gebied in de B-status

De reconstructiecommissie heeft zich gerealiseerd dat er slechts in uitzonderlijke situaties van deze mogelijkheden gebruik dient te worden gemaakt. Desalniettemin is in een 20-tal situaties besloten om gebruik te maken van optie 1. In al deze situaties gaat het om volwaardige Intensieve Veehouderijbedrijven die niet door andere zaken belemmerd worden. De betrokken bedrijven zijn in de klankbordgroepen besproken waarna tot het begrenzingsvoorstel gekomen is. Hiermee is invulling gegeven aan de afwegingsmogelijkheden die de reconstructiecommissie in het kader van de begrenzing Integrale Zonering Intensieve Veehouderij is toegekend.

LOG en weidevogels

Nabij Maaijkant (Hondseind) liggen 2 bouwblokken binnen het, in het Streekplan 2002 aangegeven ‘leefgebied kwetsbare soorten weidevogels’. Deze bouwblokken liggen binnen het primaire landbouwontwikkelingsgebied. Op onderstaand kaartje is een gebiedje omgrensd waar (ter compensatie van bovenbedoelde “overlap”) maatregelen zullen worden bevorderd (versterken openheid, blijvend grasland, vernatting) om ter plaatse een weidevogelpopulatie te kunnen ontwikkelen. Het betreft het gebied tussen Het Groot Vergoor en de Oude Bredase Baan.

Figuur B9.1 Leefgebied kwetsbare soorten weidevogels (compensatie)

In het Noorden van het Landbouwontwikkelingsgebied (ten noorden van Ulicoten) vindt er een zeer beperkte overlap (10 ha, met daarin 1 bouwblok) plaats met leefgebied struweelvogels (Streekplan 2002). Het betrokken bouwperceel is gelegen op de grens van het leefgebied struweelvogels. In het kader van de RNLE-begrenzing heeft de reconstructiecommissie er, gelet op specifieke bedrijfsomstandigheden, bewust voor gekozen om het betrokken bedrijf buiten de begrenzing te laten. In verband hiermee is de RNLE langs de Belgische grens (bij Het Bosch) uitgebreid. In het kader van de Integrale Zonering Intensieve Veehouderij is deze keuze verder vertaald in een aanduiding als secundair landbouwontwikkelingsgebied.

Overlap LOG oostflank De Baronie met leefgebied struweelvogels

Op de grens van de Reconstructiegebieden De Baronie en Beerze-Reusel, ter hoogte van Druisdijk in de gemeente Alphen-Chaam, is een groot aantal volwaardige intensieve veehouderijbedrijven gelegen. In onderling overleg tussen beide reconstructiecommissies is besloten dit gebied te begrenzen als Landbouwontwikkelingsgebied. Hierbij doet zich een beperkte overlap voor met het leefgebied struweelvogels (Streekplan 2002).

In het kader van het Streekplan 2002 is de grens van het leefgebied struweelvogels op de weg gelegd. Indien deze lijn zou worden gevolgd zou dit leiden tot de situatie dat bedrijven aan de noordzijde van de weg wel kunnen doorgroeien en bedrijven aan de zuidzijde niet. De reconstructiecommissie is de mening toegedaan dat dit sociaal-maatschappelijk en –economisch niet uit te leggen valt. Er is daarom gezocht naar maatwerk.

Dit maatwerk is gevonden in een dusdanige begrenzing dat enerzijds ook de bedrijven aan de zuidzijde voldoende doorgroeimogelijkheden krijgen en anderzijds recht wordt gedaan aan de bescherming van struweelvogels. Hierbij is uitgegaan van het principe dat (beperkte) afwijkingen van het Streekplan aanvaardbaar zijn in verband met feitelijke onvolkomenheden van de op de kaarten aangegeven ruimtelijke elementen en afweegbaar op grond van nieuwe feiten en/of inzichten. De reconstructiecommissie is van mening dat deze situatie zich in dit geval voor doet.

Wijziging A- in een B-gebied

Wij hebben in 2 situaties gebruik gemaakt van de mogelijkheid die optie 3 biedt: het veranderen van de A-status in de B-status. Het gaat daarbij om bosclementen in de omgeving van Ulicoten en in de omgeving van de Oude Buissche Heide (Roosendaalsebaan). In de directe omgeving van deze twee bosgebieden zijn intensieve veehouderijbedrijven gelegen. Het betreft volwaardige bedrijven met toekomstperspectief. Dit perspectief wordt enkel belemmerd door de aanwezigheid van het betrokken bosgebied (A-gebied). Door de statuswijziging van betreffende bosgebieden (de spelregels laten dat toe) is het niet meer verplicht om de omgeving van bedoelde bossen als verplicht extensiveringsgebied aan te duiden. Wij zijn van oordeel dat verplaatsing van betreffende bedrijven een geringe bijdrage zal leveren aan de kwaliteit van natuur en landschap in de omgeving. In die zin is verplaatsing een inefficiënte besteding van schaarse middelen. Wij hebben daarom besloten van beide bosgebieden de status te wijzigen van A in B.

Voor wat betreft de statuswijziging gelden twee uitgangspunten:

- het moet gaan om een volwaardig IV-bedrijf
- een wijziging in het natuurdoeltype

De volwaardigheid van beide bedrijven is in de Klankbordgroepen vastgesteld.

Voor wat betreft de wijziging van het natuurdoeltype is het van belang dat er een compensatie plaats vindt. Indien een A-gebied in een B-gebied wijzigt, dient op een andere plek een B-gebied in een A-gebied te veranderen.

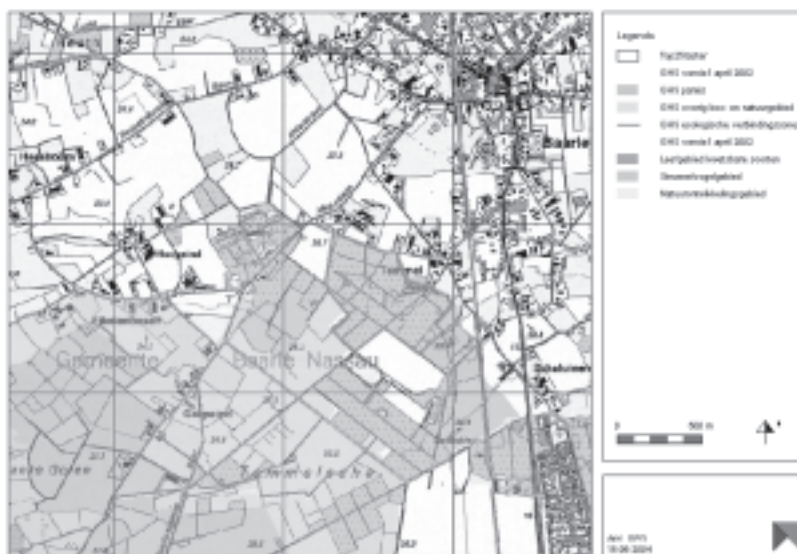
In de omgeving van Tommel wijzigt een bosje met het natuurdoeltype 'multifunctioneel bos' in het natuurdoeltype 'bos met verhoogde natuurwaarde'. Bij Ulicoten (nabij betrokken intensief veehouderijbedrijf) wijzigt een 'bos met verhoogde natuurwaarde' in een 'multifunctioneel bos'.

Gelet op de geringe oppervlakte van de poel (bosje bij Oude Buissche Heide) zijn wij van oordeel dat in dit geval geen compensatie hoeft plaats te vinden. Het bosje (inclusief poel) krijgt de status van multifunctioneel bos.

De wijziging van het natuurdoeltype krijgt zijn beslag bij de herziening van de natuurdoeltypenkaart.

Wijziging status natuurgebied van A naar B middels verandering van het natuurdoeltype “bos met verhoogde natuurwaarde” naar “multifunctioneel bos”

Wijziging status natuurgebied van B naar A middels verandering van het natuurdoeltype “multifunctioneel bos” naar “bos met verhoogde natuurwaarde”.

Overlap met Cultuurhistorische en Archeologische waarden

De reconstructiecommissie De Baronie hecht grote waarde aan behoud en herstel van cultuurhistorische en archeologische waarden. Dit vanuit het oogpunt van de ruimtelijke kwaliteit, de (recreatieve) aantrekkelijkheid, het karakter van het gebied, historisch en landschappelijk belang. Geconstateerd is echter dat deze waarden en kwaliteit zeer verspreid en divers in het landelijk gebied voorkomen. Het is ondoenlijk om de begrenzing hier op af te stemmen.

De reconstructiecommissie De Baronie heeft gekozen voor een robuuste begrenzing van landbouwontwikkelings-, verwevings- en extensiveringsgebieden. Omgevingen waar sprake was van een cluster/dichtheid aan archeologische en cultuurhistorische monumenten hebben een doorvertaling in de zonering gekregen. Indien het gaat om “solitaire” cultuurhistorische en archeologische waarden is dit niet altijd gebeurd. Dit betekent niet dat de reconstructiecommissie van mening is dat deze waarden niet beschermd dienen te worden. Integendeel, juist de solitaire gebieden leveren een belangrijke bijdrage aan de belevingswaarde van het landschap. De bescherming van deze gebieden dient echter vorm te krijgen op inrichtingsniveau. De “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties intensieve veehouderij” vormt hiervoor het kader.

Begrenzing geurgevoelige objecten

Conform de spelregels Integrale Zonering Intensieve Veehouderij dienen de kernrandzones als extensiveringsgebied te worden begrensd. Dit is door de reconstructiecommissie gebeurd. Voor wat betreft de overige stankgevoelige objecten is uitgegaan van de indicatieve zonering van 250 m als extensiveringsgebied. Dit geldt met name voor die omgevingen waar de intensiteit van de stankproductie het grootst is: Baarle-Nassau, Alphen en Ulicoten. Dit zijn echter ook precies de omgeving waar de Intensieve Veehouderij van oudsher nadrukkelijk aanwezig is. In een aantal gevallen heeft de reconstructiecommissie dan ook van haar bevoegdheid gebruik gemaakt om de zone beperkter in te tekenen. Argumenten hiervoor zijn o.a. te vinden in de aard en omvang van het bedrijf, de locale situatie, de “aard” van de betrokken woonomgeving en de technische mogelijkheden voor beperking geuruitstoot. De definitieve beoordeling van de planologische ontwikkelingsmogelijkheden op de betrokken locaties zal plaats vinden aan de hand van de Handleiding Duurzame Locaties en duurzame projectlocaties intensieve veehouderij.

